

Årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030

Fylkesrådets forslag

23.09.2026

Tittel: Årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030. Fylkesrådets forslag

Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune

Dato fremlagt: 23.09.2026

Saksnummer:

Fotograf: Marius Fält Vannum / Akershus fylkeskommune.

Innhold

1 Fylkesrådets prioriteringer	9
1.1 Et Akershus som gir muligheter og tar ansvar.....	9
1.1.1 Muligheter til å lykkes	9
1.1.2 Vi tar vare på det vi har	10
1.1.3 En enklere hverdag	10
1.1.4 En fylkeskommune for fremtiden	11
2 Sammendrag	12
2.1 Økonomiske rammebetingelser	12
2.1.1 Driftsbudsjett	12
2.1.2 Investeringsbudsjett.....	12
2.1.3 Inntekter	13
2.1.4 Gran - ny Akershuskommune.....	13
3 Fylkesrådets forslag	15
1. Fylkesskatt	15
2. Driftsrammer	15
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	15
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	16
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6.....	17
3. Investeringsbudsjettet.....	18
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	18
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	19
4. Låneopptak	21
5. Inngåelse av avtaler	21
6. Trekkrettighet.....	21
7. Driftsbudsjettet for fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg	21
8. Bruk av fond.....	21
9. Finansielle måltall	22
10. Mål	22
4 Fylkeskommunens plan- og styringssystem	23
4.1 Samfunnsoppdraget	23
4.2 Plansystemet	23
4.2.1 Plantyper for akershussamfunnet.....	23
4.2.2 Plantyper for fylkeskommunes egne ansvarsområder	24
4.2.3 Videre arbeid med helhetlig plan og styringssystem	24
4.3 Gjeldende planer	25
4.3.1 Regionale planer	25
4.3.2 Andre tematiske planer og strategier for fylkeskommunens arbeid	26
4.4 Organisasjonskart	27
5 Samfunnsøkonomiske forutsetninger.....	28
5.1 Folkemengde og folketilvekst i Akershus	28
5.1.1 Befolkningsprognoser	28
5.1.2 Prognoser for elevplasser	29
5.2 Lønns- og prisforutsetninger	30
5.2.1 Usikkerhet knyttet til prisvekst	30
5.3 Fylkesbytte for Gran kommune fra 2028	30
6 Finansielle måltall	31

6.1 Definisjon av de finansielle måltallene.....	31
6.2 KS-modellens anbefalinger om nivå på finansielle måltall.....	32
6.2.1 Netto resultatgrad (netto driftsresultat).....	32
6.2.2 Disposisjonsfond/bufferfond	33
6.2.3 Netto gjeld	33
6.2.4 Bærekraftig økonomisk handlingsrom for Akershus fylkeskommune	33
6.3 Status for finansielle måltall	34
6.4 Økonomisk handlingsrom.....	35
7 Hovedtallene i budsjettforslaget	36
7.1 Sentrale inntekter.....	36
7.1.1 Skatteinntekter og rammetilskudd 2027	36
7.1.2 Skatteinntekter 2027-2030	37
7.1.3 Rammetilskudd 2027-2030	37
7.1.4 Andre driftsinntekter	38
7.2 Sentrale utgifter.....	39
7.2.1 Personalforsikringer	39
7.2.2 Pensjonsutgifter	39
7.2.3 Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter	40
7.3 Finansinntekter og -utgifter.....	41
7.3.1 Finansutgifter	42
7.3.2 Finansinntekter	42
7.4 Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner.....	43
7.5 Fond	43
7.5.1 Disposisjonsfond drift	44
7.5.2 Ubundne fond (investeringer).....	47
7.5.3 Bundne fond (drift)	47
7.5.4 Bundne fond (investering)	48
7.6 Disponering av driftsrammen.....	49
7.6.1 Oversikt drift	49
8 Investeringer i økonomiplanen.....	50
8.1 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd.....	50
8.2 Investering og finansiering	50
8.2.1 Finansiering	50
8.2.2 Egenkapital.....	51
8.2.3 Lånegjeld	51
8.2.4 Rebudsjetteringer	52
8.2.5 Trekkrettigheter	52
9 Fylkeskommunale selskaper og samarbeid	53
9.1 Oppgavefelleskap.....	53
9.1.1 Oppgavefelleskap hvor Akershus fylkeskommune er kontorfylkeskommune	53
9.1.2 Øvrige oppgavefelleskap hvor Akershus fylkeskommune deltar	53
9.2 Vertskommunesamarbeid	56
9.2.1 Vertskommunesamarbeid hvor Akershus fylkeskommune er vertsfylkeskommune	56
9.3 Andre selskap og foretak.....	57
9.3.1 Interkommunalt selskap hvor Akershus fylkeskommune deltar.....	57
9.3.2 Selskap og foretak hvor Akershus fylkeskommune har eierandeler	58
10 Bærekraft	60
10.1 Utviklingsmål mot 2030.....	60
10.2 FNs bærekraftsmål som ramme	60

10.2.1 Samarbeid	60
10.2.2 Økonomi - økonomisk bærekraft	60
10.2.3 Samfunn - sosial bærekraft	61
10.2.4 Biosfære - klima og miljømessig bærekraft.....	61
11 Klimabudsjett	62
11.1 Hva er et klimabudsjett	62
11.2 Klimatiltak og økonomiplanen.....	63
11.2.1 Klimabudsjett for akershussamfunnet.....	63
11.2.2 Akershussamfunnets direkte utslipp.....	67
11.2.3 Tiltak til sektorene.....	67
11.2.4 Akershussamfunnets indirekte utslipp.....	71
11.2.5 Klimabudsjett i egen virksomhet.....	72
11.2.6 Direkte utslipp i Akershus fylkeskommune.....	72
11.2.7 Fylkeskommunens direkte utslipp	74
11.2.8 Indirekte utslipp i Akershus fylkeskommune	75
11.2.9 Fylkeskommunens indirekte utslipp	76
11.3 Metodeutvikling og usikkerhet.....	78
11.3.1 Videre utviklingsarbeid	78
Fylkeskommunens rådsområder.....	79
12 Fylkesting.....	79
12.1 Hovedutfordringer i perioden	79
12.2 Økonomisk handlingsrom i området	79
12.3 Driftsbudsjett.....	80
12.4 Kommentarer til driftsbudsjettet	81
13 Fylkesrådsleders kontor	83
13.1 Hovedutfordringer i perioden	83
13.1.1 Strategiske prioriteringer	83
13.2 Måltabell.....	83
13.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	84
13.4 Driftsbudsjett.....	84
13.5 Kommentarer til driftsbudsjettet	85
13.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet	86
14 Finans og organisasjon	87
14.1 Hovedutfordringer i perioden	87
14.1.1 Strategiske prioriteringer	87
14.2 Måltabell.....	88
14.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	88
14.4 Driftsbudsjett.....	89
14.5 Kommentarer til driftsbudsjettet	90
14.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet	93
14.7 Investeringsbudsjett	93
14.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet	93
15 Opplæring og kompetanse	94
15.1 Hovedutfordringer i perioden	94
15.1.1 Strategiske prioriteringer	94
15.2 Måltabell.....	97
15.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	97
15.4 Nøkkeltall.....	98

15.4.1 Elevene i Akershus	98
15.5 Driftsbudsjett.....	99
15.6 Kommentarer til driftsbudsjettet	100
15.7 Tiltaksoversikt for rådsområdet	101
15.8 Investeringsbudsjett	102
15.9 Kommentarer til investeringsbudsjettet	102
15.9.1 Leie av paviljonger og midlertidige leieforhold.....	103
15.9.2 Framtidige behov for tiltak	104
15.9.3 Beskrivelse av prosjektene.....	104
16 Samferdsel.....	107
16.1 Hovedutfordringer i perioden	107
16.1.1 Strategiske prioriteringer	107
16.2 Måltabell.....	108
16.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	109
16.4 Driftsbudsjett.....	110
16.5 Kommentarer til driftsbudsjettet	111
16.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet	116
16.7 Investeringsbudsjett	117
16.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet	118
16.8.1 Oslopakke 3 og byvekstavtalen	118
16.8.2 Fylkesvei	119
16.8.3 Beskrivelse av prosjektene.....	119
17 Kultur, tannhelse og frivillighet	122
17.1 Hovedutfordringer i perioden	122
17.1.1 Strategiske prioriteringer	122
17.2 Måltabell.....	125
17.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	125
17.4 Driftsbudsjett.....	126
17.5 Kommentarer til driftsbudsjettet	127
17.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet	129
17.7 Investeringsbudsjett	129
17.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet	130
17.8.1 Kulturproduksjon og formidling	130
17.8.2 Tannhelsetjenesten i Akershus	130
18 Næring, idrett, mangfold og folkehelse.....	132
18.1 Hovedutfordringer i perioden	132
18.1.1 Strategiske prioriteringer	132
18.2 Måltabell.....	134
18.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	135
18.4 Driftsbudsjett.....	135
18.5 Kommentarer til driftsbudsjettet	136
18.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet	138
19 Plan, kulturminner, klima og miljø.....	139
19.1 Hovedutfordringer i perioden	139
19.1.1 Strategiske prioriteringer	139
19.2 Måltabell.....	140
19.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet	141
19.4 Driftsbudsjett.....	142

19.5 Kommentarer til driftsbudsjettet	143
19.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet	144
20 Innsatsområder	145
20.1 Innsatsområde 1: Livskvalitet, velferd og like muligheter	145
20.1.1 Beskrivelse av innsatsområdet	145
20.1.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen	146
20.2 Innsatsområde 2: Bærekraftig og rettferdig økonomisk system	147
20.2.1 Beskrivelse av innsatsområdet	147
20.2.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen	147
20.3 Innsatsområde 3: Landbruk og bærekraftig matsystem	148
20.3.1 Beskrivelse av innsatsområdet	148
20.4 Innsatsområde 4: Klimavennlig energiomstilling	149
20.4.1 Beskrivelse av innsatsområdet	149
20.4.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen	149
20.5 Innsatsområde 5: Helhetlig by- og stedsutvikling	150
20.5.1 Beskrivelse av innsatsområdet	150
20.5.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen	150
20.6 Innsatsområde 6: Miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk	151
20.6.1 Beskrivelse av innsatsområdet	151
20.6.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen	151
21 Vedlegg	152
21.1 Oversikt over tilskudd til frivillige organisasjoner	152
21.1.1 Tilskuddsoversikt rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet	152
21.1.2 Tilskuddsoversikt rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse	153

Figurliste

Figur 1: Nøkkeltall for budsjettåret (bilde)	14
Figur 2: Organisasjonskart	27
Figur 3: Befolkningsprognoser for personer 16-18 år i Akershus fram mot 2050	29
Figur 4: Direkte og indirekte klimautslipp i egen virksomhet og for akershussamfunnet	62
Figur 5: Direkte utslipp for akershussamfunnet med historisk utslippsutvikling	64
Figur 6: Historiske utslipp fordelt på kjøretøygrupper fra 2016–2024	65
Figur 7: Utslippsfribanen	73

Tabell-liste

Tabell 1: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	15
Tabell 2: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	16
Tabell 3: Økonomisk oversikt drift etter § 5-6	17
Tabell 4: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	18
Tabell 5: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 1: Investeringer i varige driftsmidler	19
Tabell 6: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 2: Tilskudd til andres investeringer	20
Tabell 7: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 3: Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	21
Tabell 8: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 4: Utlån av egne midler	21
Tabell 9: Nøkkeltall fra befolkningsprognosen	28
Tabell 10: Finansielle nøkkeltall	33
Tabell 11: Sentrale inntekter	36
Tabell 12: Innlemming av tilskudd	38
Tabell 13: Sentrale utgifter	39
Tabell 14: Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter	40
Tabell 15: Finansinntekter og -utgifter	41
Tabell 16: Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	43
Tabell 17: Disposisjonsfond drift	44
Tabell 18: Ubundne fond - investering	47
Tabell 19: Bundne fond - drift	47
Tabell 20: Bundne fond - investering	48
Tabell 21: Oversikt drift	49
Tabell 22: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	50
Tabell 23: Finansiering - prosentvis fordeling	50
Tabell 24: Samlet lånegjeld	51
Tabell 25: Foreløpig budsjett Fagskolen Viken	53
Tabell 26: Foreløpig budsjett Fylkesbiblioteket	53
Tabell 27: Foreløpig budsjett Ombudet for barn og unge	54
Tabell 28: Budsjett Kontrollutvalgssekretariatet	55
Tabell 29: Budsjett Fylkesrevisjonen	55
Tabell 30: Fartøyvern fagressurs	56
Tabell 31: TIK fagressurs	56
Tabell 32: FRID IKS	57
Tabell 33: Akershus Energi AS	59
Tabell 34: Akershussamfunnets direkte utslipp	67
Tabell 35: Tiltak til sektorene i tabell 34	67
Tabell 36: Akershussamfunnets indirekte utslipp	71
Tabell 37: Klimaregnskap for fylkeskommunes direkte utslipp	72
Tabell 38: Fylkeskommunens direkte utslipp	74
Tabell 39: Klimaregnskap for fylkeskommunes indirekte utslipp	75
Tabell 40: Fylkeskommunens indirekte utslipp	76
Tabell 41: Driftsbudsjett fylkesting	80
Tabell 42: Driftsbudsjett rådsområde fylkesrådsleders kontor	84
Tabell 43: Medlemskap med kostnad	85
Tabell 44: Tiltaksoversikt rådsområde fylkesrådsleders kontor	86
Tabell 45: Driftsbudsjett rådsområde finans og organisasjon	89
Tabell 46: Tiltaksoversikt rådsområde finans og organisasjon	93
Tabell 47: Investeringsbudsjett rådsområde finans og organisasjon	93
Tabell 48: Driftsbudsjett rådsområde opplæring og kompetanse	99
Tabell 49: Tiltaksoversikt rådsområde opplæring og kompetanse	101
Tabell 50: Investeringsbudsjett rådsområde opplæring og kompetanse	102
Tabell 51: Eksterne inntekter, Oslopakke 3 og byvekstavtalen	109

Tabell 52: Driftsbudsjett rådsområde samferdsel	110
Tabell 53: Driftsramme for Ruter i Akershus.....	111
Tabell 54: Ramme drift og vedlikehold fylkesvei.....	114
Tabell 55: Tiltaksoversikt rådsområde samferdsel.....	116
Tabell 56: Investeringsbudsjett rådsområde samferdsel	117
Tabell 57: Driftsbudsjett rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet.....	126
Tabell 58: Tiltaksoversikt rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet.....	129
Tabell 59: Investeringsbudsjett rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet.....	129
Tabell 60: Driftsbudsjett rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse	135
Tabell 61: Tiltaksoversikt rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse	138
Tabell 62: Driftsbudsjett rådsområde plan, kulturminner, klima og miljø.....	142
Tabell 63: Tiltaksoversikt rådsområde plan, kulturminner, klima og miljø.....	144
Tabell 64: Vedlegg: Søkbare tilskudd til frivillige organisasjoner	152
Tabell 65: Vedlegg: Faste tilskudd til frivillige organisasjoner.....	152
Tabell 66: Vedlegg: Søkbare tilskudd til frivillige organisasjoner	153
Tabell 67: Vedlegg: Faste tilskudd til frivillige organisasjoner.....	153

1 Fylkesrådets prioriteringer

1.1 Et Akershus som gir muligheter og tar ansvar

Akershus skal være et fylke der muligheter skapes. Der ungdom får muligheten til å lykkes, folk kommer seg trygt og effektivt frem, innbyggerne har tilgang til gode tannhelsetjenester, klima og miljø prioriteres, og gode ideer kan bli til nye arbeidsplasser og verdiskaping.

Budsjettet for 2027 bygger videre på fylkesrådets prioriteringer for Akershus. Vi skal utvikle tjenestene, bruke ressursene smartere og samtidig ta vare på verdiene vi allerede har. Det betyr å prioritere elevene, skolene, veiene og de viktige tjenestene innbyggerne møter i hverdagen.

God politikk handler ikke bare om hvor mye penger vi bruker, men om hva vi får igjen for hver krone brukt. Derfor prioriterer fylkesrådet tiltak som gir flere muligheter og bidrar til en bærekraftig utvikling av fylket.

I 2027 styrker vi laget rundt elevene, satser videre på vedlikehold, gjør kollektivtransporten enklere og billigere, og styrker tannhelsetilbudet gjennom økt behandlingsaktivitet og bedre tilgjengelighet. Samtidig fortsetter vi arbeidet for en renere Oslofjord og legger til rette for mer innovasjon og verdiskaping i Akershus.

1.1.1 Muligheter til å lykkes

Fylkesrådets mål er at alle elever skal fullføre og bestå videregående opplæring. For å nå målet må vi erkjenne at elever har ulike behov. En god skole skal stille krav og gi faglige utfordringer, men også sørge for at elevene får støtte og oppfølging når skolehverdagen blir vanskelig.

Derfor styrker fylkesrådet laget rundt elevene. Flere miljøarbeidere skal bidra til trygge og inkluderende skolemiljøer og arbeide forebyggende mot frafall og uønsket adferd. Gjennom UngVekst vil vi gi tettere og mer helhetlig oppfølging til ungdom som står i fare for å falle ut av skole og samfunn. For ungdom som har kommet til Norge med svake norskferdigheter, vil sommerskole med språkopplæring gi en bedre start på skoleåret og bedre forutsetninger for å lykkes både faglig og sosialt.

Fylkesrådet fortsetter å styrke talentutvikling innenfor dans, visuell kunst, musikk og film som gir unge kunst- og kulturutøvere rom til å fordype seg, vokse og satse. På samme måte vil fylkesrådet gi større muligheter til elever som ønsker ekstra faglige utfordringer i skolen. Vi vil etablere talentutvikling innen akademiske fag som samfunnsfag, økonomiske fag, språkfag og realfag. Akershuskolen skal være en skole hvor det er rom både for dem som trenger mer støtte og dem som ønsker å strekke seg lenger.

Gjennom satsingen på inkluderende praksis skal skolene bli enda bedre rustet til å møte ulike elever og bygge gode fellesskap for læring og utvikling. Fylkesrådet viderefører også IB-tilbudene ved Nesbru og Lillestrøm videregående skoler.

Muligheten til å delta i idrett og aktivitet skal ikke avgjøres av familiens økonomi. Fylkesrådet vil derfor fortsette arbeidet for å senke tersklene for deltakelse og skape inkluderende møteplasser for barn og unge.

Muligheter skapes også gjennom et sterkt og nyskapende næringsliv. Fylkesrådet vil gjøre det enklere å starte, utvikle og skalere bedrifter i Akershus, og styrke koblingen mellom gründere, etablert næringsliv og sterke kunnskaps- og forskningsmiljøer. Vi vil styrke samarbeidet mellom kommuner, kunnskapsmiljøer og næringsliv gjennom innovasjonsdistrikter, samtidig som vi legger til rette for økt innovasjon og verdiskaping innen blant annet forsvarsindustri, sikkerhet og beredskap.

1.1.2 Vi tar vare på det vi har

God økonomistyring handler ikke bare om hva vi bygger nytt. Det handler også om å ta vare på verdiene til fellesskapet. Vi velger å ta vare på det vi har, fremfor å love mer enn vi kan finansiere.

Akershus fylkeskommune forvalter store verdier i skoler og annen bygningsmasse. Godt vedlikehold gir byggene lengre levetid, sikrer bedre inneklima og arbeidsforhold og reduserer risikoen for at små problemer utvikler seg til store og kostbare rehabiliteringsbehov. Derfor fortsetter fylkesrådet satsingen på vedlikehold av fylkeskommunens bygg.

Det samme gjelder fylkesveiene. Et godt vedlikeholdt veinett er avgjørende for trafikksikkerheten, kollektivtrafikken, næringslivet og hverdagen til innbyggerne våre. Fylkesrådet vil styrke arbeidet med vedlikehold og forfallsinnhenting og tilpasse veinettet til kollektivtrafikken.

Vi vil også legge til rette for grønn og sirkulær omstilling som gjør næringslivet mer konkurransedyktig, skaper nye verdier og utnytter ressursene våre bedre.

Fylkesrådet tar også vare på naturverdiene i fylket. Satsingen på Oslofjorden videreføres og fylkesrådet styrker Klima- og miljøfondet, slik at flere gode tiltak for natur, klima og miljø kan gjennomføres i samarbeid med kommuner og andre aktører.

1.1.3 En enklere hverdag

Det skal være enkelt og attraktivt å reise kollektivt i Akershus. Fylkesrådet legger til rette for at Ruter kan videreutvikle kollektivtilbudet i takt med passasjerveksten. Flere avganger, kortere reisetid og god kapasitet er avgjørende for at flere skal velge kollektivtransport.

Dagens takst- og sonesystem kan gi uheldige konsekvenser for reiser internt i egen kommune. Derfor foreslår fylkesrådet å innføre «kommunebillett» mot slutten av 2027. Med kommunebillett vil ingen måtte betale mer enn én sone når de reiser kollektivt innenfor egen kommune. Målet er å gjøre det enklere å delta på aktiviteter og utføre daglige gjøremål i egen kommune, og samtidig redusere barrierene for å velge kollektivtransport.

Fylkesrådet har allerede gjort det enklere for barn og unge å reise kollektivt gjennom innføringen av soneløst månedskort ved kjøp av 30-dagersbillett.

Vi vil samtidig fortsette arbeidet med å utvikle fremtidens kollektivtilbud. Ny teknologi åpner for mer energieffektive og utslippsfrie båter på Oslofjorden. Fylkesrådet vil bidra til å prøve ut løsninger som kan bli en del av morgendagens kollektivtransport.

Også innen tannhelse skal den eksisterende kapasiteten utnyttes bedre. Akershus fylkeskommune var først ut i landet med å teste utvidet åpningstid ved offentlige tannklinikker. Tiltaket har økt kapasiteten og blitt godt mottatt av innbyggerne. Fra 2027 dobles kapasiteten på ettermiddag og kveld. Slik kan flere få behandling, samtidig som vi utnytter eksisterende behandlingsrom og ressurser bedre.

1.1.4 En fylkeskommune for fremtiden

Innbyggerne skal møte en fylkeskommune som bruker ressursene effektivt og som utvikler seg i takt med samfunnet rundt oss.

Digitalisering er en viktig del av dette arbeidet. Fylkesrådet styrker digitaliseringsområdet og bygger mer kompetanse i eget hus. Teknologi skal brukes til å forenkle arbeidsprosesser, utvikle bedre tjenester og frigjøre tid og ressurser til fylkeskommunens viktigste kjerneoppgaver.

Årsbudsjettet for 2027 og økonomiplanen frem mot 2030 handler derfor både om nye satsinger og om ansvarlig forvaltning. Vi prioriterer ungdommene våre. Vi tar vare på skolene og veiene vi allerede eier. Vi gjør det enklere og billigere å reise kollektivt. Vi styrker beredskapen og legger til rette for nye arbeidsplasser. Og vi fortsetter arbeidet for naturen og Oslofjorden.

Slik bygger vi et Akershus hvor flere får muligheten til å lykkes, hvor innbyggerne har frihet og trygghet i hverdagen, og hvor vi tar ansvar for verdiene vi skal overlate til dem som kommer etter oss.

Dette er fylkesrådets forslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027–2030.

2 Sammendrag

2.1 Økonomiske rammebetingelser

2.1.1 Driftsbudsjett

Fylkesrådet legger frem et budsjettforslag som kombinerer nye satsinger med ansvarlig økonomistyring. Budsjettet utvikler og styrker viktige tjenester samtidig som fylkeskommunens økonomiske handlingsrom ivaretas.

Det er nødvendig i en tid der kommuneøkonomien er under press. Akershus har hatt sterk befolkningsvekst over mange år og er fortsatt landets raskest voksende fylke. Akershus møter både en aldrende befolkning og et fortsatt stort behov for kapasitet i de videregående skolene, selv om elevtallsveksten er prognostisert å flate ut de nærmeste årene.

Samtidig fører lovendringer, blant annet innen videregående opplæring og tannhelse, til at flere har rett til fylkeskommunale tjenester. Høy prisvekst, økte kostnader innen kollektivtransport, vedlikehold av fylkesveier og bygg, for å nevne noe, gjør at fylkeskommunen må prioritere ressursene riktig og ansvarlig.

Budsjettforslaget tar høyde for disse utfordringene, samtidig som det legger til rette for videre utvikling av tjenestene og en bærekraftig økonomi på lang sikt.

Driftsbudsjett er på om lag 13,3 milliarder kroner i 2027. De største budsjettpostene er opplæring og kompetanse, samferdsel og felles administrative tjenester.

Forslaget innebærer et korrigert netto driftsresultat på 2,4 prosent i 2027, og et gjennomsnitt på 2,3 prosent i økonomiplanperioden. Netto driftsresultat er et mål på hvor godt driftsinntektene dekker løpende utgifter, renter og avdrag, og er en viktig indikator på fylkeskommunens økonomiske bærekraft. Fylkesrådets forslag ligger på et tilfredsstillende nivå i forhold til anbefalingene i KS-modellen.

2.1.2 Investeringsbudsjett

Det investeres rundt 12,3 milliarder kr i skolebygg, tannklinikker, kollektivtiltak og fylkesveier de neste fire årene. Av dette finansieres 7,17 milliarder kr med eksterne inntekter til prosjekter finansiert av statlige tilskudd til byvekstavtalen og inntekter fra Oslopakke 3.

Gjeldsgraden ligger på gjennomsnittlig 58 prosent av driftsinntektene i økonomiplanperioden, økende fra 47 prosent i 2026 til 61,4 prosent i 2030.

For fylkesrådet har det vært viktig at engangsbevilgninger fra staten og utbytteinntekter i liten grad benyttes til å finansiere varige driftsutgifter, men i størst mulig grad benyttes til egenkapitalfinansiering av investeringer. Dette reduserer sårbarheten dersom slike inntekter enten forsvinner eller blir lavere i framtiden. I tillegg reduserer det behovet for å ta opp mer lån, og gir økt økonomisk handlingsrom på driftsbudsjettet. Dette er særlig viktig i en periode der renteutvikling, prisvekst og markedsforhold fortsatt skaper usikkerhet for fylkeskommunens økonomi.

I økonomiplanperioden legges det opp til egenkapitalfinansiering av investeringer på over 1 milliard kroner. Av dette foreslås 207 mill. kroner finansiert gjennom bruk av samferdselsfondet til investeringer i fylkesveier og bussanlegg. I tillegg er det lagt til grunn at utbytteinntekter fra Akershus Energi på totalt 850 mill. kroner disponeres til investeringer. Høy egenkapitalfinansiering reduserer behovet for låneopptak og bidrar dermed til lavere rente- og avdragsutgifter i årene som kommer.

Budsjetterte utbytteinntekter fra Akershus Energi er samtidig 150 mill. kroner lavere enn i forrige økonomiplanperiode. Reduksjonen skyldes selskapets betydelige kapitalbehov knyttet til oppgraderinger og rehabilitering av eksisterende vannkraft- og fjernvarmeanlegg. Fylkesrådet har derfor lagt et forsiktig utbytteanslag til grunn.

Et positivt netto driftsresultat gir også fylkeskommunen større mulighet til å egenfinansiere investeringer og redusere behovet for låneopptak.

2.1.3 Inntekter

Fylkeskommunens inntekter består hovedsakelig av frie inntekter fra staten, det vil si rammetilskudd og skatteinntekter. Siden fylkeskommunene har begrenset mulighet til å påvirke inntektsnivået, er ansvarlig økonomistyring og tydelige prioriteringer særlig viktig for å opprettholde en bærekraftig økonomi.

Frie inntekter utgjør om lag 81 prosent av fylkeskommunens samlede inntekter. Akershus' frie inntekter i 2027 anslås til 10,75 milliarder kr. Det er noe usikkerhet om anslaget for fylkeskommunens skatteinntang i 2026, og dette påvirker også inntektsanslaget for 2027. Fylkesrådet vil komme tilbake med eventuelt oppdaterte anslag i sitt tilleggsforslag til budsjettet, som legges fram i etterkant av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027.

2.1.4 Gran - ny Akershuskommune

Stortinget har vedtatt fylkesbytte for Gran kommune, fra Innlandet til Akershus, fra og med 1.1.2028. Økonomiske konsekvenser for Akershus fylkeskommunes driftsinntekter, driftsutgifter og investeringsrammer er ikke innarbeidet i fylkesrådets forslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030. Dette vil innarbeides i fylkeskommunens årsbudsjett 2028 og økonomiplan 2028-2031. Gran kommune hadde om lag 13 700 innbyggere per 1.1.2026.

Grafikk og nøkkeltall for budsjettåret

13 275 mill. kr

Totale driftsinntekter

12 897 mill. kr

Totale driftsutgifter

-282 mill. kr

Netto driftsresultat

2,1 %

Driftsresultat i prosent av
driftsinntekter

4 268 mill. kr

Investeringer varige
driftsmidler

756 994

Antall innbyggere (prognose
SSB)

Figur 1: Nøkkeltall for budsjettåret (bilde)

3 Fylkesrådets forslag

1. Fylkesskatt

Ved utskriving av fylkesskatten for 2027 legges til grunn den maksimale skattøren som vedtas av Stortinget i statsbudsjettet for 2027.

2. Driftsrammer

Inntekter og netto driftsrammer for rådsområder i økonomiplanperioden 2027-2030 vedtas slik det framgår av bevilgningsoversikt drift:

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Tabell 1: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-3 027 053	-2 901 607	-3 296 525	-3 265 418	-3 261 055	-3 290 487
Inntekts- og formuesskatt	-6 589 128	-7 073 880	-7 455 394	-7 482 620	-7 485 360	-7 471 179
Andre generelle driftsinntekter	-42 018	-32 000	-35 000	-26 000	-19 000	-15 000
Sum generelle driftsinntekter	-9 658 199	-10 007 487	-10 786 919	-10 774 038	-10 765 415	-10 776 666
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	8 957 122	9 654 517	10 409 514	10 337 294	10 265 395	10 256 096
Avskrivninger	628 088	0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter	9 585 210	9 654 517	10 409 514	10 337 294	10 265 395	10 256 096
Brutto driftsresultat	-72 989	-352 970	-377 405	-436 744	-500 020	-520 570
Renteinntekter	-225 289	-148 440	-195 537	-173 545	-157 972	-157 683
Utbytter	-295 068	-250 000	-250 000	-200 000	-200 000	-200 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	223 369	257 924	293 715	292 048	286 417	290 151
Avdrag på lån	186 902	208 553	247 060	279 664	301 370	318 186
Netto finansutgifter	-110 087	68 037	95 238	198 167	229 815	250 654
Motpost avskrivninger	-628 088	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-811 163	-284 933	-282 167	-238 578	-270 205	-269 916
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	437 551	259 500	308 200	295 000	220 500	233 000
Avsetninger til bundne driftsfond	943 756	3 019	4 784	3 859	3 177	2 888
Bruk av bundne driftsfond	-901 241	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	638 474	153 811	168 638	100 699	109 649	109 649
Bruk av disposisjonsfond	-307 377	-131 398	-199 455	-160 981	-63 121	-75 621
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	811 163	284 933	282 167	238 578	270 205	269 916
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Tabell 2: Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Fylkesting	70 714	84 178	92 288	87 393	92 288	87 393
Fylkesrådsleders kontor	33 464	108 325	112 145	112 105	112 105	112 105
Finans og organisasjon	737 786	795 218	927 262	957 116	957 116	957 116
Opplæring og kompetanse	4 787 501	5 159 016	5 407 037	5 400 158	5 490 562	5 459 062
Samferdsel	2 366 349	2 409 614	2 697 933	2 664 036	2 644 036	2 644 036
Kultur, tannhelse og frivillighet	548 556	559 837	603 815	602 565	601 315	600 065
Næring, idrett, mangfold og folkehelse	166 487	118 754	129 828	125 968	125 968	125 968
Plan, kulturminner, klima og miljø	123 357	121 139	134 918	97 918	97 918	97 918
Rådsuavhengige utgifter og inntekter	195 053	353 101	383 974	370 316	224 368	252 714
Oppgavefellesskap og vertskommunesamarbeid	0	0	0	0	0	0
Inaktive ansvar i Framsikt	58 037	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	9 087 304	9 709 182	10 489 201	10 417 576	10 345 677	10 336 378
Herav:						
Netto renteutgifter og -inntekter	-26 322	-3 019	-4 784	-3 859	-3 177	-2 888
Overføring til investering	102 095	9 500	58 200	95 000	20 500	33 000
Avsetninger til bundne driftsfond	943 756	3 019	4 784	3 859	3 177	2 888
Bruk av bundne driftsfond	-892 902	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	116 458	99 314	134 788	97 788	97 788	97 788
Bruk av disposisjonsfond	-112 903	-54 149	-113 302	-112 506	-38 006	-50 506
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	8 957 122	9 654 517	10 409 514	10 337 294	10 265 395	10 256 096

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Tabell 3: Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-3 027 053	-2 901 607	-3 296 525	-3 265 418	-3 261 055	-3 290 487
Inntekts- og formuesskatt	-6 589 128	-7 073 880	-7 455 394	-7 482 620	-7 485 360	-7 471 179
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-869 798	-579 369	-600 240	-591 240	-584 240	-580 240
Overføringer og tilskudd fra andre	-2 540 787	-1 637 140	-1 764 275	-1 777 275	-1 794 275	-1 838 275
Brukerbetalinger	-1 163	-1 210	-1 239	-1 239	-1 239	-1 239
Salgs- og leieinntekter	-220 066	-142 053	-157 064	-157 064	-157 064	-157 064
Sum driftsinntekter	-13 247 995	-12 335 258	-13 274 737	-13 274 856	-13 283 233	-13 338 484
Lønnsutgifter	4 210 573	4 315 824	4 549 026	4 537 321	4 536 621	4 535 121
Sosiale utgifter	1 176 866	1 287 680	1 356 998	1 322 560	1 230 016	1 258 055
Kjøp av varer og tjenester	5 232 173	5 311 946	5 836 770	5 842 226	5 880 571	5 888 733
Overføringer og tilskudd til andre	1 927 306	1 066 837	1 154 538	1 136 004	1 136 004	1 136 004
Avskrivninger	628 088	0	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	13 175 006	11 982 288	12 897 332	12 838 111	12 783 212	12 817 913
Brutto driftsresultat	-72 989	-352 970	-377 405	-436 744	-500 020	-520 570
Renteinntekter	-225 289	-148 440	-195 537	-173 545	-157 972	-157 683
Utbytte	-295 068	-250 000	-250 000	-200 000	-200 000	-200 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	223 369	257 924	293 715	292 048	286 417	290 151
Avdrag på lån	186 902	208 553	247 060	279 664	301 370	318 186
Netto finansutgifter	-110 087	68 037	95 238	198 167	229 815	250 654
Motpost avskrivninger	-628 088	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-811 163	-284 933	-282 167	-238 578	-270 205	-269 916
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	437 551	259 500	308 200	295 000	220 500	233 000
Avsetninger til bundne driftsfond	943 756	3 019	4 784	3 859	3 177	2 888
Bruk av bundne driftsfond	-901 241	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	638 474	153 811	168 638	100 699	109 649	109 649
Bruk av disposisjonsfond	-307 377	-131 398	-199 455	-160 981	-63 121	-75 621
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	811 163	284 933	282 167	238 578	270 205	269 916
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Omdisponeringer innenfor det enkelte rådsområde av prinsipiell eller vesentlig betydning, skal legges fram for fylkestinget.

For budsjettåret 2027 gis fylkesrådet fullmakt til å omfordele budsjettmidler mellom rådsområdene i henhold til rådsområdenes oppgaver og endringer i disse.

3. Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for økonomiplanperioden 2027-2030 vedtas slik det framgår av Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd og Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd (investeringer i varige driftsmidler) under:

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Tabell 4: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	3 535 941	5 114 141	4 267 821	3 424 231	2 295 854	1 991 593
Tilskudd til andres investeringer	379 727	62 007	49 720	68 520	28 520	28 520
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 755	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	3 940 423	5 201 148	4 342 541	3 517 751	2 349 374	2 045 113
Kompensasjon for merverdiavgift	-287 994	-449 143	-376 626	-301 634	-254 000	-199 670
Tilskudd fra andre	-2 618 941	-3 326 395	-2 671 917	-2 120 229	-1 194 074	-1 184 603
Salg av varige driftsmidler	-12 246	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Bruk av lån	-537 281	-1 155 703	-985 798	-800 888	-680 800	-427 840
Sum investeringsinntekter	-3 464 462	-4 939 241	-4 042 341	-3 230 751	-2 136 874	-1 820 113
Overføring fra drift	-437 551	-269 907	-308 200	-295 000	-220 500	-233 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	31 212	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruk av bundne investeringsfond	-9 853	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	43 887	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-103 656	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-475 961	-261 907	-300 200	-287 000	-212 500	-225 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Tabell 5: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 1: Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027- 2030
Finans og organisasjon							
Finans og organisasjon	25 459	48 173	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000
Sum Finans og organisasjon	25 459	48 173	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000
Opplæring og kompetanse							
Opplæring og kompetanse	975 397	1 258 005	1 255 528	965 560	809 750	498 550	3 529 388
Sum Opplæring og kompetanse	975 397	1 258 005	1 255 528	965 560	809 750	498 550	3 529 388
Samferdsel							
Samferdsel	2 492 285	3 714 452	2 911 823	2 366 871	1 383 604	1 395 543	8 057 841
Sum Samferdsel	2 492 285	3 714 452	2 911 823	2 366 871	1 383 604	1 395 543	8 057 841
Kultur, tannhelse og frivillighet							
Kultur, tannhelse og frivillighet	30 679	93 512	52 970	44 300	55 000	50 000	202 270
Sum Kultur, tannhelse og frivillighet	30 679	93 512	52 970	44 300	55 000	50 000	202 270
Oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid							
Oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid	12 120	0	0	0	0	0	0
Sum Oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid	12 120	0	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	3 535 941	5 114 141	4 267 821	3 424 231	2 295 854	1 991 593	11 979 499

2. Tilskudd til andres investeringer

Tabell 6: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 2: Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027- 2030
SAMF Fornebubanen	273 987	0	0	0	0	0	0
EIE Utvidelse av Lørenskoghallen	21 250	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Ny overvannshåndtering Leiraveien uteområder	60 870	10 407	0	0	0	0	0
SAMF Kollektivterminaler	0	42 100	28 520	28 520	28 520	28 520	114 080
SAMF AKT Bekkestua bussterminal - oppgradering	282	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Nye Sandvika bussterminal	1 028	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Leiraveien bussanlegg - Solcelleanlegg	0	1 000	6 000	0	0	0	6 000
SAMF AKT Olavsgaard - UU oppgr. av plattformer, bæreevne og slitesterkt dekke	3 286	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Kløfta BT - Utbedring av asfalt og skade på bygg ved bussparkering	963	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Sandvika BT - UU tilpasning og nytt betongdekke	1 378	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Ask BT - modernisering og oppgr.UU	966	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Aker brygge - nye ferjekaibroer, hydraulikk, og oppgr. driftsbygg/vente	4 217	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Aker brygge - Ledelinjer og dekke	623	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Lysaker brygge - Oppgr. av bryggeanlegg UU	203	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Vormsund fv. 480 - modernisering og oppgr. UU- bygg	2 660	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Oppgradering av holdeplasser herunder UU	3 601	0	0	0	0	0	0
EIE Vestby vgs - oppgradering av automatikk og SD-anlegg	10	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Lillestrøm BT – nytt ITV anlegg	500	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Prosjekteringsmidler	339	0	0	0	0	0	0
SAMF AKT Leiraveien Miljøtiltak og VA/EL infrastruktur overvann fase 2	0	1 500	10 000	40 000	0	0	50 000
SAMF AKT Leiraveien - Oppgradering av lakkhall	0	6 000	0	0	0	0	0
SAMF AKT Kjul bussanlegg - Solcelleanlegg	0	1 000	5 200	0	0	0	5 200
Overføring til fylkeskommuner	3 564	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	379 727	62 007	49 720	68 520	28 520	28 520	175 280

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Tabell 7: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 3: Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027- 2030
OKO Egenkapitalinnskudd	24 755	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Pensjonskassen for fylkene							
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 755	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000

4. Utlån av egne midler

Tabell 8: Bevilgningsoversikt investering § 5-5 andre ledd, del 4: Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027- 2030
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	3 940 423	5 201 148	4 342 541	3 517 751	2 349 374	2 045 113	12 254 779

Omdisponeringer av prinsipiell eller vesentlig betydning, skal legges fram for fylkestinget.

4. Låneopptak

Det opptas lån til investeringsformål i budsjettet for 2027 på inntil 985,798 mill. kr, jf. kommuneloven §14-15 første ledd. Gjennomsnittlig avdragstid settes til 25 år.

Innenfor rammen av vedtatt driftsbudsjett gis virksomhetene anledning til å inngå finansielle leieavtaler i inntil 4 år. Omfanget av disse rapporteres til fylkestinget i forbindelse med årsregnskapet.

5. Inngåelse av avtaler

Fylkesrådet inngår tjenesteavtaler og oppdaterer samarbeidsavtaler med fylkeskommunale oppgavefellesskap og -samarbeid.

6. Trekkrettighet

Fylkeskommunen kan inngå avtale om trekkrettighet i bank opptil 700 mill. kr i 2027, jfr. kommuneloven § 14-15 tredje ledd.

7. Driftsbudsjettet for fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg

Driftsbudsjettet for fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg vedtas med en netto driftsutgift på 12,675 mill. kr i 2027.

8. Bruk av fond

Fylkesrådet kan inntektsføre bruk av fond i 2027 i samsvar med påløpte utgifter, der fondsbruken er i samsvar med tidligere fylkestingsvedtak og tildelinger.

9. Finansielle måltall

Følgende nivåer for finansielle måltall for Akershus fylkeskommune i økonomiplanperioden vedtas:

- Netto driftsresultat (resultatgrad): 4 prosent
- Reservefond: 5 prosent
- Gjeldsgrad: 80 prosent

10. Mål

Mål og resultatmål for Akershus fylkeskommune, slik de framkommer for de enkelte rådsområdene, legges til grunn for driften i 2027.

4 Fylkeskommunens plan- og styringssystem

4.1 Samfunnsoppdraget

Fylkeskommunens ansvarsområder er gitt av Stortinget gjennom lovgivning. Fylkeskommunen er det regionale folkevalgte styringsnivået i Norge, og Akershus fylkeskommune har parlamentarisk styringsform. Delegasjonsreglementene definerer myndighetsnivået og hvem som har fullmakt til å treffe vedtak på vegne av fylkeskommunen.

Fylkeskommunen utøver tre roller:

- Tjenesteleverandør – levere tjenester som er tilgjengelige, brukertilpasset og med tilstrekkelig kvalitet
- Myndighetsutøver – utøve myndighet som sikrer likebehandling, åpenhet og er forutsigbare
- Samfunnsutvikler – gi strategisk retning, mobilisere samfunnsaktørene, samordne felles planer og tilrettelegge for demokratiske prosesser

Fylkeskommunen har ansvar for samfunnsoppgaver som er for store til at hver kommune kan klare dem alene, og som det ikke er naturlig at staten har ansvaret for. Informasjon om alle fylkeskommunens tjenester er presentert på afk.no.

4.2 Plansystemet

4.2.1 Plantyper for akershussamfunnet

Regional planstrategi

Fylkeskommunen er regional planmyndighet og er pålagt å utarbeide regional planstrategi en gang hvert fjerde år, jf. plan- og bygningsloven § 7-1. Fylkestinget skal vedta regional planstrategi senest et år etter konstituering.

Regional planstrategi definerer hvilke regionale planer fylkeskommunen skal utarbeide og behovet for å revidere eller oppheve eksisterende regionale planer.

Regionale planer etter plan- og bygningsloven

Regionale planer er et verktøy som fylkeskommunen kan benytte for å jobbe mot mål fastsatt i den regionale planstrategien. Fylkestinget er regional planmyndighet og vedtar regionale planer. Regionale planer hjemles i plan- og bygningsloven kapittel 8.

Formålet med en regional plan er å legge grunnlaget for en bærekraftig utvikling i regionen, og å koordinere og samordne planlegging mellom ulike forvaltningsnivåer og sektorer.

Regionale planer etter vannforskriften

Regionale vannforvaltningsplaner følger kravene i vannforskriften, som gjennomfører EUs vanndirektiv i Norge. Planene fastsetter miljømål for vannforekomster og gir føringer for kommuner og sektormyndigheter. Akershus er ikke utpekt som vannregionmyndighet for noen av vannregionene, men deltar i tre vannregioner.

4.2.2 Plantyper for fylkeskommunes egne ansvarsområder

I tillegg til de lovbestemte krav til plantypene har fylkeskommunen planer for egen virksomhet. Disse planene er verktøy for å sikre at fylkeskommunens samlede ressurser benyttes effektivt for å nå de mål som fylkestinget har vedtatt. Planen er som fylkeskommunens egne verktøy for å nå de langsiktige utviklingsmålene i regional planstrategi og regionale planer. Gjeldene planer er listet opp lenger ned på siden.

Årsbudsjett og økonomiplan

Fylkestinget skal hvert år vedta årsbudsjett og økonomiplan i tråd med kommunelovens kapittel 14. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i regionale planer skal følges opp. Årsbudsjettet er det første året i økonomiplanen og gir rammer for det første året i økonomiplanperioden.

4.2.3 Videre arbeid med helhetlig plan og styringssystem

Fylkeskommunen arbeider med utvikling og tilpasning av plan- og styringssystemet jf. fylkestingets vedtak nr. 14 i [Årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024 – 2027](#).

Utviklingsarbeidet retter seg mot å styrke sammenhengene mellom de ulike plan- og styringsdokumentene. Dette vil danne grunnlaget for et helhetlig plan- og styringssystem som sikrer effektiv oppfølging av fylkeskommunens prioriterte oppgaver, og synliggjør resultater av sitt arbeid.

Målet med utviklingsarbeidet er å skape tydelig sammenheng mellom planer og mål i planene (målhierarki), slik at målene lettere kan knyttes til økonomiplanprosessen som prioriteringsmekanisme. For å muliggjøre dette, må struktur og begrepsbruk i planene standardiseres i større grad enn i dag.

Rådsområdet finans og organisasjon vil arbeide videre med utvikling av ledelses- og styringssystem slik at fylkeskommunen etterlever regelverket, har effektive arbeidsprosesser og jobber målrettet innenfor det økonomiske handlingsrommet.

System for utvikling, oppfølging og evaluering

Etter kommunelovens kapittel 25 om internkontroll skal fylkeskommuner ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

For å sikre god styring i tråd med kommunelovens bestemmelser skal det etableres et systematisk arbeid som sikrer måloppnåelse, effektivitet og kontroll. Sammen med dette kommer fylkeskommunes kvalitetsarbeid. Kvalitetsarbeid er en kontinuerlig og systematisk prosess for å planlegge, gjennomføre, vurdere og forbedre. Det handler om å møte gitte krav, standarder og forventninger, samt å avdekke feil for å sikre best mulig resultat kvalitet. Dette ivaretas gjennom ledelse- og styringsprosesser, ofte omtalt som virksomhetsstyring. Fylkeskommunen arbeider med utvikling og forbedring av virksomhetsstyringsprosessene. Det er lagt fram et dokument med ambisjoner innen kvalitet og internkontrollarbeidet i AFK, og dette vil få betydning for arbeidet i 2027.

Krav til rapportering

Akershus fylkeskommune rapporterer for å følge opp måloppnåelsen.

Lovpålagt rapportering:

- Tertialrapportering og årsrapportering
- Rapportere om resultat fra statlige tilsynsmyndigheter
- KOSTRA-rapportering til bruk for å utvikle nasjonal statistikk
- Rapport om læringsmiljøet, læringsresultat og gjennomføring til elevene i opplæringa

I tillegg har fylkeskommunen valgt å rapportere følgende til fylkestinget:

- Miljøfyrtårn for å tilfredsstille miljøsertifiseringskrav
- Klimaregnskap for å følge opp klimabudsjett og klimamål
- Rapportering om hvordan fylkestingets vedtak følges opp
- Eierskapsrapportering for å få oversikt over hvordan eierstyringen følges opp
- Bærekraftsrapportering
- Halvårlig rapportering om fylkesrådets vedtak i saker som har prinsipiell betydning
- Kvartalsvis orientering om innsigelser som er fremmet fra fylkeskommunen

Fylkeskommunen har også utviklet et arealregnskap som et støtteverktøy for kommunene, som også fylkeskommunen selv kan benytte som et kunnskapsgrunnlag.

4.3 Gjeldende planer

4.3.1 Regionale planer

- [Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus 2025-2036](#)

Vannforvaltningsplaner:

- [Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken 2022-2027](#)
- [Regional vannforvaltningsplan for de norske delene av vannregion Västerhavet 2022-2027](#)
- [Regional vannforvaltningsplan for Vestfold og Telemark 2022-2027](#)

Nye regionale planer som utarbeides i samarbeid med Oslo kommune:

- **Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping.**
 - [Planen er ute på høring fram til 23. oktober 2026. Les mer på Oslo kommunes hjemmeside.](#)
- **Regional plan for areal og mobilitet**
 - [Planen er på høring frem til 23. oktober 2026. Les mer på planens hjemmeside.](#)

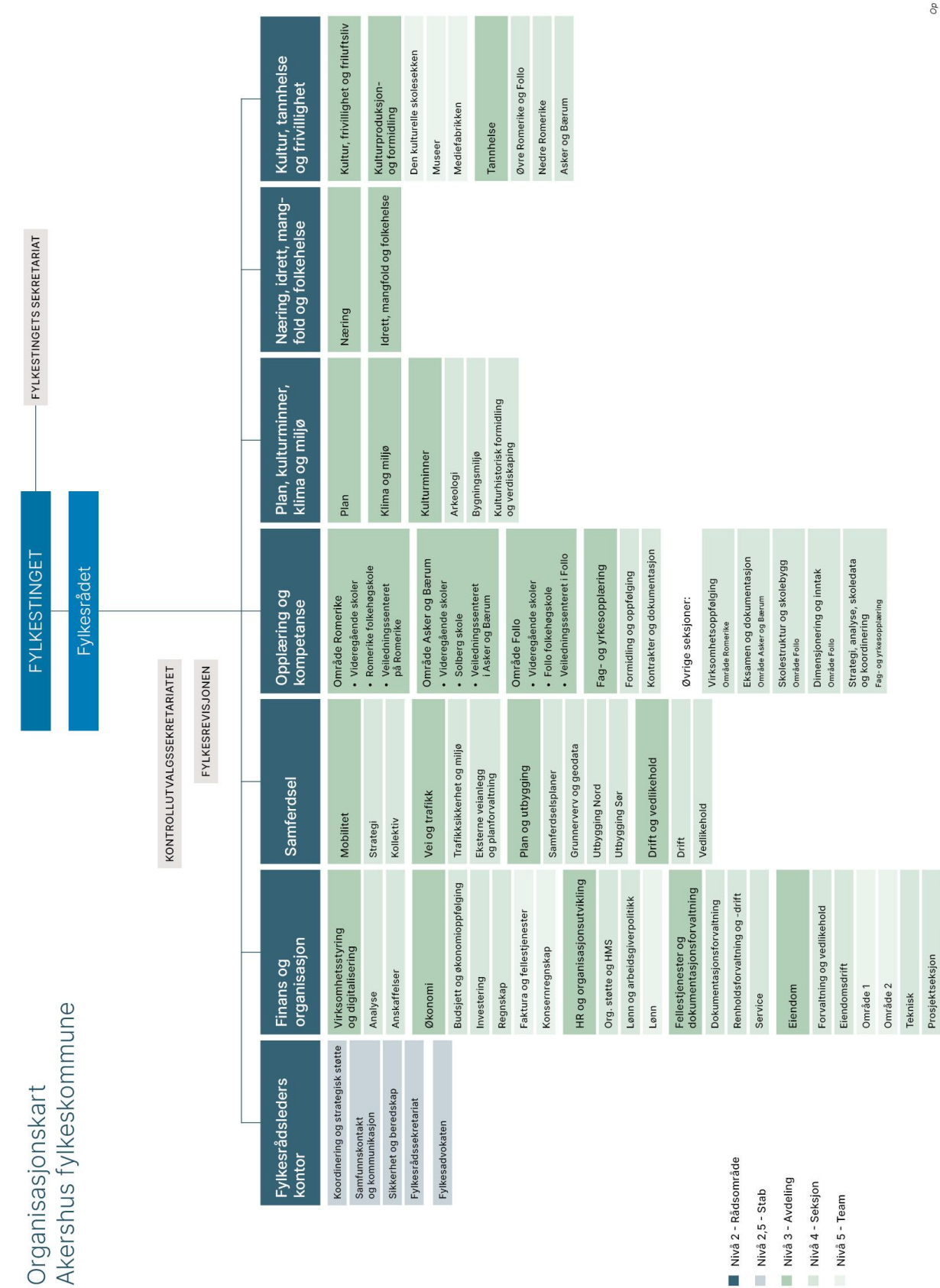
Gjeldende regionale planer som helt eller delvis vil bli erstattet av de nye regionale planene som er under arbeid:

- *Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus*
- *Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2030*
- *Regional plan for handel, service og senterstruktur i Akershus*
- *Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus*
- *Regional plan for klima og energi i Akershus 2018-2050*
- *Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus*
- *Regional plan for masseforvaltning i Akershus*

4.3.2 Andre tematiske planer og strategier for fylkeskommunens arbeid

- ["Den digitale akershuskolen"- Strategi for pedagogisk bruk av læringsteknologi](#)
- ["Den gode akershuskolen" - Strategi for å beholde lærere i akershuskolen \(PDF, 335 kB\)](#)
- [Strategi for at flere fullfører og består videregående opplæring](#)
- [Temastrategi for bibliotekutvikling 2022–2025 \(PDF, 757 kB\)](#)
- [Temastrategi for biologisk mangfold \(PDF, 765 kB\)](#)
- ["Like muligheter" - strategi for fylkeskommunens arbeid med likestilling, inkludering og mangfold 2025-2036 \(PDF, 605 kB\)](#)
- ["Generasjon Ung" - ungdomshelsestrategi \(PDF, 672 kB\)](#)
- [Bærekraftig verdiskaping i landbruket i Akershus \(PDF, 2 MB\)](#)
- [Næringsstrategi \(PDF, 3 MB\)](#)
- [Handlingsplan for klima 2025-2028, med separat tiltaksdel](#)
- [Handlingsplan for opplæring innen kriminalomsorgen i Akershus 2025–2029](#)

4.4 Organisasjonskart

Op

Figur 2: Organisasjonskart

Du kan lese mer om hvordan fylkeskommunen er organisert på afk.no.

5 Samfunnsøkonomiske forutsetninger

5.1 Folkemengde og folketilvekst i Akershus

Per 1. januar 2026 bodde det 749 207 mennesker i Akershus. Dette er en økning på 8 527 personer, tilsvarende 1,2 prosent, fra året før. Akershus hadde den største befolkningsveksten av alle fylker, og er nå landets mest folkerike fylke. 13,3 prosent av Norges befolkning bor i Akershus. Siden 2006 har befolkningen i Akershus vokst med over 206 075 personer, tilsvarende 37,9 prosent. Til sammenligning var den nasjonale veksten i samme periode 21,3 prosent.

Mens innvandring tidligere var den viktigste driveren for befolkningsveksten, har innenlands flytting de siste ti årene hatt størst betydning. I løpet av 2025 bidro flytting fra andre deler av landet med et nettotilskudd på 5 122 personer, mens nettoinnvandringen var 1 121. I tillegg ga fødselsoverskuddet 2 208 personer.

Flytteanalyser viser at den sterke innenlandske innflyttingen til Akershus i stor grad består av personer i etableringsfasen og deres barn. Fylket har netto utflytting av unge voksne i studiealder, men mange vender tilbake når de etablerer familie. Flyttingen følger dermed et tydelig livsfasemønster og bidrar til et kontinuerlig påfyll av unge voksne og barnefamilier. Analysene viser også at innflytterne i stor grad har tilknytning til arbeidsmarkedet. Samtidig består en betydelig del av nettoinnflyttingen av personer med innvandringsbakgrunn. Samlet bidrar flyttingen til at Akershus får en yngre befolkning enn fylket ellers ville hatt, samtidig som befolkningssammensetningen blir mer mangfoldig.

5.1.1 Befolkningsprognoser

Befolkningsutviklingen bestemmes av fødsler, dødsfall, innflytting og utflytting. Prognoser gir anslag på utviklingen framover, men særlig flyttemønstre – både innenlands og internasjonalt – er vanskelige å forutsi. Pandemien, den høye tilstrømmingen av flyktninger fra Ukraina, økte renter og svak kronekurs har gjort prognosegrunnlaget ekstra usikkert de siste årene.

De siste regionale befolkningsframskrivingene fra Statistisk sentralbyrå er fra juni 2026. Alle framskrivingsalternativene til SSB forutsetter en nedgang i nettoinnflyttingen til Akershus. I hovedalternativet faller innenlands nettoutflytting fra 5 122 i 2025 til 4 296 i 2026 og så videre til 3075 i 2031. I en aldrende befolkning er det naturlig at omfanget av innenlands flytting synker, og tallene for Akershus i første kvartal 2026 viser en klar nedgang i innenlands flytting sammenlignet med samme periode tidligere år. Hovedalternativet legges til grunn.

Flytteanalysene viser at hele det innenlandske flytteoverskuddet til Akershus kommer fra Oslo. Flyttemønstrene mellom Oslo og Akershus har vært stabile over tid. Det framtidige omfanget av flyttingen vil derfor i stor grad avhenge av den demografiske utviklingen i Oslo, blant annet hvor mange som befinner seg i de aldersgruppene som typisk flytter til Akershus.

Nøkkeltall fra befolkningsprognosen (hovedalternativet)

Tabell 9: Nøkkeltall fra befolkningsprognosen

Alder per 1.1	1.1.2026	1.1.2031	Endring 2026–2031	1.1.2036	Endring 2026–2036
Totalt	749 207	786 105	+ 4,9 %	817 842	+ 9,5 %
1–18 år	162 360	161 123	- 0,8 %	163 119	+ 0,5 %
16–18 år	29 570	28 557	- 3,4 %	27 720	- 6,3 %
19–28 år	81 521	83 707	+ 2,7 %	83 230	+ 2,1 %
67 år og eldre	115 734	132 923	+ 14,9 %	153 759	+ 32,9 %

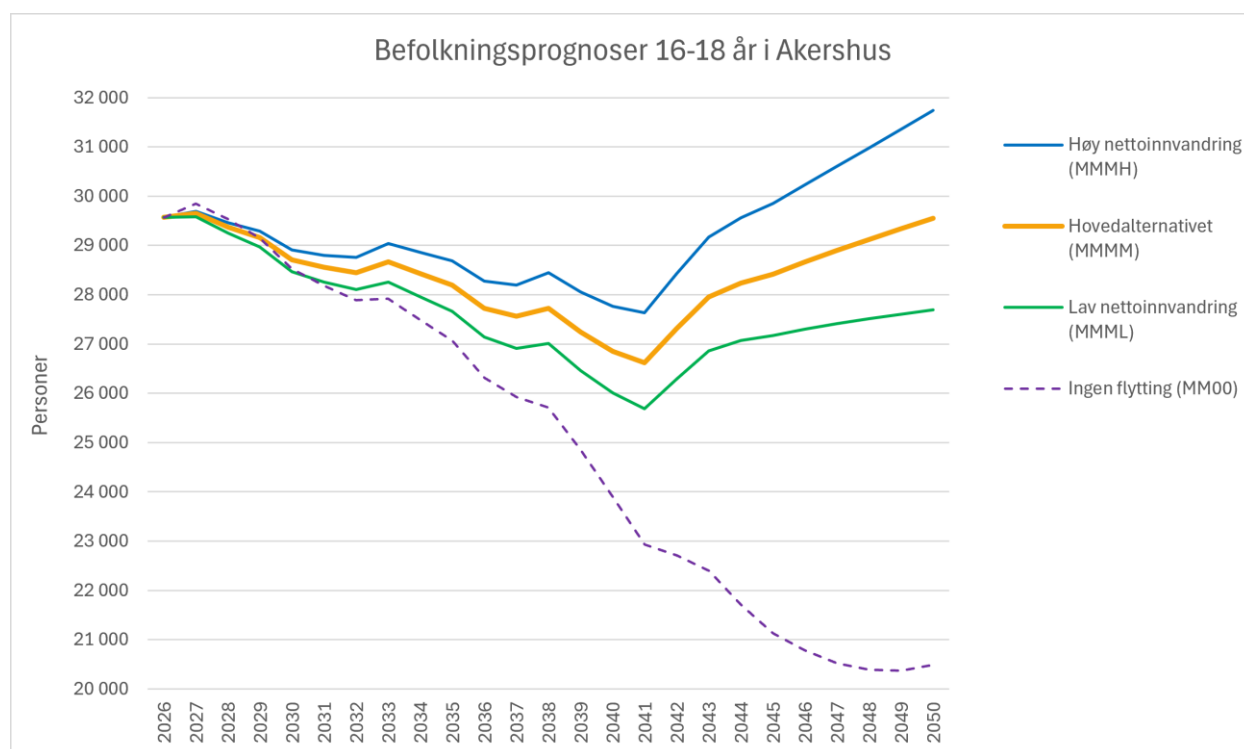
Samlet sett ventes befolkningen i Akershus å vokse med rundt 36 900 personer fram mot 2031. Prognosene viser:

- 1–18 år: Nedgang på om lag 1 200 personer.
- 16–18 år: En topp i 2027, deretter gradvis nedgang. Ifølge SSBs hovedalternativ vil ikke antall 16–18 åringer øke igjen før i 2042.
- 19–28 år: En vekst på 2,7 prosent fram mot 2031. Denne gruppen har fra 1. juli 2025 fått rett til subsidiert tannhelsehjelp, og forventes å øke i antall.
- 67+ år: Den sterkeste relative veksten, med 14,9 prosent fram mot 2031.

5.1.2 Prognoser for elevplasser

Framskrivinger av elevtall er spesielt usikre, da de påvirkes både av hvem som flytter til fylket, av søkemønstre, friskoler, effekten av fullføringsreformen og ny opplæringslov.

SSBs framskrivingsalternativer viser at antallet 16–18-åringer vil øke fram til 2027, før det gradvis synker. Selv om innflyttingen holder seg høy, vil ikke 16–18-åringer komme tilbake til dagens nivå før etter 2040.

Figur 3: Befolkningsprognoser for personer 16-18 år i Akershus fram mot 2050

Omtale av elevtallsprognoser finnes i kapittelet til rådsområde opplæring og kompetanse, i avsnittet "Kommentarer til driftsbudsjettet".

5.2 Lønns- og prisforutsetninger

Rådsområdenes driftsbudsjetttrammer er justert for lønnsøkning, prisøkning og deflator.

Følgende prosentøkning fra 2026 til 2027 er lagt til grunn for lønns- og prisstigningen i fylkeskommunens driftsbudsjett:

- 4,0 prosent lønnsøkning
- 2,4 prosent prisøkning
- 3,5 prosent vektet gjennomsnitt (kommunal deflator)

Finansutgifter og finansinntekter er ikke prisjustert i driftsbudsjettet.

I økonomiplanen vises/omtales endringene i budsjetttrammene enten som nominell endring eller som realendringer:

- **Nominell endring** er endringen i budsjetttrammene uten at beløpene er korrigert for lønns- og prisstigning.
- **Realendring** er endringen korrigert for lønns- og prisstigning og for eventuelle oppgaveendringer fra ett år til et annet.

5.2.1 Usikkerhet knyttet til prisvekst

Det er usikkerhet knyttet til prisutviklingen i årsbudsjettet for 2027. Prisutviklingen for varer og tjenester vil bli fulgt opp særskilt i forbindelse med tertialrapporteringen.

5.3 Fylkesbytte for Gran kommune fra 2028

Stortinget har vedtatt fylkesbytte for Gran kommune, fra Innlandet til Akershus, fra og med 1.1.2028. Økonomiske konsekvenser for Akershus fylkeskommunes driftsinntekter, driftsutgifter og investeringsrammer er ikke innarbeidet i fylkesrådets forslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030. Dette vil innarbeides i fylkeskommunens årsbudsjett 2028 og økonomiplan 2028-2031. Gran kommune hadde om lag 13 700 innbyggere per 1.1.2026.

6 Finansielle måltall

Akershus fylkeskommunes ressurser må forvaltes på en måte som er miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig. Ulike politiske føringer for ønsket aktivitet kan skape målkonflikter mellom ulike bærekraftsmål. De økonomiske rammebetingelsene kan også gi behov for å prioritere mellom ulike mål. Fylkeskommunen må derfor utarbeide vilkår for god økonomistyring slik at generasjonsperspektivet ivaretas.

Kommuneloven framhever fylkestingets ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på sikt, der finansielle måltall er et av verktøyene. Grunnleggende krav til økonomiforvaltning lovfester at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at økonomisk handleevne blir ivaretatt over tid (kommuneloven §14-1).

Dette innebærer blant annet at:

- Fylkestinget skal fastsette egne finansielle måltall for sentrale økonomiske størrelser som driftsresultat, gjeldsnivå og driftsreserver (kommuneloven §14-2).
- Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier skal følges opp (kommuneloven §14-4).
- Budsjettet skal dekke avsetninger for en god økonomiforvaltning. Investeringer skal over tid ha en egenfinansiering som ivaretar den økonomiske handleevnen (kommuneloven §14-10).

Dette vil bidra til at fylkeskommunen også senere skal kunne skape gode tjenester og legge til rette for rettferdig fordeling av goder.

Ved behandlingen av årsbudsjettet for 2027 og økonomiplanen for 2027-2030 tar fylkestinget stilling til vedtatte nivå på måltallene.

6.1 Definisjon av de finansielle måltallene

En grunnleggende premiss for kommunal økonomisk bærekraft er at dagens tjenestetilbud minst kan opprettholdes over tid, uten vesentlig nedbygging av formue. Handlingsregler er et sentralt verktøy for å oppnå økonomisk bærekraft ved at de setter rammer for disponering av økonomiske midler. Handlingsreglene skal bidra til at dagens disposisjoner vil være økonomisk bærekraftige på sikt.

Netto resultatgrad er den viktigste indikatoren for å vise om fylkeskommunens tjenestenivå over tid står i forhold til driftsinntektene, med en økonomisk balanse. Nøkkeltallet viser hva fylkeskommunen har disponibelt når driftsutgifter og netto finansresultat trekkes fra driftsinntektene. Netto driftsresultat bør være stort nok til å dekke nødvendig egenfinansiering av nye investeringer, samt sikre behovet for avsetning til fond. Reelt netto driftsresultat korrigeres for bruk av- og avsetning til bundne driftsfond, samt for pensjonspremieavvik og amortisering av premieavvik som avregnes mot premieavviksfond.

Disposisjonsfond har som hovedhensikt å ivareta at det finnes reserver som kan håndtere svingninger i driftsinntekter og engangshendelser (rente- eller inntektssjokk), slik at uventede negative hendelser ikke går ut over tjenesteproduksjonen.

Reservefond er i denne sammenheng definert som Akershus fylkeskommunes frie midler på disposisjonsfond, eksklusiv fond vedtatt reservert til dekning av andre formål som pensjon og premieavvik, energiutjevningsfond, klima- og miljøfond, Oslofjordfond og infrastrukturfond samferdsel. Reservefondet er det bufferfondet som fylkestinget vedtar et finansielt måltall for.

Gjeldsgraden vil være avhengig av nivået på egenfinansiering av investeringer. Egenfinansiering av investeringer viser hvor stor del av investeringene som er finansiert med egenkapital, dvs. bruk av driftsmidler, fondsmidler eller inntekter fra salg av anleggsmidler. Hovedhensikten med å ha et nøkkeltall for gjeldsgrad er for å begrense risikoen for at renter og avdrag reduserer handlingsrommet til å finansiere øvrige driftstiltak, og dermed gjør konsekvensene av renteøkninger håndterbare. Gjeldsgrad er i denne sammenheng definert som netto langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser, utlån, ubrukte lånemidler og ubundne investeringsfond) i prosent av brutto driftsinntekter.

6.2 KS-modellens anbefalinger om nivå på finansielle måltall

Oslo Economics og Telemarksforskning har, på oppdrag fra KS, utarbeidet anbefalinger for tre sentrale nøkkeltall for kommunal sektor.

I rapporten «Anbefalinger om nivå på sentrale økonomiske nøkkeltall for kommunal sektor» gis anbefalinger om:

- nivået på samlet netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeld for kommunene og fylkeskommunene.
- nivået på netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeld for den enkelte kommune og fylkeskommune.

Formålet er å gi kommunesektoren bedre grunnlag for økonomiske beslutninger og langsiktig planlegging. De anbefalte nivåene for kommunene og fylkeskommunene gjelder over tid.

Det er også laget en modell som gir anbefalinger om individuelle nøkkeltall for hver kommune og fylkeskommune. Verktøyet tar hensyn til lokale behov for investeringer, egenfinansiering og bufferkapital, og er dermed et hjelpemiddel i vurderingen av nivået på finansielle måltall.

6.2.1 Netto resultatgrad (netto driftsresultat)

Anbefalingen tar utgangspunkt i et gjennomsnittlig nivå på 4 prosent for fylkeskommunene. Dette bygger på prinsippet om formuesbevaring, tilsvarende Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), og gjelder sektoren som helhet – ikke enkeltkommuner. Anbefalingen for enkeltkommuner vil avhenge av planlagt investeringsnivå og egenfinansiering.

Det forutsettes at netto driftsresultat skal være stort nok til å kunne sørge for:

- stabil tjenesteproduksjon på lang sikt (og dekke minimumsnivå for egenfinansiering av investeringer og driftsutgifter)
- på kort sikt dekke avsetninger til disposisjonsfond hvis det er behov for større buffer.

Akershus fylkeskommune: Ut fra modellen er anbefalt langsiktig nivå på netto resultatgrad 2,6 prosent. Anbefalingen om netto driftsresultat for Akershus er lavere enn nasjonalt gjennomsnitt. Dette sees i sammenheng med at netto investeringsutgifter i Akershus har vært lavere enn gjennomsnittet blant fylkeskommunene.

6.2.2 Disposisjonsfond/bufferfond

For å håndtere økonomisk usikkerhet bør kommunesektoren i gjennomsnitt ha et disposisjonsfond tilsvarende rundt 5 prosent av driftsinntektene. Anbefalt nivå varierer fra under 2 til over 8 prosent avhengig av blant annet gjeldsnivå.

Bak anbefalingene ligger analyser av økonomiske sjokk – som rentehopp og plutselige inntektsfall. Ettersom fylkeskommunene, som følge av sterk inntektsutjevning, er mindre risikoeksponert for inntektssjokk, er det kravet om håndteringen av rentesjokk som i all hovedsak er benyttet. Anbefalingene tar høyde for at kommunene skal kunne håndtere en renteøkning på to prosent over tre år. Det er kun vurdert et minimumsnivå for disposisjonsfondet som buffer, altså muligheten til å håndtere økonomiske sjokk via fondet. I tillegg er det behov for å ha bufferfond for å håndtere andre uventede hendelser som har økonomiske konsekvenser. Dette fondsbehovet kommer i tillegg til anbefalingen i modellen.

Akershus fylkeskommune: Anbefalt minimumsnivå på disposisjonsfond er på 2 prosent for å kunne håndtere en renteøkning. Anbefalt minimumsnivå for disposisjonsfond/bufferfond for Akershus er blant de laveste i landet. Dette skyldes relativt lav anslått eksponering mot renteendringer, hovedsakelig som følge av lav gjeldsgrad. Det at det ikke er behov for Akershus å bygge opp disposisjonsfond i henhold til modellen, påvirker også modellens anbefaling for fylkeskommunens netto driftsresultat.

6.2.3 Netto gjeld

Modellen anbefaler generelt at netto lånegjeld (fratrullet bla ubundne investeringsfond og ubrukte lånemidler), ikke overstiger 85 prosent av driftsinntektene. Med et slikt gjeldsnivå skal kommunene og fylkeskommunene samlet kunne tåle renteøkninger i tråd med risikoanalysene, forutsatt at de har et disposisjonsfond på omtrent 5 prosent. Generelt er det viktigste at gjeldens størrelse er forholdsmessig til fylkeskommunenes disposisjonsfond og netto driftsresultat.

Akershus fylkeskommune: Anbefalt maksimumsnivå for gjeldsgrad i henhold til modellen er 85 prosent. En høyere gjeldsgrad enn 85 prosent vil innebære at Akershus har høyere sannsynlig eksponering mot rentesjokk og høyere netto finansutgifter enn det som implisitt ligger i vurderingene om netto driftsresultat.

6.2.4 Bærekraftig økonomisk handlingsrom for Akershus fylkeskommune

Tabellen under viser nivåer for økonomisk handlingsrom.

Tabell 10: Finansielle nøkkeltall

Finansielle nøkkeltall	Anbefalt nivå AFK i KS modell	Måltall for Akershus	Gjennomsnitt ØP 2027-2030
Korrigert netto resultatgrad, langsiktig nivå *)	> 2,6 %	4 %	2,3 %
Økonomisk buffer/reservefond **)	> 2 %	5 %	5,4 %
Gjeldsgrad ***)	< 85 %	80 %	58 %

* Netto driftsresultat (korrigert) i prosent av driftsinntekter

** Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter

*** Langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser, utlån, ubrukte lån og ubundne investeringsfond) i prosent av driftsinntekter

6.3 Status for finansielle måltall

Dersom man vurderer fylkesrådets forslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030 ut fra KS-modellens vurderinger av individuelt økonomisk handlingsrom, indikerer nivåene for nøkkeltall at Akershus har et bærekraftig økonomisk handlingsrom.

Netto resultatgrad ligger på et tilfredsstillende nivå i forhold til anbefalingene i KS-modellen. Resultatgraden (ukorrigert) i fylkesrådets forslag er 2,1 prosent av driftsinntektene for året 2027 og 2 prosent gjennomsnittlig for økonomiplanperioden.

Dersom man korrigerer netto resultatgrad for eksterne inntekter, bundne fond, premieavvik og amortisering, er reell netto resultatgrad på 2,4 prosent for 2027. Gjennomsnittlig reell netto resultatgrad er 2,3 prosent i økonomiplanperioden. Dette er om lag i henhold til det anbefalte nivået i KS-modellen for netto resultatgrad for Akershus på 2,5 prosent for fireårsperioden.

I 2025 lå landsgjennomsnittet for fylkeskommunenes netto resultatgrad (ukorrigert) på 4,3 prosent.

Reservefondet i utgangen av 2027 er på 652 mill. kr i forslag til økonomiplan, og utgjør 5,4 prosent av driftsinntekter (fondsbeløpet er korrigert for tilbakeføring av regnskapsmessig overskudd 2025 til rådsområdene). KS-modellens anbefalte minimumsnivå på 2 prosent utgjør fondsmidler for Akershus på ca. 243 mill. kr.

Samlet disposisjonsfond, inklusive formålsfond, har et gjennomsnittlig nivå i økonomiplanperioden på ca. 17 prosent av driftsinntekter. Dette utgjør gjennomsnittlig ca. 2,08 milliarder kr.

I 2025 var landsgjennomsnittet for fylkeskommunenes disposisjonsfond på ca. 12,6 prosent.

Gjeldsgraden ligger gjennomsnittlig på ca. 58 prosent i økonomiplanperioden 2027-2030, økende fra 53 prosent i 2027 til 61,4 prosent i 2030. Gjeldsgraden øker dog fra et lavt nivå, men økt gjeldsnivå vil uansett redusere handlingsrommet på driftsbudsjettet. Gjeldsgraden har vært lav også som følge av vesentlige forskyvninger/rebudsjetterte investeringer fra 2025 og videre i økonomiplanperioden. Det understrekes også at måltallet er et langsiktig mål, og at måloppnåelsen derfor må vurderes over flere år og i sammenheng med gjeldsgraden i foregående, og kommende økonomiplanperioder.

I 2025 var landsgjennomsnittet for fylkeskommunenes gjeldsgrad på 71 prosent.

I forslaget til økonomiplan for 2027-2030 øker andelen av tilgjengelige inntekter som går med til å dekke finanskostnader (dvs. renter og avdrag), fra 4,5 prosent i 2027 til 5 prosent i 2030. Dette medfører at handlingsrommet til å finansiere annen aktivitet i moderat grad reduseres i økonomiplanperioden.

I 2025 var landsgjennomsnittet for andelen av tilgjengelige inntekter som går med til å dekke finanskostnader på 6,7 prosent.

6.4 Økonomisk handlingsrom

Vurdering av det økonomiske handlingsrommet måles over tid. Nøkkeltall for ett år vil isolert sett gi et øyeblikksbilde, men gir fram i tid retning på om dagens disposisjoner er økonomisk bærekraftige.

Netto driftsresultat (netto resultatgrad): Som følge av store framtidige investeringsplaner knyttet til investeringer til videregående opplæring og infrastruktur, og behov for egenfinansiering fra driften, foreslås det å videreføre det langsiktige måltallet på 4 prosent netto resultatgrad. Netto resultatgrad i økonomiplanperioden 2027-2030 er noe lavere, men er likevel på et bærekraftig nivå i henhold til KS-modellen. Dette må også ses i sammenheng med at Akershus de siste årene har vært drevet ansvarlig, og kan vise til en relativt lav gjeldsgrad og solid fondsposisjon. Det understrekes også at måltallet er et langsiktig mål, og at måloppnåelsen derfor må vurderes over flere år og i sammenheng med resultatgraden i foregående, og kommende økonomiplanperioder.

Reservefond/bufferfond: Reservefondet er fylkeskommunens bufferfond og kan for eksempel brukes ved rentesjokk, annen inntektssvikt, egenkapitalfinansiering av investeringer eller til å finansiere uforutsette utgifter. I en situasjon med stor usikkerhet om inntektsutvikling og eventuelle økte merutgifter, er fylkesrådets vurdering at det er viktig å opprettholde dagens nivå på reservefondet for å være i stand til å håndtere uventede hendelser.

Gjeldsgrad: Dagens langsiktige måltall for maksimum gjeldsgrad foreslås videreført. Dette for å ta høyde for et mulig fortsatt langsiktig investeringsbehov som følge av elevtallsvekst i årene etter 2030.

Følgende gjeldende vedtatte nivåer for langsiktige finansielle måltall foreslås videreført:

- netto driftsresultat (resultatgrad): 4 prosent
- reservefond (frie disposisjonsfond): 5 prosent
- gjeldsgrad: 80 prosent

7 Hovedtallene i budsjettforslaget

7.1 Sentrale inntekter

Tabell 11: Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Rammetilskudd	-3 296 525	-3 265 418	-3 261 055	-3 290 487
Inntekts- og formueskatt	-7 455 394	-7 482 620	-7 485 360	-7 471 179
Andre generelle driftsinntekter	-35 000	-26 000	-19 000	-15 000
Sum sentrale inntekter	-10 786 919	-10 774 038	-10 765 415	-10 776 666

7.1.1 Skatteinntekter og rammetilskudd 2027

Fylkeskommunes inntekter består hovedsakelig av frie inntekter fra staten, dvs. rammetilskudd og skatteinntekter. Frie inntekter utgjør om lag 81 prosent av fylkeskommunens samlede inntekter. Akershus' frie inntekter i 2027 anslås til 10,75 milliarder kr. Inntektsanslaget er basert på kommuneproposisjonen for 2027 og KS sin prognosemodell for frie inntekter.

I rapportene fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), juni 2026, er hovedbildet at den demografiske utviklingen gir et tydelig skifte fra oppvekst til eldreomsorg. De neste ti årene forventes sterk vekst i antall eldre og færre barn i skolealder. TBU peker derfor på at kommunene må vri ressurser fra oppvekstsektoren til helse- og omsorgstjenester.

For fylkeskommunene ventes antallet 16-18-åringer å øke i 2027, som bidrar til økte demografikostnader og et høyere behov for videregående opplæring på kort sikt. På lengre sikt er bildet motsatt. TBU viser til analyser som tilsier at fallende ungdomskull fra og med 2028 vil gi et betydelig nedskaleringsbehov i videregående opplæring de neste ti årene.

I anslaget for frie inntekter for Akershus fylkeskommune for perioden 2028-2030 er det lagt til grunn en årlig realvekst i fylkeskommunens frie inntekter på landsbasis på 200 mill. kr. Samtidig er det lagt til grunn en realnedgang som følge av reduserte utgiftsbehov knyttet til videregående opplæring. Veksten i de frie inntektene motvirkes dermed av lavere beregnede utgiftsbehov, slik at rammetilskuddet til Akershus fylkeskommune samlet sett anslås å få en realnedgang i perioden 2028-2030.

Regjeringen legger i Kommuneproposisjonen opp til en realvekst i fylkeskommunens frie inntekter (skatt og rammetilskudd) i 2027 på mellom 0,7 og 0,8 milliarder kr, hvorav 0,6 milliarder kr er relatert vekst i demografi. I prognosemodellen er det lagt inn en realvekst som ligger midt i dette intervallet, dvs. 0,75 milliarder kr. Anslått realvekst i frie inntekter utgjør om lag 89 mill. kr fordelt på skatteinntekter (47 mill. kr) og rammetilskudd (42 mill. kr).

Endringer i bevilgninger og delkostnadsnøkler (bla har vei-nøkkelen fått lavere verdi) har ført til endring i sektorvekter, som har en positiv effekt for Akershus på ca. 40 mill. kr.

I stortingsbehandlingen av RNB og kommuneproposisjonen ble fylkeskommunens **rammetilskudd** ytterligere økt med 450 mill. kr, hvorav 300 mill. ble begrunnet med satsing på kollektiv, 100 mill. på tannhelse og 50 mill. kr ble begrunnet med å dekke fylkeskommunens utgifter til utvidet bruk av takstsamarbeid med togselskapene. Fordelt etter delkostnadsnøklerne i rammetilskuddet tildeles

Akershus fylkeskommune hhv 25,48 mill. kr til kollektivsatsing, 12,85 mill. kr til tannhelse og 4,2 mill. kr til utvidet bruk av takstsamarbeide. Til sammen utgjør dette ca. 42,58 mill. kr.

For å kompensere fylkeskommunene for ny plikt til å dele visse personopplysninger ved skolebytte, jf. Prop. 79 L (2025–2026), er bevilgningen i 2026 økt med 0,4 mill. kr (halvårseffekt). Det er lagt til grunn at kommunene vil kompenseres for helårseffekt som utgjør ca. 131 000 (110 000) kr for Akershus FK.

Det understrekes at det er knyttet usikkerhet til det foreliggende inntektsanslaget. Tall for beregnet utgiftsbehov og endelige kriteriedata for kostnadsnøkkelen for 2027 foreligger ikke pr september 2026, men publiseres av Kommunal- og distriktsdepartementet i oktober i forbindelse med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027. Endelige kriteriedata mv. vil kunne gi grunnlag for å oppdatere fylkesrådets anslag for frie inntekter for perioden 2027-2030. Dersom dette gir vesentlige utslag på inntektsanslagene, vil fylkesrådet komme tilbake med oppdatert informasjon om dette.

7.1.2 Skatteinntekter 2027-2030

Akershus fylkeskommunes skatteinntekter for 2027 er anslått til 7,46 milliarder kr, som er en realøkning på 1,6 prosent i forhold til anslag for **vedtatt budsjett 2026**.

Anslaget for fylkeskommunenes skatteinntekter i 2026 er i RNB oppjustert med 1,45 milliarder kr. For Akershus tilsvarer dette om lag 200 mill. kr i både 2026 og 2027. Skatteanslaget er imidlertid pr juli fortsatt svært usikkert, både nasjonalt og for Akershus, og er foreløpig ikke innarbeidet i fylkeskommunens vedtatte skatteanslag eller videreført i perioden 2027–2030.

Skattøren fastsettes på grunnlag av en målsetting om at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av samlede inntekter.

Realveksten i skatteinntektene for Akershus fra 2028-2030 er på gjennomsnittlig ca. 0,1 prosent, som er høyere enn realendringen for landet på -0,35 prosent. Bakgrunnen for dette er at prognosen for samlet befolkningsvekst for Akershus i perioden 2027-2030 gjennomsnittlig ligger på ca. 1 prosent, og er høyere enn landsgjennomsnittet på 0,5 prosent.

7.1.3 Rammetilskudd 2027-2030

Det anslås ca. 3,3 milliarder kr i netto rammetilskudd (dvs. inklusiv inntektsutjevning) for Akershus fylkeskommune i 2027. Rammetilskuddet for Akershus for perioden 2028-2030 har en realnedgang på gjennomsnittlig 0,1 prosent.

Anslaget for frie inntekter er basert på faktisk folketall per 1. januar 2026 og SSBs befolkningsframskrivninger fra juni 2026. SSBs middelalternativ er lagt til grunn for totalbefolkningen og øvrige aldersgrupper, mens høyalternativet er benyttet for aldersgruppen 16-18 år i Akershus fylkeskommune, ettersom dette historisk har vist seg å gi de mest treffsikre anslagene. Øvrige kriteriedata er data som Kommunal- og distriktsdepartementet bruker for inntektssystemet for 2026.

Innlemming av øremerket tilskudd i rammetilskuddet

Følgende øremerkede tilskudd vil bli avviklet fra 2027 og innlemmes i rammetilskuddet:

Innlemming av tilskudd til skoleturer med handlingsplan mot antisemittisme med en bevilgning på 17,6 mill. kr i 2026. Både kommuner og fylkeskommuner kan søke på dette tilskuddet og halvparten av tilskuddsrammen er innarbeidet i fylkeskommunenes innbyggertilskudd og utgiftsutjevning, fordelt etter delkostnadsnøkkel for videregående skole. Dette utgjør ca. 1,2 mill. kr for Akershus FK.

Innlemming av tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø med en bevilgning på 41,5 mill. kr i 2026. Både kommuner og fylkeskommuner kan søke på dette tilskuddet og halvparten av tilskuddsrammen er innarbeidet i fylkeskommunenes rammetilskudd med et likt beløp per innbygger. Dette utgjør ca. 2,7 mill. kr for Akershus FK.

For å redusere det statlige styringstrykket for fylkeskommunene, varsler regjeringen også i kommuneproposisjonen at man i statsbudsjettet for 2027 kan komme tilbake med forslag til ytterligere avvikling av øremerkede tilskudd. Det varsles at regjeringen også vil vurdere å foreslå sammenslåing av øremerkede tilskuddsordninger.

Innlemminger av øremerka tilskudd/reduisert styringstrykk som ble gjort i vedtak om statsbudsjett 2026 utgjør ca. 72,2 mill. kr for Akershus fylkeskommune, jfr. tabellen under. Endringen i rammetilskuddet som følge av dette innebærer ikke realvekst for Akershus, men endrer finansieringskilde fra øremerket tilskudd til rammetilskudd.

Tabell 12: Innlemming av tilskudd

Tilskuddsordning	Nasjonalt	Akershus	Kommentarer
Tiltak for fullføring av videregående opplæring, tilskudd læreplasser	61 204	61 204	Avsatt rådsuavhengige utgifter og inntekter 2027/2028 og rådsområde opplæring og kompetanse 2029/2030
Veiledning nyutdannede lærere	5 701	5 701	Budsjettert rådsområde opplæring og kompetanse (R04)
ABC-kampanje for god psykisk helse	2 659	2 659	Budsjettert rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse (R07)
Program for folkehelsearbeid i kommunene	2 668	2 668	Budsjettert rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse (R07)
Totalt innarbeidet i rammetilskudd	72 232	72 232	

7.1.4 Andre driftsinntekter

“Andre generelle driftsinntekter” i tabellen ovenfor viser inntekter fra de statlige rentekompensasjonsordningene for skolebygg og samferdsel. Inntektsanslaget er basert på renteforutsetninger for rentekompensasjonsordningene, samt årlige avdragsnedtrappet grunnlag. I 2027 er det lagt til grunn en renteforutsetning for kompensasjonen på 4,4 prosent, synkende til 3,4 prosent basert på prognoser for styringsrenten fra Norges Bank pr juni 2026.

Fylkeskommunens øvrige driftsinntekter utgjør anslagsvis 2,49 milliarder kr i 2027. Dette er inntekter i form av øremerkede tilskudd, sykepengeinntekter, salgs- og leieinntekter, inntekter fra mva-kompensasjon, samt andre mindre inntekter som budsjetteres på de enkelte rådsområdene.

Samlet utgjør dette fylkeskommunens brutto driftsinntekter på ca. 13,3 milliarder kr i 2027. I tillegg har fylkeskommunen også finansinntekter knyttet til løpende likviditet og utlån på ca. 195 mill. kr og utbytteinntekter fra kraftselskap som fylkeskommunen eier på 250 mill. kr.

7.2 Sentrale utgifter

Tabell 13: Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Premieavvik og amortisering	15 304	45 564	13 254	13 254
Personforsikring	13 082	13 082	13 082	13 082
Reguleringspremie, rentegaranti og AFP mm	191 104	125 156	63 672	90 768
Sum sentrale utgifter	219 490	183 802	90 008	117 104

7.2.1 Personalforsikringer

Akershus fylkeskommune har personalforsikringer for sine ansatte, og budsjetterer 13,1 mill. kr i 2027 til dette formålet. Forsikringene dekker gruppelivsforsikring, fritidsulykkesforsikring og yrkesskadeforsikring. Gruppelivsforsikringen gir økonomisk støtte til de etterlatte ved en ansatts død. Fritidsulykkes-forsikring omfatter ulykkesskade, ikke sykdom, som inntreffer i framtiden hvor som helst i verden. Yrkesskadeforsikringen dekker skader eller sykdommer som oppstår i arbeidssammenheng, og sikrer erstatning til ansatte ved arbeidsrelaterte hendelser.

7.2.2 Pensjonsutgifter

Arbeidsgivers andel av ordinær pensjonspremie og utgifter til avtalefestet pensjon dekkes innenfor rådsområdenes budsjetttrammer. På bakgrunn av oppdaterte beregninger og informasjon om neste års pensjonspremie fra de to pensjonskassene som Akershus fylkeskommune har som pensjonsleverandører, Statens pensjonskasse (SPK) og Pensjonskassen for fylkene, er det innarbeidet utgifter for pensjonspremie og pensjonsutgifter i budsjettet.

Statens Pensjonskasse (SPK)

Fylkeskommunens pedagogiske personale håndteres av SPK. Arbeidsgivers premie for pedagogisk personale i videregående opplæring er prognosert i 2027 på 7,31 prosent av pensjonsgivende lønn, en reduksjon på 0,87 prosentpoeng fra 2026. Premien inkluderer reguleringspremie og dekker også AFP-pensjoner. I tillegg til arbeidsgivers andel av pensjonspremien, betaler medlemmer 2 prosent i medlemspremie.

Pensjonskassen for fylkene

I 2026 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien til Pensjonskassen for fylkene på 10,92 prosent av pensjonsgrunnlaget. Foreløpig er pensjonspremiesats for 2026 videreført. Endelig vedtatt pensjonspremiesats for 2027 innarbeides på et senere tidspunkt i fylkesrådets tilleggsforslag til budsjettet. I tillegg til arbeidsgivers andel av pensjonspremien, betaler medlemmer 2 prosent i medlemspremie.

Reguleringspremie og rentegarantipremie

I tillegg til ordinær pensjonspremie for medlemmer i Pensjonskassen for fylkene, kommer reguleringspremien som skal dekke opp økte pensjonskostnader som følge av lønnsoppgjør og trygdeoppgjør i 2027. I SPK er reguleringspremien innbakt i ordinær pensjonspremie. Kommuner og fylkeskommuner har ikke reguleringsansvar i SPK.

Pensjonskassen for fylkene fakturerer reguleringspremie særskilt med en årlig faktura til fylkeskommunen, og den budsjetteres derfor sentralt. Det samme gjelder for rentegarantipremie, som skal dekke kostnader knyttet til garantert avkastning på ytelser i pensjonskassen.

Reguleringspremie er anslått til 121 mill. kr i 2027. Anslaget avhenger av resultatet av lønnsoppgjøret det enkelte år. Lønnsoppgjøret i Akershus fylkeskommune er ferdig i løpet av oktober, og kan dermed påvirke anslått budsjettbehov. Reguleringspremie dekkes av fylkeskommunen sentralt, med midler budsjettert på rådsområde 9 Sektoruavhengige utgifter og inntekter.

Rentegarantipremien er den prisen pensjonskassen må ta for å kunne garantere avkastning på kundemidlene lik pliktig nivå. Dette utgjør pr. i dag 2,28 prosent p.a. Differansen mellom den garanterte renten og markedsrenten er avgjørende for kostnadene til pensjonskassen for å garantere et avkastningsnivå. Økende markedsrente medfører redusert rentegarantipremie, som i 2027 budsjetteres med 1 mill. kr.

Posten som omfatter netto reguleringspremie, rentegarantipremie, AFP og sikringsordning budsjetteres med til sammen 191,1 mill. kr i 2027. Dette beløpet omfatter også arbeidsgiveravgift på premieelementene. Beløpet kan bli oppdatert etter at årets lønnsoppgjør i Akershus fylkeskommune er ferdig i oktober. For årene 2028-2030 budsjetteres det foreløpig med lavere beløp på posten. Det er stor usikkerhet knyttet til framtidige pensjonsbeløp. Fylkesrådet vil komme tilbake med oppdaterte anslag og budsjetttrammer i forbindelse med de årlige forslagene til årsbudsjett og økonomiplan.

Premieavvik

Pensjonskassene beregner pensjonskostnad i henhold til forsikringsvirksomhetsloven. Beregningen består av premie og tilskudd og bygging av reserve. Finanstilsynet regulerer hvordan forsikrings-selskapene skal beregne premie og bygge opp reserver. Regnskaps- og budsjettforskriften regulerer hvordan fylkeskommunen skal beregne og føre pensjonskostnader og -forpliktelser. Forskjellige regler gir forskjellige resultater.

Pensjonskostnaden blir ikke lik innbetalt premie. Premieavviket for pensjon er avvik mellom innbetalt pensjonspremie og regnskapsført pensjonskostnad. Premieavviket beregnes av pensjonsleverandørenes aktuarer. Differansen kan utgjøre både et positivt og negativt beløp, og omtales som premieavvik i kommuneregnskapet.

Fylkeskommunens pensjonsleverandører fremlegger nye prognoser på premieavvik og amortiseringen av dette i september. I påvente av dette, legges beløpene fra økonomiplan for 2026-2029 til grunn. Premieavviket har ikke nettoeffekt på driftsresultatet, da det vil budsjetteres bruk av og avsetning til premieavviksfondet med tilsvarende beløp.

7.2.3 Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter

Tabell 14: Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter

Andre rådsuavhengige utgifter og inntekter (tall i 1 000 kr)	2027	2028	2029	2030
Økt rammetilskudd tannhelse - nye brukergrupper	14 630	11 010	11 010	11 010
Konsekvensjustering - overgang fra å lease til å kjøpe mobiltelefoner	6 000	9 400	17 200	17 200
Avsetning elevtallsvekst	0	21 000	21 000	21 000
Styrking arbeidet med flere læreplasser - innlemming øremerkede tilskudd	61 204	61 204	0	0
Nye regler for AFP i 2026 - økt rammetilskudd	36 950	38 200	39 450	40 700
Redusert sats SPK i 2026 og 2027	45 700	45 700	45 700	45 700
Sum andre rådsuavhengige utgifter og inntekter	164 484	186 514	134 360	135 610

Akershus fylkeskommune har fått økte statlige rammetilskudd som følge av at Stortinget har vedtatt utvidet ansvar for nye pasientgrupper for den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. De ekstra rammebevilgningene består av midler til generell styrkning av tannhelsetjenesten og utvidelsen av lovpålagte brukergrupper til aldersgruppen 25–28 år. Restmidler til formålet budsjetteres midlertidig på “andre rådsuavhengige utgifter og inntekter” med henholdsvis 14,6 mill. kr i 2027 og 11,0 mill. kr i 2028 til og med 2030. Midlene frigjøres etter behov og kapasitet, slik at tannhelsetjenesten kan møte den økte etterspørselen.

Rådsområde opplæring og kompetanse (R04) har ubrukte øremerkede midler tilsvarende behovene for 2027 og 2028. Økt rammetilskudd (innlemming øremerket tilskudd) avsettes midlertidig rådsuavhengige utgifter og inntekter (R09).

Øvrige budsjettposter er knyttet til foreløpige ufordelte midler til avtalefestet pensjon og reservemidler til pensjonspremie til Statens pensjonskasse som følge av ikke endelig fastsatt pensjonspremie for 2027. Budsjettposten inneholder også midler til finansiering av digitalt utstyr/mobiltelefon som etter hvert skal fordeles til rådsområdene.

7.3 Finansinntekter og -utgifter

Tabell 15: Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Renteinntekter	-190 753	-169 686	-154 795	-154 795
Utbytte	-250 000	-200 000	-200 000	-200 000
Renteutgifter	293 715	292 048	286 417	290 151
Avdrag på lån	247 060	279 664	301 370	318 186
Netto finansinntekter/finansutgifter	100 022	202 026	232 992	253 542
Finansutgifter i rådsområdene	-4 784	-3 859	-3 177	-2 888
Totale finansutgifter	95 238	198 167	229 815	250 654
Motpost avskrivninger	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	0	0	0	0

Tabellen over viser utviklingen i renteutgifter og renteinntekter, låneavdrag samt utbytte fra Akershus Energi. Dette utgjør fylkeskommunens netto finansutgifter i økonomiplanperioden.

Tabellen viser at:

- Fylkeskommunens brutto rente- og avdragsutgifter øker med 67,5 mill. kr i økonomiplanperioden 2027-2030, dvs. med 12,5 prosent. Denne økningen er på om lag 142 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett 2026.
- Rentebanen for perioden 2027-2030 ligger ca. 0,4 prosentpoeng høyere enn den rentebanen som ble lagt til grunn i ØP 2026-2029. Budsjettert låneopptak i perioden 2027-2030 på 2,9 milliarder kr er 578 mill. kr lavere enn budsjettert låneopptak var for perioden 2026-2029.
- Egenkapitalfinansiering i 4-årsperioden 2027-2030 ligger på 1,056 milliard kr, som er på omtrent samme nivå som i forrige økonomiplanperiode. Utbytteinntektene fra Akershus Energi er 150 mill. kr lavere budsjettert enn i forrige økonomiplanperiode.
- Finansutgifter øker, som følge av fylkeskommunens låneopptak på 2,9 milliarder kr i fireårsperioden. Økningen er lavere enn økningen i finansutgifter i fireårsperioden 2026-2029.
- Renteinntektene reduseres med ca. 36 mill. kr fra 2027 til 2030, som følge av at Norges Bank har forutsatt kutt i styringsrenten fra 2028.

Renteinntektene i tabellen over framkommer med noe lavere beløp enn beløpet for renteinntekter i forskriftstabellene under kapittelet Fylkesrådets forslag. Årsaken til dette er at

forskriftstabellene også omfatter renteinntekter fra et utlån til Sporveien vognmateriell. Disse renteinntektene, på ca. 3-5 mill. kr, framkommer i tabellen over som negative finansutgifter i rådsområdene.

- Netto finansutgifter, ekskl. utbytte fra Akershus Energi på 250 mill. kr i 2027 og 200 mill. kr årlig i perioden 2028-2030, øker med ca. 132,5 mill. kr (41 prosent) fra nivået i 2026 til 2030.
- Utbytteinntektene fra Akershus Energi AS er forutsatt disponert til egenkapitalfinansiering. Dette bidrar til lavere netto finansutgifter.

7.3.1 Finansutgifter

Fylkeskommunens brutto rente- og avdragsutgifter øker med 67,5 mill. kr i økonomiplanperioden 2027-2030. Andelen av fylkeskommunens driftsinntekter som går til å dekke brutto renter og avdrag (rente- og avdragsbelastning) ligger i gjennomsnitt på 4,8 prosent, som er tilsvarende nivået i sist vedtatte økonomiplan. Rente- og avdragsbelastningen som andel av fylkeskommunens driftsinntekter øker fra 4,2 prosent i 2026 til 5 prosent i 2030.

I 2025 var landsgjennomsnittet for fylkeskommunene på 6,7 prosent.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregning av finansutgifter i 2027-2030:

- Rentenivå i perioden: 4,95 prosent i 2027 synkende til 4,37 prosent i 2028 og 3,96 prosent i 2029-2030.
- Norges Bank sin rentebane fra siste rentemøte i juni 2026 er lagt til grunn for finansberegningene. Styringsrenten er forutsatt redusert med om lag 1 prosentpoeng i perioden 2028-2030 i forhold til 2027.
- Norges Bank holdt styringsrenten uendret på 4,25 prosent på rentemøtet i august. Hovedbegrunnelsen for ikke å heve renten nå var at inflasjonen hadde falt mer enn ventet, men fortsatt er for høy til at banken kan være trygg på at prisveksten er på vei ned. Prognosen fra Pengepolitisk rapport i juni 2026 indikerte at styringsrenten først kunne øke noe på kort sikt, men deretter gradvis falle til klart under 4 prosent innen 2029.
- I tillegg til styringsrenten på 4,25 prosent, er det anslått et gjennomsnittlig risikopåslag i pengemarkedet (0,24 prosentpoeng), samt et kredittpåslag på bankenes utlåsmarginer for lengre lån (0,35 prosentpoeng). Det understrekes at dette er usikre faktorer som har variert mye de siste årene.
- Renteutgifter på nye lån som tas opp, er beregnet med økonomisk effekt for et halvt år det første året.
- Det forutsettes at nye låneopptak nedbetales over gjennomsnittlig 25 år. For øvrig oppdateres beregningsgrunnlaget for avdrag med faktiske årlige avskrivninger for Akershus fylkeskommune.
- Kommuneloven (§ 14-18) fastsetter minste lovlige årlige avdrag. Hovedprinsippet for reglene om minimumsavdrag er at gjelden som minimum skal nedbetales i takt med, og gi uttrykk for kapitalslitet (avskrivningene).

7.3.2 Finansinntekter

Renteinntekter av løpende likviditet er beregnet på bakgrunn av fylkeskommunens likviditetsbeholdning i bank og plasseringer i pengemarked. Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig likviditet på ca. 3,5 milliarder kr.

Det er lagt til grunn en renteprognose for likviditeten fra 5,2 prosent i 2027, synkende til 4,2 prosent i 2029-2030. Likviditetsutviklingen og renteinntekter knyttet til denne er usikre størrelser framover i økonomiplanperioden.

Utbytte fra Akershus Energi AS

Det er lagt til grunn et utbytte på 250 mill. kr i 2027 og årlig 200 mill. kr i perioden 2028-2030. Nærmere omtale finnes i kapittelet Fylkeskommunale selskap og samarbeid.

7.4 Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Tabell 16: Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Bruk av ubundne fond	-37 000	0	0	0
Overføring til investering	250 000	200 000	200 000	200 000
Fondsføringer pensjon	-15 304	-45 564	-13 254	-13 254
Netto avsetninger	197 696	154 436	186 746	186 746
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i rådsområdene	84 470	84 141	83 459	83 170
Totale avsetninger	282 167	238 578	270 205	269 916

Det framgår av tabellen at:

- Det foreslås å bruke 37 mill. kr av ubundne fond, hvorav 25 mill. kr til Oslofjordfondet og 12 mill. kr. til klima- og miljøfondet. Midlene finansieres fra reservefondet, jf. omtale i kapittelet Plan, kulturminner, klima og miljø.
- Utbytteinntekter fra Akershus Energi AS på 250 mill. kr i 2027 og deretter 200 mill. kr årlig i perioden 2028-2030. Utbytteinntektene overføres som egenkapitalfinansiering av fylkeskommunens investeringer.
- Amortisering av premieavvik håndteres årlig ved bruk av premieavviksfond (fondsføringer pensjon), jfr. omtale av pensjon i kapittelet Hovedtallene i budsjettforslaget.

7.5 Fond

Fylkeskommunens disposisjonsfond består av reservefond, energiutjevningfond, fond til pensjonsformål, fond til samferdselsformål, klima og miljø, Oslofjord, samt andre mindre fond til ulike formål på rådsområdene.

Fylkeskommunen kan disponere reservefondet og ubundet investeringsfond fritt, men bruken skal vedtas av fylkestinget. For de øvrige fondene har fylkestinget enten vedtatt et formål fondene skal brukes til eller fondene består av ubrukte øremerkede midler som disponeres på et senere tidspunkt.

Fondstabellen er oppdatert iht. vedtak i 1. tertialrapport 2026, samt årlig bruk av reservefond i økonomiplanperioden til å finansiere tiltak innen klima og miljø, samt Oslofjordsatsing. I tillegg er samferdselsfondet oppdatert med forslag til bruk av fondsmidler i økonomiplanperioden, samt avsetninger og bruk iht. tidligere års vedtak og inngåtte avtaler.

7.5.1 Disposisjonsfond drift

Samlet disposisjonsfond har en inngående saldo ved inngangen til 2027 på ca. 2,1 milliarder kr, som utgjør ca. 17 prosent av driftsinntektene. Saldo på disposisjonsfond reduseres noe i løpet av økonomiplanperioden 2027-2030.

Tabell 17: Disposisjonsfond drift

Disposisjonsfond drift (beløp i 1000)	Budsjett 2026	2027	Økonomiplan 2028	2029	2030
Reservefond IB	925 827	688 598	651 598	651 598	651 598
Bruk	-416 266	-37 000	0	0	0
Avsetning	179 037	0	0	0	0
Reservefond UB	688 598	651 598	651 598	651 598	651 598
Energiutjevningfond IB	49 228	49 228	49 228	49 228	49 228
Bruk	0	0	0	0	0
Avsetning	0	0	0	0	0
Energiutjevningfond UB	49 228	49 228	49 228	49 228	49 228
Klima- og miljøfond IB	8 602	6 002	6 002	6 002	6 002
Bruk	-2 600	-12 000	0	0	0
Avsetning	0	12 000	0	0	0
Klima- og miljøfond UB	6 002	6 002	6 002	6 002	6 002
Oslofjordfond IB	21 621	9 701	9 701	9 701	9 701
Bruk	-36 920	-25 000	0	0	0
Avsetning	25 000	25 000	0	0	0
Oslofjordfond UB	9 701	9 701	9 701	9 701	9 701
Samferdselsfond IB	428 343	489 409	502 894	492 178	555 962
Bruk	-27 847	-84 304	-108 504	-34 004	-46 504
Avsetning	88 914	97 788	97 788	97 788	97 788
Samferdselsfond UB	489 409	502 894	492 178	555 962	607 246
Fond for bedriftsintern opplæring IB	22 535	22 535	18 535	14 535	10 535
Bruk	0	-4 002	-4 002	-4 002	-4 002
Avsetning	0	0	0	0	0
Fond for bedriftsintern opplæring UB	22 535	18 533	14 531	10 529	6 527
Fond for pensjonspremie IB	48 062	48 062	48 062	48 062	48 062
Bruk	0	0	0	0	0
Avsetning	0	0	0	0	0
Fond for pensjonspremie UB	48 062	48 062	48 062	48 062	48 062
Fond til dekning av premieavvik IB	815 317	819 612	804 308	758 744	745 491
Bruk	-50 203	-49 154	-48 475	-25 115	-25 115
Avsetning	54 498	33 850	2 911	11 861	11 861
Fond til dekning av premieavvik UB	819 612	804 308	758 744	745 491	732 237
Andre fond til ulike formål på rådsområdene IB	6 863	6 863	6 863	6 863	6 863
Bruk	0	0	0	0	0
Avsetning	0	0	0	0	0
Andre fond til ulike formål UB	6 863	6 863	6 863	6 863	6 863
Sum disposisjonsfond IB	2 326 399	2 140 010	2 097 189	2 036 907	2 083 436
Sum disposisjonsfond UB	2 140 010	2 097 189	2 036 907	2 083 436	2 117 464

Reservefondet

Reservefondet har disponibelt 689 mill. kr ved inngangen til 2027, som utgjør 6,1 prosent av driftsinntekter. Det foreslås å bruke 25 mill. kr i 2027 til videreføring av Oslofjordfondet og 12 mill. kr i 2027 til videreføring av klima- og miljøfondet.

Reservefondet reduseres i henhold til forslag til økonomiplan 2027-2030 til 652 mill. kr i perioden 2027-2030, som tilsvarer 5,4 prosent av driftsinntekter.

Energiutjevningfond

Energiutjevningfondet har disponibelt 49,2 mill. kr ved inngangen til 2027. Fondet har som formål å sikre at fylkeskommunen har midler til å håndtere variasjoner i energiprisene i løpet av budsjettåret. Økte energiutgifter utover rammen til energi i driftsbudsjettet vil finansieres med bruk av fondet, mens mindreforbruk på energi i driftsbudsjettet avsettes til fondet. Bruk av fondet vil vurderes i løpet av året i forbindelse med tertialrapporteringene.

Klima- og miljøfond

Klima- og miljøfondet har disponibelt ca. 6,0 mill. kr ved inngangen til 2027. Dette er i hovedsak midler som er disponert til tiltak, men ikke enda utbetalt. Det tilføres ytterligere 12 mill. kr til klima- og miljøfond i 2027 finansiert ved bruk av reservefondet. Midlene i klima- og miljøfondet fordeles til klima- og miljøtiltak som er rettet mot samfunnet og som er forankret i ny handlingsplan for klima og natur. Dette er tiltak som ofte går over flere år.

Oslofjordfond

Oslofjordfondet har disponibelt 9,7 mill. kr ved inngangen til 2027. Det tilføres ytterligere 25 mill. kr til Oslofjordfondet i 2027 finansiert ved bruk av reservefondet. Oslofjordfondet er et virkemiddel for å løse utfordringer innenfor klima, miljø og natur generelt og Oslofjorden spesielt. Fondet skal støtte tiltak og prosjekter knyttet til bl.a. avløp, landbruk, næringsutvikling, vannforvaltning, friluftsliv, båttrafikk, kommunalt og regionalt planarbeid, utdanning, FoU og innovasjon. Det er budsjettert brukt 25 mill. kr fra fondet i 2027.

Samferdselsfond

Samferdselsfondet har disponibelt 489,4 mill. kr ved inngangen til 2027. Fondet har til hensikt å sikre økonomi til å drifte, vedlikeholde og utvikle kollektivinfrastruktur og rullende materiell, slik at verdiene ivaretas.

Ubundet disposisjonsfond drift for samferdsel bygges opp ved at prispåslaget fra Oslopakke 2 ble videreført i forbindelse med FT-vedtak 78/12 i tidligere Akershus, og prispåslaget skulle avsettes til dette fondet. I tillegg tilføres fondet midler fra kostnadsdekkende husleie knyttet til Kjøl bussanlegg, Leiraveien bussanlegg og sjåførfasiliteter i fylket.

Fondet benyttes som midlertidig likviditetsbuffer i forbindelse med kostnadsdekkende finansieringsmodell for Kjøl og Leiraveien bussanlegg, samt sjåførfasiliteter for Ruters bussoperatører. Modellen for kostnadsdekkende leie innebærer at fylkeskommunens investeringer og drifts- og vedlikeholdsutgifter for anleggene dekkes inn via leie fra bussoperatørene i en periode på 20 år. Fylkeskommunen vil imidlertid ha et likviditetsmessig utlegg til FDV-kostnader og oppgraderinger i anlegget, før leieinntektene innbetales til fylkeskommunen. Som følge av dette legges det opp til at fondet brukes som en midlertidig likviditetsbuffer for fylkeskommunen. I budsjettforslaget legger

fylkesrådet opp til bruk av fond som likviditetsbuffer til overvannshåndtering og solcelleanlegg på bussanleggene Kjøl og Leiraveien, med 21,2 mill. kr i 2027 og 40 mill. kr i 2028.

I fylkesrådets budsjettforslag er modellen for kostnadsdekkende husleie videreført. Den planlagte omdannelsen av Akershus kollektivterminaler FKF til aksjeselskap vil påvirke bruk og avsetning til fondet som følge av fremtidige endringer i drift og investeringsansvaret mellom AKT og fylkeskommunen. Fylkestinget skal behandle sak om dette i september 2026. Fylkesrådet vil innarbeide økonomiske konsekvenser av omdannelsen i sitt tilleggsforslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027–2030.

I kommende økonomiplanperiode benyttes fondet som bidrag til å finansiere Sundbyvegen bru (35 mill. kr i 2027, 30 mill. kr i 2028), fv. 156 Bråtan–Tusse (33 mill. kr i 2030, prosjektet trenger i tillegg 67 mill. kr etter ØP-perioden), ny bussholdeplass på Rørtunet (2 mill. kr i 2027, 15 mill. kr i 2028), snuplass for buss i Bødalen (10 mill. kr i 2029) og trygging av skolevei langs Bøveien (10 mill. kr i 2028, 10,5 mill. kr i 2029). Disse fem prosjektene, totalt 145,5 mill. kr, finansieres som engangsuttak og vil ikke bli betalt tilbake til fondet.

I 2027 vil det bli brukt 12,6 mill. kr av fondet for å dekke resterende utgifter til gang- og sykkelvei langs Vestmarkveien opp til Vestmarksetra i Bærum kommune. iht. vedtak i FT-sak 92/15 i tidligere Akershus, da ble vedtatt å tildele 20 mill. kr til dette prosjektet med finansiering fra ubundet infrastrukturfond samferdsel.

Fond til bedriftsintern opplæring

Fond for bedriftsintern opplæring har disponibelt 22,5 mill. kr ved inngangen til 2027. Bedriftsintern opplæring skal bidra til nødvendig tilførsel av kompetanse for å gjennomføre omstilling og innovasjon som fremmer bedriftenes konkurransekraft. Det foreslås bruk av fondet med 4 mill. kr pr. år og totalt 16 mill. kr i økonomiplanperioden 2027-2030.

Pensjonspremiefond

Pensjonspremiefond har 48,1 mill. kr disponibelt ved inngangen til 2027. Det budsjetteres ikke bruk av midler fra fondet i økonomiplanperioden. Fondet er en buffer i tilfelle faktiske pensjonsutgifter blir høyere enn budsjettet.

Fond til dekning av premieavvik

Fylkestinget har vedtatt et prinsipp som tilsier at økonomiske effekter av årets premieavvik og amortisering av tidligere års premieavvik skal holdes utenfor fylkeskommunens løpende driftsøkonomi og håndteres via premieavviksfondet. Dette prinsippet videreføres også i planperiode 2027 - 2030.

Premieavvik er forskjellen mellom det fylkeskommunen faktisk betaler i pensjonspremie til pensjonsleverandørene, og den pensjonskostnaden som beregnes av en aktuar (*fagperson innen pensjon*). Denne forskjellen oppstår fordi pensjonspremien som betales ett år ofte er ulik den beregnede pensjonskostnaden i regnskapet. Variasjonene skyldes blant annet lønnsoppgjør, pensjonsoppgjør, endringer i grunnbeløpet i folketrygden og utviklingen i inflasjon. Dette er forhold som i stor grad ligger utenfor både pensjonsleverandørenes og fylkeskommunens kontroll.

I stedet for å føre hele forskjellen som kostnad med én gang, fordeles premieavviket over sju år. Hvert år tilbakeføres en del av premieavviket som en kostnad i regnskapet, slik at beløpet gradvis reduseres

til det til slutt går i null. Det betyr at midlene som er satt av på fond til dekning av premieavvik er låst til nettopp dette.

Ved inngangen til 2026 var premieavviksfondet på 815,3 mill. kr. Anslag på forventet bruk i 2026 (50,2 mill. kr) og avsetning på 54,5 mill. kr i 2026, gir en saldo på fondet på 819,6 mill. kr ved utgangen av 2026. Avsetninger og bruk (netto amortisering) av fondet videre i økonomiplan 2027-2030 er usikre, da endelige tall for premieavvik og amortisering av dette ikke vil være kjent før regnskapet året før økonomiplanperioden er avlagt.

Premiefond hos Pensjonskassen for fylkene

Akershus fylkeskommune har ved inngangen til 2026 et premiefond hos Pensjonskassen for fylkene som kan disponeres til betaling av reguleringspremie. Midlene er reserve for å håndtere høye eller uforutsette pensjonsutgifter. Saldo ved inngangen til 2026 var på i overkant av 400 mill. kr. Fondet står i pensjonskassens balanse.

Det budsjetteres ikke med bruk av fondet i 2027, men for årene 2028-2030 legges det foreløpig opp til bruk av fondet med hhv. 125 mill. kr, 64 mill. kr og 91 mill. kr. Fylkesrådet vil komme tilbake til finansieringen av reguleringspremien i forbindelse med framleggelsen av de årlige budsjettene.

7.5.2 Ubundne fond (investeringer)

Tabell 18: Ubundne fond - investering

Ubundne fond (investering)	Budsjett	Økonomiplan			
(beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029	2030
Ubundet investeringsfond IB	121 943	121 943	121 943	121 943	121 943
Bruk	0	-	-	-	-
Avsetning	0	-	-	-	-
Ubundet investeringsfond UB	121 943	121 943	121 943	121 943	121 943

Ubundet fond til investering har disponibelt 121,9 mill. kr ved inngangen til 2027. Det er ikke budsjettert bruk eller avsetning til fondet i økonomiplanperioden.

7.5.3 Bundne fond (drift)

Tabell 19: Bundne fond - drift

Bundne fond (drift)	Budsjett	Økonomiplan			
(beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029	2030
Bundet samferdselsfond - drift IB	30 204	35 224	40 008	43 867	47 044
Bruk	-	-	-	-	-
Avsetning	5 019	4 784	3 859	3 177	2 888
Bundet samferdselsfond - drift UB	35 224	40 008	43 867	47 044	49 932

Bundet samferdselsfond drift har disponibelt 35,2 mill. kr ved inngangen til 2027. Fondet bygges opp ved å avsette renteinntekter fra et utlån på 240 mill. kr til Sporveien Vognmateriell (tidligere Oslo Vognselskap AS). Utlånet er knyttet til finansiering av innkjøp av vogner til Kolsåsbanen. I og med at utlånet er finansiert av avsatte midler fra bompenger i Oslopakke 2, som av staten var bundet til samferdselsformål, betraktes også rentene fra fondet som bundet.

Øvrige bundne fond (drift)

Fylkeskommunen har bundne fond som er bygget opp av ubrukte øremerkede midler, hovedsakelig fra staten. Midlene er avsatt på bundne driftsfond i påvente av disponering i henhold til føring fra tilskuddsgiver.

7.5.4 Bundne fond (investering)

Tabell 20: Bundne fond - investering

Bundne fond (investering)	Budsjett		Økonomiplan		
(beløp i 1000)	2026	2027	2028	2029	2030
Bundet fond - investering IB	71 212	79 212	87 212	95 212	103 212
Bruk	0	-	-	-	-
Avsetning	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bundet fond - investering UB	79 212	87 212	95 212	103 212	111 212

Bundet samferdselsfond investering har disponibelt 79,2 mill. kr ved inngangen til 2027. Bundet samferdselsfond har til hensikt å sikre økonomi til å utvikle kollektivinfrastruktur. Fondet bygges opp av avdragsinntekter på et fylkeskommunalt utlån til Sporveien Vognmateriell AS. Utlånet ble finansiert av avsatte midler fra bompenger i Oslopakke 2. Låneavdragene fra Sporveien Vognmateriell AS er på 8 mill. kr pr. år og avsettes til fondet.

Øvrige bundne fond (investering)

Fylkeskommunen har for øvrig bundne investeringsfond som er bygget opp av ubrukte øremerkede investeringsmidler. Midlene er avsatt på bundne investeringsfond i påvente av disponering i henhold til føring fra tilskuddsgiver. Dette gjelder hovedsakelig bompenger.

7.6 Disponering av driftsrammen

7.6.1 Oversikt drift

Tabell 21: Oversikt drift

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Sentrale inntekter				
Rammetilskudd	-3 296 525	-3 265 418	-3 261 055	-3 290 487
Inntekts- og formueskatt	-7 455 394	-7 482 620	-7 485 360	-7 471 179
Andre generelle driftsinntekter	-35 000	-26 000	-19 000	-15 000
Sum sentrale inntekter	-10 786 919	-10 774 038	-10 765 415	-10 776 666
Sentrale utgifter				
Premieavvik og amortisering	15 304	45 564	13 254	13 254
Personforsikring	13 082	13 082	13 082	13 082
Reguleringspremie, rentegaranti og AFP mm	191 104	125 156	63 672	90 768
Sum sentrale utgifter	219 490	183 802	90 008	117 104
Driftsutgifter per rådsområde				
Fylkesting	92 288	87 393	92 288	87 393
Fylkesrådsleders kontor	112 145	112 105	112 105	112 105
Finans og organisasjon	927 262	957 116	957 116	957 116
Opplæring og kompetanse	5 407 037	5 400 158	5 490 562	5 459 062
Samferdsel	2 697 933	2 664 036	2 644 036	2 644 036
Kultur, tannhelse og frivillighet	603 815	602 565	601 315	600 065
Næring, idrett, mangfold og folkehelse	129 828	125 968	125 968	125 968
Plan, kulturminner, klima og miljø	134 918	97 918	97 918	97 918
Rådsuavhengige utgifter og inntekter	164 484	186 514	134 360	135 610
Oppgavefellesskap og vertskommunesamarbeid	0	0	0	0
Driftsutgifter per rådsområde	10 269 711	10 233 774	10 255 669	10 219 274
Korr. finansutgifter i rådsområdene	4 784	3 859	3 177	2 888
Korr. avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i rådsområdene	-84 470	-84 141	-83 459	-83 170
Korr. motpost avskrivninger i rådsområde	0	0	0	0
Brutto resultat (KOSTRA)	-377 405	-436 744	-500 020	-520 570
Finansutgifter og -inntekter				
Renteinntekter	-190 753	-169 686	-154 795	-154 795
Utbytte	-250 000	-200 000	-200 000	-200 000
Renteutgifter	293 715	292 048	286 417	290 151
Avdrag på lån	247 060	279 664	301 370	318 186
Netto finansinntekter/finansutgifter	100 022	202 026	232 992	253 542
Finansutgifter i rådsområdene	-4 784	-3 859	-3 177	-2 888
Totale finansutgifter	95 238	198 167	229 815	250 654
Motpost avskrivninger	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i rådsområdene	0	0	0	0
Netto resultat (KOSTRA)	-282 166	-238 578	-270 205	-269 916
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner				
Bruk av ubundne fond	-37 000	0	0	0
Overføring til investering	250 000	200 000	200 000	200 000
Fondsføringer pensjon	-15 304	-45 564	-13 254	-13 254
Netto avsetninger	197 696	154 436	186 746	186 746
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i rådsområdene	84 470	84 141	83 459	83 170
Totale avsetninger	282 166	238 578	270 205	269 916
Årsoverskudd (-)/Årsunderskudd (+)	0	0	0	0

8 Investeringer i økonomiplanen

8.1 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Tabell 22: Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	3 535 941	5 114 141	4 267 821	3 424 231	2 295 854	1 991 593
Tilskudd til andres investeringer	379 727	62 007	49 720	68 520	28 520	28 520
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 755	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	3 940 423	5 201 148	4 342 541	3 517 751	2 349 374	2 045 113
Kompensasjon for merverdiavgift	-287 994	-449 143	-376 626	-301 634	-254 000	-199 670
Tilskudd fra andre	-2 618 941	-3 326 395	-2 671 917	-2 120 229	-1 194 074	-
						1 184 603
Salg av varige driftsmidler	-12 246	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Bruk av lån	-537 281	-1 155 703	-985 798	-800 888	-680 800	-427 840
Sum investeringsinntekter	-3 464 462	-4 939 241	-4 042 341	-3 230 751	-2 136 874	-
						1 820 113
Overføring fra drift	-437 551	-269 907	-308 200	-295 000	-220 500	-233 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	31 212	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruk av bundne investeringsfond	-9 853	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	43 887	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-103 656	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-475 961	-261 907	-300 200	-287 000	-212 500	-225 000
Fremført til inndecking i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

8.2 Investering og finansiering

8.2.1 Finansiering

Tabell 23: Finansiering - prosentvis fordeling

Finansiering - prosentvis fordeling	2027	2028	2029	2030	2027-2030
Lån	59,0	57,3	58,9	49,7	57,0
Overført fra driftsbudsjettet/egenkapital	18,4	21,1	19,1	27,1	20,8
Mva-kompensasjon	22,5	21,6	22,0	23,2	22,3
Egenkapital og mva-kompensasjon	41,0	42,7	41,1	50,3	43,0

Tabellen over viser utviklingen i den prosentvise fordelingen mellom lån og egenkapital og mva-kompensasjon i perioden 2027-2030 for finansiering av fylkeskommunale investeringer.

Tabellen omfatter ikke 7,17 milliarder kr i økonomiplanperioden i eksterne inntekter til prosjekter finansiert av statlige tilskudd til byvekstavtalen og Oslo-pakke 3-inntekter, som blant annet er knyttet til Fornebubanen og store kollektivtiltak. Eksterne inntekter er fratrasket for å vise realitet og utvikling når det gjelder andel låne- og egenkapitalfinansiering av fylkeskommunens «egne» investeringer.

Gjennomsnittlig lånefinansieres 57 prosent av fylkeskommunens investeringer i perioden. Dette er en noe lavere andel enn i sist vedtatte økonomiplan på 58,3 prosent. Årsaken er hovedsakelig litt høyere andel egenkapital. Andelen egenkapitalfinansiering overført fra driftsbudsjettet utgjør 20,8 prosent i perioden og mva-kompensasjonen utgjør 22,3 prosent i perioden 2027-2030.

8.2.2 Egenkapital

I økonomiplanen 2027-2030 foreslås det å overføre 1 056,7 mill. kr fra driftsbudsjettet til egenfinansiering av investeringer.

Overføring fra driftsbudsjettet i økonomiplanperioden inkluderer 850 mill. kr i budsjettert utbytte fra Akershus Energi til finansiering av investeringer, dvs. 250 mill. kr i 2027 og 200 mill. kr årlig i 2028-2030. I tillegg overføres 206,7 mill. kr fra drift til investeringer fra ubundet samferdselsfond. Se nærmere omtale under Samferdselsfond i kapittelet Hovedtallene i budsjettforslaget.

Mottatte avdrag på utlån fra Sporveien Vognmateriell AS på 8 mill. kr avsettes til bundet infrastrukturfond investering.

8.2.3 Lånegjeld

Tabell 24: Samlet lånegjeld

Samlet lånegjeld (beløp i 1000)	Budsjett	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029	2030
Bokført "ordinær" gjeld pr. 01.01.	4 300 311	5 816 318	6 558 496	7 026 250	7 355 680
Finansiell leasinggjeld - Jessheim vgs	656 334	-	-	-	-
Nye låneopptak	1 061 612	985 798	800 888	680 800	427 840
Avdrag inkl. finansiell leasing	-208 553	-247 060	-279 694	-301 370	-318 186
Annen gjeld kommuner m.m.	6 750	-	-	-	-
Gjeld pr. 31.12.	5 816 318	6 555 056	7 076 250	7 455 680	7 565 334
Årlig økning lånegjeld	17 %	13 %	8 %	5 %	1 %
Gjeldsbelastning i prosent av brutto driftsinntekter	46,8 %	53,0 %	57,4 %	60,5 %	61,4 %

Anslått låneopptak i 2027 er inklusive oppdatert prognose for rebudsjetteringer i 1. tertial fra 2026 til 2027.

Lånegjelden pr. 01.01.2027 for Akershus fylkeskommune vil være på ca. 5,8 milliarder kr, inklusive finansiell leasingavtale for Jessheim vgs på 632,6 mill. kr.

Gjennomsnittlig rente i låneporteføljen pr. 31.08.2026, eksklusive finansiell leasingavtale med 6,4 prosent rente, var på 4,5 prosent.

Tabellen over viser utviklingen i Akershus fylkeskommunes lånegjeld i økonomiplanperioden.

Ved utgangen av 2027 er fylkeskommunens samlede lånegjeld beregnet til ca. 6,55 milliarder kr. Av dette utgjør «ordinær» lånegjeld ca. 5,94 milliarder kr, finansiell leasingavtale for Jessheim videregående skole ca. 0,607 milliarder kr og gjeld knyttet til kommuner (flerbrukshall Skedsmo vgs.) 6,75 mill. kr.

Forslaget til finansiering av investeringer i økonomiplanen øker lånegjelden fra 2026 med 30 prosent, til ca. 7,57 milliarder kr. Dette innebærer at lånegjelden øker fra ca. 47 prosent av driftsinntektene i 2026 til 61,4 prosent av driftsinntektene i 2030. Økning i lånegjelden i økonomiplanperioden 2027-

2030 i forhold til gjeldsnivået i 2026 er vesentlig lavere sammenliknet med økonomiplanperioden 2026-2029 i forhold til gjeldsnivået i 2025. Økningen er lavere også som følge av at rebudsjetteringer i 2. tertial 2026 ennå ikke er overført til økonomiplan for 2027-2030. Dette innarbeides i fylkesrådets tilleggforslag.

Fylkeskommunens lånegjeld pr. innbygger øker med 25 prosent i perioden, fra 7 763 kr i 2026 til 9 710 kr i 2030.

Lånegjeld i forhold til driftsinntekter viser evnen til å bære gjeld. Økende gjeldsbelastning gir gradvis mindre handlingsrom på driftsbudsjettet til å finansiere øvrige drifts- eller investeringstiltak.

8.2.4 Rebudsjetteringer

I henhold til krav i lov og forskrift skal de årlige investeringsbudsjettene utarbeides ut ifra den reelle framdriften i prosjektene. Investeringsprosjekter som går over flere budsjettår, skal dermed budsjetteres med kun den delen av utgiftene som forventes i det aktuelle budsjettåret. Bevilgninger til resterende deler av utgiftene må tas inn i de påfølgende årsbudsjetter i takt med prosjektets framdrift. Ubrukte bevilgninger til et investeringsprosjekt kan ikke disponeres i påfølgende år uten vedtak i fylkestinget. I og med at investeringsbudsjettet er ettårig, må bevilgninger som ikke benyttes i budsjettåret vedtas på nytt når midlene overføres til påfølgende budsjettår. Overføring av budsjettmidler mellom år omtales som rebudsjettering. Rebudsjetteringer har ingen betydning for den totale vedtatte budsjetttrammen for det enkelte investeringsprosjektet. Budsjetttrammen fastsettes av fylkestinget når investeringsprosjektene blir vedtatt. Rebudsjettering er kun knyttet til fordelingen av budsjetttrammen mellom årene i prosjektets gjennomføringsperiode.

På bakgrunn av dette kan det derfor være behov for å gjøre endringer i periodiseringen av investeringsbudsjettene underveis i et budsjettår. Det er flere utfordringer med å beregne nøyaktig framdrift på investeringsprosjekter. I løpet av året kan det oppstå uforutsette forhold og endringer i forutsetningene. Dette kan være kapasitet i markedet, behandlingstid hos ulike instanser, endringer i prioriteringer eller interne organisatoriske forhold.

8.2.5 Trekkrettigheter

Fylkeskommunen finansierer sine investeringsutgifter ved opptak av årlige større samlelån. I finansstrategien foreslås rammen for størrelse på enkeltlån satt til 20 prosent av samlet lånevolum, som kan innebære opptak eller refinansiering av store volum på lån. Risikoen kan reduseres ved bl.a. å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt. Ved inngåelse av ny bankavtale med virkning fra 2025 ble det valgt å ikke ha trekkrettighet på bankkonto på grunnlag av prognoser om god likviditet og kostnader ved dette. Dette kan etableres på et par ukers varsel hvis det skulle oppstå behov.

9 Fylkeskommunale selskaper og samarbeid

9.1 Oppgavefellesskap

Buskerud og Østfold fylkeskommuner legger frem sine årsbudsjett på et senere tidspunkt. Budsjettall for oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid og øvrige selskap vil derfor først bli lagt frem i fylkesrådets tilleggforslag.

9.1.1 Oppgavefellesskap hvor Akershus fylkeskommune er kontorfylkeskommune

Fagskolen Viken KO

Fagskolen Viken KO er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner. Fagskolen Viken er et kommunalt oppgavefellesskap, jf. kommunelovens kapittel 19. Akershus er kontorfylkeskommune.

Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 6 051 000.

Tabell 25: Foreløpig budsjett Fagskolen Viken

Fagskolen Viken (beløp i 1 000 kr)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	30 %	32 %	38 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	6 051			

Fagskolen tilbyr akkreditert fagskoleutdanning. Formålet med oppgavefellesskapet er å sikre samarbeid om eierstyring av felles offentlig fagskole. Det totale budsjettet er inklusiv midler til husleie, energiutgifter og parkeringsutgifter. Det gjenstående budsjettbeløpet er fordelt etter fordelingsnøkkel.

9.1.2 Øvrige oppgavefellesskap hvor Akershus fylkeskommune deltar

Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold KO

Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner. Fylkesbiblioteket er et kommunalt oppgavefellesskap, jf. kommunelovens kapittel 19. Buskerud er kontorfylkeskommune.

Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 18 920 000.

Tabell 26: Foreløpig budsjett Fylkesbiblioteket

Fylkesbiblioteket (beløp i 1 000 kr)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	48 %	28 %	24 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	18 920			

Fylkesbiblioteket har som formål å ivareta fylkeskommunenes lovpålagte oppgaver etter Lov om folkebibliotek § 6. Fylkeskommunene skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling og er et ledd i det nasjonale biblioteksystemet. Bibliotekutvikling er en del av lokal, regional og nasjonal samfunnsutvikling og skal bidra til å styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler. Fylkesbiblioteket er fylkeskommunenes faglige bindeledd mellom stat og kommuner.

Viktige styringsdokumenter er gjeldende nasjonale og regionale planer for bibliotekutvikling og fylkeskommunenes øvrige planverk. Oppgavefelleskapet skal bidra til å styrke og utvikle bibliotekene i de tre fylkene, blant annet ved å:

- bidra til sterke og bærekraftige løsninger i bibliotekene
- sikre målrettet bruk av virkemidler
- bidra til et samlet bibliotekfaglig kompetansemiljø
- være en aktiv og attraktiv utviklingspartner

Ombud for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold KO

Ombudet for barn og unge er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner. Ombudet for barn og unge er et kommunalt oppgavefelleskap, jf. kommunelovens kapittel 19. Kontorfylkeskommunen er Buskerud.

Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 4 771 000.

Tabell 27: Foreløpig budsjett Ombudet for barn og unge

Ombudet for barn og unge (beløp i 1 000 kr)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	55 %	21 %	24 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	4 771			

Ombudet for barn og unge har en rådgivende og veiledende rolle i de samarbeidende fylkeskommunene ut fra et objektivt perspektiv, der barnas beste står i sentrum. Mandatet favner hele løpet fra barnehage og ut videregående opplæring. Ombudets arbeid skal være til beste for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner.

Ombudets målgrupper er alle barn; elever, lærlinger, lærekandidater og deres foresatte, samt ansatte i private og offentlige barnehager, grunnskoler og videregående skoler. Ombudets arbeid inkluderer også fylkeskommunale folkehøyskoler. I de saker hvor det er nødvendig, skal ombudet også samarbeide med det øvrige hjelpeapparatet og skole-/barnehageeiere.

Ombudet er faglig uavhengig av administrativ og politisk ledelse. Ombudet for barn og unge er ikke et kontrollorgan, men ombudet skal omtale brudd i rettigheter. Ombudet er heller ikke klageinstans for beslutninger og vedtak. Ombudet skal ikke være en partsrepresentant. Ombudet kan uttale seg om hvordan retten til et godt psykososialt miljø blir ivaretatt. Ombudet for barn og unge skal i sitt arbeid samarbeide med utdanningsavdelingene i de tre deltakerfylkeskommunene.

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ)

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) er et interfylkeskommunalt oppgavefelleskap mellom Innlandet, Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner etter kommunelovens kapittel 19. Østfold er kontorfylkeskommune. Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 3 360 000.

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat KO

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat er et samarbeid som er opprettet med hjemmel i kommuneloven kapittel 19. Kontrollutvalgssekretariat er ikke et eget rettssubjekt. Østfold er kontorfylkeskommune.

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat skal utføre den lovpålagte sekretariatsfunksjonen for deltakerkommunenes kontrollutvalg, jf. kommunelovens § 23-7, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 7. Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat kan også påta seg sekretariatstjenester for andre kontrollutvalg enn fylkeskommunale. Oppdrag av større omfang skal godkjennes av representantskapet.

Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat har ikke myndighet til å ta opp lån. Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat kan kun fatte enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet, og forvalte tilskudd jf. kommuneloven § 19-1, andre ledd andre punktum.

Samlet budsjett for Akershus og Østfold kontrollutvalgssekretariat er kr 2 828 000 i henhold til vedtak i representantskapet.

Tabell 28: Budsjett Kontrollutvalgssekretariatet

Kontrollutvalgssekretariatet (beløp i 1 000 kr)	Akershus	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	58 %	42 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	1 640	1 188	2 828

Akershus og Østfold fylkesrevisjon KO

Akershus og Østfold fylkesrevisjon fylkeskommunalt oppgavefellesskap er et fylkeskommunalt oppgavefellesskap som er opprettet med hjemmel i kommunelovens kapittel 19. Akershus og Østfold fylkesrevisjon er ikke et eget rettssubjekt. Østfold er kontorfylkeskommune.

Akershus og Østfold fylkesrevisjon skal på vegne av fylkestingene i Akershus og Østfold utføre alle revisjonsoppgaver pålagt i kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og andre bestemmelser. Oppgavefellesskapet har ikke myndighet til å ta opp lån.

Oppgavefellesskapet kan kun fatte enkeltvedtak om interne forhold i samarbeidet og forvalte tilskudd, jf. kommuneloven § 19-1, andre ledd andre punktum. Akershus og Østfold fylkesrevisjon kan påta seg revisjon av andre virksomheter og selskaper enn fylkeskommunale. Oppdrag av større omfang skal godkjennes av representantskapet.

Det skal hvert år inngås tjenesteleveranseavtaler mellom Akershus og Østfold fylkesrevisjon og de respektive kontrollutvalgene i samarbeidsfylkeskommunene om leveranser i løpet av året.

Tjenesteleveranseavtalene omfatter innholdet i regnskapsrevisjonen, omfanget av forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller. Det er kontrollutvalgene som på fylkestingets vegne skal påse at de ulike delene av revisjonsarbeidet blir utført på en betryggende måte og i henhold til kommunelovens bestemmelser, jf. kommunelovens § 23-2.

Samlet budsjett for Akershus og Østfold fylkesrevisjon er kr 16 595 000 i henhold til vedtak i representantskapet. Dette er i henhold til budsjettrammer som fremkommer etter behandling i representantskapet for Akershus og Østfold fylkesrevisjon. Forslag til budsjettrammer behandles i kontrollutvalget i Akershus den 23. september.

Tabell 29: Budsjett Fylkesrevisjonen

Fylkesrevisjon (beløp i 1 000 kr)	Akershus	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	58 %	42 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	9 625	6 970	16 595

9.2 Vertskommunesamarbeid

9.2.1 Vertskommunesamarbeid hvor Akershus fylkeskommune er vertsfylkeskommune

Fartøyvern og tekniske og industrielle kulturminner (TIK)

Fartøyvern

Akershus fylkeskommune skal som vertsfylke generelt legge til rette for en åpen dialog med samarbeidsfylkeskommunene, og skal sikre at fagressursen er tilgjengelig for disse. Vertsfylket har ansvar for å sikre tett samhandling med de medarbeiderne i samarbeidsfylkeskommunene som behandler øvrige saker som berører fartøyvernet. Partene i samarbeidet finansierer i fellesskap en stilling som spesialrådgiver for fartøyvern, inkludert sosiale utgifter, fra og med 2024.

Beløpet justeres årlig i henhold til lønnsutviklingen i stillingen. Samarbeidsfylkeskommunene overfører årlig sin del av kostnaden til Akershus fylkeskommune, innen 1. juli. Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 465 000.

Tabell 30: *Fartøyvern fagressurs*

Fartøyvern fagressurs (beløp i 1000 kr)	Akershus	Buskerud	Østfold	Oslo	Sum
Fordelingsnøkkel	30 %	10 %	30 %	30 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	465				

I tillegg til finansiering av fartøyvernressurs bidrar fylkeskommunen med finansiering til fartøyvernsenteret ved Isegran fartøyvernsenter. Finansieringen av fartøyvernsenteret fordeles mellom Fredrikstad kommune og Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner gjennom henholdsvis 40 prosent finansiering fra kommunen og samlet sett 60 prosent finansiering fra de tre fylkeskommunene. Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 640 000.

Tekniske og industrielle kulturminner (TIK)

Partene i samarbeidet om tekniske og industrielle kulturminner (TIK) finansierer i fellesskap en fagressurs i 50 prosent.

Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er kr 295 000.

Tabell 31: *TIK fagressurs*

TIK fagressurs (beløp i 1000 kr)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	50 %	10 %	40 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	295			

9.3 Andre selskap og foretak

9.3.1 Interkommunalt selskap hvor Akershus fylkeskommune deltar

FRID IKS

Selskapet er opprettet av Viken fylkeskommune i henhold til forskrift om gjennomføring av deling av Viken fylke til Østfold fylke, Akershus fylke og Buskerud fylke i henhold til § 9. FRID er organisert som et interfylkeskommunalt selskap etter IKS-loven.

FRID skal sammen med de respektive fagmiljøene hos deltakerne ivareta deltakernes oppgaver knyttet til IKT-brukerstøtte/lokasjonssupport, teknisk drift og forvaltning, IKT-sikkerhet, forvaltning og videreutvikling av fag- og støttesystemer, herunder prosessdriver ved nyanskaffelser, rådgivning innen informasjonssikkerhet og personvern, koordinering av digital tjenesteutvikling, digital rådgivning, leveranse (prosjektledelse og -støtte), data- og informasjonsforvaltning og teknisk støtte på arkivforvaltning og annet som hører naturlig under ovennevnte.

FRID skal bidra til at deltakerne gis økt innovasjons- og utviklingskraft og yte støtte i utviklingen av deltakerens organisasjoner og tjenester innenfor digital tjenesteutvikling. Selskapet skal være avtaleeier for alle avtaler innen IKT- og digitaliseringsområdet, herunder avtaler for fagsystemer, støttesystemer og øvrige IKT-tjenester på vegne av deltakerfylkeskommunene.

Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er 257,1 mill. kr i tilskudd til FRID IKS.

I tillegg er det lagt til grunn et økt finansieringsbehov innen digitalisering på 48 mill. kr. og investeringer på 15 mill. kr som er budsjettert på rådsområde finans og organisasjon. Digitaliseringsbehovet knytter seg til økte kostnader til elev-PCer, økt antall elever og ekstraordinær prisvekst på lisenser og utstyr.

Tabell 32: FRID IKS

FRID IKS (beløp i 1 000 kr)	Akershus	Buskerud	Østfold	Sum
Fordelingsnøkkel	55 %	21 %	24 %	100 %
Tilskudd pr. fylkeskommune	257 132			

NOVARI IKS

Novari IKS er et interkommunalt selskap som ivaretar forvaltning og videreutvikling av fylkeskommunenes felles IT-systemer innen skole- og veiadministrasjon, tannhelse og teknologi. Selskapet eies av alle fylkeskommunene og Oslo kommune.

Foreløpig budsjett 2027 for Akershus fylkeskommune er 28,8 mill. kr i tilskudd til NOVARI IKS. Dette er en realøkning i fylkeskommunens finansieringsbidrag på 1,9 mill. kr fra 2026, som følge av høyere drifts- og utviklingskostnader til felles fylkeskommunale digitale systemer som ivaretas av NOVARI.

Representantskapet i NOVARI IKS behandler sak om budsjett 2027 i sitt møte 30. september. Oppgitt budsjettbeløp for NOVARI er i henhold til dette.

9.3.2 Selskap og foretak hvor Akershus fylkeskommune har eierandeler

Akershus kollektivterminaler FKF

Det pågår en prosess med å omdanne Akershus kollektivterminaler fra fylkeskommunalt foretak til aksjeselskap, med virkning fra 1. januar 2027. Fylkestinget skal behandle sak om dette i september 2026. Omdannelsen vil ha betydning for oppgavefordelingen mellom fylkeskommunen og selskapet, samt fylkeskommunens tilskudd til Akershus kollektivterminaler og investeringsmidler.

Fylkesrådet vil komme tilbake til beløpet for fylkeskommunens tilskudd i sitt tilleggsforslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030.

Akershus Energi AS

Akershus Energi AS er et energikonsern som produserer og utvikler fornybar energi, og bidrar til forskning og utvikling av fremtidens energiløsninger. Gjennom sin virksomhet bidrar Akershus Energi til reduserte klimagassutslipp og den grønne omstillingen i regionen

Virksomheten er i hovedsak lokalisert i Akershus og har som strategi å investere i og videreutvikle vannkraft, fjernvarme, vind, sol og annen grønn infrastruktur i årene framover. Akershus Energi AS er heleid av fylkeskommunen og morselskap i Akershus Energi konsern.

Resultatutvikling

I første halvår 2026 oppnådde konsernet et resultat etter skatt på 293 mill. kr, 79 mill. kr høyere enn samme periode i fjor. Konsernets resultatutvikling er tett knyttet til utviklingen i de fundamentale forholdene i kraftmarkedet, som nedbør, import/eksport, forbruk m.m. Prisen i relevant prisområde NO1 ble i første halvår 1 117 NOK/MWh, mot 678 NOK/MWh for tilsvarende periode forrige år. Produksjonsvolumet for vannkraftvirksomheten var 1 178 GWh, 102 GWh lavere enn tilsvarende periode forrige år.

Det forventes lavere kraftproduksjon enn normalt for hele 2026, noe som skyldes lite nedbør og betydelig mindre vann i vannkraftmagasinene enn normalt. Sammen med økte europeiske energipriser gir dette forventninger om høye kraftpriser i Akershus Energis produksjonsområde i hele 2026.

Konsernets egenkapital pr. 31. juni 2026 var på 3 440 mill. kr (versus 3 331 mill. kr samme kvartal året før), mens totalkapitalen var på 7 639 mill. kr (7 235 mill. kr). Dette gir en egenkapitalandel på 45 prosent (46 prosent).

Rentebærende gjeld utgjorde 1 426 mill. kr, mot 1 534 på samme tid i fjor. Tilgjengelig likviditet er i tilsvarende periode økt med 206 mill. kr til 2 499 mill. kr. Dette skyldes positiv netto kontantstrøm og økning i pengeplasseringer.

Utbyttetnivå

Selskapet skal så langt som mulig levere et stabilt utbytte over tid.

Utbyttemodellen legger til grunn at utbyttet er relatert til selskapets årsresultat:

- Minimum 80 mill. kr kroner årlig
- 70 prosent av konsernets resultat etter skatt justert for regnskapsposter uten likviditetseffekt, dersom dette beløpet overstiger minimumsnivået
- Ved ekstraordinære hendelser som påvirker resultat og likviditet vesentlig benyttes eiermøte for å diskutere konsekvenser for utbytte (og fordeling av resultat mellom eier og selskapet)

Med årsresultat menes konsernets årsresultat etter IFRS (standarden som gjelder for selskaper notert på Oslo børs, og som selskapet følger for sine børsnoterte obligasjoner).

Modellen sikrer fylkeskommunen et forutsigbart minimumsutbytte, samtidig som deler av overskuddene beholdes i selskapet.

Akershus Energi har gjennomgående god lønnsomhet, som i stor grad bygger på langsiktige investeringer flere tiår tilbake. Samtidig står selskapet foran omfattende investeringer og oppgraderinger av eksisterende anlegg for å sikre fortsatt effektiv og stabil drift. Dette vil kreve betydelig kapital og vil trolig redusere utbytteevnen i årene fremover.

I forslaget til økonomiplan for 2027-2030 er det forutsatt følgende utbetalinger av utbytte:

Tabell 33: Akershus Energi AS

Beløp i mill. kr	2027	2028	2029	2030	Sum
Akershus Energi AS	250	200	200	200	850

Foreslått utbytte er redusert med 50 mill. kr årlig for utbetaling i 2028 og 2029 i forhold til det som lå til grunn i økonomiplan for 2026-2029. Reduksjonen skyldes betydelige kapitalbehov til oppgraderinger og rehabilitering av eksisterende vannkraft og fjernvarme. Det presiseres videre at det er stor usikkerhet i kraftmarkedet, og at utbytte trolig vil avvike fra forslagene over. Det er valgt å legge forsiktighetsprinsippet til grunn.

10 Bærekraft

10.1 Utviklingsmål mot 2030

Akershus skal være en miljøvennlig, bærekraftig, moderne og innovativ region.

[Regional planstrategi](#) har fem langsiktige utviklingsmål for Akershus. Målene er forankret i FNs bærekraftsmål, og beskriver hvordan vi ønsker at Akershus skal se ut i vår levetid. Det er disse målene den samlede innsatsen skal rettes mot:

- Natur, klima og planetens tålegrenser
- God livskvalitet og like muligheter
- Bærekraftig verdiskaping
- Omstilling og tillit
- Sammen skaper vi Akershus

Bærekraftsmålene danner grunnlaget for fylkets langsiktige samfunnsutvikling og gir retning for prioritering av ressurser og tiltak. For å møte komplekse utfordringer som klimaomstilling, naturmangfold, ansvarlig ressursbruk og sosial ulikhet, må innsatsen samordnes på tvers av sektorer og aktører. Økonomiplanen kobler derfor fylkets seks innsatsområder til prioriterte virkemidler og økonomiske satsinger, slik at tilgjengelige ressurser bidrar til størst mulig måloppnåelse og bærekraftig utvikling i Akershus.

10.2 FNs bærekraftsmål som ramme

Akershus fylkeskommune har et ansvar for å bidra til å nå bærekraftsmålene. Agenda 2030 og FNs 17 bærekraftsmål legges derfor til grunn for samfunns- og arealplanleggingen

Gjennom de regionale planprosessene blir sentrale tematikker og utfordringer drøftet og forankret bredt i samfunnet.

Økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre gjensidig, og de må alle følges opp for å bidra til å nå bærekraftsmålene.

10.2.1 Samarbeid

Rollen som samfunnsutvikler krever tett samspill med akershussamfunnet. Det er behov for et felles forpliktende samarbeid mellom ulike samfunnsaktører for å løse sammensatte utfordringer med en helhetlig og tverrfaglig tilnærming og bred involvering. Det legges til rette for reell samskaping med sentrale samfunnsaktører og å styrke fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler.

For Akershus fylkeskommune betyr dette også at vi må samarbeide internt på tvers av rådsområder – og internt i rådsområdene.

10.2.2 Økonomi - økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraft handler om å sikre økonomisk trygghet for alle, og å bruke ressursene på en slik måte at det ikke går på bekostning av framtidig økonomisk utvikling. Det handler om verdiskapning, men også om hvordan økonomien påvirker samfunnet og samfunnsutviklingen.

Vi må redusere ulikhet, sikre anstendig arbeid og finne nye løsninger hvor forbruket og økonomien vår ikke overbelaster miljø og klima. Det vil si være ledende i utviklingen av sirkulær økonomi.

Fylkeskommunen må bidra til et innovativt og lønnsomt næringsliv. Det betyr også at vi må bruke våre virkemidler for å bidra til mer rettferdig og grønn verdiskaping i regionen, og til å legge til rette for innbyggernes muligheter til å øke sin kompetanse og å delta i arbeidslivet.

For Akershus fylkeskommune betyr dette bl.a. at vi må forvalte våre egne økonomiske ressurser ansvarlig for eksempel gjennom anskaffelser, investeringer og tilskudd som kan påvirke samfunnsutviklingen. Vedtak om årsbudsjett og økonomiplan skal være realistiske og balanserte etter kommunelovens krav. Investeringsvolumet må vurderes i lys av framtidig evne til gjeldsbetjening. Det er utarbeidet finansielle måltall for fylkeskommunen som vil understøtte den isolerte finansielle bærekraften. Dette vil i sin tur understøtte fylkeskommunens bidrag til måloppnåelse innenfor alle bærekraftsdimensjonene.

10.2.3 Samfunn - sosial bærekraft

Sosial bærekraft handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Vi må jobbe for at alle mennesker har like muligheter til å leve et stabilt og helsefremmende liv, til å få utdanning og arbeid og leve uten noen form for diskriminering.

For Akershus fylkeskommune betyr dette blant annet at vi må jobbe internt for at fylkeskommunen skal gjenspeile mangfoldet i akershussamfunnet. Ansattes helse og livskvalitet må ivaretas. Flere grupper skal få reell mulighet til å delta på våre arrangementer og til å bli hørt og påvirke våre prosesser. Det betyr også at vi må bruke våre virkemidler og tjenester blant annet for å bidra til god utdanning, integrering og bedre helse og livskvalitet. Vi må sørge for gode bomiljøer, møteplasser, anlegg og aktiviteter, aktivt motarbeide rasisme og diskriminering og utjevne sosiale ulikheter.

10.2.4 Biosfære - klima og miljømessig bærekraft

Miljø- og klimamessig bærekraft handler om å drive samfunnsutvikling innenfor planetens tålegrenser og at hensynet til klimaet og naturen skal være førende for alt vi gjør. Vårt livsgrunnlag er helt avhengig av klima, natur og miljø.

Klimaendringer, tap av naturmangfold og økt press på naturressurser utfordrer både samfunnssikkerhet, helse og verdiskaping. En bærekraftig utvikling forutsetter at vi reduserer utslipp, tar vare på naturen og bruker ressursene mer effektivt.

For Akershus fylkeskommune betyr dette bl.a. at vi må kutte direkte og indirekte klimagassutslipp fra egen aktivitet, og redusere arealinngrep og miljøpåvirkning i egne prosjekter. Det betyr også at vi må bruke våre virkemidler til å redusere Akershussamfunnets klimagassutslipp og ta vare på naturmangfoldet og matjorda. Vi må jobbe med klimatilpasning. Miljø og klimahensyn i fylkeskommunens aktiviteter inkluderer temaer som f.eks. biologisk mangfold, matsikkerhet, ren luft og vann, reduksjon av forsøpling og klimagassutslipp. Alle tiltak skal ta utgangspunkt i planetens tålegrense. Arbeidet med klimabudsjett presenteres i et eget kapittel.

11 Klimabudsjett

11.1 Hva er et klimabudsjett

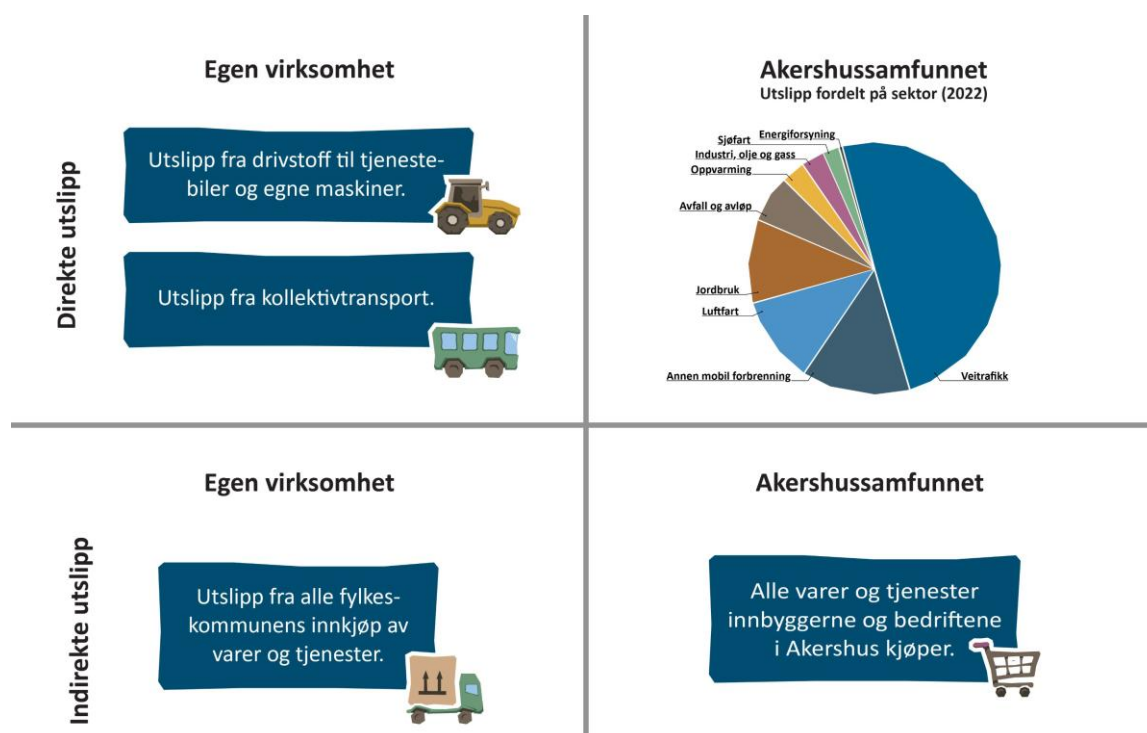
Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke, og skal bidra til at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser i Naturavtalen, Parisavtalen og klimaavtalen med EU. Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030, målt mot 2016.

Akershus fylkeskommunes klimabudsjett er et styringsverktøy for gjennomføring av klimatiltak i fylkeskommunen. Fylkeskommunen utarbeider hvert år ett klimabudsjett som gjelder for den fylkeskommunale virksomheten og ett som gjelder for samfunnet. Klimabudsjettet er koblet direkte til iverksetting av tiltak i handlingsplanen for klima som ble vedtatt i fylkestinget i april 2025. Hvert år utarbeides også et klimaregnskap, som behandles av fylkestinget samtidig som årsrapporten. Kort sagt skal klimabudsjettet vise:

- tiltakene som skal gjennomføres
- forventede utslippsreduksjoner
- hvilke rådsområder som er ansvarlige
- kostnader

Klimabudsjettet for 2027 er basert på klimahandlingsplanen, videreføring av klimabudsjettet for 2026 og klimaregnskapet for 2025, og viser hvilke tiltak det skal jobbes med innenfor budsjettet og økonomiplanen. En viktig del av det videre utviklingsarbeidet vil være å teste ut og ta i bruk metoder for effektberegning av tiltak.

Klimabudsjettet skiller mellom fylkeskommunen som virksomhet og akershussamfunnet som geografisk område. Det skilles også mellom direkte og indirekte klimagassutslipp, se figuren nedenfor.

Figur 4: Direkte og indirekte klimaautslipp i egen virksomhet og for akershussamfunnet

De direkte utslippene er de utslippene som fysisk finner sted innenfor et område, i dette tilfellet virksomheten Akershus fylkeskommune og Akershus fylke som geografisk område (akershussamfunnet). De indirekte utslippene omfatter utslipp som oppstår utenfor det avgrensede området, som en konsekvens av forbruk av varer og tjenester innenfor det avgrensede området.

Arbeidet med klimabudsjettet er kommet lengst for direkte utslipp i egen virksomhet, hvor vi har kommet langt i å effektberegne tiltak. Vi har også påbegynt arbeidet med å effektberegne tiltak for indirekte utslipp ved å ta i bruk nye verktøy. Mer om dette finner du i avsnittet *Metodeutvikling og usikkerhet*. Klimabudsjettet for virksomheten er delvis overlappende med klimabudsjett for akershussamfunnet, fordi utslippskutt i virksomheten også gir utslippskutt i samfunnet.

11.2 Klimatiltak og økonomiplanen

11.2.1 Klimabudsjett for akershussamfunnet

Klimabudsjettet for akershussamfunnet viser estimerte og nødvendige utslippsreduksjoner i perioden 2027-2030 og tar utgangspunkt i klimamål vedtatt i regional planstrategi og handlingsplan for klima 2025-2028:

- Akershus skal være et lavutslippssamfunn, med minst 80 prosent kutt i klimagassutslippene innen 2030 målt fra referanseåret 2016.
- I Akershus reduserer vi det totale energiforbruket, og sikrer at en så stor andel som mulig av energien vi bruker, kommer fra fornybare kilder.
- Akershus skal bli et foregangsfylke for sirkulær økonomi på en måte som bidrar til å redusere klimafotavtrykket vårt.

Klimabudsjettet tar utgangspunkt i samfunnsregnskapet til Miljødirektoratet. Dette regnskapet gir klimastatistikk for direkte utslipp i akershussamfunnet, men dette leveres ett år på etterskudd og siste tilgjengelige år er derfor 2024. Det finnes per i dag ikke et tilsvarende samfunnsregnskap for indirekte utslipp. Klimabudsjettet for akershussamfunnet for direkte utslipp viser estimerte og nødvendige utslippsreduksjoner i perioden 2027–2030, fordelt på 10 sektorer (sektoren "produkter med fluorgasser" er ny fra 2024). Klimabudsjettet for direkte utslipp viser hva som skal til for at akershussamfunnet skal nå klimamålet. I tillegg presenteres klimabudsjettet for indirekte utslipp, hvor det ikke foreligger estimerte utslippsreduksjoner.

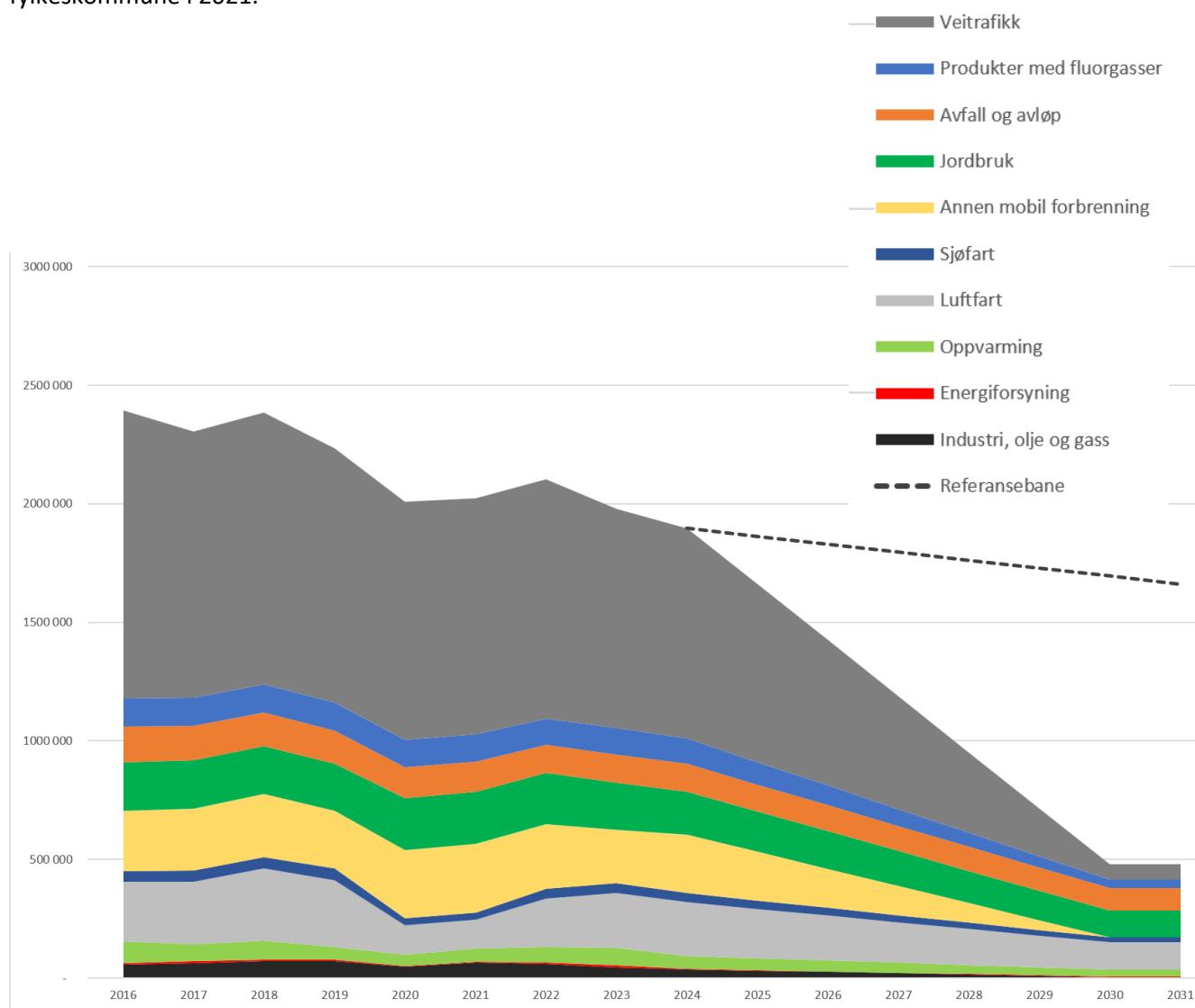
For å nå klimamålet er det ikke tilstrekkelig at kun fylkeskommunen utnytter sitt handlingsrom, alle samfunnsaktørene i Akershus må bidra med å redusere utslippene. Utnyttelse av fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle inkludert samarbeid med kommunene og samfunnsaktørene i Akershus er derfor avgjørende.

Klimabudsjettet viser kun hvilke tiltak fylkeskommunen skal gjennomføre for å redusere både direkte og indirekte klimagassutslipp i akershussamfunnet innenfor sitt handlingsrom. I utslippssektorer der fylkeskommunen har begrenset handlingsrom, som for eksempel flytrafikk, vil det ikke være tiltak. Tiltak knyttet til utslipp og opptak fra skog- og arealbruk og energiomstilling er plassert under klimabudsjettet for direkte utslipp.

For å nå målet om 80 prosent utslippskutt innen 2030 sammenlignet med 2016, må utslippene reduseres med om lag 1,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter fra 2024 til 2030, tilsvarende omtrent 236 000 tonn CO₂-ekvivalenter per år. I budsjettperioden 2027–2030 må utslippene i Akershus reduseres

med 945 000 tonn CO₂-ekvivalenter, forutsatt at tilsvarende kutt i foregående år, fra 2024–2025 og 2025–2026, har blitt gjennomført.

Referansebanen viser at utslippene vil bli redusert med 15 prosent innen 2030, gitt at ingen nye tiltak eller virkemidler settes inn (sammenlignet med nivået i 2016). Dette tilsvarer et kutt på omtrent 30 000 CO₂-ekvivalenter hvert år. Nivået er basert på en tiltaksanalyse gjennomført av Endrava for Viken fylkeskommune i 2021.

Figur 5: Direkte utslipp for akershussamfunnet med historisk utslippsutvikling

Grafene viser direkte utslipp for akershussamfunnet med historisk utslippsutvikling t.o.m 2024, framskrevet utvikling uten nye tiltak (referansebane) vist med stiplet linje, samt framskrevet utvikling med nye tiltak (tiltaksbane) f.o.m. 2025.

De samlede direkte utslippene for Akershus-samfunnet var om lag 1,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2024, ned fra 2 millioner tonn i 2023 – en reduksjon på 4,2 prosent eller omtrent 82 000 tonn. Sammenlignet med mål-året, 2016, er dette en reduksjon på 21 prosent.

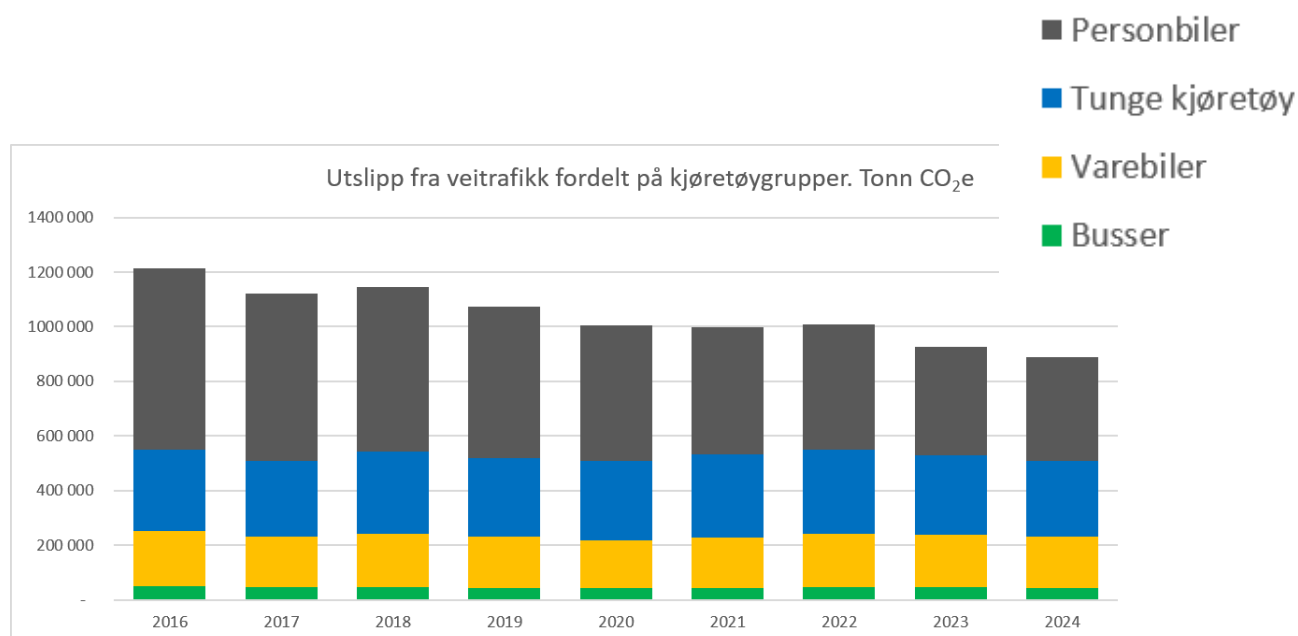
Over halvparten av direkte utslipp i akershussamfunnet kommer fra veitrafikk, med betydelige andeler også fra jordbruk, annen mobil forbrenning (hovedsakelig bygg/anlegg og transporttjenester) og luftfart. Alle sektorer har reduserte utslipp fra 2023 til 2024, bortsett fra annen mobil forbrenning.

Trenden viser jevn nedgang i utslipp fra 2016, med et markant fall i perioden 2020–2021, (koronapandemien), men tempoet er for lavt for målet om 80 prosent reduksjon innen 2030.

Utslipp fra veitrafikk

Veitrafikk er den største utslippskilden i Akershus, og det er her de største kuttene på direkte klimagassutslipp må tas. Siden 2016 har utslippene blitt redusert med 27 prosent, og fra 2023 til 2024 med 4,2 prosent. Personbiler, som står for mesteparten av utslippene, har hatt den største reduksjonen med 43 prosent siden 2016. Utslipp fra busser er kuttet 12,6 prosent, varebiler med 7,6 prosent og tunge kjøretøy med 5,9 prosent (4,4 prosent fra 2023). Selv om utviklingen er positiv, er tempoet for lavt selv for personbiler, noe som indikerer behov for sterkere virkemidler.

Reduksjonstakten må økes for å nå ønsket målsetting. Fylkeskommunen vil derfor jobbe for å iverksette tiltak for å opprettholde det statlige nullvekstmålet, øke andel kollektivreisende, sykkel og gange og tilrettelegge for overgang til nullutslippskjøretøy i tråd med handlingsplan for klima.

Figur 6: Historiske utslipp fordelt på kjøretøygrupper fra 2016–2024

Energiforbruk- og produksjon

Energieffektivisering og økt produksjon av fornybar energi en forutsetning for å lykkes med å redusere klimagassutslipp fra fossile energikilder.

Tall fra SSB viser at kraftforbruket i Akershus har holdt seg relativt stabilt fra 2013 til 2024 og at energiforbruket per innbygger har en svakt nedadgående trend fra 2013 (14MWh) til 2024 (12 MWh). Dette tyder på at vi bruker kraften mer effektivt, men det er fremdeles et stort uutnyttet potensial for energieffektivisering. Data fra Elhub viser at installert effekt på solkraft har gått noe opp fra 112 MW (ca. 75 GWh) i 2024 til 149 MW (ca. 97 GWh) i 2025. Det gjenstår dermed betydelig innsats før målet om 700 GWh kan nås. Produksjon av biogass har økt fra 116 til 122 GWh fra 2024 til 2025. Det er dermed fortsatt et betydelig gap opp til målet om 300 GWh.

Fylkeskommunen jobber derfor med å iverksette tiltak for å øke energieffektivisering samt produksjon av lokal fornybar energiproduksjon som solkraft og biogass.

Utslipp fra skog- og arealbrukssektoren

Arealbruk er den viktigste trusselen mot det biologiske mangfoldet og biosfæren. Nedbygging av karbonrike arealer som myr og skog fører til store klimagassutslipp. Et forsiktig estimat tilsier at den totale planreserven i Akershus vil utgjøre et klimagassutslipp på 2,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter over 20 år hvis dette bygges ned. Tall fra Miljødirektoratet viser at utslipp fra arealbruksendring til utbygd areal har over doblet seg i perioden 2011-2015 med 66 000 tonn CO₂-ekvivalenter til 153 000 tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2016-2020.

Fylkeskommunen vil derfor jobbe for å iverksette tiltak som kan bidra til å redusere utslippene og øke karbonopptaket fra skog- og arealbruk, som for eksempel videreutvikling av arealregnskapet til Akershus.

Indirekte utslipp

For å bli et lavutslippssamfunn innen 2050 holder det ikke å redusere bare de direkte klimagassutslippene. Som en tommelfingerregel er de indirekte klimagassutslippene fire til fem ganger større enn de direkte klimagassutslippene og de har derfor stor betydning for reduksjon av de globale klimagassutslippene.

I handlingsplan for klima tar spesielt satsingsområdene «bygg og infrastruktur» og «avfall og ombruk» for seg hvordan fylkeskommunen kan redusere utslippene fra de største kildene til indirekte klimagassutslipp som er byggematerialer og maskiner, samt forbruksvarer generelt. Generelt sett sammenfaller strategier og tiltak for å redusere indirekte klimagassutslipp med omstillingen til et mer sirkulært samfunn: det handler om å forbruke mindre, og ombruke produkter og gjenbruke ressurser så langt det er mulig.

Klimamål og tiltak

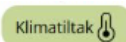
Tiltakseffekt fordelt på sektorer og tiltaksområder forutsetter at alle samfunnsaktører i Akershus fylke utnytter sitt handlingsrom og iverksetter klimatiltak. Det er derfor betydelig større usikkerheter knyttet til et klimabudsjett for samfunnet enn for egen virksomhet. Klimabudsjettet på samfunnsnivå 2027–2030 viser først og fremst hva fylkeskommunen bidrar til for å nå klimamålet og utnytter sitt handlingsrom. For noen sektorer, som for eksempel luftfart, har fylkeskommunen begrenset påvirkningskraft. [Handlingsplan for klima](#) omtaler fylkeskommunens handlingsrom og beskriver hvordan fylkeskommunen kan bidra til å nå klimamålene fordelt på satsingsområdene mobilitet, areal og natur, bygg og infrastruktur, jordbruk og mat, og avfall og ombruk.

Selv om usikkerheten er stor, gir samfunnsbudsjettet en viktig pekepinn på hvilke sektorer som slipper ut mest klimagasser, hvilke tiltaksområder som gir mest effekt og bør prioriteres økonomisk og i samarbeid med andre aktører, og ikke minst hvordan Akershus fylke ligger an til å nå klimamålet.

Tabellforklaring til «akershussamfunnets direkte og indirekte utslipp»

Tallene i tabellen *direkte utslipp* viser hvordan utslippene må reduseres i ulike sektorer (i henhold til Miljødirektoratet) for at klimamålene skal nås. Tallene er basert på Endrava-analysen fra 2021. Tiltak er ikke effektberegnet, og er fordelt under utslippssektoren de tilhører samt kategoriene "energi" og "areal og natur".

For *indirekte utslipp* finnes det ikke omforent nasjonalt utslippsregnskap eller metoder for effektberegning av tiltak. Tiltak er fordelt under kategoriene "avfall og ombruk" samt "bygg og infrastruktur" i henhold til handlingsplan for klima. For å finne hvilke klimatiltak som skal følges opp av det enkelte rådsområde, kan du gå til rådsområdets kapittel. Klimatiltakene vises ved å klikke på boblen "klimatiltak" i måltabellen.

11.2.2 Akershussamfunnets direkte utslipp

Tabell 34: Akershussamfunnets direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO₂-ekvivalenter

Klimatiltak	Sektor	Ikke- kvantifisert effekt	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029	Reduksjon 2030
Annen mobil forbrenning	Annen mobil forbrenning	Ikke satt	41 321,0	41 321,0	41 321,0	41 321,0
Resterende utslippssektorer*	Annet	Høy	25 242,0	25 242,0	25 242,0	25 242,0
Jordbruk	Jordbruk	Høy	11 399,0	11 399,0	11 399,0	11 399,0
Flytrafikk	Luftfart	Høy	18 461,0	18 461,0	18 461,0	18 461,0
Sjøfart	Sjøfart	Høy	2 933,0	2 933,0	2 933,0	2 933,0
Veitrafikk	Veitrafikk	Høy	137 013,0	137 013,0	137 013,0	137 013,0
Sum			236 369,0	236 369,0	236 369,0	236 369,0

*Resterende utslippssektorer inkluderer utslipp fra sektorene: Industri, olje og gass, Energiforsyning, Oppvarming, Avfall og avløp og Produkter med fluorgasser.

11.2.3 Tiltak til sektorene

Tabell 35: Tiltak til sektorene i tabell 34

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Ikke- kvantifisert effekt	Beskrivelse
Generelle tiltak				
Generelt: Delta i det nasjonale samfunnsoppdraget om sirkulær grønn næringsutvikling med et regionalt utgangspunkt	Annet	Annet	Høy	Bidrar til utnyttelse av avfallsstrømmer og økt sirkularitet i Akershus
Generelt: Flere tilskuddsordninger rettet mot næringsutvikling kan bidra til å styrke sirkulære verdikjeder og grønn omstilling.	Annet	Annet	Høy	Lav til høy effekt. Andel av tilskuddene som går til sirkulær økonomi og grønn omstilling vil ikke være kjent før etter tilsagn er gitt
Generelt: Fremme Akershus som et foregangsfylke innen sirkulær økonomi gjennom arrangement og partnerskap	Annet	Annet	Lav	Indirekte effekt. Lav effekt. Støtte til "Sirkulær praksis" bidrar til økt kompetanse og samarbeid om sirkulær økonomi
Generelt: Gjennomføre klimaundersøkelse i befolkningen i Akershus	Annet	Annet	Medium	Strategisk og indirekte effekt. Bidrar til kunnskap om barrierer og effekt av klimatiltak i samfunnet.
Generelt: Klimapartnere	Annet	Annet	Høy	Indirekte effekt. Bidrar til økt kompetanse om klima og økt samarbeid om grønne løsninger blant virksomheter.

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Ikke- kvantifisert effekt	Beskrivelse
Generelt: Klimapiloter i skolene - holdningstiltak mot ungdommene i skolene	Annet	Annet	Medium	Indirekte effekt. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av klimatiltak.
Generelt: Styrke klimanettverk i kommunene	Annet	Annet	Høy	Indirekte effekt. Bidrar til samarbeid mellom kommuner og gjennomføring av lokale klimatiltak i spleiselag med kommunene.
Generelt: Støtte FoU og prosjekter som støtter opp under HP klima	Annet	Annet	Medium	Indirekte effekt. Lav til høy. Kan bidra til å styrke eget og kommunalt klimaarbeid, utvikling av verktøy og økt kompetanse. Effekt avhenger av prosjektene
Generelt: Støtte klimasatsprosjekter i kommunene	Annet	Annet	Høy	Middels til høy effekt. Bidrar til gjennomføring av ulike lokale klimatiltak i spleiselag med kommuner og Klimasats. Effekt avhenger av prosjektene.
Generelt: Utarbeide indikatorer for indirekte utslipp i samarbeid med kommunene	Annet	Annet	Medium	Indirekte og strategisk effekt. Bidrar til måling og evaluering.
Generelt: Utvikle indikatorer for klimadashbord, inkludert areal og mobilitet	Annet	Annet	Medium	Indirekte og strategisk effekt. Bidrar til måling og evaluering.
Generelt: Veiledning og kompetanseheving for kommunene om by og tettstedsutvikling med natur og klima som tematikker.	Annet	Annet	Medium	Indirekte effekt. Lav til middels
Generelt: Øke kompetanse om klimabudsjettering og klimaregnskap i kommunene	Annet	Annet	Høy	Indirekte og strategisk effekt. Bidrar til bedre planlegging og evaluering av klimaarbeid.
Areal og natur				
Areal og natur: Bidra til å utvikle arealnøytralitet som strategi i samarbeid med kommunene	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Indirekte effekt. Bidrar til å redusere klimagassutslipp fra arealbruksendring
Areal og natur: Bistå kommunene med arealanalyser som kan gi grunnlag for planvask	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Indirekte effekt. Bidrar til reduserte klimagassutslipp fra arealbruksendring
Areal og natur: Bistå kommunene slik at utvalgte prioriterte restaureringstiltak fra prosjektet Kunnskapsløft om restaurerbar natur igangsettes.	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Lav til høy effekt. Veiledning gir indirekte effekt. Støtte til konkrete restaureringsprosjekt har høy effekt på økt karbonbinding.
Areal og natur: Fremme regenerativt jordbruk i Akershus gjennom å støtte samarbeidsprosjekter.	Annet	Utslipp og opptak av klimagasser	Medium	Regenerativt jordbruk kan øke karbonbinding i jord
Areal og natur: Gjennomføre årlige nettverksmøter med natur- og miljørådgivere i kommunene i Akershus	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Lav	Indirekte effekt. Lav effekt. Bidrar til økt samarbeid og kompetanse
Areal og natur: Kartlegging av restaurerbar natur	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Indirekte effekt. Legger grunnlaget for restaurering av arealer som blant annet vil øke karbonbinding
Areal og natur: Oppfølging av naturavtalen	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Indirekte effekt. Legger grunnlaget for iverksetting og prioritering av naturtiltak som også kan bidra til økt karbonbinding og redusere klimagassutslipp.

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Ikke-kvantifisert effekt	Beskrivelse
Areal og natur: Utvikle arealregnskap for Akershus og øke kompetanse om areal og natur i kommunene	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Indirekte effekt.
Areal og natur: Utvikle metodikk og kartlegge transformasjonsområder i kommunene	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Medium	Indirekte og strategisk effekt. Kan bidra til å redusere utslipp fra arealbruksendring og øke karbonopptak
Areal og natur: Vurdere nullvisjon for nedbygging av myr, høybonitetsskog og dyrkbar mark samt avviking av torvuttak i regional planlegging	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Indirekte effekt. Bidrar til å bevare karbonrike arealer
Areal og natur: Øke kompetanse om areal, natur og klimavennlig planlegging i samarbeid med kommunene	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Medium	Indirekte effekt. Økt kompetanse og flere verktøy for klimavennlig planlegging er en forutsetning for gjennomføring av tiltak
Areal og natur: Øke restaurering av Oslofjorden og spesielt marine naturtyper gjennom Oslofjordsatsingen	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Høy	Andel av tilskuddene som går til restaurering med klimaeffekt vil ikke være kjent før etter tilsagn er gitt.
Areal og natur: Økt kompetanse om karbonbinding i jord og skog for kommunene	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Medium	Indirekte effekt. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av tiltak
Energi				
Energi: ENØK-rådgivning til eiere av eldre og verneverdige bygninger	Annet	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Medium	Indirekte effekt. Økt kompetanse og rådgivning kan bidra til gjennomføring av flere energieffektiviseringstiltak
Energi: Fremme økt produksjon og bruk av biogass	Avfall og avløp	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Høy	Middels til høy effekt. Bidrar til økt utnyttelse av avfallsstrømmer og økt fornybar energiproduksjon. Effekt avhenger av konkrete prosjekter
Energi: Kompetansedeling om bruk av EPC kontrakter (Energy Performance Contract) i kommuner	Annet	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Høy	Bidrar til energieffektiviseringstiltak i offentlige bygg, som har stort potensiale
Energi: Utvikle prinsipper for lokalisering av energikrevende virksomheter og ny fornybar energiproduksjon og lokalisering og utnyttelse av energiinfrastruktur	Annet	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Medium	Indirekte effekt. Kan bidra til bedre utnyttelse av energiresursene og mindre arealbruksendringer som gir klimagassutslipp
Jordbruk				
Jordbruk: Fremme lokalmat og lokale matopplevelser gjennom lokalmatsatsing og tilskudd.	Jordbruk	Jordbruk	Lav	Økt lokalmat reduserer klimagassutslipp knyttet til transport og kan ha mindre klimafotavtrykk generelt sett
Jordbruk: Fremme økt produksjon og bruk av biogjødsel	Jordbruk	Gjødsel-håndtering	Høy	Middels til høy effekt. Bidrar til økt utnyttelse av avfallsstrømmer og reduserte utslipp fra jordbruket. Effekt avhenger av konkrete prosjekter
Jordbruk: Prosjekt "Oslofjordbonden"	Jordbruk	Jordbruk	Medium	Forventing om reduserte utslipp fra landbruket.
Jordbruk: Samarbeide med kommunene om å fremme klimavennlig mat	Jordbruk	Jordbruk	Medium	Effekt avhenger av hvilke prosjekter som støttes. Matsvinn vil gi samfunnsøkonomisk

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Ikke- kvantifisert effekt	Beskrivelse
				besparelse og høye klimaeffekter.
Jordbruk: Smaken av Akershus	Jordbruk	Jordbruk	Lav	Økt lokalmat reduserer klimagassutslipp knyttet til transport og kan ha mindre klimafotavtrykk generelt sett
Jordbruk: Styrke kompetanse om matsvinn, lokalmat og klimavennlig mat i skolene	Jordbruk	Jordbruk	Medium	Indirekte effekt. Effekt avhenger av aktivitetene som gjennomføres. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av tiltak
Jordbruk: Utarbeide landbruksstrategi for bærekraftig verdiskaping og grønn omstilling i landbruket i Akershus.	Jordbruk	Jordbruk	Medium	Indirekte effekt.
Veitrafikk				
Veitrafikk: Arbeidet med å vurdere mulighetene for ny og forbedret soneinndeling for kollektivtrafikken i Akershus videreføres. Pristiltak videreføres også som vist i budsjettet	Veitrafikk	Tunge kjøretøy	Lav	Lav til middels effekt. Bidrar til at flere tar kollektivt og reduserer personbiltrafikk.
Veitrafikk: Bidra til at flere innbyggere går, sykler og tar kollektivt i samarbeid med kommunene.	Veitrafikk	Personbiler	Medium	Middels til høy effekt. Bidrar til at flere går, sykler eller tar kollektiv og reduserer dermed utslipp fra veitrafikk. Effekten avhenger av de konkrete tiltakene som iverksettes.
Veitrafikk: Støtte nettverk og delta i prosjekter om hydrogen som et drivstoff i transportsektoren	Veitrafikk	Personbiler	Høy	Indirekte effekt. Deltakelse i nettverk gir økt kompetanse om bruk av hydrogen i transportsektoren.
Veitrafikk: Sykkeldager på grunnskolene i Akershus	Veitrafikk	Tunge kjøretøy	Lav	Bidrar til at flere sykler og reduserer utslipp fra veitrafikk
Veitrafikk: Vurdere klimavennlig mobilitet som tematikk i regional planlegging inkludert knutepunktsutvikling, parkeringsnormer og regulering av areal til ladeinfrastruktur.	Veitrafikk	Personbiler	Medium	Indirekte effekt. Bidrar til å redusere behovet for personbil og fremmer utslippsfri kjøretøy
Veitrafikk: Øke kollektivfremkommelighet og tilrettelegge for gående og syklende gjennom porteføljestyringen	Veitrafikk	Personbiler	Høy	Indirekte effekt. Økt andel gange, sykkel og kollektiv vil etter at tiltak er gjennomført, som gir lavere utslipp pr transportkilometer. I gjennomføringsfasen vil tiltakene gi utslipp fra anleggsmaskiner og materialer.
Veitrafikk: Øke kompetanse om fossilfri nyttetransport gjennom nettverk og deltakelse i prosjekter	Veitrafikk	Personbiler	Høy	Indirekte effekt. Deltakelse i nettverket gir økt kompetanse om aktørenes behov og nyttig oppdateringer og erfaringsutveksling.

11.2.4 Akershussamfunnets indirekte utslipp

Tabell 36: Akershussamfunnets indirekte utslipp

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Ikke-kvantifisert effekt
Avfall og ombruk: Bidra til økt ombruk, gjenbruk og redusert forbruk i kommunene	Annet	Annet	Høy
Avfall og ombruk: Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold vil fortsette sitt arbeid med å styrke bærekraftige bibliotek	Annet	Annet	Medium
Avfall og ombruk: Øke bevisstheten om bærekraft og tekstilforbruk i skolene	Annet	Annet	Medium
Avfall og ombruk: Øke kompetanse om sirkulær økonomi i skolene	Annet	Annet	Medium
Bygg og infrastruktur: Nettverk for bærekraftige idretts- og aktivitetsanlegg	Bygg	Bygg og anlegg	Lav
Bygg og infrastruktur: Stille krav til ombruk av bygninger i stedet for riving / nybygg i uttalelser til kommunale plan- og byggesaker	Bygg	Bygg og anlegg	Høy
Bygg og infrastruktur: Tilskudd og faglig bistand til Museene i Akershus / Akershus bygningsvernssenter	Bygg	Annet	Medium
Bygg og infrastruktur: Vurdere masseforvaltning som tematikk i regional planlegging inkludert anbefaling om massehåndteringsplaner	Bygg	Behandling av avfall	Medium
Bygg og infrastruktur: Øke kompetanse og styrke samarbeid om masseforvaltning blant kommunene	Bygg	Behandling av avfall	Medium
Avfall og ombruk: Øke kompetanse om ombruk og klimavennlig anskaffelser i samarbeid med kommunene og klimanettverkene	Innkjøp	Annet	Medium
Sum			

Beskrivelse av klimatiltakene i tabellen

- **Avfall og ombruk: Bidra til økt ombruk, gjenbruk og redusert forbruk i kommunene:** Middels til høy effekt. Effekt avhenger av hvilke prosjekter som støttes. Ombruk og gjenbruk vil også gi samfunnsøkonomisk besparelse og høye klimaeffekter.
- **Avfall og ombruk: Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold vil fortsette sitt arbeid med å styrke bærekraftige bibliotek:** Fylkesbiblioteket bidrar til økt ombruk og kompetanseheving
- **Avfall og ombruk: Øke bevisstheten om bærekraft og tekstilforbruk i skolene:** Indirekte effekt. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av tiltak.
- **Avfall og ombruk: Øke kompetanse om ombruk og klimavennlig anskaffelser i samarbeid med kommunene og klimanettverkene:** Indirekte effekt. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av tiltak.
- **Avfall og ombruk: Øke kompetanse om sirkulær økonomi i skolene:** Indirekte effekt. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av tiltak.
- **Bygg og infrastruktur: Nettverk for bærekraftige idretts- og aktivitetsanlegg:** Indirekte effekt. Økt kompetanse er en forutsetning for gjennomføring av tiltak
- **Bygg og infrastruktur: Stille krav til ombruk av bygninger i stedet for riving / nybygg i uttalelser til kommunale plan- og byggesaker:** Gjenbruk og ombruk av bygg har store besparelser på klimagassutslipp hvis det forhindrer nye bygg.
- **Bygg og infrastruktur: Tilskudd og faglig bistand til Museene i Akershus / Akershus bygningsvernssenter:** (egen datavarehusløsning i fylkeskommunen) og fra Ruter for kollektivtransport.

11.2.5 Klimabudsjett i egen virksomhet

Klimabudsjettet for Akershus fylkeskommunes egen virksomhet tar utgangspunkt i mål for virksomheten:

- Akershus fylkeskommunes egen virksomhet skal være fossilfri innen 2030
- Kollektivtransporten skal være utslippsfri innen 2031

Akershus fylkeskommune vil også redusere indirekte utslipp gjennom blant annet å kjøpe inn varer og tjenester med lavt klimafotavtrykk.

11.2.6 Direkte utslipp i Akershus fylkeskommune

Klimabudsjettet for de direkte utslippene til Akershus fylkeskommune bygger på klimaregnskapet for 2025, samt en framskriving av tiltaksanalysene fra klimabudsjettet for 2026-2029. Utslippstallene for hver kategori er hentet fra virksomhetenes klimaregnskap i Miljøfyrtårnportalen, fra Digital Innsikt (egen datavarehusløsning i fylkeskommunen) og fra Ruter for kollektivtransport.

Klimaregnskap 2025 for fylkeskommunes direkte utslipp

Beregnete direkte utslipp for Akershus fylkeskommune for 2025 var om lag 42 271 tonn CO₂-ekvivalenter i 2025, mens utslippene utgjorde ca. 44 245 tonn CO₂-ekvivalenter i 2024. Dette ga en reduksjon i disse utslippene på 1 974 tonn CO₂-ekvivalenter. Kollektivtransporten var den dominerende utslippskategorien i 2025, med et utslipp på 41 348 tonn CO₂-ekvivalenter.

Tabell 37: Klimaregnskap for fylkeskommunes direkte utslipp

Kategori	Utslipp 2024 (tonn CO ₂ -ekv.)	Utslipp 2025 (tonn CO ₂ -ekv.)	Endring fra 2024-2025 (tonn CO ₂ -ekv.)
Kjøretøy og maskiner*	260	346	86
Kollektivtransport	43 439	41 348	-2 091
Tjenestereiser*	546	577	31
Totalt	44 245	42 271	-1 974

*Tallene for 2024 og 2025 er ikke helt sammenlignbare da det er forskjellig beregningsmåter og 2024-tallene har lavere datakvalitet.

Klimabudsjett med tiltaksanalyser for fylkeskommunes direkte utslipp

Det er utarbeidet en oppdatert tiltaksanalyse for utslippsfri kollektivtransport. Årlig effekt av tiltakene i plan for utslippsfri kollektivtransport er lagt inn i klimabudsjettet (se egen omtale nedenfor).

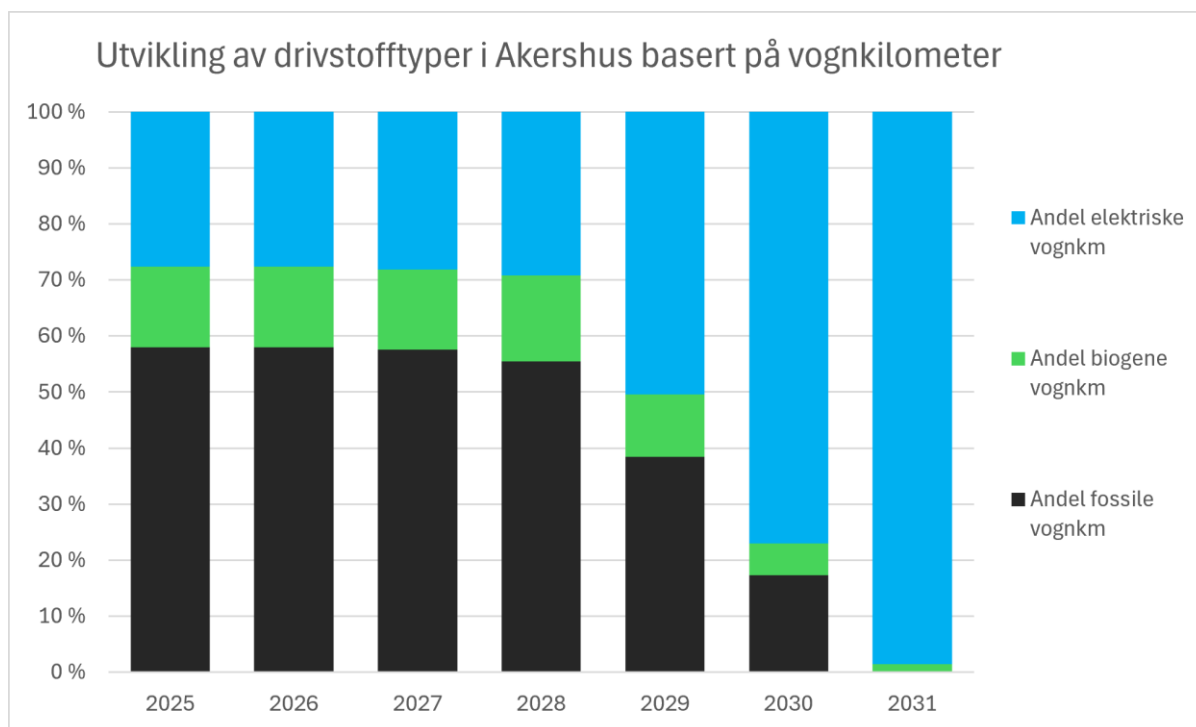
Tiltaksanalyse for å redusere utslipp fra egne kjøretøy og maskiner er også lagt inn i klimabudsjettet. Utslippsreduksjonene er beregnet ut fra tiltak som ligger inne i utskiftingsplanen for 2027.

Klimabudsjettet for 2027-2030 viser at det er behov for en samlet utslippsreduksjon på om lag 33 700 tonn CO₂-ekvivalenter i løpet av perioden, for at fylkeskommunen skal bli fossilfri innen 2030.

Kollektivtransport

Ruter har som del av sin miljørapportering utarbeidet en tiltaksanalyse for utslippsfri kollektivtransport for Akershus. Tiltaksanalysen fokuserer på sannsynlig utvikling når det gjelder innføring av nye kontrakter for utslippsfri kollektivtransport. Tiltaksplanen for kollektivtransporten i

Akershus er basert på framskrivninger for rutekilometer og energiforbruk samlet for buss- og båttransporten.

Figur 7: Utslippsfribanen

Grafen for utslippsfribanen til og med 2031. Søylene for hvert år viser status for andel utslippsfri, fossil og biogen bussproduksjon.

Analysen viser at Ruter i hovedsak er på god vei til måloppnåelse for utslippsfri kollektivtrafikk innen 2031. Dette betyr at hvis en gjennomfører de tiltakene som ligger inne i planene og kontraktene, vil kollektivtransporten i Akershus bli utslippsfri i løpet av 2031.

Kjøretøy og maskiner

I klimabudsjettet er det lagt til grunn at tiltakene gjennomføres i hele organisasjonen og finansieres over rådsområdenes driftsbudsjett og en årlig tilskuddspott. En del av vurderingene er også å ikke erstatte kjøretøy og maskiner som utfases. Det vil skje gjennom mer samordning og deling. Utskifting og utfasing av mindre tjenestekjøretøy som personbiler og varebiler på fossilt drivstoff er allerede gjennomført. Senere i perioden må det skiftes ut flere tyngre maskiner og tjenestekjøretøy, hvor det er høyere prisnivå for fossilfri teknologi. Fylkesrådet har vedtatt en 2-årig utskiftingsplan for 2026-2027 som skal sikre at utskiftingen skjer på en hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte. Det er lagt til grunn en videreføring av medfinansieringen av utskiftingsplanen på 6,8 mill. kr.

Tabellforklaring til "fylkeskommunens direkte utslipp"

Tabellen gir en oversikt over utslippsreduksjoner i perioden 2027-2030, basert på fylkeskommunens vedtatte planer og tiltak. For kollektivtransport er det lagt inn estimerte årlige utslippsreduksjoner som ligger inne i planer og kontrakter. For kjøretøy og maskiner er det lagt inn faktiske utslippsreduksjoner i perioden 2027-2030 basert på tiltak i utskiftingsplanen for 2026-2027. Det ikke utarbeidet tilsvarende tiltaksanalyse for tjenestereiser.

11.2.7 Fylkeskommunens direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO₂-ekvivalenter

Tabell 38: Fylkeskommunens direkte utslipp

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Reduksjon 2027	Reduksjon 2028	Reduksjon 2029	Reduksjon 2030
Digitale samordningssystemer for kjøretøy- og maskinparken	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorredskaper	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbygging av ladeinfrastruktur i egen virksomhet	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorredskaper	0,0	0,0	0,0	0,0
Digitale samordningssystemer for kjøretøy- og maskinparken	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0
Krav om el-bil til systematisk registrering og inspeksjonsoppgaver der det ikke er krav til beredskap og uavbrutt døgntkontinuerlig drift.	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0
Omlegging til utslippsfri kollektivtrafikk	Veitrafikk	Busser	1 770,0	1 770,0	15 128,0	12 580,0
Toppfinansiering - utfasing og utskifting av kjøretøy- og maskinparken til fossilfritt gjennom utskiftingsplanen	Veitrafikk	Ufordelt	33,0	33,0	33,0	33,0
Utbygging av ladeinfrastruktur i egen virksomhet	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum			1 803,0	1 803,0	15 161,0	12 613,0

Utdypende beskrivelse til klimatiltakene i tabellen

- **Digitale samordningssystemer for kjøretøy- og maskinparken: Indirekte effekt (forutsetning).** Bidrar til å realisere utskiftingsplanen for kjøretøy og maskiner.
- **Utbygging av ladeinfrastruktur i egen virksomhet: Indirekte effekt.** Bidrar til å realisere tiltak "Toppfinansiering - utfasing og utskifting av kjøretøy- og maskinparken til fossilfritt gjennom utskiftingsplanen". Erfaringstall viser at dette kan gi 23 nye ladepunkter i 2027. Dette bidrar indirekte til en utslippsreduksjon på mellom 46- og 90 tonn CO₂-ekvivalenter pr år.
- **Krav om el-bil til systematisk registrering og inspeksjonsoppgaver der det ikke er krav til beredskap og uavbrutt døgntkontinuerlig drift.: Middels effekt.**
- **Toppfinansiering - utfasing og utskifting av kjøretøy- og maskinparken til fossilfritt gjennom utskiftingsplanen: Samlet effekt er 33 tonn CO₂-ekvivalenter for utskifting av kjøretøy og maskiner.** Innkjøp av to traktorer eller tyngre arbeidsmaskiner gjennom medfinansieringsordningen gir en effekt på 9 tonn CO₂-ekvivalenter. Støtte fra Miljødirektoratets klimasatsordning vil gi økt effekt. Basert på erfaringstall fra klimaregnskapet er effekten av utskifting av tjenestekjøretøy i utskiftingsplanen for 2026-2027 beregnet til 24 tonn CO₂-ekvivalenter pr. år.

11.2.8 Indirekte utslipp i Akershus fylkeskommune

Indirekte utslipp er utslipp som aktivitet og forbruk i Akershus fylkeskommune forårsaker, men som kommer fra produksjon og transport av varer utenfor virksomheten. Omfanget er stort og omfatter hele investeringsporteføljen, og det meste innenfor øvrige anskaffelser.

Klimaregnskap 2025 for fylkeskommunes indirekte utslipp

Indirekte utslipp er inkludert i klimaregnskapet for Akershus fylkeskommune for 2025. I år har utviklingsarbeidet i Akershus i hovedsak vært fokusert på å inkludere alle utslippskilder fra vareinnkjøp, i tillegg til å høyne datakvaliteten.

I innkjøp av varer inngår kategoriene møbler, IKT-utstyr, mat og drikke, tekstiler og kopipapir. De indirekte utslippene fra innkjøp av varer og avfall utgjorde totalt 8 159 tonn CO₂-ekvivalenter i 2025 mens disse utslippene utgjorde 9 555 tonn CO₂-ekvivalenter i 2024. Dette ga en reduksjon i utslippene på 1 396 tonn CO₂-ekvivalenter. Endringen mellom 2024 og 2025 må tolkes med varsomhet fordi deler av endringen skyldes forbedret datakvalitet i 2025.

Tabell 39: Klimaregnskap for fylkeskommunes indirekte utslipp

Kategori	Utslipp i 2024 (tonn CO ₂ -ekv.)	Utslipp i 2025 (tonn CO ₂ -ekv.)	Endring fra 2024-2025 (tonn CO ₂ -ekv.)
Avfall	33	32	-1
Innkjøp av varer*	9522	8127	-1395
Totalt	9555	8159	-1396

* Datagrunnlaget er forbedret i 2025 og ikke fullt ut sammenlignbart med 2024-tallene

For å redusere klimagassutslippene i samfunnet er det viktig å gjennomføre en bredde av tiltak, både tiltak i egen virksomhet og tiltak rettet mot Akershussamfunnet, og både tiltak som direkte reduserer utslipp, og tiltak som reduserer indirekte utslipp. Akershus fylkeskommune har derfor flere tiltak i klimabudsjettet som er rettet mot å redusere indirekte utslipp. Mange av disse tiltakene er enkle å gjennomføre og gir positive effekter på kort sikt.

I 2027 vil fylkeskommunen arbeide videre med å utvikle og teste ut nytt verktøy som inkluderer utslippsberegninger for flere kategorier, og vurdere hvordan verktøy kan kobles til nye metoder. Målet er å få på plass forbedret statistikk og en mer helhetlig oversikt over Akershus fylkeskommunes indirekte utslipp.

Tabellforklaring til fylkeskommunens indirekte utslipp (neste side)

Tabellen viser planlagte og pågående tiltak som er lagt til grunn i klimabudsjettet for 2027 i økonomiplanen for 2027-2030 og basere seg på rådsområdenes innmeldte klimatiltak. Det er tatt med tiltak som vil redusere de indirekte utslippene for både anskaffelser, forbruk og avfall, samt for investeringsprosjekter. Enkelte tiltak er ikke effektberegnet fordi det mangler utslippsfaktorer eller pålitelige datakilder. Noen tiltak er verktøy og digitale systemer som ikke gir klimareduksjon i seg selv, men støtter arbeidet med å redusere utslipp.

11.2.9 Fylkeskommunens indirekte utslipp

Tabell 40: Fylkeskommunens indirekte utslipp

Klimatiltak	Sektor	Kilde	Ikke-kvantifisert effekt
Øke andelen utslippsfrie maskiner på anleggsplasser	Annen mobil forbrenning	Bygg og anlegg	Høy
Benytter 4-trinnsmetodikken i utredning, planlegging og utbygging av prosjekter	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Ikke satt
Kompetanseheving om arealnøytralitet i bygg og infrastrukturprosjekter	Arealbruk	Bygg og anlegg	Medium
Stille krav til utomhusanlegg på skolene som bidrag til mer biologisk mangfold og ivaretagelse av verneverdig natur hvor det er tomtemuligheter for dette	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser	Medium
Reduksjon av klimagassutslipp fra avfalls- og renholdstjenester	Avfall og avløp	Avfallsforbrenning	Lav
Økt kildesortering og redusere avfallsmengder	Avfall og avløp	Avfallsforbrenning	Lav
Fossilfrie byggeplasser	Bygg	Bygg og anlegg	Medium
Gjenbruk av brukbare masser	Bygg	Bygg og anlegg	Medium
Kartlegge og vurdere egnethet for solceller på eksisterende tak	Bygg	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Lav
Prioritere midler til ombygging og rehabilitering fremfor å bygge nytt	Bygg	Bygg og anlegg	Høy
Stille krav til miljøkrav i byggeprosjekter	Bygg	Bygg og anlegg	Høy
Stille krav til ombruk i større prosjekter der ombrukskartlegging viser mulighet for det	Bygg	Bygg og anlegg	Høy
Stille krav til ombruk, redesign og reparasjon i større byggeprosjekter for løst utstyr og inventar der ombrukskartlegging viser mulighet for det	Bygg	Bygg og anlegg	Medium
Solcelleanlegg på bussanlegg	Energiforsyning	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Medium
Det stilles miljøkrav i anskaffelse av ny transportordning for frakt av medier mellom bibliotekene i fylket	Innkjøp	Busser	Lav
Forbedre kontraktsoppfølging på klima og miljø	Innkjøp	Andre aktiviteter	Medium
Gjenbruk av bussleskur	Innkjøp	Andre aktiviteter	Lav
Klima- og miljøkrav i asfalt- og driftskontrakter	Innkjøp	Bygg og anlegg	Medium
Krav til bærekraftig drevet skogbruk	Innkjøp	Skogbruk	Lav
Krav til fossilfri transport hos leverandører der det er hensiktsmessig	Innkjøp	Tjenester tilknyttet transport	Medium
Krav til miljømerking av produkter	Innkjøp	Andre aktiviteter	Medium
Oppdatere anskaffelsesstrategien iht. aktuelle miljø- og klimakrav og ambisjon om 35% miljøvekting i politisk plattform	Innkjøp	Andre aktiviteter	Høy
Reduksjon av klimagassutslipp og unødvendig plast	Innkjøp	Annet	Lav
Redusere matsvinn og sette miljøkrav i anskaffelser	Innkjøp	Jordbruk	Lav
Sette miljøkrav i anskaffelse når det gjelder å redusere bruken av plast og øke andel fornybare og gjenvunnet materiale.	Innkjøp	Andre aktiviteter	Lav
Stille krav til samarbeid om kostnadskreven utstyr dersom utredning/kartlegging viser mulighet for det	Innkjøp	Andre aktiviteter	Lav
Stille miljøkrav ved anskaffelser av løst utstyr og inventar i større byggeprosjekter	Innkjøp	Bygg og anlegg	Høy
Bærekraftig mat i kantinene	Jordbruk	Jordbruk	Lav
Grønne arrangementer	Miljøledelse	Andre aktiviteter	Lav
Klimagassbudsjett i prosjekteringsfasen	Miljøledelse	Annet	Ikke satt
Klimaregnskap utarbeides for alle byggeprosjekter	Miljøledelse	Bygg og anlegg	Ikke satt
Metoder for klimabudsjett	Miljøledelse	Bygg og anlegg	Ikke satt
Miljøfyrtårnsertifisere virksomheten	Miljøledelse	Ufordelt	Ikke satt
Rapportering av energiforbruk i drifts- og veimerkekontraktene	Miljøledelse	Andre aktiviteter	Ikke satt
Stille krav til Miljøprogram og MOP (miljøoppfølgingsplan) i alle større investeringsprosjekter	Miljøledelse	Bygg og anlegg	Ikke satt
Energieffektivisering i bygg	Oppvarming	Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning	Medium
Redusere strømforbruket	Oppvarming		Lav
Unngår bruk av fossile energikilder for strømproduksjon	Oppvarming		Lav
Gjenbruk av freseasfalt til kantfylling og ny asfalt	Veitrafikk	Bygg og anlegg	Medium
Overvannshåndtering, forhindre utslipp til naturreservat, og tilrettelegge for utskifting til elbusser på Leiraveien bussanlegg	Veitrafikk	Busser	Medium
Reduksjon i transportgasser	Veitrafikk	Personbiler	Medium
Sum			

Utdypende beskrivelse til klimatiltakene i tabellen

- **Øke andelen utslippsfrie maskiner på anleggsplasser:** Utslipp per kvadratmeter byggeplass (anleggsmaskiner, oppvarming og transport): Energibehov per kvadratmeter 79 kWh. Utslipp knyttet til dette forbruket tilsvarer 39 kg CO₂e og 0,55 kg NO_x per kvadratmeter. Av dette utgjør anleggsmaskiner 24,5 kg CO₂e per kvm². Utslippsfri vil redusere NO_x i tillegg.
- **Benytter 4-trinnsmetodikken i utredning, planlegging og utbygging av prosjekter:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt.
- **Kompetanseheving om arealnøytralitet i bygg og infrastrukturprosjekter:** Indirekte effekt. Middels effekt.
- **Stille krav til utomhusanlegg på skolene som bidrag til mer biologisk mangfold og ivaretagelse av verneverdig natur hvor det er tomtemuligheter for dette:** Lav til høy effekt. Effekt av tiltak avhenger av konkrete prosjekt. Antatt at ett prosjekt gjennomføres.
- **Økt kildesortering og redusere avfallsmengder:** 7% økning i kildesorteringsgrad gir reduserte klimagassutslipp med 3 tonn CO₂-ekvivalenter. Reduserte avfallsmengder gir en klimaeffekt på 1 tonn CO₂-ekvivalenter.
- **Fossilfrie byggeplasser:** Middels til høy effekt – fossilfri kjøring av massetransport er ca. 1,6 tonn CO₂-ekvivalenter pr prosjekt (basert på erfaringstall fra ett byggeprosjekt). Utslipp per kvadratmeter byggeplass (anleggsmaskiner, oppvarming og transport): Energibehov per kvadratmeter 79 kWh. Utslipp knyttet til dette forbruket tilsvarer 39 kg CO₂ og 0,55 kg NO_x per kvadratmeter.
- **Kartlegge og vurdere egnethet for solceller på eksisterende tak:** I løpet av 2027 vil det ha kommet 3 ekstra anlegg i drift. Dette gir en effekt samlet på ca. 186 875 kWh for etablering av de 3 anleggene.
- **Prioritere midler til ombygging og rehabilitering fremfor å bygge nytt:** Basert på erfaringstall vil et representativt bygg (5.000 m²) gi sparte klimagassutslipp på 1.000 tonn CO₂-ekvivalenter ved rehabilitering av eksisterende bygg fremfor å bygge nytt skolebygg.
- **Stille krav til ombruk, redesign og reparasjon i større byggeprosjekter for løst utstyr og inventar der ombrukskartlegging viser mulighet for det:** Ikke mulig å beregne effekt, men sannsynligvis middels effekt
- **Krav til fossilfri transport hos leverandører der det er hensiktsmessig:** Basert på erfaringstall er utslippet beregnet til 11 tonn CO₂-ekvivalenter for næringsmiddel-avtalen.
- **Redusere matsvinn og sette miljøkrav i anskaffelser:** Basert på erfaringstall er klimaeffekten beregnet til 4 tonn CO₂-ekvivalenter for 13 skoler. Hvis vi antar at disse erfaringstallene vil gjelde for alle 25 skolene som har egendrevet kantiner, blir klimaeffekten 8 tonn CO₂-ekvivalenter.
- **Sette miljøkrav i anskaffelse når det gjelder å redusere bruken av plast og øke andel fornybare og gjenvunnet materiale.:** Lav til middels effekt
- **Bærekraftig mat i kantinen:** Basert på erfaringstall er klimaeffekten beregnet til 4 tonn CO₂-ekvivalenter for 13 skoler. Hvis vi antar at disse erfaringstallene vil gjelde for alle 25 skolene som har egendrevet kantiner, blir klimaeffekten 8 tonn CO₂-ekvivalenter.
- **Klimagassbudsjett i prosjekteringsfasen:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt.
- **Klimaregnskap utarbeides for alle byggeprosjekter:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt.
- **Metoder for klimabudsjett:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt
- **Miljøfyrtårnsertifisere virksomheten:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt.
- **Rapportering av energiforbruk i drifts- og veimerkekontraktene:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt.
- **Stille krav til Miljøprogram og MOP (miljøoppfølgingsplan) i alle større investeringsprosjekter:** Indirekte effekt (styring). Strategisk effekt.
- **Gjenbruk av freseasfalt til kantfylling og ny asfalt:** Gjenbruk av freseasfalt gir størst klimaeffekt når materialet brukes i ny asfaltproduksjon. Erfaringstall fra Vegdirektorat viser at økt gjenbruksandel kan redusere utslipp fra asfalt med 20–50 % pr tonn asfalt, mens bruk av freseasfalt til kantfylling gir vesentlig lavere klimaeffekt.
- **Overvannshåndtering, forhindre utslipp til naturreservat, og tilrettelegge for utskifting til elbusser på Leiraveien bussanlegg:** Indirekte effekt. Middels effekt. Tilrettelegging for overgangen til utslippsfrie busser.

11.3 Metodeutvikling og usikkerhet

Akershus fylkeskommune samarbeider med andre fylkeskommuner og kommunene i Akershus, som også arbeider med å utvikle og ta i bruk metoder for klimabudsjett og klimaregnskap. Det vil være naturlig å samarbeide med utvalgte kommuner og fylkeskommuner om metodeutvikling knyttet til bl.a. forbedret datakvalitet, basisår, samfunnstrender, avgrensninger og effektberegninger.

Arbeidet med å utvikle klimabudsjett og -regnskap er omfattende og krevende, og det er stor usikkerhet knyttet til beregninger og datagrunnlag, spesielt for indirekte utslipp. Det er også utfordrende å få på plass et felles sett av utslippsfaktorer.

11.3.1 Videre utviklingsarbeid

Det gjenstår fremdeles mye arbeid før fylkeskommunen har et fullverdig klimabudsjett for virksomheten og for akershussamfunnet med konkrete tiltakseffekter og kostnader. Arbeidet med å utvikle metoder for indirekte utslipp må sees på som et langsiktig utviklingsarbeid, og må sees i sammenheng med prioriteringer innenfor klimaområdet

Fylkeskommunens rådsområder

12 Fylkesting

12.1 Hovedutfordringer i perioden

Akershus fylkeskommune skal ivareta folkevalgtes arbeidsvilkår blant annet gjennom godtgjøring i fylkestinget og tilliggende organer, gjennomføring av politiske møter og tilliggende organer, samt sørge for at det utbetales partistøtte og opposisjonstillegg. Fylkestinget ivaretar videre aktiviteter knyttet til vervene som fylkesordfører og fylkesvaraordfører, inkludert planleggingen og gjennomføring av stortingsvalg og kommunestyre- og fylkestingsvalg. Utover dette arrangerer og finansierer fylkestinget studieturer for de politiske komitéene, samt gjennomfører andre aktiviteter som Akershuskonferansen, ungdommens fylkesting og landskonferanser for medvirkningsrådene.

I 2027 er det fylkestingsvalg, og fylkestinget er ansvarlige for forberedelsene, gjennomføringen og etterarbeidet knytte til fylkestingsvalget 2027. Akershus fylkeskommune er ansvarlig for sitt valgdistrikt for stortingsvalget i 2029.

Med fylkestingsvalget 2027 starter en ny fylkestingsperiode, dette betyr at nåværende fylkesting og fylkesråd går av og nytt settes inn. Dette krever at det settes av ressurser til avvikling og igangsetting av det nye fylkestinget.

Det er etablert et samarbeid mellom den ukrainske byen Poltava og Akershus fylkeskommune. Et konkret tiltak er gjennomføringen av en ungdomsutveksling sommeren 2026, og det vil bli søkt om midler til ytterligere prosjekter høsten 2026.

Samarbeidet med serviceavdelingen om lærling videreføres i 2027.

12.2 Økonomisk handlingsrom i området

Området har en samlet netto driftsramme på om lag 92,29 mill. kr i 2027. Rammen består i hovedsak av fylkesting og fylkestingets sekretariat 74,81 mill. kr. Det resterende er kontrollutvalg, fylkesrevisjon og ombudet for barn og unge.

12.3 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 41: Driftsbudsjett fylkesting

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto- gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
10	FYPO Fylkesting	10	Lønn	28 551	29 813	29 813	29 813	29 813
10	FYPO Fylkesting	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 144	21 552	16 657	21 552	16 657
10	FYPO Fylkesting	14	Overføringsutgifter	9 584	9 919	9 919	9 919	9 919
Sum 10				54 278	61 284	56 389	61 284	56 389
11	FYPO Fylkestingets sekretariat	10	Lønn	12 877	13 392	13 392	13 392	13 392
11	FYPO Fylkestingets sekretariat	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	283	288	288	288	288
11	FYPO Fylkestingets sekretariat	17	Refusjoner	-150	-154	-154	-154	-154
Sum 11				13 009	13 526	13 526	13 526	13 526
12	KONTR Kontrollutvalg	10	Lønn	455	473	473	473	473
12	KONTR Kontrollutvalg	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	909	890	890	890	890
12	KONTR Kontrollutvalg	14	Overføringsutgifter	46	47	47	47	47
Sum 12				1 410	1 410	1 410	1 410	1 410
19	FYPO Tilskudd Ombudet for barn og unge, Fylkesrevisjon, Kontr.utvalg	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	-619	-641	-641	-641	-641
19	FYPO Tilskudd Ombudet for barn og unge, Fylkesrevisjon, Kontr.utvalg	14	Overføringsutgifter	16 099	16 709	16 709	16 709	16 709
Sum 19				15 480	16 068	16 068	16 068	16 068
Totalsum				84 178	92 288	87 393	92 288	87 393

12.4 Kommentarer til driftsbudsjettet

10 FYPO FYLKESTING

Det budsjetteres med 61,28 mill. kr til drift av fylkestinget 2027. Fylkestinget har vedtatt en forskrift for folkevalgtes arbeidsvilkår der godtgjøring til fylkestingets representanter utgjør 22,14 mill. kr i faste godtgjøringer. I tillegg til dette kommer variable godtgjøringer til medlemmer i andre utvalg og vararepresentanter som er anslått å bli 13,42 mill. kr. Godtgjøringssatsene justeres i forhold til stortingsrepresentantenes godtgjøring.

Det settes også av 9,55 mill. kr til partistøtte og opposisjonstillegg.

Fra høsten 2026 vil fylkestinget etablere et partssammensatt utvalg som vil bestå av fylkestingsrepresentanter som arbeidsgivere og arbeidstakerorganisasjonene. Utgiftene til dette vil bli innarbeidet i tilleggsinnstillingen når satsene og størrelsen på utvalget er kjent.

Fra og med 14. oktober 2027 vil et nytt fylkesting tiltre i Akershus.

11 FYPO FYLKESTINGETS SEKRETARIATS

Det budsjetteres med kr. 13,53 mill. kr til fylkestingets sekretariat. Midlene skal dekke lønn, kurs, aktivitet og utstyr/møblement.

12 KONTR KONTROLLUTVALG

Representantskapene i oppgavefelleskapene for henholdsvis kontrollutvalgssekretariatet og fylkesrevisjonen behandler sine respektive budsjett og innstiller overfor kontrollutvalgene. Kontrollutvalgene behandler budsjettet samlet for kontroll- og tilsynsvirksomheten.

Årlig utgift for kontrollutvalget er budsjettert med 1,41 mill. kr.

19 FYPO TILSKUDD OMBUDET FOR BARN OG UNGE, FYLKESREVISJONEN

Ombudet for barn og unge er et kommunalt oppgavefelleskap, etter reglene i kommuneloven kap. 19. Ombudet er et samarbeid mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommune.

Ombudet har en rådgivende og veiledende rolle i de tre samarbeidende fylkeskommunene ut ifra et objektivt perspektiv, der barnets beste står i sentrum. Mandatet favner hele løpet fra barnehage og ut videregående opplæring. Ombudets arbeide skal være til det beste for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner.

Ombudet for barn og unge er budsjettert med 10,37 mill. kr for 2027. Av dette er Akershus fylkeskommune sin andel 4,8 mill. kr.

Ombudet er faglig uavhengig av administrativ og politisk ledelse. Ombudet er ikke et kontrollorgan og heller ikke klageinstans for beslutninger og vedtak. Ombudet skal likevel omtale brudd i rettigheter og kan uttale seg om hvordan retten til et godt psykososialt miljø blir ivaretatt. Ombudet skal i sitt arbeid samarbeide med de tre utdanningsavdelingene i de tre deltakerfylkeskommunene.

Fylkesrevisjonenes oppgaver skal utføres i tråd med kommunelovens kapittel 23, Kontrollutvalgets virksomhet, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Akershus- og Østfold fylkeskommune har i

tråd med kommuneloven vedtatt å ha en felles fylkesrevisjon, det samme gjelder for kontrollutvalgssekretariatet. Det er Østfold fylkeskommune som er kontorfylkeskommune for disse ordningene. Fylkesrevisjonen skal løse fylkeskommunens revisjonsoppgaver pålagt i kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og andre bestemmelser. Dette gjelder både regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Fylkesrevisjonen kan påta seg revisjon av andre virksomheter og selskaper. Kontrollutvalgssekretariatet skal på vegne av kontrollutvalget sørge for å løse sekretariatsoppgavene pålagt i kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og andre bestemmelser.

Representantskapene i oppgavefellesskapene for henholdsvis kontrollutvalgssekretariatet og fylkesrevisjonen behandler sine respektive budsjett og innstiller overfor kontrollutvalgene. Etter behandling i representantskapet for Akershus og Østfold er samlet budsjett for fylkesrevisjon kr 16 595 000, hvorav kr 9 625 000 er Akershus fylkeskommune sin andel og samlet budsjett for kontrollutvalgssekretariat kr 2 828 000, hvorav kr 1 640 000 er Akershus fylkeskommune sin andel.

13 Fylkesrådsleders kontor

13.1 Hovedutfordringer i perioden

Fylkesrådsleders kontor skal legge til rette for samhandling mellom rådsområdene, og koordinerer tverrfaglig arbeid slik at overordnede mål kan nås effektivt og med god kvalitet.

13.1.1 Strategiske prioriteringer

Fylkesrådsleders kontor legger til rette for det strategiske samarbeidet og kommunikasjonen med Akershus-samfunnet. Rådsområdet har en viktig rolle i å støtte, koordinere og følge opp samarbeidet med kommuner og andre eksterne samarbeidspartnere. Akershus skal være en åpen og transparent fylkeskommune. Rådsområdet bidrar til aktiv, åpen og god kommunikasjon internt og eksternt, og legge best mulig til rette for offentlig innsyn i Akershus' forvaltning.

Verdenssituasjonen har gjort at sikkerhet og beredskap har blitt viktigere de siste årene. Fylkesrådet har derfor styrket arbeidet på området og jobber kontinuerlig for å sikre at fylkeskommunen oppfyller kravene i virksomhetssikkerhetsinstruksen fra nasjonale myndigheter på en god måte. Det ble lagt frem nye nasjonale veiledere i 2026. Det arbeides med å lage gode kontinuitetsplaner på bakgrunn av disse. I 2027 vil det også settes i gang et arbeid med å oppdatere den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (HROS).

Energi har blitt et stadig viktigere tema de siste årene. I et beredskapsperspektiv må vi ha nok kraft i en krise, men også tilgjengelighet og kapasitet i nasjonalt, regionalt eller lokalt overføringsnett er vesentlig fremover. For fylkesrådet er det også viktig at mangel på kraft eller nettkapasitet ikke skal hindre utvikling og verdiskaping i Akershus. Fylkesrådet vil derfor jobbe for en strategisk dialog om prioriteringer og videre utvikling av kraftsystemet. Det er viktig at planprosesser blir mer forutsigbare og at konflikter mellom energi, arealbruk, natur og næringsutvikling reduseres.

Rådsområdet har ansvar for å forvalte fylkeskommunens internasjonale arbeid og tilhørende medlemskap. Fylkesrådet har som mål at Akershus' medlemsforpliktelser i nasjonale og internasjonale organer benyttes effektivt og målrettet. For 2027 vil Akershus ha formannskapet i STRING og fylkesrådsleder vil benytte denne muligheten til å synliggjøre fylkeskommunens rolle i arbeidet med å bygge en konkurransekraftig og grønn megaregion fra Oslo til Hamburg, og bidra til at togforbindelsen til kontinentet får økt fokus.

13.2 Måltabell

Delmål

Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.

Resultatmål

Fylkeskommunen skal jobbe for at medlemskap i nasjonale og internasjonale organer benyttes effektivt og målrettet.

13.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsområdet har en samlet netto driftsramme på om lag 112 mill. kroner i 2027. Rådsområdets driftsbudsjett omfatter administrative lønns- og driftsutgifter, samt godtgjørelse, lønns- og driftsutgifter for fylkesrådet og politisk stab som utgjør 18,8 millioner kroner.

Fylkesrådsleders kontor har administrative funksjoner og størstedelen av budsjettet er knyttet til lønn. Rådsområdet har redusert antall årsverk de siste årene. Fylkesrådet er i gang med en effektiviseringsprosess og vil i økonomiplanperioden jobbe videre med å forenkle og spisse arbeidsprosesser for å kunne gi gode tjenester innenfor rammen.

Kostnader knyttet til lisenser er en økende kostnad, som treffer fylkesrådsleders kontor. Økningen er knyttet til sikkerhet, beredskap, kommunikasjon og fylkesadvokaten og medfører et strammere driftsbudsjett.

I tillegg til ordinær drift av fylkesrådsleders kontor, er en betydelig del av utgiftene knyttet til fylkeskommunens medlemskap i Kommunenes sentralforbund (KS), Osloregionens Europakontor (ORE), Scandria Alliance og STRING.

13.4 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 42: Driftsbudsjett rådsområde fylkesrådsleders kontor

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
20	FRLED Fylkesrådet	10	Lønn	17 294	17 986	17 986	17 986	17 986
20	FRLED Fylkesrådet	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	555	668	568	568	568
20	FRLED Fylkesrådet	14	Overførings-utgifter	155	155	155	155	155
20	FRLED Fylkesrådet	17	Refusjoner	-102	0	0	0	0
Sum 20				17 902	18 808	18 708	18 708	18 708
21	FRLED Fylkesrådsleders kontor	10	Lønn	46 082	48 146	48 146	48 146	48 146
21	FRLED Fylkesrådsleders kontor	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	32 230	32 587	32 647	32 647	32 647
21	FRLED Fylkesrådsleders kontor	14	Overføringsutgifter	697	751	751	751	751
21	FRLED Fylkesrådsleders kontor	17	Refusjoner	-2 183	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum 21				76 825	79 983	80 043	80 043	80 043
22	FRLED Fylkesadvokaten	10	Lønn	12 652	13 158	13 158	13 158	13 158
22	FRLED Fylkesadvokaten	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	91	300	300	300	300
22	FRLED Fylkesadvokaten	17	Refusjoner	0	-105	-105	-105	-105
Sum 22				12 744	13 354	13 354	13 354	13 354
29	FRLED Østlands-samarbeidet	14	Overføringsutgifter	854	0	0	0	0
Sum 29				854	0	0	0	0
Totalsum				108 325	112 145	112 105	112 105	112 105

13.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

20 FRLED FYLKESRÅDET

Fylkesrådet er opptatt av å sikre at Akershus fylkeskommune har en ansvarlig og bærekraftig økonomi, og jobber kontinuerlig med å sikre en effektiv drift og redusere unødvendige kostnader.

I 2027 vil fylkesrådsleder lede STRING samarbeidet. Dette gir økte reisekostnader og utgifter knyttet til møtevirkosomhet i Political Forum, som vil bli avholdt i Norge.

21 FRLED FYLKESRÅDSLEDERS KONTOR

Rådsområdet sørger for at langsiktige mål, strategier og vedtatte reglementer følges opp, og er kontaktpunktet for samhandling med fylkestingssiden.

Rådsområdet har det strategiske ansvaret for eierskapspolitikken i fylkeskommunen, og for å sikre at prinsippene og føringene i den vedtatte eierskapsmeldingen følges.

Rådsområdet har ansvar for den overordnede koordineringen av fylkeskommunens medlemskap og deltagelse i KS. Rådsområdet har også ansvaret for det internasjonale arbeidet og medlemskap i Osloregionens Europakontor og STRING, samt ansvar for å følge opp Akershus fylkeskommunes deltakelse i ulike Interreg-program. Kostnadene til disse oppgavene utgjør en betydelig andel av rådsområdets budsjett:

Tabell 43: Medlemskap med kostnad

Organisasjon	
Kommunenes sentralforbund (KS)	24,85 mill. kr
Osloregionens Europakontor (ORE)	1,9 mill. kr
Scandria Alliance (1)	0,1 mill. kr
STRING (1)	0,82 mill. kr
TOTALT	27,67 mill. kr

(1) Beløpene er konvertert fra euro til NOK og avrundet.

Utgiftene til medlemskap på rådsområdet er for øvrig redusert for 2027 fordi Akershus har meldt seg ut av Østlandssamarbeidet.

Akershus skal ha formannskapet i STRING i 2027. Det er satt av 400 000 kroner fordelt mellom Fylkesrådet og Fylkesrådsleders kontor knyttet til dette i neste års budsjett.

Rådsområdet har ansvar for kommunikasjon og kontakt med innbyggerne på vegne av hele fylkeskommunen. Målet er at innbyggerne skal få god informasjon om tjenestene som tilbys, ha mulighet til dialog med fylkeskommunen og bli kjent med fylkeskommunen som en demokratisk arena.

Budsjettet til fylkesrådsleders kontor omfatter også forvaltning og utvikling av fylkeskommunens nettsider inklusivt nettsidene til de videregående skolene. Kostnader knyttet til lisenser og elektroniske løsninger øker, og må forventes å øke ytterligere i årene som kommer.

Fylkesrådsleders kontor har det overordnede ansvaret for sikkerhet og beredskap, og har styrket dette området slik at kapasiteten i større grad samsvarer med det økte trusselnivået i samfunnet. I tråd med forventningene fra nasjonale myndigheter og erfaringene fra Ukraina arbeides det aktivt med å

ferdigstille kontinuitetsplaner. Planene skal bidra til at fylkeskommunen kan opprettholde tjenestene til innbyggerne også i en krevende situasjon. Dette gjelder blant annet ved behov for mobilisering og når styrkedisponert personell må gis til andre oppgaver.

I tillegg til å revidere beredskapsplaner jevnlig og følge opp den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (HROS), har rådsområdet ansvar for informasjonssikkerhet, personvern og fylkeskommunens personvernombud. Økte kostnader til kommunikasjonssystemet RAYVN og tilknytning til Nasjonalt begrenset nett er kompensert i budsjettet for 2027 og økonomiplanperioden med 100 000 kroner.

Akershus går ut av medlemskapet i Østlandssamarbeidet ved utgangen av 2026. Fylkeskommunen har fra 2027 gått inn som medlem av Scandria Alliance. Dette vil sikre kontinuitet i fylkeskommunens internasjonale transport- og korridorsamarbeid og styrke arbeidet med bærekraftig grensekryssende mobilitet, logistikk og infrastruktur. Kostnaden til dette er lagt inn i økonomiplanperioden med 100 000 kroner.

22 FRLED FYLKESADVOKATEN

Fylkesadvokaten som betjener alle rådsområder og virksomheter i fylkeskommunen inklusiv fylkestinget og fylkestingets sekretariat. Det har vært en økt aktivitet på området både knyttet til personalsaker, elevsaker og eiendomssaker. Fylkesrådet forutsetter at også fylkesadvokaten ser på hvordan man kan løse oppgavene så effektivt som mulig.

Det er for øvrig kompensert for økte kostnader knyttet til advokatbevillinger og lisenser.

29 FRLED ØSTLANDSSAMARBEIDET

Østlandssamarbeidet er avviklet fra og med 2027.

13.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for perioden 2027-2030.

Tabell 44: Tiltaksoversikt rådsområde fylkesrådsleders kontor

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	Kontigent til Østlandssamarbeidet utgår fra og med 2027	-825	-825	-825	-825
Sum Innsparingstiltak		-825	-825	-825	-825
Nye tiltak	Kostnader knyttet til at Akershus skal ha formannskapet i STRING	400	0	0	0
Nye tiltak	Kostnader knyttet til lisenser for RAYVN og Nasjonalt begrenset nett	100	100	100	100
Nye tiltak	Medlemskap i Scandria Alliance	100	100	100	100
Sum Nye tiltak		600	200	200	200
Totalsum		-225	-625	-625	-625

14 Finans og organisasjon

14.1 Hovedutfordringer i perioden

Rådsområde finans og organisasjon har et overordnet ansvar for fylkeskommunens økonomiforvaltning, eiendomsforvaltning, virksomhetsstyring og administrative fellestjenester. Rådsområdet skal legge til rette for forsvarlig økonomisk drift, god internkontroll og effektiv ressursbruk i hele organisasjonen. Fra 1. januar 2027 overføres anskaffelsfunksjonen til rådsområdet, etter avviklingen av det kommunale oppgavefelleskapet ANSKA.

Finans og organisasjon har en høy andel faste kostnader. Lønnsutgifter utgjør en betydelig del av driftsrammen i støttefunksjonene, samtidig som rådsområdet har langsiktige forpliktelser knyttet til drift og vedlikehold av fylkeskommunens eiendomsportefølje, samt digitale systemløsninger i samarbeid med FRID IKS.

I de siste årene har utviklingen i lisens- og systemkostnader, herunder prisvekst hos leverandører og overgang til abonnementsbaserte modeller bidratt til økte og mer varige driftskostnader som i stor grad er bundet gjennom langsiktige avtaler. Dette begrenser det kortsiktige handlingsrommet og stiller krav til gradvis og planmessig omstilling.

I en tid preget av økonomisk uro, økende kostnader og større usikkerhet har vi ikke råd til å tenke kortsiktig. Innen eiendomsforvaltning innebærer vedlikeholdsbehov og energikostnader et vedvarende økonomisk press. Derfor er det nødvendig med systematisk prioritering for å sikre verdibevaring og kostnadseffektiv drift over tid. Etter at den nye finansråden tiltrådte, har det vært viktig å få en oppdatert oversikt over vedlikeholdsbehovet i fylkeskommunens bygningsmasse. Dette gir et bedre grunnlag for å prioritere midlene dit behovet er størst.

På bakgrunn av dette styrker fylkesrådet vedlikeholdsinnsatsen. Dette er særlig viktig etter at Akershus systematisk ble nedprioritert under Viken-fylkesrådet. Ved å stryke vedlikeholdsinnsatsen kan vi ta vare på det vi har før vi lover mer enn vi kan finansiere. Levetiden på byggene forlenges og fremtidige kostnader reduseres ved å unngå at vedlikehold blir utsatt.

Rådsområdet har også ansvar for strategisk digital utvikling og oppfølging av leveranser fra FRID IKS. Økte krav til informasjonssikkerhet, systemstøtte og digital samhandling krever kontinuerlig prioritering. Det planlegges for innføring av en ny finansieringsmodell for FRID IKS for de tre fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold. Dette blir viktig i en tid hvor digitalisering utvikler seg raskt slik at Akershus får glede av de muligheter ny teknologi kan tilføre.

Samlet er det viktig for rådsområdet å jobbe målrettet for å opprettholde kvalitet og styring samtidig som ressursbruken effektiviseres og strukturelle kostnader skal håndteres.

14.1.1 Strategiske prioriteringer

På bakgrunn av det økonomiske handlingsrommet og de identifiserte utfordringene vil finans og organisasjon i budsjettperioden prioritere tiltak som styrker økonomisk bærekraft, forbedrer styringsgrunnlaget og bidrar til effektiv ressursbruk i hele organisasjonen.

- **Styrket økonomi- og virksomhetsstyring**

Rådsområdet vil videreutvikle styringssystemer og rapporteringsrutiner for å sikre bedre

sammenhenger mellom mål, prioriteringer og ressursbruk. Det legges vekt på tydeligere oppfølging, styrket internkontroll og mer systematisk gevinstrealisering av vedtatte tiltak.

- **Digitalisering og tjenesteutvikling**

Rådsområdet vil legge til rette for utvikling av tjenester, arbeidsprosesser og organisering som bidrar til mer effektiv ressursbruk og bedre tjenesteleveranser. Digitalisering er et viktig virkemiddel, men utvikling kan også skje gjennom standardisering, forenkling av arbeidsprosesser, samordning av oppgaver og etablering av felles løsninger på tvers av organisasjonen. Tiltak skal kobles til konkrete mål for effektivisering, kvalitetsforbedring og gevinstrealisering.

- **Ivaretagelse av fylkeskommunale bygg**

Fylkeskommunens bygg skal driftes og forvaltes på en måte som ivaretar verdiene, sikrer gode arbeids- og læringsmiljøer og bidrar til kostnadseffektiv drift over tid. Vedlikehold og tekniske oppgraderinger skal prioriteres for å redusere vedlikeholdsetterslep, møte krav til sikkerhet og energioppfølging og bidra til bærekraftig eiendomsforvaltning.

- **Nærvær**

Akershus fylkeskommune skal være en attraktiv arbeidsplass med et trygt og inkluderende arbeidsmiljø. Rådsområdet vil prioritere systematisk arbeid med nærvær, arbeidsmiljø og forebygging av sykefravær gjennom god ledelse, tidlig oppfølging og målrettede HMS-tiltak. Målet er å styrke trivsel, redusere sykefravær og sikre at fylkeskommunen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å løse sine oppgaver.

14.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Sykefraværet skal reduseres og de ansatte skal ha forbedret trivsel.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	

14.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsområdet har en samlet netto driftsramme på om lag 927,3 mill. kr i 2027. Rammen består i hovedsak av eiendomsdrift, tilskudd til FRID IKS samt administrative støttefunksjoner innen HR, økonomi, virksomhetsstyring og arkiv.

Om lag 70 prosent av rammen er knyttet til eiendom og samarbeidet med FRID IKS. Dette er i stor grad bundne og langsiktige kostnader med begrenset kortsiktig fleksibilitet.

Den resterende delen av rammen er i hovedsak lønnskostnader knyttet til administrative støttefunksjoner. I tillegg har rådsområdet betydelige strukturstøttekostnader knyttet til lisensavtaler, systemløsninger og eiendomsdrift. Prisvekst og abonnementsbaserte modeller bidrar til varige driftsforpliktelser som ytterligere begrenser fleksibiliteten.

14.4 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 45: Driftsbudsjett rådsområde finans og organisasjon

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
30	FO Finans og organisasjon	10	Lønn	2 660	3 427	3 427	3 427	3 427
30	FO Finans og organisasjon	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	40 724	90 457	90 367	90 367	90 367
30	FO Finans og organisasjon	17	Refusjoner	-2 937	-3 039	-3 039	-3 039	-3 039
30	FO Finans og organisasjon	18	Overføringsinntekter	-3 025	-3 131	-3 131	-3 131	-3 131
Sum 30				37 422	87 713	87 623	87 623	87 623
31	OKO Økonomi	10	Lønn	46 474	48 333	48 333	48 333	48 333
31	OKO Økonomi	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 515	6 707	6 707	6 707	6 707
31	OKO Økonomi	17	Refusjoner	-908	-930	-930	-930	-930
Sum 31				52 080	54 110	54 110	54 110	54 110
32	HR HR	10	Lønn	63 630	66 175	66 175	66 175	66 175
32	HR HR	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 404	8 622	8 622	8 622	8 622
32	HR HR	17	Refusjoner	-2 616	-2 694	-2 694	-2 694	-2 694
32	HR HR	18	Overføringsinntekter	-1 020	-1 056	-1 056	-1 056	-1 056
Sum 32				69 398	71 048	71 048	71 048	71 048
33	ARK Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning	10	Lønn	32 890	39 585	39 585	39 585	39 585
33	ARK Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 095	20 904	20 904	20 904	20 904
33	ARK Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	191	198	198	198	198
33	ARK Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning	16	Salgsinntekter	-3 264	-3 342	-3 342	-3 342	-3 342
33	ARK Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning	17	Refusjoner	-3 687	-3 932	-3 932	-3 932	-3 932
Sum 33				42 226	53 412	53 412	53 412	53 412
34	EIE Eiendom	10	Lønn	64 899	62 115	62 115	62 115	62 115
34	EIE Eiendom	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	249 108	299 477	319 021	319 021	319 021
34	EIE Eiendom	16	Salgsinntekter	-4 931	-5 049	-5 049	-5 049	-5 049
34	EIE Eiendom	17	Refusjoner	-2 933	-2 895	-2 895	-2 895	-2 895
Sum 34				306 143	353 648	373 192	373 192	373 192
35	VIST Virksomhetsstyring og digitalisering	10	Lønn	17 458	34 983	34 983	34 983	34 983

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
35	VIST Virksomhetsstyring og digitalisering	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	-355	618	618	618	618
35	VIST Virksomhetsstyring og digitalisering	14	Overførings-utgifter	0	14 997	14 997	14 997	14 997
35	VIST Virksomhetsstyring og digitalisering	17	Refusjoner	-389	-398	-398	-398	-398
Sum 35				16 713	50 200	50 200	50 200	50 200
39	FO Tilskudd samarbeid FRID	14	Overføringsutgifter	271 235	257 132	267 532	267 532	267 532
Sum 39				271 235	257 132	267 532	267 532	267 532
Totalsum				795 218	927 262	957 116	957 116	957 116

14.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet til rådsområdet Finans og organisasjon utgjør 927,3 mill. kr. I følgende kommenteres aktivitetene som driftsbudsjettet finansierer.

30 FO FINANS OG ORGANISASJON

Det samlede driftsbudsjettet for enheten er på 87,7 mill. kr. Budsjettet omfatter administrative lønns- og driftskostnader, inkludert godtgjørelser og kostnader knyttet til finansdirektøren og stabsfunksjonen. I tillegg er det avsatt midler til elevtallsvekst og tilskudd til Novari IKS.

For å bidra til en mer effektiv ressursutnyttelse er det også innarbeidet et effektiviseringskrav på 10 mill. kr i budsjettet. Fra 2027 er det lagt til grunn et økt finansieringsbehov innen digitalisering. Behovet er i hovedsak knyttet til økte kostnader til elev-PCer som følge av både prisvekst på komponenter 41,3 mill. kr og økte antall elever 6,7 mill. kr. Dette gir et netto finansieringsbehov på om lag 48 mill. kr til dette formålet. I tillegg kommer kostnader knyttet til overgangen fra privat til jobbfinansiert IT-utstyr tilsvarende 10 mill. kr. Midlene skal samlet bidra til å sikre tilstrekkelig finansiering av fylkeskommunens digitale utstyr og løsninger.

Midlene som er lagt inn for å møte det økte finansieringsbehovet innen digitalisering, fremkommer i posten «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon».

31 OKO ØKONOMI

Driftsbudsjettet for avdelingen utgjør 54,1 mill. kr. Avdelingen utarbeider og følger opp årsbudsjett og økonomiplan, inkludert oppfølging gjennom fylkeskommunens tertialrapporter og årsregnskap. Kommunelovens bestemmelser og økonomiforskriften legges til grunn i økonomiforvaltningen.

Avdelingens budsjett omfatter i stor grad lønnskostnader. Budsjettposten «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» på 6,7 mill. kr årlig i økonomiplanperioden, og omfatter bl.a. utgifter knyttet til økonomi- og finansforvaltningen.

32 HR HR

Avdelingen har en driftsramme på 71 mill. kr. Rammen skal understøtte fylkeskommunens arbeidsgiverfunksjon. Dette omfatter personalforvaltning, tariff og forhandlingsarbeid, lederstøtte,

sykefraværsoppfølging, HMS-arbeid, kompetanse- og lederutvikling. En betydelig del av lønnsrammen benyttes til å finansiere verne- og tillitsvalgtstjenesten, som utgjør 14,3 årsverk og ivaretar oppgaver på vegne av hele organisasjonen. Avdelingen skal bidra til en bærekraftig arbeidsgiverpolitikk og sikre at organisasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet.

Budsjettposten «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» omfatter blant annet midler til opplæring, kurs- og konferansedeltakelse for ledere, samt kjøp av bedriftshelsetjenester (BHT).

33 ARK FELLESTJENESTER OG DOKUMENTASJONSFORVALTNING

Med en driftsramme på 53,4 mill. kr ivaretar Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning en rekke sentrale støtte- og fellestjenester. Seksjon ARK Dokumentforvaltning har ansvar for dokumentforvaltning, arkivfaglig rådgivning, etterlevelse av arkivregelverket, håndtering av innsynsbegjæringer og vurderinger knyttet til meroffentlighet. Seksjonen bidrar også til å sikre god informasjonsforvaltning og universelt utformede dokumenter.

Seksjon for Service leverer et bredt spekter av interne fellestjenester og førstelinjetjenester som understøtter fylkeskommunens daglige virksomhet og bidrar til å gjøre organisasjonen tilgjengelig og velfungerende for både ansatte, innbyggere og besøkende.

Den vesentligste endringen i 2027 er overføringen av seksjon for renholdsforvaltning fra Eiendomsavdelingen til Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning. Det nye navnet på seksjonen er ARK Renholdsforvaltning og -drift. Dette øker avdelingens ansvar innen interne fellestjenester og samlet tjenesteleveranse. Overføringen gjenspeiles i budsjettposten «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon», som omfatter driftsutgifter knyttet til drift og forvaltning av bygg, leie av maskiner samt drift av Oslo Galleri.

34 EIE EIENDOM

Driftsbudsjettet setter av 353,6 mill. kr til forvaltning, drift og vedlikehold av fylkeskommunens skolebygg og eide tannklinikker. Avdelingen har også ansvar for planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter, som nye skoler og større rehabiliteringer. Avdelingen skal sikre god verdibevaring, kostnadseffektiv drift og gjennomføring av prioriterte vedlikeholds- og energitiltak. Oppgavene omfatter teknisk drift, vedlikeholdsplanlegging, prosjektledelse og oppfølging av leverandører og kontrakter. Driftsrammen er i hovedsak knyttet til løpende eiendomsdrift og vedlikehold. Investeringer i nye skolebygg og større rehabiliteringsprosjekter inngår i fylkeskommunens investeringsbudsjett.

Det budsjetteres med 114,3 mill. kr til vedlikehold av fylkeskommunens bygg i 2027. Dette støtter opp under fylkesrådets prioritering om verdibevarende vedlikehold og vedlikehold for å sikre et godt arbeids- og læringsmiljø i fylkeskommunens skoler og øvrige bygg. Fylkesrådets budsjettforslag innebærer en økning på 43 mill. kr fra 2026. Økningen i vedlikeholdsbudsjettet er innarbeidet i budsjettposten «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon».

Det budsjetteres videre med 60 mill. kr til energiutgifter for de byggene som forvaltes av eiendomsavdelingen.

Endringene fra foregående budsjettår skyldes i hovedsak økte bevilgninger til vedlikehold samt pris- og kostnadsvekst innen eiendomsdrift, herunder utviklingen i energi- og leverandørkostnader.

Seksjon for renholdsforvaltning er pr 01.08.2026 overført fra Eiendomsavdelingen til Fellestjenester og dokumentasjonsforvaltning. Utover dette er det ikke foreslått vesentlige endringer i avdelingens ansvarsområde.

35 VIST VIRKSOMHETSSTYRING OG DIGITALISERING

Det budsjetteres med en samlet driftsramme på 50,2 mill. kr inkludert midlene til ANSKA til virksomhetsstyring, mål- og resultatoppfølging samt utvikling av styringssystemer. Avdelingen skal sikre helhet og sammenheng mellom mål, prioriteringer og ressursbruk, og bidra til systematisk oppfølging og rapportering til politisk nivå. Avdelingen har også ansvar for strategisk digital utvikling og systemeierskap for administrative løsninger. Staben ivaretar styring, prioritering og utviklingstiltak, mens den operative driften leveres gjennom FRID.

For å styrke fylkeskommunes arbeid med digital utvikling og gjennomføring av digitaliseringstiltak, avsettes det 2,5 mill. kr til økte ressurser på området. Midlene skal styrke kapasiteten og legge til rette for mer effektive digitale prosesser og bedre tjenester.

Etter fylkestingets vedtak skal anskaffelsessamarbeidet mellom Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner (ANSKA) avvikles fra 01.01.27. Som følge av dette overføres en tredjedel av ANSKAs totale budsjett, tilsvarende 15,3 mill. kr, til Virksomhetsstyring, og ansvaret og ressursene innlemmes i avdelingen som en egen seksjon. I tillegg er investeringsmidler knyttet til digitalisering på 15 mill. kr overført fra tilskuddet til FRID og over til avdelingens budsjetttrammer. Midlene disponeres av fylkeskommunen til investeringstiltak på digitaliseringsområdet i løpet av budsjettåret.

39 FO TILSKUDD SAMARBEID FRID

Finans og organisasjon har ansvar for budsjettmessig og administrativ oppfølging av fylkeskommunens forpliktelser overfor FRID IKS. FRID er et interkommunalt selskap som leverer IKT- og digitaliseringstjenester til eierfylkeskommunene. Rådsområdet ivaretar dialog, kravstilling og oppfølging av leveranser i tråd med fylkeskommunens behov. Eierskapsforvaltningen ligger til fylkesrådsleders kontor.

Budsjetttrammen til FRID IKS utgjør 257,1 mill. kr. Midlene dekker fylkeskommunens andel av selskapets drift og leveranser. Kostnadene er i hovedsak knyttet til IKT-drift, systemforvaltning, digitale fellesløsninger og utviklingstjenester. Rammen er i stor grad bundet gjennom avtaler og representerer en betydelig del av rådsområdets samlede ramme.

I tillegg til budsjetttramme 257,1 mill. kr er det budsjetttert med økt finansieringsbehov innen digitalisering på 48 mill. kr og investeringer 15 mill. kr, se kommentarer over. Investeringsmidlene var tidligere budsjetttert som tilskudd til FRID.

Fra 1. januar 2027 planlegges det for innføring av en ny finansieringsmodell for FRID IKS for de tre fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold.

14.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for perioden 2027-2030.

Tabell 46: Tiltaksoversikt rådsområde finans og organisasjon

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	Avskaffe ordning med gratis frukt i kantinen	-600	-600	-600	-600
Innsparingstiltak	Effektivisering av rådsområdet	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Sum Innsparingstiltak		-10 600	-10 600	-10 600	-10 600
Nye tiltak	Digitaliseringsressurser i eget hus	2 500	2 500	2 500	2 500
Nye tiltak	Vedlikehold av bygningsmasse	49 500	49 500	49 500	49 500
Nye tiltak	Økt finansieringsbehov fra 2027 innen digitaliseringsområdet	59 400	59 400	59 400	59 400
Sum Nye tiltak		111 400	111 400	111 400	111 400
Totalsum		100 800	100 800	100 800	100 800

14.7 Investeringsbudsjett

Tabell 47: Investeringsbudsjett rådsområde finans og organisasjon

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2027	2028	2029	2030	Økonomiplan 2027-30
Årlige avsetninger					
Teknisk oppgradering fylkeskommunale bygg	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000
Sum Årlige avsetninger	47 500	47 500	47 500	47 500	190 000

14.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Det budsjetteres med 47,5 mill. kr årlig til tekniske oppgraderinger av fylkeskommunale bygg, i tråd med skjerpede lovkrav og mål om energieffektivisering. Midlene skal brukes til tiltak som reduserer energiforbruket og fremmer bærekraftige løsninger, blant annet utskifting til moderne LED-armatur, oppgradering av bygg i henhold til energistrategien og investering i miljøvennlig teknologi. Tiltakene forventes å bidra til en reduksjon i fylkeskommunens samlede energiforbruk i løpet av perioden.

15 Opplæring og kompetanse

15.1 Hovedutfordringer i perioden

Akershus skal ha Norges beste videregående skole – da må laget rundt elevene styrkes, slik at alle elever får mulighet til å nå sitt fulle potensial og oppleve å være en del av fellesskapet.

Det viktigste vi kan gjøre, både for hver enkelt ungdom og for samfunnet, er å få flere gjennom videregående opplæring og videre ut i studie- og yrkesliv. Konsekvensene av å ikke fullføre videregående opplæring er store, både for den enkelte og for samfunnet.

Opplæringen må tilpasses elevenes forutsetninger. Den må treffe elever som står i fare for å ikke fullføre, samtidig som elever som er klare for større utfordringer, får mulighet til å strekke seg videre. Samtidig skal det være tydelige forventninger til at alle elever får med seg de grunnleggende ferdighetene de trenger videre i livet, herunder å kunne lese og skrive godt. Flest mulig skal fullføre og bestå, og gå ut av Akershuskolen med vitnemål eller fagbrev i hånden.

15.1.1 Strategiske prioriteringer

Det skal være godt å være elev i Akershuskolen

Elevene skal oppleve å være en del av et fellesskap der de lærer og utvikler seg sammen. Å inngå i et fellesskap forutsetter tilstedeværelse på skolen - og økt nærvær er høyt prioritert i Akershuskolen.

Akershuskolen skal preges av et trygt og inkluderende skolemiljø, der det jobbes kontinuerlig med å forebygge mobbing, krenkelser og uønsket adferd. Akershus fylkeskommune har etter hvert en lang tradisjon med bruk av miljøarbeidere i videregående skole som kan jobbe målrettet og proaktivt i elevgruppen for å hindre både frafall og uønsket adferd i skolene, og bidra til et inkluderende og trygt læringsmiljø for elevene våre. Forskning tyder på at miljøteam kan bidra til redusert frafall og økt motivasjon, med særlig god effekt for gutter i risikozonen, elever på yrkesfag, ungdom med innvandringsbakgrunn og elever med lav sosioøkonomisk status og svake grunnskolekarakterer.

Videre er en robust miljøtjeneste knyttet opp til målet i politisk plattform om å sikre et godt rusforebyggende arbeid i skolene. Fylkesrådet ønsker derfor en økt satsing på miljøarbeidere i videregående skole, for å sikre at alle våre skoler har miljøarbeidere, samt at skoler med en elevgruppe med høy grad av risikofaktorer har tilstrekkelig dekning av miljøarbeidere. Det er mange grunner til at ikke alle får til å gjennomføre videregående i et ordinært løp. For elever som trenger en annen vei gjennom videregående opplæring, vil fylkesrådet også videreføre satsingen på Mestringsverksted. Tilbudet skal bidra til mestring og gjøre det mulig for flere å fullføre videregående opplæring eller komme videre til arbeid gjennom et skreddersydd løp. Fylkesrådet vil også videreføre ordningen med «Psykisk helseteam», som skal bidra til at elever får støtte og hjelp til å håndtere psykiske helseutfordringer. Ordningen er en del av fylkeskommunens arbeid for å fremme elevenes trivsel, mestring og nærvær i skolen.

Inkluderende praksis i Akershuskolen

Rådsområdet er i gang med et langvarig utviklingsprosjekt i samarbeid med professor Thomas Nordahl ved Universitetet i Innlandet og Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger. Det overordnede målet for utviklingsarbeidet er å bidra til å øke andelen elever som fullfører og består, og at elevene gjennom videregående opplæring blir rustet til å klare seg godt videre i livet. Videre er formålet å

bidra til utviklingen av en skole som *er den beste for de elevene skolen til enhver tid har, og der hovedstrategien er å utvikle inkluderende fellesskap for læring og utvikling for alle elever*. Dette innebærer å bygge kompetanse hos lærerne til å møte alle typer elever, og å bygge kompetanse hos skoleledere og skoleeier til å lede lærernes læring, for å nå fylkesrådets klare mål om at alle elever som starter på videregående skole, skal kunne fullføre og bestå videregående opplæring i Akershus.

Kvalifisering av innvandrere er et viktig satsingsområde for fylkesrådet, og sees i sammenheng med målet i den politiske plattformen om å sikre at elever som har et svakt faglig grunnlag fra grunnskolen får bedre oppfølging i overgangen til videregående skole. Det er en økende gruppe elever som kommer inn i Akershuskolen uten tilfredsstillende språkkunnskaper, noe som kan medføre utenforskap både i skolen og i samfunnet ellers. Akershus ser i større grad enn før at mange elever i denne gruppen er tekniske analfabeter, som ikke vil ha sjanse til å fullføre videregående opplæring uten spesielle tilpasninger. For å møte denne utfordringen er det helt nødvendig å sette inn tiltak som kan bidra til større grad av inkludering i skolehverdagen, både faglig og sosialt. Ved å innføre et tiltak i form av sommerskole for denne gruppen, vil de kunne oppnå økt språkkompetanse før oppstart av skoleåret, noe som videre vil gi disse elevene en bedre sjanse til å lykkes i videregående skole.

I Akershus og våre skoler er en økende andel ungdommer som er i tilknytning til kriminalitet, og som bidrar med både ulovlig og uønsket atferd i skolemiljøet. Både fylkeskommunen og politiet ser det som svært viktig at denne ungdomsgruppen har mulighet til aktivitet i form av opplæring, da dette er et tiltak som på sikt kan bidra til at ungdommene kommer seg på rett kjøll. Ofte kan dette være et langt lerret å bleke, men en innsats på dette området i form av et skoletilbud kan sees på som å spare i fond, der avkastningen på sikt er samfunnsnyttige borgere.

Fylkesrådet har i 2026 derfor ønsket å satse på prosjektet UngVekst, der formålet er at denne elevgruppen skal få den hjelpen de trenger for å lykkes over tid. Dette vil være et alternativ til bortvisning (tvungent skolebytte), slik at vi sikrer inkludering og at ungdommene er i positiv aktivitet og ikke i kriminalitet. For mange i målgruppen vil dette for de fleste være en del av ungdomsoppfølgingen de allerede er inne i, og der skole er et tiltak. Imidlertid vil et slikt tiltak også være positivt for avgiverskolen, som vil få mindre grad av alvorlig uønsket atferd og dermed en positiv utvikling i skole- og arbeidsmiljøet som helhet.

Talentutvikling

På samme måte som det finnes talentutviklingsprogrammer innen blant annet kunst og kultur, vil fylkesrådet legge til rette for talentutvikling i akademiske fag som samfunnsfag, økonomiske fag, språkfag og realfag. Elever som har sterke faglige interesser og ønsker å strekke seg lenger, skal få mulighet til å utvikle talentene sine og utfordres faglig.

Satsingen vil organiseres som søkbare midler, med tydelige kriterier for søknad og tildeling, og det skal baseres på lokale initiativ og satsninger på den enkelte skole. Fylkesrådet har stor tro på at en slik satsing vil styrke Akershuskolen og gi flere elever mulighet til å utvikle sine evner og strekke seg mot drømmene sine.

IB-tilbudet i Akershuskolen

Akershuskolen skal ha et bredt og attraktivt tilbud som gir elever mulighet til å velge en utdanning som passer deres interesser, ambisjoner og videre planer. International Baccalaureate (IB) er et anerkjent internasjonalt utdanningsprogram som gir elever et sterkt faglig tilbud og gode muligheter

for videre studier, både i Norge og i utlandet. Et godt IB-tilbud er derfor viktig for å sikre mangfold og faglig bredde i Akershusskolen.

Fylkesrådet ønsker å opprettholde IB-tilbudet ved Nesbru videregående skole og Lillestrøm videregående skole. Dette innebærer at den planlagte utfasingen av IB ved disse skolene stanses, og at det legges inn midler for å videreføre tilbudene. I tråd med fjorårets budsjettvedtak vil IB-tilbudet ved Ås videregående skole fases ut etter oppsatt tidsplan.

Fylkesrådet vil med dette sikre at Akershus fortsatt har et attraktivt og internasjonalt utdanningstilbud for elever som ønsker å gå IB.

En bærekraftig skolestruktur

Elevtallsveksten i Akershus fortsatte ved oppstarten av skoleåret 2026-27, med et samlet elevtall på 26 600 elever. Samtidig er det fortsatt stor usikkerhet knyttet til den videre utviklingen i elevtallene, og prognosene gir ikke et entydig bilde av behovet fremover. Det er også krevende å finne plass til alle nye elever som får rett til videregående opplæring blant annet som følge av fullføringsreformen, fordi skolene i Akershus i stor grad er fylt opp. Det er derfor viktig at vi ser på skolestrukturen i Akershus for å sikre at den er tilpasset fremtidens behov. I arbeidet med å møte disse utfordringene vedtok fylkestinget i 2025 skolestruktursaken «*Skolestruktur mot 2035 – fase 2*» (PS 184/2025), som omhandler den videre utviklingen av elevplasskapasitet og opplæringstilbud i fylket.

De siste årene har fylkesrådet vært opptatt av å etablere flere plasser på yrkesfag, og det er gledelig at den økte søkningen til yrkesfag fortsetter. Fylkesrådet vil prioritere flere yrkesfaglige plasser, til tross for at det allerede er stort press på arealene i Akershusskolen. Norge trenger flere dyktige fagarbeidere, både i privat og offentlig sektor. Det videregående opplæringstilbudet må derfor tilpasses samfunnets og arbeidslivets behov, slik at elevene får utdanninger som gir gode muligheter for læreplass og jobb etter videregående.

Investeringsprosjekter

Fylkesrådets budsjettforslag innebærer at vedtatte og igangsatte prosjekter videreføres. Flere store prosjekter knyttet til elevtallsvekst ferdigstilles eller påbegynnes i økonomiplan-perioden. Investeringsbudsjettet omfatter også årlige avsetninger til diverse investeringsposter for skolebygg, investeringsreserve, rehabilitering, avsetninger til programmering/prosjektering og utbygginger for økt kapasitet.

15.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Elevene opplever et trygt og godt skolemiljø, med positiv utvikling på områdene mobbing og psykisk helse.
Delmål 1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.	Alle kvalifiserte søkere til læreplass skal få tilbud om opplæring i bedrift. Alle lærekandidater som tegner opplæringskontrakt, skal få en varig tilknytning til arbeidslivet etter bestått kompetanseprøve.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Gjennom samarbeid med arbeidsliv og høyere utdanning tilpasses tilbudsstrukturen i videregående opplæring til arbeidslivets kompetansebehov.
Delmål 2C: I Akershus skal vi ha høy fullføringsgrad på videregående skole, innenfor alle utdanningsprogram.	Andel elever som fullfører og består videregående opplæring skal øke hvert år. Innen 2030 skal minimum 90 % av ungdommene i Akershus fullføre og består videregående opplæring, og 94% av lærlingene skal bestå fagprøven. Elever skal kunne medvirke og evaluere undervisningen og skolemiljøet. Minst 87% av alle elever skal få sitt førstevalg av utdanningsprogram oppfylt på vg1-nivå.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Videreutvikle klimagassregnskap og klimabudsjett for virksomheten og Akershussamfunnet.
Klimatiltak ⓘ *	
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Lokalmiljøer og frivilligheten skal kunne leie skoleanlegg utenom skolens egen brukstid.
Delmål 6C: I Akershus skal vi ha god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.	Det skal gjennom skolens opplæring gi økt kunnskap og bevissthet om handlinger som påvirker Oslofjorden.

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapittel 11: Klimabudsjett

15.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsområdet har en samlet netto driftsramme på om lag 5,4 milliarder kr i 2027. Rammen omfatter i hovedsak drift av de videregående skolene, veiledningssentre og den sentrale administrasjonen. Lønn til lærere og ansatte utgjør den klart største delen av driftskostnadene.

Rådsområdet har jobbet med effektiviseringstiltak de siste årene, dette vil fortsette også i 2027 innenfor dagens ramme. Fortsatt elevtallsvekst kan utfordre ytterligere gevinst.

Ny rammefordelingsmodell som skal innføres fra 01.01.2027 vil medføre endrede tildelinger for mange av våre skoler. 19 videregående skoler vil få positivt utslag, mens 16 videregående skoler vil få negativt utslag på sine budsjetter. Rammefordelingsmodellen vil gi en mer rettferdig fordeling mellom skolene basert på lik vurdering av elevgrunnlaget.

Skolene har over tid arbeidet målrettet med å tilpasse driften til de økonomiske rammene. Dette gjenspeiles tydelig i regnskapsresultatene for fjoråret, hvor skolene i stor grad har lyktes med å bringe budsjett og regnskap i balanse.

Videre har gjennomgangen i forkant av ny rammefordelingsmodell vist at våre skoler er noe underfinansiert på yrkesfaglige utdanningsprogram, noe skolene har tilpasset seg ved å for eksempel slå sammen klasser i fellesfag, som er fag der vi vet mange yrkesfaglige elever har behov for god tilpasset opplæring for å fullføre og bestå.

Det er på bakgrunn av dette viktig å målrette innsparing der det smerter minst, og slik at det ikke reduserer kvaliteten på opplæringen i Akershus. Kuttene som ligger inne i budsjettet er valgt for å sikre dette. Det er ikke ytterligere handlingsrom for rådsområdet ut over dette.

15.4 Nøkkeltall

Fra høsten 2026 er det i opplæringstilbudet dimensjonert med 26 600 ordinære elevplasser fordelt på 35 videregående skoler. I tillegg kommer ca. 340 elevplasser til elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i grupper, og som har behov for vesentlig tilpasning i skolehverdagen.

Det har vært en stor elevtallsvekst i de senere årene, noe som er gledelig, men som også gir utfordringer. Veksten er drevet av blant annet tilflytting, lovendringer og flyktningssituasjonen. Fylkesrådet følger opp utviklingen med betydelige investeringer i økt skolekapasitet og bruk av midlertidige lokaler for å sikre et godt opplæringstilbud.

Det har vært en stor elevtallsvekst i de senere årene. Inntaket til fylkets videregående skoler for skoleåret 2026-27 har vært svært krevende som følge av manglende areal i eksisterende skolebygg. Elevtallsveksten fortsetter som følge av tilflytting, lovendringer og flyktningssituasjon. Situasjonen på Romerike er spesielt krevende, og det er vesentlige mangler i antall plasser på yrkesfaglige utdanningsprogram. Det gjennomføres store investeringer for å øke kapasiteten, både knyttet til pågående byggearbeid, prosjektering og prosjekter under planlegging. Det har også i 2026 vært nødvendig å øke leie av midlertidige lokaler, som også trolig vil måtte opprettholdes i skoleåret 2027-28.

Antall elevplasser for elever med særskilte behov er stabil, men fullføringsreformen medfører at flere av disse elevene blir i videregående opplæring i flere år. Voksenopplæring øker også presset på skoleanleggene, men i skoleåret 2026-27 vil Akershus få på plass et læringssenter på Jessheim som både vil sentralisere de administrative funksjonene knyttet til voksenopplæring, og bidra til å få ned presset i skolene våre.

15.4.1 Elevene i Akershus

Flere skal fullføre og bestå, og få sine ambisjoner oppfylt i møte med Akershuskolen. Andelen som i dag fullfører og består i Akershus er 83,7 prosent (2024-25). Når det gjelder frafall, er dette fortsatt størst blant våre yrkesfaglige elever. Gutter er overrepresentert i denne statistikken, og det er også gutter som i størst grad slutter underveis.

Akershus har hatt en økning i fraværet i skolene våre de siste årene, og gjennomsnittsfraværet i skoleåret 2024-25 totalt sett var på 8,4 prosent (2024-25). Imidlertid ser vi at fraværet i skoleåret 2025-26 går ned til 7,1 prosent.

15.5 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 48: Driftsbudsjett rådsområde opplæring og kompetanse

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
40	KOMP Opplæring og kompetanse	10	Lønn	33 680	9 578	10 033	9 333	7 833
40	KOMP Opplæring og kompetanse	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	10 906	10 772	10 772	10 772	10 772
40	KOMP Opplæring og kompetanse	14	Overføringsutgifter	1 500	1 553	1 553	1 553	1 553
Sum 40				46 086	21 903	22 358	21 658	20 158
41	KOMP Region 1 Romerike	10	Lønn	2 012 362	2 094 079	2 094 079	2 094 079	2 094 079
41	KOMP Region 1 Romerike	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	190 233	184 098	184 098	184 098	184 098
41	KOMP Region 1 Romerike	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	27 858	28 833	28 833	28 833	28 833
41	KOMP Region 1 Romerike	14	Overføringsutgifter	24 400	25 254	25 254	25 254	25 254
41	KOMP Region 1 Romerike	16	Salgsinntekter	-45 621	-46 743	-46 743	-46 743	-46 743
41	KOMP Region 1 Romerike	17	Refusjoner	-183 233	-189 006	-189 006	-189 006	-189 006
41	KOMP Region 1 Romerike	18	Overføringsinntekter	-5 031	-5 207	-5 207	-5 207	-5 207
Sum 41				2 020 968	2 091 307	2 091 307	2 091 307	2 091 307
42	KOMP Region 2 Asker og Bærum	10	Lønn	1 276 559	1 318 378	1 318 378	1 318 378	1 318 378
42	KOMP Region 2 Asker og Bærum	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	78 881	80 725	80 725	80 725	80 725
42	KOMP Region 2 Asker og Bærum	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	307	317	317	317	317
42	KOMP Region 2 Asker og Bærum	16	Salgsinntekter	-31 902	-32 666	-32 666	-32 666	-32 666
42	KOMP Region 2 Asker og Bærum	17	Refusjoner	-62 350	-64 106	-64 106	-64 106	-64 106
42	KOMP Region 2 Asker og Bærum	18	Overføringsinntekter	-1 018	-1 054	-1 054	-1 054	-1 054
Sum 42				1 260 476	1 301 595	1 301 595	1 301 595	1 301 595
43	KOMP Region 3 Follo	10	Lønn	843 999	925 672	913 472	913 472	913 472
43	KOMP Region 3 Follo	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	280 165	322 480	325 680	355 580	325 580
43	KOMP Region 3 Follo	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	149 776	151 371	150 371	150 371	150 371
43	KOMP Region 3 Follo	16	Salgsinntekter	-8 850	-9 060	-9 060	-9 060	-9 060

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
43	KOMP Region 3 Follo	17	Refusjoner	-82 258	-84 838	-84 838	-84 838	-84 838
Sum 43				1 182 833	1 305 625	1 295 625	1 325 525	1 295 525
44	KOMP Fag- og yrkesopplæring	10	Lønn	90 558	94 180	94 180	94 180	94 180
44	KOMP Fag- og yrkesopplæring	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	36 108	37 235	37 235	37 235	37 235
44	KOMP Fag- og yrkesopplæring	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	473 521	488 472	488 472	549 676	549 676
44	KOMP Fag- og yrkesopplæring	14	Overføringsutgifter	124 186	145 056	147 722	147 722	147 722
44	KOMP Fag- og yrkesopplæring	16	Salgsinntekter	-2 000	-2 048	-2 048	-2 048	-2 048
44	KOMP Fag- og yrkesopplæring	17	Refusjoner	-79 568	-82 340	-82 340	-82 340	-82 340
Sum 44				642 806	680 556	683 222	744 426	744 426
49	FIV Tilskudd Fagskolen i Viken	14	Overføringsutgifter	5 846	6 051	6 051	6 051	6 051
Sum 49				5 846	6 051	6 051	6 051	6 051
Totalsum				5 159 016	5 407 037	5 400 158	5 490 562	5 459 062

15.6 Kommentarer til driftsbudsjettet

I 2027 budsjetteres det med 5,407 milliarder kr til rådsområdet opplæring og kompetanse. Skolene blir kompensert for forventet elevtallsvekst. Det er budsjettet med midler til UngVekst, talentsatsning innen akademiske fag og økt ressurs til miljøarbeidere i skolene, samt til satsning på inkluderende praksis i Akershuskolen. Fylkesrådet ønsker også å opprettholde IB-tilbudet i Akershus på to skoler. Dette betyr at utfasingen av IB stanses på Nesbru og Lillestrøm videregående skoler, og at midler legges inn for å fortsette driften av tilbudene utover den perioden som ble lagt inn i tilleggforslaget til budsjettprosessen i 2025. I tråd med budsjettvedtaket i fjor, vil tilbudet på Ås videregående skole fases ut etter oppsatt tidsplan.

Rådsområdets driftsbudsjett er redusert med 11 mill. kr med tiltak i fylkesadministrasjonen og virksomhetene. Tiltakene som iverksettes fra 2027 er at Akershus fylkeskommune avslutter avtalen med Hadeland kommune om voksenopplæring (VO), og innlemmer deltakere fra Hadeland i ordinær struktur for voksne i Akershus. Internasjonalisering på rådsområdet vil nedskaleres, og tildeling av midler til utstyr og inventar vil nedjusteres med 2 mill. kr. Videre legges det inn en innsparing på 5 mill. kr i form av effektiviseringstiltak på rådsområdet.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING I SKOLE

Det budsjetteres med 3,957 milliarder kr til opplæring i videregående skoler. Dette er inklusive en reserve til forventet elevtallsvekst.

Det er i rammen lagt inn en kompensasjon for forventet elevtallsendring med en vekst på 400 elevplasser for skoleåret 2026-27 sammenlignet med foregående skoleår. Det er også lagt inn en forventet vekst på 400 elevplasser for skoleåret 2027-28. Inntaket av elever for skoleåret 2026-27 viser at det totalt er 616 flere søkere med ungdomsrett sammenlignet med foregående skoleår.

I rammen er det lagt inn ekstra midler på 44 mill. kr tenkt brukt til tilbud for voksne. Disse midlene kan på kort sikt omdisponeres til evt. å dekke elevtallsvekst fra høsten 2027, hvis det blir aktuelt.

15.7 Tiltaksoversikt for rådsområdet

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for perioden 2027-2030.

Tabell 49: Tiltaksoversikt rådsområde opplæring og kompetanse

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	Avslutte avtale med Hadeland om voksenopplæring (VO)	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000
Innsparingstiltak	Effektiviseringstiltak i rådsområdet	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Innsparingstiltak	Internasjonalisering, redusert aktivitet	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Innsparingstiltak	Reduksjon i aktiviteter	0	0	0	0
Innsparingstiltak	Redusert tildeling av midler til utstyr og inventar	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Innsparingstiltak		-11 000	-12 000	-12 000	-12 000
Nye tiltak	IB videreføring av tilbudet på to skoler	0	2 500	6 300	4 800
Nye tiltak	Sommerskole med språkopplæring	3 500	3 500	3 500	3 500
Nye tiltak	Talentutvikling akademiske fag	1 000	1 000	1 000	1 000
Nye tiltak	UngVekst	2 500	2 500	2 500	2 500
Nye tiltak	Utviklingsmidler prosjekt "Inkluderende praksis"	5 000	5 000	5 000	5 000
Nye tiltak	Økning i leiebudsjetten pga. økt elevtall og inneklimaprojekter	8 000	0	30 000	0
Nye tiltak	Økt ressurs miljøarbeidere	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Nye tiltak		22 000	16 500	50 300	18 800
Totalsum		11 000	4 500	38 300	6 800

Tiltaksoversikten viser at satsningen på nye tiltak innenfor rådsområdet vil ha et samlet tilskudd i 2027 på 22 mill. kr i 2027 og 107 mill. kr for hele økonomiplanperioden. Det legges også inn en reduksjon med en effekt på 11 mill. kr i 2027. Denne reduksjonen gjøres på enkeltområder som er spesifisert i tabellen.

15.8 Investeringsbudsjett

Tabell 50: Investeringsbudsjett rådsområde opplæring og kompetanse
Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2027	2028	2029	2030	Økonomiplan 2027-30
Investeringsprosjekter					
Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak					
Elevplasser	7 000	7 000	50 000	0	64 000
Rælingen vgs - innelima	100 000	81 000	0	0	181 000
Sum Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak	107 000	88 000	50 000	0	245 000
Prosjekter under gjennomføring					
Hvam vgs - Griseffjøs	48 478	0	0	0	48 478
Investeringsreserve	47 300	50 000	50 000	50 000	197 300
Jessheim vgs - utvidelse	288 000	117 000	35 000	0	440 000
Lørenskog vgs – utbygging 350 elevplasser	0	0	0	41 000	41 000
Rud vgs - utbygging for kapasitetsøkning	525 000	525 000	450 000	182 800	1 682 800
Skedsmo vgs - utbygging og ombygging	70 000	41 810	0	0	111 810
Sum Prosjekter under gjennomføring	978 778	733 810	535 000	273 800	2 521 388
Årlige avsetninger					
Investerings- og rehabiliteringsplan (IRP)	0	19 000	100 000	100 000	219 000
Kostnadskrevende utstyr - div. videregående skoler	7 000	7 000	7 000	7 000	28 000
Teknisk oppgradering div.skolebygg	30 250	30 250	30 250	30 250	121 000
Utbygginger/ombygginger diverse	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Sum Årlige avsetninger	67 250	86 250	167 250	167 250	488 000
Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning					
Programmering/prosjektering	7 500	7 500	7 500	7 500	30 000
Utbygginger for økt kapasitet	95 000	50 000	50 000	50 000	245 000
Sum Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning	102 500	57 500	57 500	57 500	275 000

15.9 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Tabellen ovenfor viser et totalt investeringsbudsjett på 3,5 milliarder kr.

Flere prosjekter som skal finansieres og gjennomføres i økonomiplanperioden, er vedtatt på et tidligere tidspunkt før den betydelige kostnadsveksten i bygg- og anleggsbransjen. Verdens- og markedssituasjonen fører til at blant annet tilgang på materialer, energipriser, inflasjon og renter fortsatt er en utfordring.

Fylkesrådets budsjettforslag innebærer at vedtatte og igangsatte prosjekter videreføres. Flere store prosjekter knyttet til elevtallsvekst ferdigstilles eller påbegynnes i økonomiplanperioden. Prosjekter med endelig vedtak og fullfinansiering er spesifisert i tabellen over og har egen omtale i økonomiplanen. Noen igangsatte prosjekter fullfinansieres i økonomiplanperioden, mens andre prosjekter vil ha behov for midler utover perioden. Dette framgår av omtale i tekst nedenfor. Investeringsbudsjettet for perioden 2027-2030 inkluderer 94 mill. kr som gjelder rebudsjetteringer fra tidligere år.

Det har vært en stor elevtallsvekst i de senere årene, noe som er gledelig, men som også gir utfordringer. Veksten er drevet av blant annet tilflytting, lovendringer og flyktningssituasjonen. Fylkesrådet følger opp utviklingen med betydelige investeringer i økt skolekapasitet og bruk av midlertidige lokaler for å sikre et godt opplæringsstilbud.

Skolestruktursaken peker retning frem mot 2035. Dette blir viktig å følge tett opp for å sikre nødvendig elevplasskapasitet i tiden fremover.

Gjennom 2025 og 2026 har Akershus økt leie av midlertidig lokaler for å møte utfordringene knyttet til behov for økt kapasitet.

Prognosene viser at elevtallet når en topp i skoleåret 2026-27, før det flater ut fram mot 2035. Befolkningsprognosene kan videre indikere en svak nedgang for regionene Asker og Bærum og Follo, mens det på Nedre Romerike forventes en utflating. Øvre Romerike skiller seg ut med stabile tall - og i enkelte scenarier en svak økning. Totalt sett kunne dette vært en indikasjon for nedskalering av elevplasser, men det er en utfordring for Akershus at vi allerede har tatt i bruk de elevplassene som nå bygges ut på våre videregående skoler, samt at det er inngått leieavtaler som kun gir midlertidige elevplasser. I tillegg gir søkertallene i Akershus en indikasjon på at toppen på behov for elevplasser ikke er nådd. I skolestruktursaken referert til tidligere ble det anbefalt ytterligere utbygging for å erstatte midlertidige lokaler og sikre nødvendig elevplasskapasitet.

15.9.1 Leie av paviljonger og midlertidige leieforhold

I tråd med fortsatt vekst i ungdomskullene, vekst i søkere til voksenopplæring og behov for flere plasser for elever med særskilte tilretteleggingsbehov, er det inngått leie av paviljonger og alternative lokaler ved flere skoler for å ha plass til alle elevene.

Det er forsinkelser på gjennomføring av utbyggingsprosjekter i forhold til planlagt framdrift og det har derfor vært nødvendig å opprette omfattende midlertidige leieforhold for å ta unna noe av elevtallsveksten før prosjektene er ferdigstilt. Dette gjelder for byggeprosjektene ved Skedsmo og Jessheim videregående skoler. Årsaken til dette skyldes delvis opprettelse og nedleggelse av Viken fylkeskommune, og arbeid med en krevende investeringsportefølje og avklaring på prioritering av disse.

For skoleåret 2026-27 er det midlertidige paviljonger på Bjertnes, Bleiker, Eidsvoll, Røyken, Drømtorp, Kjelle, Lørenskog, Mailand, Skedsmo, Jessheim, Ås og Vestby videregående skoler.

I påvente av alternativ permanent løsning for elevplasser i Follo, er eksisterende leieforhold på Drømtorp videregående skole forlenget og ytterligere utvidet.

Paviljongene på Jessheim og Skedsmo videregående skoler skal etter planen avhendes når utbygging av skolene er gjennomført. Paviljongene ved Lørenskog videregående skole er søkt forlenget, selv om utbyggingsprosjektet er fullført, fordi Akershus trenger elevplasskapasiteten.

Paviljong på Kjelle videregående skole blir både økt og forlenget selv om utbygging av drifts- og låvebygg er ferdigstilt. Så langt er det ikke lagt en plan for avhending av paviljongene på Bjertnes, Røyken, Ås, Vestby og Drømtorp videregående skoler. I forbindelse med skolestruktursaken er det også foreslått å utrede fortsatt leie av Drømtorp videregående skole og utbygging av Vestby videregående skole for økt elevplasskapasitet i Follo. Det er videre foreslått en ytterligere utbygging av Lørenskog videregående skole, samt en ny videregående skole på Nedre Romerike å utrede en utbygging av enten Eidsvoll eller Nannestad videregående skole på Øvre Romerike.

I forbindelse med byggeprosjekt på Rud videregående skole er det behov for å leie erstatningslokaler for blant annet musikk, dans og drama, helse og oppvekst fag og teknologi og industrifag i

byggeperioden. Det er inngått leieavtaler for erstatningslokaler på to lokasjoner, samt tilpasning av eksisterende bygg ved Rud videregående skole. Tilpasning av erstatningslokaler er gjennomført våren 2026 og lokalene er klart til innflytting til skolestart. Midlertidige paviljonger avhendes for å gi plass til å gjennomføre utbyggingsprosjektet.

Med bakgrunn i et økt behov for elevplasser, er det igangsatt en prosess med å få på plass ytterligere lokaler på flere av våre videregående skoler til skolestart. På grunn av økt behov for plass til elever med særskilte tilretteleggingsbehov, etableres det en paviljong på Bleiker videregående skole. Videre pågår arbeid med tilpasning av verksteder ved Jessheim og Sørumsand videregående skoler for økt kapasitet for teknologi- og industrifag. I tillegg er det inngått en utvidet avtale for leie av lokaler ved Sørumsand videregående skole som følge av økt behov for elevplasser.

Leie av Fjellhamar Bruk til Vg3 fagopplæring i skole og byggfag på Skedsmo videregående skole videreføres og kapasitet for byggfag utvides med leie av mer areal ved Fjellhamar bruk.

Det er også inngått en avtale om leie av lokaler for et læringsssenter (voksenopplæringsssenter). Dette vil gi økt kapasitet til deltakere på voksenopplæring og muligens kunne bidra til litt kapasitetsøkning på de videregående skolene for ordinær undervisning. Lokalene til læringsssentret er lokalisert midt i Jessheim sentrum.

15.9.2 Framtidige behov for tiltak

Flere skoler har behov for tiltak, knyttet til arealmangel, vedlikehold og teknisk oppgradering, jf. omtale under bevilgning til Investerings- og rehabiliteringsplan (IRP). Fylkesrådet ser nå at det generelt er trangt i våre skoler. Elevplassproblematikken er også økende, både som følge av generell vekst i ungdomskullene, utvidet rett til voksenopplæring, flyktningssituasjonen og økning i behov for areal for elever med særskilte tilretteleggingsbehov. Det er også behov for flere nye idrettshaller.

Forslag til videre utredninger og behov for elevplasser ble lagt fram for fylkestinget gjennom skolestruktursaken.

15.9.3 Beskrivelse av prosjektene

Under følger en beskrivelse av prosjektene fra tabellen Investeringsbudsjett.

Prosjekter under gjennomføring

Investeringsreserve

Midler fra investeringsreserven disponeres ved behov for å håndtere prisvekst og markedsusikkerhet for pågående investeringsprosjekter under gjennomførings - eller planleggingsfase.

Jessheim videregående skole - utbygging

Byggeprogram for økt elevplasskapasitet med 300 plasser ved Jessheim videregående skole ble vedtatt i fylkestinget 30.03.22, PS 33/2022. Ny sak med oppjustering av kostnadsrammen ble vedtatt av fylkestinget 12.06.2025 i PS 77/2025. Prosjektet er vedtatt innenfor en total ramme på 560 mill. kr. Økningen i rammen ivaretas av avsatte midler på sekkepost for økt elevtallsvekst og investeringsreserven. Av total investeringsramme på 288 mill. kr i 2027, er 49 mill. kr rebudsjetteringer fra 2026 som ble vedtatt ved 1.tertialrapportering.

Skedsmo videregående skole - utbygging og ombygging

Utbygging av Skedsmo videregående skole er i gjennomføringsfase med planlagt ferdigstillelse i 2027. Prosjektet ble vedtatt innenfor en total ramme på 996 mill. kr, FT-sak 32/2024.

Hvam videregående skole - Grisebjøns

Forprosjekt for grisebjøns ved Hvam videregående skole ble vedtatt i FT-sak 113/2026 innenfor en finansieringsramme (P85) på 137 mill. kr. Prosjektet fullfinansieres ved å tilføre 2,7 mill. kr fra investeringsreserven. Det er planlagt byggestart høsten 2026 med ferdigstillelse til skolestart 2027.

Rud videregående skole – utbygging for kapasitetsøkning

Forprosjekt for nybygget ved Rud videregående skole ble vedtatt i FT-sak 48/2026 innenfor en ramme på 2,252 milliarder kr. Styringsrammen for prosjektet er satt til 2,174 milliarder kr. Prosjektet fullfinansieres med 92 mill. kr fra udisponerte midler fra sekkeposten Utbygging for økt kapasitet. Det er byggestart sommeren 2026 med ferdigstillelse til skolestart 2029, ett år før tiden grunnet god prosjektstyring, grundig forarbeid og tett samarbeid. Endringen er hensyntatt i økonomiplan 2027-2030 og påvirker ikke prosjektets totale budsjettamme.

Prosjekter under planlegging med finansieringsvedtak**Elevplasser**

Prosjektet «Nye elevplasser i Follo» endret navn til «Elevplasser» i økonomiplan 2026-2029. Det er i skolestruktursaken vedtatt utredninger av mer elevplasskapasitet, både på grunn av elevtallsvekst, og en stor andel midlertidige lokaler spesielt på Romerike. I tillegg er det et behov for økt kapasitet på grunn av utvidede rettigheter for elever med særskilte behov og utvidet rett til voksenopplæring. I saken er det foreslått å utrede følgende prosjekter; Utvidelse av Lørenskog videregående skole, del 4, Utvidelse og ny idrettshall ved Vestby videregående skole, Utvidelse av enten Nannestad eller Eidsvoll videregående skole, Ny idrettshall ved Lillestrøm videregående skole, Ny videregående skole i Lillestrøm sentrum, utredning av Fornebu/Stabekk videregående skole, utredning av Holmen videregående skole og ny og utvidet leieavtale for Drømtorp videregående skole. Hele investeringsrammen er tiltenkt planlegging og senere oppstart for nye elevplasser i Akershus og må også sees i sammenheng med sekkepost Utbygging for økt kapasitet. Av investeringsrammen i hele perioden, er 52 mill. kr rebudsjetteringer fra tidligere år.

Rælingen videregående skole – inneklimateiltak

Byggeprogram for inneklimateiltak ved Rælingen videregående skole ble vedtatt i FT-sak 188/2025 innenfor en finansieringsramme på 286 mill. kr. Prosjektet finansieres i sin helhet fra sekkepost Investerings- og rehabiliteringsplan. Prosjektering pågår, og oppstart av inneklimateiltak er planlagt våren 2027. Arbeid med midlertidige lokaler pågår og er planlagt løst med leie av lokaler og paviljonger. Prosjektet er planlagt ferdigstilt til skolestart 2028.

Årlig avsetninger**Investerings- og rehabiliteringsplan (IRP)**

Vedlikeholdsetterslepet i Akershus fylkeskommune er oppdatert og viser et totalt etterslep på ca. 1,17 milliarder kr (i 2024-kroner). I tillegg er det et oppgraderingsbehov knyttet til skoler fra 1980-tallet, hvor inneklimateiltak og standard ikke er i henhold til dagens krav. Det er også areal- og funksjonsbehov på Lillestrøm, Kjelle, Sørumsand, Røyken og Rosenvilde videregående skoler. Samlet kostnadsanslag for oppgradering er ca. 800 mill. kr.

Det ble tilført 100 mill. kr på rådsområdet av mindreforbruket i 2025. Dette ble brukt til å ivareta oppgradering og vedlikehold i 2026, og som følge av tilføringen blir budsjettet til IRP redusert i 2027.

Investerings- og rehabiliteringsprogrammet er en planmessig oppgradering av eksisterende skoler. Avsetningene for IRP og teknisk oppgradering må også sees i sammenheng med hverandre og planlegges i et 10-årsperspektiv. Skoler som er aktuelle for programmet har behov for oppgradering av inneklima, energibruk og brann- og elsikkerhet. Det kan også være behov for nødvendige ombyggingsarbeider for økt/forbedret funksjonalitet med eventuelt nybygg/tilbygg for å løse arealknapphet og/eller mindre elevtallsvekst. Prosjektene vil også dekke inn deler av vedlikeholdsetterlepet på skolene, og vil kunne kombineres med andre årlige avsetninger til oppgradering og vedlikehold av skolene. Det er registrert et behov for inneklimatiltak ved flere skoleanlegg. Dette gjelder Rælingen, Nes, Nesodden og Nesbru videregående skoler. I tillegg er det arealmangel og behov for oppgradering av undervisnings- og støtteareal ved flere skoler.

Teknisk oppgradering diverse skolebygg

Det foreslås en årlig avsetning på 30,25 mill. kr i økonomiplanperioden til systematisk kartlegging og oppgradering av bygningsmassen for å ivareta mål, lovpålagte krav og forpliktelser knyttet til blant annet brannsikring, elsikkerhet, inneklima samt energi- og miljøtiltak.

Behovet for disse midlene må ses i sammenheng med avsetningene i Investerings- og rehabiliteringsplanen (IRP) og midlene som er avsatt til teknisk oppgradering av fylkeskommunale bygg under rådsområdet finans og organisasjon. Samlet skal disse investeringene bidra til å sikre en forsvarlig, funksjonell og fremtidsrettet bygningsmasse.

Utbygging/ombygging diverse

Det vil være behov for ombygginger/utbygginger av videregående skoler, som følge av endringer i opplæringstilbudet. Dette kan være konkrete tiltak på grunn av endringer i elevtall, endringer i søkermønsteret, bedre arealutnyttelse, tiltak for enkeltelever eller tiltak grunnet lov- og forskriftskrav.

Avsetninger til prosjekter under programmering/utredning

Programmering/prosjektering

Avsetning skal benyttes til planlegging, programmering og utredning av skoleanlegg.

Utbygginger for økt kapasitet

Hele investeringsrammen er tiltenkt planlegging og finansiering av kommende prosjekter og må sees i sammenheng med sekkepost Elevplasser. Behovet for investeringsmidler vil i hovedsak komme i etterkant av denne økonomiplanperioden.

16 Samferdsel

16.1 Hovedutfordringer i perioden

Fylkeskommunen har ansvar for fylkesveier, kollektivtransport og regional transportutvikling. Fylkesrådet arbeider for at innbyggerne i Akershus skal kunne reise effektivt og miljøvennlig, til både jobb, skole og fritidsaktiviteter. For å lykkes med dette må kollektivtrafikken være et attraktivt og konkurransedyktig alternativ til privatbilen. Fylkesrådet vil legge til rette for aktiv mobilitet, slik at flest mulig velger å gå eller sykle på korte og mellomlange reiser. Gange og sykkel bidrar til bedre folkehelse, reduserte klimagassutslipp og mindre press på veinett og kollektivtransport. Samtidig må fylkeskommunen utvikle og vedlikeholde et trygt og effektivt veinett som ivaretar behovene og sikkerheten til ulike trafikantgrupper. Veinettet og kollektivtransporten er dessuten en viktig del av den nasjonale beredskapen.

Akershus er Norges mest folkerike fylke. Høy befolkningsvekst gir økt etterspørsel etter transport som øker belastningen på kollektivtilbudet og fylkesveiene. I tillegg sliter klimaendringer, ekstremvær og flere tyngre kjøretøy på fylkesveinettet. De siste årene har mye nedbør ført til flere tilfeller av oversvømte veier, masseutglidninger og ras langs fylkesveiene.

Samtidig er samferdselssektoren preget av høy kostnadsvekst. Dette skyldes blant annet nødvendige investeringer og omstillinger for å nå klima- og miljømål, men også eksterne faktorer som svak kronekurs og høye energi- og råvarepriser. For fylkesrådet er derfor ansvarlig ressursbruk avgjørende for å sikre et godt og bærekraftig samferdselstilbud i økonomiplanperioden.

16.1.1 Strategiske prioriteringer

Fylkesrådets forslag til økonomiplan for 2027-2030 følger opp Handlingsprogram for samferdsel 2025-2028, og svarer på hovedutfordringene sektoren står overfor.

Fremkommelige og trygge fylkesveier

Fylkesrådet foreslår en styrking på 180 mill. kr til vedlikehold av fylkesvei i 2027. Satsingen er nødvendig for å sikre trygge fylkesveier og pålitelig fremkommelighet for næringstransport, kollektivtransport og innbyggere som er avhengig av privatbil. Gode veier er en forutsetning for å lykkes med overgangen til utslippsfri kollektivtransport, fordi moderne busser er tyngre som følge av nye krav til kollisjonssikkerhet og mer ekstrautstyr i alle busser og tunge batterier i el-busser. Den økte vekten fører til mer slitasje på fylkesveiene enn eldre busser.

Sikre et attraktivt kollektivtilbud

Fylkesrådet prioriterer å dekke hovedtyngden av Ruters forventede behov i økonomiplanperioden. Satsingen vil gi selskapet forutsigbarhet til å fortsette arbeidet med å tilby og utvikle et fremtidsrettet og godt kollektivtilbud. Selskapets økende behov er i hovedsak et resultat av kostnadsøkninger som følge av nye busskontrakter og forsterket T-banetilbud. For å sikre ansvarlig bruk av offentlige midler, legges det samtidig opp til at Ruter skal fortsette arbeidet med å effektivisere egen drift. Med denne satsingen har fylkesrådet i hovedsak lukket finansieringsgapet til Ruter i økonomiplanperioden, som ble arvet fra fylkesrådet i Viken.

Fylkesrådet vil starte et arbeid med å utrede en ny prismodell for kollektivtransporten, som skal være på plass innen utgangen av 2030. En ny modell skal blant annet ivareta et mer sammensatt

mobilitetstilbud med varierende kostnadsstruktur, løse dagens problemer med sonespang på korte reiser, og gi økt handlingsrom til å gjennomføre lokale pristiltak. I påvente av ny prismodell, vil fylkesrådet innen utgangen av 2027 innføre en kommunebillett i dagens takst- og sonesystem. Målet er å avhjelpe de største ulempene ved korte sonekryssende reiser i egen kommune. Reiser innenfor én og samme kommune vil kunne gjøres med én sonebillett selv om kommunen er delt mellom flere sonegrenser. Alle andre reiser vil skje på samme vilkår som i dag. Ordningen vil i hovedsak innrettes slik kommunebillett beskrives i fylkesrådets delutredning av prismodeller fra 2024.

Oslofjorden som ferdselsåre

Som et ledd i arbeidet med å sikre et attraktivt kollektivtilbud vil fylkesrådet arbeide for bedre utnyttelse av Oslofjorden som ferdselsåre. Gjennom pilotprosjektet «Muligheter og konsekvenser av ny teknologi og fartøystyper for kollektivtransport på Oslofjorden» skal nye løsninger prøves ut så raskt som mulig som et supplement til dagens båt-tilbud. Arbeidet med pilotprosjektet skal også bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for nye båtkontrakter i 2034.

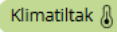
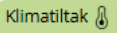
Trafikksikkerhet

Fylkesrådet viderefører arbeidet med å realisere målet om null hardt skadde og drepte i trafikken, og foreslår å doble trafikksikkerhetstilskuddet til kommuner i 2027.

Akershus skal bygges tettere sammen

Fylkesrådet setter i gang flere større investeringstiltak i 2027. De viktigste prosjektene er fylkesvei 33 Skreikampen i Eidsvoll, Romerikslinja, kollektivfelt langs Nordbyveien i Lillestrøm, Sundbyvegen bru i Eidsvoll, og kollektivfelt og gang- og sykkelvei gjennom Sagdalen i Lillestrøm. I tillegg skal flere større utbyggingsprosjekter ferdigstilles. Dette gjelder blant annet Kirkeveien i Ski, kollektivfeltet på Nedre Rælingsveg, gang- og sykkelvei langs Griniveien i Bærum, gang- og sykkelvei langs Hauersetervegen i Ullensaker og gang- og sykkelvei ved Kringler-Slattum skole i Nannestad ferdigstilles. Alle prosjektene bidrar til at innbyggerne i Akershus kommer seg raskere frem og tryggere hjem.

16.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Bygge flere kilometer gang- og sykkelveier.
Delmål 1E: I Akershus skal vi ha et effektivt, klima- og miljøvennlig og trygt transportsystem, som er tilgjengelig for alle.	Redusere det årlige antallet hardt skadde og drepte på fylkesveinettet.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Andel gående, syklende og kollektivreisende i Akershus skal øke i 2027 sammenlignet med 2026. Fylkeskommunens egen virksomhet skal være fossilfri innen 2028 og utslippsfri innen 2031.
 * Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Bidra til å utvikle knutepunktene i Akershus for å gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt. Ved fornyelse av driftskontrakter skal fylkeskommunen prioritere og fastsette standard for vinterdrift på gang- og sykkelveistrekninger for å bedre fremkommeligheten og legge til rette for sykling om vinteren.
 *	

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapitel 11: Klimabudsjett

16.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsrådets økonomiske handlingsrom begrenses i hovedsak av langsiktige bindinger knyttet til kollektivtilbudet i fylkeskommunen og drift og vedlikehold av fylkesveinettet. I årene fremover skal Ruter planlegge og sette i gang flere større strukturelle endringer som vil bedre kollektivtilbudet i Akershus. Det kommer flere nullutslippsbusser og Fornebubanen skal ferdigstilles og settes i drift. Sammen med høy kostnadsvekst i kollektivsektoren, som overstiger den generelle prisøkningen i samfunnet, begrenser dette mulighetene for å effektivisere mer enn fylkesrådets forslag tilsier.

Da fylkene etter Forvaltningsreformen i 2010 overtok en betydelig andel av riksveinettet, fulgte det med et stort vedlikeholdsetterslep, uten tilstrekkelig finansiering. Drift og vedlikehold av fylkesvei er oppdrag som legges ut på anbud. Sunn konkurranse mellom entreprenørene bidrar til riktig pris på tjenestene, men innebærer også langsiktige kontrakter som binder opp handlingsrommet. Det er derfor ingen store muligheter for innsparinger knyttet til drift og vedlikehold av fylkesvei på kort sikt. Det er heller ingen store innsparingsmuligheter knyttet til investeringsbudsjettet, fordi budsjettet i stor grad er bundet opp i allerede pågående prosjekter. Større endringer i kollektivtilbudet eller omlegging av gjeldene rutiner for drifts- og vedlikehold av fylkesveinettet kan være mulig på lengre sikt, men vil kreve langsiktig planlegging.

Fylkesrådet har i løpet av fylkestingsperioden jobbet målrettet for mer effektiv ressursbruk og nye måter å løse oppgaver på. Fylkesrådet foreslår at utgiftene til rådsrådets administrasjon reduseres med 3,9 mill. kr årlig. For fylkesrådet er det viktig at skattebetalernes penger forvaltes effektivt og riktig.

Fylkesrådet foreslår en samlet driftsramme på 2 697,9 mill.kr for rådsområde samferdsel i 2027. Dette er en økning på 207,6 mill. kr uten prisvekst sammenlignet med budsjettet for 2026. I tillegg til dette kommer midler fra andre finansieringskilder, som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 51: Eksterne inntekter, Oslopakke 3 og byvekstavtalen

Eksterne inntekter iht. handlingsprogram 2027-2030 Oslopakke 3 og byvekstavtalen				
(beløp i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030
Bompenger	973 000	986 000	1 003 000	1 047 000
Belønningsmidler	141 920	141 920	141 920	141 920
Statlige midler til reduserte kollektivtakster	26 000	26 000	26 000	26 000
Sum eksterne inntekter fra Oslopakke 3 og byvekstavtalen	1 140 920	1 153 920	1 170 920	1 214 920

Byvekstavtalen er under reforhandling. Ny byvekstavtale kan gi økonomiske endringer fra og med 2028. Eventuelle justeringer vil bli håndtert i den årlige rulleringen av Handlingsprogrammet for byvekstavtalen og Oslopakke 3.

For investeringsbudsjettet foreslås en samlet ramme på 2 961,5 mill. kr i 2027, som omfatter bompenger, belønningsmidler, byvekstavtalemidler og fylkeskommunale midler. Den fylkeskommunale andelen utgjør 126 mill. kr, som er en videreføring fra 2026.

16.4 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 52: Driftsbudsjett rådsområde samferdsel

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
50	SAMF Samferdsel	10	Lønn	2 236	2 705	2 705	2 705	2 705
50	SAMF Samferdsel	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 804	1 859	1 839	1 839	1 839
50	SAMF Samferdsel	17	Refusjoner	-75	-77	-77	-77	-77
Sum 50				3 965	4 488	4 468	4 468	4 468
51	SAMF Mobilitet	10	Lønn	34 201	36 609	36 609	36 609	36 609
51	SAMF Mobilitet	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	156 291	6 145	6 145	6 145	6 145
51	SAMF Mobilitet	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 286 157	2 600 937	2 638 037	2 705 037	2 789 037
51	SAMF Mobilitet	14	Overføringsutgifter	72 409	83 652	74 352	74 352	74 352
51	SAMF Mobilitet	15	Finansutgifter	86 833	123 772	141 647	100 965	100 676
51	SAMF Mobilitet	16	Salgsinntekter	-30 139	-42 440	-42 440	-42 440	-42 440
51	SAMF Mobilitet	17	Refusjoner	1 067 183	1 176 855	1 189 855	1 206 855	1 250 855
51	SAMF Mobilitet	19	Finansinntekter og finansierings-transaksjoner	-25 566	-39 488	-57 363	-16 681	-16 392
Sum 51				1 513 002	1 592 333	1 607 133	1 657 133	1 697 133
52	SAMF Vei og trafikk	10	Lønn	40 521	42 142	42 142	42 142	42 142
52	SAMF Vei og trafikk	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	12 117	2 086	2 086	2 086	2 086
52	SAMF Vei og trafikk	14	Overføringsutgifter	0	15 114	9 114	9 114	9 114
52	SAMF Vei og trafikk	17	Refusjoner	-1 399	-1 432	-1 432	-1 432	-1 432
Sum 52				51 239	57 910	51 910	51 910	51 910
53	SAMF Plan og utbygging	10	Lønn	3 007	3 127	3 127	3 127	3 127
53	SAMF Plan og utbygging	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 658	7 318	7 318	7 318	7 318
53	SAMF Plan og utbygging	14	Overføringsutgifter	0	12 600	0	0	0
53	SAMF Plan og utbygging	15	Finansutgifter	0	37 000	55 000	20 500	33 000
53	SAMF Plan og utbygging	16	Salgsinntekter	-734	-752	-752	-752	-752
53	SAMF Plan og utbygging	17	Refusjoner	-2 931	-3 002	-3 002	-3 002	-3 002
53	SAMF Plan og utbygging	19	Finansinntekter og finansierings-transaksjoner	0	-49 600	-55 000	-20 500	-33 000
Sum 53				6 000	6 692	6 692	6 692	6 692

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
54	SAMF Drift og vedlikehold	10	Lønn	51 031	53 072	53 072	53 072	53 072
54	SAMF Drift og vedlikehold	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	814 494	1 014 633	971 956	901 956	861 956
54	SAMF Drift og vedlikehold	17	Refusjoner	-30 116	-31 194	-31 194	-31 194	-31 194
Sum 54				835 408	1 036 511	993 834	923 834	883 834
Totalsum				2 409 614	2 697 933	2 664 036	2 644 036	2 644 036

16.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

Rådsområde samferdsel har 173 ansatte og er organisert i fire avdelinger. Fylkesrådet foreslår å effektivisere rådsområdets administrasjon med 3,9 mill. kr per år i økonomiplanperioden.

51 SAMF MOBILITET

Det budsjetteres med 1 592,3 mill. kr til avdeling mobilitet i 2027. Dette er en økning på 25 mill. kr uten prisvekst sammenlignet med 2026. Avdelingens driftsbudsjett skal dekke utgifter til drift og utvikling av kollektivtransport, tilrettelagt transport for personer med funksjonsnedsettelse (TT-ordningen), egen administrasjon og fylkeskommunens oppgaver knyttet til tildeling og forvaltning av drosjeløyver.

Ruter AS – Kollektivtransport og skoleskyss

Kollektivtilbudet forventes å få økt betydning i årene fremover som følge av fylkets befolkningsvekst, økt reiseetterspørsel og mål om at en større del av transportveksten skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Kollektivtrafikken i Akershus administreres av Ruter AS, som planlegger, drifter og utvikler kollektivtilbudet i Oslo og Akershus. I Akershus omfatter tilbudet regionbusser og lokalbusser i hele fylket, T-bane til Bærum og båtruter i Oslofjorden. Billettering, reiseinformasjon og samordning med togtilbudet for å sikre sømløs mobilitet i hele fylket og inn til Oslo, hører også til Ruters oppgaver. I tillegg har selskapet ansvar for å organisere skoletransport for elever som har rett til dette.

Ruter har tre prioriterte områder i økonomiplanperioden. Selskapet skal øke forutsigbarheten og påliteligheten til det eksisterende kollektivtilbudet, tilby et helhetlig mobilitetstilbud som dekker kundens behov og utvikle delt, selvkjørende bestillingstransport integrert i kollektivtilbudet.

Virksomheten til Ruter AS finansieres gjennom billettinntekter, rammetilskudd fra Akershus fylkeskommune og ekstern finansiering med bompenginntekter fra Oslopakke 3, belønningsmidler og statlige midler til reduserte kollektivtakster gjennom Byvekstavtalen for Oslo-området, som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 53: Driftsramme for Ruter i Akershus

Ruter (beløp i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030
Rammetilskudd fylkeskommunale midler	1 452 651	1 467 751	1 517 751	1 557 751
Bompenger	964 000	986 000	1 003 000	1 047 000
Belønningsmidler	91 970	91 970	91 970	91 970
Statlige midler til reduserte kollektivtakster	26 000	26 000	26 000	26 000
Sum eksterne midler fra Oslopakke 3 og byvekstavtalen	1 081 970	1 103 970	1 120 970	1 164 970
Sum driftsramme for Ruter i Akershus	2 534 621	2 571 721	2 638 721	2 722 721

Det budsjetteres med et samlet rammetilskudd til Ruter på 2 534,6 mill. kr i 2027. Av dette utgjør fylkeskommunale midler 1 452,7 mill. kr.

Den fylkeskommunale rammen som foreslås for Ruter i 2027 og 2028 er omtrent en videreføring av rammen for 2026. Fra og med 2029 vil Ruters finansieringsbehov øke, som følge av høy kostnadsvekst i kollektivsektoren. Lav kronekurs og høye energipriser bidrar til kostnadsveksten. Samtidig er det ventet store kostnadsøkninger når flere busskontrakter skal fornyes fra 2027 til 2031. I tillegg må fylkeskommunen være forberedt på at det kan komme ytterligere kostnadsøkninger som følge av oppgraderingen av T-banen, med innfasing av Fornebubanen og økt frekvens på Kolsåsbanen. Størrelsen på disse utgiftene er foreløpig ikke kjent. Det innebærer at det er betydelig usikkerhet knyttet til Ruters finansieringsbehov utover i økonomiplanperioden.

Før pandemien ble omtrent 50 prosent av Ruter sitt tilbud finansiert gjennom billettinntekter. Andelen har falt til 41 prosent de siste årene. For å sikre en sunn økonomisk styring av kollektivsektoren, bør det derfor ikke legges opp til at den kommende kostnadsveksten utelukkende skal håndteres ved hjelp av økte offentlige midler. Tilførsel av statlige midler for å senke billettprisene fører til at en enda større andel av kostnadsveksten må dekkes av offentlige tilskudd og reduserer fylkeskommunens økonomiske handlingsrom.

Akershus fikk et kutt i rammetilskuddet på 250 mill. kr høsten 2024, som i noen grad har blitt tilbakeført i senere år. Fylkesrådet har gjennom effektivisering av Ruter, økt pris på månedskort, endring av skoleskyssordningen, bruk av opsjoner i driftskontraktene og justert kravet til nullutslipp tatt grep som har holdt kostnadsveksten så lav som mulig.

For å gjøre Ruter i stand til å fortsette arbeidet med å tilby og utvikle et attraktivt og fremtidsrettet kollektivtilbud, vil fylkesrådet prioritere å dekke hovedtyngden av Ruters forventede tilskuddsbehov i økonomiplanperioden. Fylkesrådets satsing på Ruter bidrar til arbeidet med å nå nullvekstmålet for privatbiltrafikken og målet om at Akershus skal bli et lavutslippssamfunn. For å sikre ansvarlig bruk av offentlige midler, legges det samtidig opp til at Ruter skal fortsette arbeidet med å effektivisere egen drift.

Som et ledd i arbeidet med å utvikle et attraktivt kollektivtilbud, vil fylkesrådet iverksette et arbeid med å utrede en ny prismodell for kollektivtransporten, som skal være på plass innen utgangen av 2030. En viktig del av utredningsarbeidet er å finne gode løsninger for korte sonekryssende reiser, som i dag kan oppfattes som urimelige og urettferdige. I påvente av ny prismodell, vil fylkesrådet innføre en kommunebillett i dagens takst- og sonesystem, for å avvike de mest urimelige ulempene ved korte sonekryssende reiser i egen kommune. Kommunebilletten vil bli innført innen utgangen av 2027. Reiser innenfor en og samme kommune kan gjøres med én sonebillett selv om kommunen er delt mellom flere sonegrenser.

I juni 2026 fattet fylkestinget et vedtak som åpner for at Ruter, i sin videre forvaltning og fornyelse av busskontrakter i Akershus, kan vektlegge hensynet til gjennomførbarhet, kontraktsmessige forhold, beredskap og økonomi, selv om dette kan få betydning for tidspunktet for full overgang til fossilfri bussdrift og fylkeskommunens resultatmål om at egen virksomhet skal være utslippsfri innen 2030. Vedtaket kan føre til noe høyere klimautslipp på kort sikt, men gir store fordeler for økonomi, beredskap og gjennomførbarhet for de nye kontraktene. Det gir økte muligheter for vellykket gjennomføring av Romerikslinja og ny kollektivterminal på Lysaker.

Utvikling av delt, selvkjørende bestillingstransport integrert i kollektivtilbudet er et av Ruters prioriterte områder. Ruter arbeider nå med en plan for hvordan det pågående arbeidet med bestillingstransport uten selvkjørende kjøretøy (HENT) og selvkjøringspilot i Groruddalen kan kombineres med utprøving av selvkjørende, delt bestillingstransport. Målet er å supplere det ordinære rutetilbudet med et mer fleksibelt transporttilbud. Ruter har varslet at innføringen av selvkjørende bestillingstransport i driftskontraktene trolig skjer mot slutten av økonomiplanperioden. Dette kan bidra til å gi flere et kollektivtilbud og styrke tilbudet i områder der kundegrunnlaget er for lite for et mer omfattende busstilbud. Regelverket for delt bestillingstransport er i dag lite utviklet, og det pågår en nasjonal diskusjon om hvordan slike tjenester skal reguleres.

Ruter skal gjennomføre pilotprosjektet «Muligheter og konsekvenser av ny teknologi og fartøystyper for kollektivtransport på Oslofjorden». Prosjektet skal gi bedre innsikt i hvordan ny teknologi kan benyttes i fremtidige båtkontrakter.

Skoleskyssordningen ble endret med virkning fra 1. august 2026. Elever i videregående skole og voksenopplæringen, som har krav på skoleskyss på grunn av avstand mellom hjem og skole, og som har et godt utbygd kollektivtilbud der de bor, får nå tilbud om et rabattert ungdomskort. Ungdomskortet er gyldig i alle Ruters soner til prisen av én sone. Ordningen gir unge større bevegelsesfrihet i hele Oslo og Akershus, noe som for de fleste vil gi en økonomisk gevinst ved å redusere reiseutgiftene på fritiden. Elever med medisinske behov, eller et dårlig utbygd kollektivtilbud der de bor, får fremdeles gratis skoleskyss eller skyssgodtgjørelse.

TT-transport

Det budsjetteres med 66,3 mill. kr til TT-ordningen i 2027, finansiert av fylkeskommunale midler. TT-ordningen er en del av fylkeskommunens ansvar for kollektivtransport, og er et tilskudd til transport for innbyggere som på grunn av varig funksjonsnedsettelse ikke kan reise kollektivt. Tilskuddet finansierer dør-til-dør transport med drosje. Tilbudet videreføres på samme nivå som tidligere. TT-ordningen skal ikke dekke det totale reisebehovet, men kompensere deler av merkostnadene til fritidsreiser for den enkelte. Fylkesrådet har tett dialog med Ruter om hvordan delt selvkjørende bestillingstransport kan bidra til bedre bevegelsesfrihet for fylkeskommunens TT-brukere.

Akershus kollektivterminaler FKF

Det pågår en prosess med å omdanne Akershus kollektivterminaler fra fylkeskommunalt foretak til aksjeselskap, med virkning fra 1. januar 2027. Fylkestinget skal behandle sak om dette i september 2026. Omdannelsen vil ha betydning for oppgavefordelingen mellom fylkeskommunen og selskapet, samt fylkeskommunes tilskudd til Akershus kollektivterminaler. Fylkesrådet vil komme tilbake til økonomiske konsekvenser i sitt tilleggsforslag til årsbudsjett for 2027 og økonomiplan for 2027-2030.

52 SAMF VEI OG TRAFIKK

Det budsjetteres med 57,9 mill. kr til avdeling for vei og trafikk i 2027. Dette er en økning på 4,7 mill. kr sammenlignet med 2026 uten prisvekst. Styrkingen 6,0 mill. kr er et resultat av at fylkesrådet doubler trafikkisikkerhetstilskuddet fra 2026 til 2027, samt effektiviseringstiltak på avdelingens administrasjon med 1,3 mill. kr per år i økonomiplanperioden.

Avdelingens driftsmidler skal brukes til strategisk trafikkisikkerhetsarbeid, miljøtiltak og drift av avdelingen. Strategisk trafikkisikkerhetsarbeid omfatter midler til holdningsskapende arbeid og fysiske trafikkisikkerhetstiltak. Fylkesrådets mål er at alle kommuner i Akershus skal ha gyldige

trafikkisikkerhetsplaner, være sertifisert som Trafikkisikker kommune, og at 80 prosent av barn og unge uten rett til skoleskyss skal gå eller sykle til skolen. Midlene avsatt til strategisk trafikkisikkerhet skal bidra til å oppfylle målene. Satsingen er en viktig del av oppfølgingen av Barnas transportplan.

Akershus fylkeskommune samarbeider med kommuner og Statens vegvesen om luftutredninger og drift av målestasjoner for luftforurensing fra vei. I tillegg gjennomfører fylkeskommunen støykartlegging i henhold til forskrift til forurensningsloven. Det planlegges og gjennomføres avbøtende tiltak på alle boliger som har innendørs støy over 42dB og som dermed har krav på tiltak etter forskriften. Videre gjøres tiltak for biologisk mangfold.

53 SAMF PLAN OG UTBYGGING

Det budsjetteres med 6,7 mill. kr til avdeling for plan og utbygging i 2027. Beløpet skal dekke kostnader til kontorhold for ansatte på samferdsel som er lokalisert i Lillestrøm, bidrag til Geovekstsamarbeidet med Statens kartverk og utgifter til trafikkanalyse verktøy.

avdeling for plan og utbygging har ansvar for planlegging og gjennomføring av investeringstiltak på fylkesvei. Avdelingen har også ansvar for forvaltning av eiendomsforholdene for fylkesveiene, eiendomsgrenser, ajourhold av data i Nasjonal vegdatabank, Felles kartdatabase og bistår avdeling for drift og vedlikehold med geoteknisk rådgivning ved ras, skred og andre hendelser. Avdelingen yter også geoteknisk rådgivning til Buskerud og Østfold fylkeskommuner i investerings- og vedlikeholdstiltak i tråd med samarbeidsavtale etter oppløsning av oppgavefelleskapet vei- og geofag. Tjenestene faktureres etter medgått tid til selvkost.

Fylkeskommunen plikter å besørge og bekoste oppmåling av nye eiendomsgrenser i våre veiprosjekter og vi plikter å utbetale full erstatning til grunneiere som er berørt i de tilfeller der dette ikke er ordnet i tidligere investeringsprosjekt. Fylkeskommunen blir i noen tilfeller part i saker for jordskifterett, og kan i slike saker bli ilagt saksomkostninger vi plikter å betale.

De fleste årsverkene i avdelingen finansieres ved at ressurser som arbeider på investeringsprosjekter blir belastet investeringsbudsjettet. Med virkning fra 2027 tildeles avdelingen egne midler til forvaltning av eiendomsgrenser for fylkesvei.

54 SAMF DRIFT OG VEDLIKEHOLD

Det budsjetteres med 1036,5 mill. kr til avdeling for drift og vedlikehold i 2027. Rammen inkluderer effektiviseringstiltak på avdelingens administrasjon med 2,6 mill. kr per år i økonomiplanperioden. I tillegg til de fylkeskommunale midlene, disponerer avdelingen 21,6 mill. kr i belønningsmidler fra staten. Det budsjetteres også med inntekter på 7,8 mill. kr i forsikringsoppgjør, som dekker skader på fylkesvei med tilsvarende beløp.

I 2027 utgjør avdelingens administrasjonskostnader 54,0 mill. kr. Administrasjonskostnadene inkluderer blant annet intern drift, bilhold og lønn. De øvrige midlene som avdelingen disponerer, i alt 1012 mill. kr, skal benyttes til drift og vedlikehold av fylkesvei, som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 54: Ramme drift og vedlikehold fylkesvei

Ramme drift og vedlikehold fylkesvei (beløp i 1000 kr)	2027	2028	2029	2030
Drift*	470 101	470 101	470 101	470 101
Vedlikehold	541 861	499 184	429 184	389 184
Sum drift og vedlikehold fylkesvei	1 011 963	969 286	899 285	859 285

Avdeling for drift og vedlikehold har ansvar for å forvalte, drifte og vedlikeholde fylkesveinettet i Akershus. Dette omfatter blant annet vinterdrift, renhold, inspeksjon og overvåking av veinettet, trafikkberedskap, drift av elektriske anlegg og reparasjon av skader. Avdelingen har også ansvar for planlagt vedlikehold og utbedring av fylkesveiene, herunder asfaltering, veioppmerking, vedlikehold av bruer og tunneler samt tiltak for å forsterke og bevare veikapitalen. I tillegg har avdelingen ansvar for drifts- og vedlikeholdsrelaterte forvaltningsoppgaver som følger av fylkeskommunens rolle som veieier. Dette omfatter blant annet behandling av gravesøknader, forvaltning av grøntarealer og vegetasjon, erstatningssaker, forvaltning av elektriske anlegg og øvrige forvaltningsoppgaver tilknyttet fylkesveinettet.

Driftskontrakter

Flerårige driftskontrakter for vei og elektro representerer i hovedsak en bundet utgift i kontraktperioden. Forslaget til driftsbudsjett er tilpasset kostnadsnivået i driftskontraktene. De foreslåtte rammene til driftskontrakter sikrer at fylkesveinettet blir driftet på en forsvarlig måte også i 2027.

Ved fornyelse av driftskontrakter i 2026, med oppstart i 2027, legges tidligere arbeid med tilpasning av driftsstandard til grunn. Kontraktene utformes etter prinsipper som reduserer usikkerheten knyttet til framtidig prisutvikling, blant annet som følge av nye miljø- og klimakrav. Samtidig er kontraktens innhold tilpasset fylkeskommunens mål om å ta vare på vegkapitalen og redusere vedlikeholdsetterslepet, blant annet gjennom økt vekt på vedlikehold. Dette bidrar til at ressursene i større grad brukes til tiltak som forlenger levetiden på vegnettet og reduserer behovet for framtidige utbedringer.

Vedlikehold

Fylkesrådet vil videreføre satsingen med å ta vare på veikapitalen og redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene. Vedlikeholdsetterslepet er fortsatt betydelig, og økte kostnader til drift og vedlikehold, kombinert med hyppigere episoder med styrtregn, flom og ras som følge av klimaendringer, gjør det krevende å opprettholde ønsket standard på veinettet. Samtidig er det nødvendig å styrke innsatsen for å sikre et robust og trafiksikkert fylkesveinett som kan møte framtidige behov.

Fylkesrådet styrker derfor innsatsen for vedlikehold og forfallsinnhenting i 2027. Den økte satsingen skal bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet gjennom målrettede tiltak på fylkesveinettet. Midlene skal blant annet benyttes til forsterkning av veikropp og bærelag, dreneringstiltak, vedlikehold av bruer og tunneler samt oppgradering av rekkverk, skilt, veilys og annet veiutstyr. En enda mer målrettet vedlikeholdsinnsats vil styrke trafiksikkerheten, bedre framkommeligheten og bidra til å ivareta fylkeskommunens veikapital på en mer kostnadseffektiv måte.

Flere investeringsprosjekter på fylkesveinettet omfatter tiltak som bidrar til å hente inn vedlikeholdsetterslep. Fylkesrådet vil videreføre denne innretningen, slik at drift, vedlikehold og investeringer samlet gir størst mulig effekt for veinettets tilstand og levetid.

Fylkesrådet vil også gjennomføre en tidsavgrenset satsing på forsterkning og vedlikehold av fylkesveier som skal brukes av tynge bussmateriell. En økende andel busser har høyere egenvekt enn flere fylkesveier er dimensjonert for, noe som kan føre til økt slitasje, raskere forfall og høyere vedlikeholdskostnader. Satsingen skal styrke bæreevnen på aktuelle fylkesveier og bruer, slik at kollektivtransporten kan utvikles uten at det går på bekostning av veinettets levetid. Tiltakene vil

samtidig bidra til å redusere eksisterende forfall på de berørte strekningene og gi et mer robust fylkesveinett.

Gjennom den styrkede satsingen på vedlikehold og forfallsinnhenting, kombinert med målrettede investeringer, legger fylkesrådet til rette for å redusere vedlikeholdsetterslepet i økonomiplanperioden, samtidig som fremkommeligheten og trafikksikkerheten på fylkesveinettet forbedres.

16.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet

Tiltaksoversikten oppsummerer Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for rådsområdets driftsbudsjett i perioden 2027-2030.

Tabell 55: Tiltaksoversikt rådsområde samferdsel

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	Effektivisering av rådsområdet	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Innsparingstiltak	Kutt i driftsrammen til AKT	0	-300	-300	-300
Sum Innsparingstiltak		-3 900	-4 200	-4 200	-4 200
Nye tiltak	Doble trafikksikkerhetstilskuddet	6 000	0	0	0
Nye tiltak	Kommunebillett	15 000	30 000	30 000	30 000
Nye tiltak	Midler til forvaltning av eiendomsforhold for fylkesvei	500	500	500	500
Nye tiltak	Satsing på båt i Oslofjorden	10 000	10 000	10 000	10 000
Nye tiltak	Styrke Ruters rammetilskudd	0	0	50 000	90 000
Nye tiltak	Vedlikehold fylkesvei og tilpasning av veinettet til kollektivtransport	180 000	120 000	50 000	10 000
Sum Nye tiltak		211 500	160 500	140 500	140 500
Totalsum		207 600	156 300	136 300	136 300

16.7 Investeringsbudsjett

Tabell 56: Investeringsbudsjett rådsområde samferdsel

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2027	2028	2029	2030	Økonomiplan 2027-30
Riksvei					
E18 Vestkorridoren (UTB)	11 000	54 000	162 000	205 000	432 000
Sum Riksvei	11 000	54 000	162 000	205 000	432 000
Forfallsinnhenting					
Forfallsinnhenting - øvrige år	7 080	9 440	20 060	9 440	46 020
Sum Forfallsinnhenting	7 080	9 440	20 060	9 440	46 020
Store kollektivtiltak					
Fornebubanen	1 870 197	1 433 809	571 254	436 883	4 312 143
Ramme T-bane og trikk	142 100	152 800	71 300	160 000	526 200
Romerikslinja/Høystandard kollektivtrasé Oslo grense-kjeller	0	44 840	90 860	143 960	279 660
Signal og sikringsanlegg T-bane	197 400	135 200	110 000	66 200	508 800
Sum Store kollektivtiltak	2 209 697	1 766 649	843 414	807 043	5 626 803
Mindre utbedringer					
Fv 158 Rasutglidning Sagelva	2 360	0	0	0	2 360
Mindre utbedringer - øvrige år	3 894	3 776	3 776	9 676	21 122
Sum Mindre utbedringer	6 254	3 776	3 776	9 676	23 482
Kollektivtiltak fylkesvei					
Fv 165 Holdeplass Rortunet	2 360	17 700	0	0	20 060
Fv. 120 Kollektivtiltak langs Nedre Rælingsveg mot x Rv.159	34 194	101	0	0	34 295
Fv. 120 Proaktiv trafikkstyring Nedre Rælingsvei	1 364	6 566	0	0	7 930
Fv. 158 Kollektivfelt Olavsgård - Nordbyveien	60 804	80 156	0	0	140 960
Holdeplass- og fremkommelighetstiltak 2029 - Gjennomføring	0	43 660	0	0	43 660
Kollektivtiltak - øvrige år	39 936	31 376	12 626	77 290	161 228
Snuplass for buss Bødalen	0	0	11 800	0	11 800
Sum Kollektivtiltak fylkesvei	138 658	179 559	24 426	77 290	419 933
Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel					
Fv. 152 Kirkeveien	81 899	529	590	590	83 608
Fv. 156 Bråtan - Tusse - Frogn	5 900	53 100	59 000	38 940	156 940
Fv. 1590 Sundbyvegen bru	41 300	35 400	0	0	76 700
Fv. 33 Byrudberga (Smaragdtunnelen)	7 741	7 741	0	0	15 482
Fv. 33 Skreikampen - Feiring sentrum	77 338	35 400	53 100	0	165 838
Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel - øvrige år	2 360	24 320	64 192	72 924	163 796
Sum Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel	216 537	156 490	176 882	112 454	662 363
Tilrettelegging for gående og syklende					
Fv. 1533 Sagdalen - Nitelva bru Strømsveien (Sagdalen) Kollektivfelt og GSV	60 534	12 272	0	236	73 042
Fv. 157 Flaskebekk - Granholt	163	163	0	0	327
Fv. 1605 Austaddalsvegen til Kringler/Slattum skole - Nannestad	16 992	0	0	0	16 992
Fv. 168 Griniveien, Nordveien - Hosletoppen	87 666	9 073	59	295	97 093
Fv. 179 Hauersesterveien: Hauerseier bru-Nordkisa - Ullensaker	67 968	28 613	177	153	96 912
Fv. 2284 Myllavegen, Muttastien - Sveavegen, fortau - Lunner	65	0	0	0	65
Fv. 2300 Roalina	2 360	0	0	0	2 360
Fv. 2688 Bøveien, Asker	0	11 800	12 390	0	24 190
Tilrettelegging for gående og syklende - øvrige år	40 430	87 941	98 412	116 962	343 745
Sum Tilrettelegging for gående og syklende	276 178	149 863	111 038	117 646	654 725

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2027	2028	2029	2030	Økonomiplan 2027-30
Investeringsprosjekter					
Trafikksikkerhetstiltak					
Fv. 167 Bleikervn (kryssutbedring)	3 128	484	0	0	3 612
Trafikksikkerhetstiltak - øvrige år	6 372	6 254	6 254	15 694	34 574
Sum Trafikksikkerhetstiltak	9 500	6 738	6 254	15 694	38 186
Kollektivterminaler					
Kollektivterminaler	49 720	68 520	28 520	28 520	175 280
Sum Kollektivterminaler	49 720	68 520	28 520	28 520	175 280
Planlegging					
Planlegging fylkesvei	36 919	40 356	35 754	41 300	154 329
Sum Planlegging	36 919	40 356	35 754	41 300	154 329

Du kan lese mer om veiprosjektene ved å gå til afk.no/tjenester/vei-og-kollektiv/fylkesvei/veiprosjekter.

16.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for rådsområde samferdsel utgjør 8,2 milliarder kr i økonomiplanperioden.

Fylkesrådet vil bygge Akershus tettere sammen. Forslaget til investeringsbudsjett legger til grunn en strategisk prioritering av vedlikehold og oppgradering av eksisterende infrastruktur fremfor investering i nye prosjekter. Denne satsingen reflekterer et ønske om å ivareta og forbedre standard og funksjonalitet på dagens veinett.

Formålet med investeringene er at innbyggerne skal komme raskere frem og tryggere hjem, på en måte som fremmer folkehelsen, reduserer miljøbelastningen og gir lavere samfunnsøkonomiske kostnader.

Fylkesrådets investeringer i gang- sykkelveinettet skal bidra til at flere kan gå og sykle til og fra skole, jobb og fritidsaktiviteter. Investeringer i kollektivanlegg skal bidra til mer effektiv avvikling av kollektivtrafikken, med økt fremkommelighet, mer forutsigbar reisetid for busspassasjerer og trygge, tilgjengelige og tydelig utformede holdeplasser. Dette bidrar til lavere driftskostnader og et mer attraktivt kollektivtilbud. Investering i større tiltak skal gi bedre og mer forutsigbar framkommelighet på fylkesveinettet for alle trafikanter, persontrafikk, kollektivtrafikk og næringslivets transporter.

En av de store satsingene i 2027 er igangsetting av fylkesvei 33 Skreikampen tunnel, med tilhørende gang- og sykkeltiltak i Feiring sentrum. I tillegg sikrer fylkesrådet finansiering til bygging av ny Sundbyvegen bru. Det startes også anleggsarbeid på Romerikslinja, for oppgradering av holdeplasser, og mindre tilpasninger av kollektivtraséen for å sikre framkommelighet for nye dobbeltleddede busser.

16.8.1 Oslopakke 3 og byvekstavtalen

Prosjektene i Akershus fylkeskommune består i stor grad av tiltak som er finansiert gjennom Oslopakke 3 og byvekstavtalen for Oslo-området. Gjennom Oslopakke 3 mottar Akershus fylkeskommune bompenger til finansiering av fylkeskommunens andel av store infrastrukturprosjekter knyttet til T-banen. Gjennom byvekstavtalen får fylkeskommunen statlige tilskudd til Fornebubanen og

mindre kollektiv-, gang- og sykkelveiltak. Det gis også belønningsmidler fra staten til oppgradering av kollektivterminaler, holdeplasser og sykkelveier i Akershus.

16.8.2 Fylkesvei

Investeringsbudsjettet for fylkesvei omfatter alle investeringstiltak på fylkesveinettet i Akershus, herunder kollektivframkommelighetstiltak og tilrettelegging for gående og syklende i Oslopakke 3. Prioritering av investeringsprosjektene er basert på delmål og satsinger fra handlingsprogrammet, prosjektenes modenhet, kostnader og tilgjengelige ressurser.

Handlingsprogrammet legger opp til porteføljestyling av plan- og utbyggingsprosjekter fordelt på tiltakstyper. Over perioden 2025 - 2028 vil handlingsprogrammets fordeling av prosjekter på tiltakstyper bli oppfylt. Fordelingen i første del av perioden påvirkes imidlertid av hvilke prosjekter som er byggeklare. Økte kostnader vil påvirke gjennomføringen av investeringsporteføljen.

Lønnskostnader for ansatte som jobber på investeringsprosjekter finansieres over investeringsbudsjettet.

Investeringsrammen omfatter investeringer (inkl. mva) på fylkesvei i økonomiplanperioden, inkludert oppdaterte periodiseringer og rebudsjetteringer fra tertialrapportene i 2026. Av investeringsrammen er 965 mill. kr i økonomiplanperioden forutsatt finansiert med bompenger fra Oslopakke 3. I tillegg er det i økonomiplanperioden forutsatt 312,6 mill. kr i ekstern finansiering, fra stat og andre aktører (kommuner).

16.8.3 Beskrivelse av prosjektene

Forfallsinnhenting

Tiltakstypen omfatter i hovedsak forfallsinnhenting på bruer og tunneler, samt oppgradering av lengre fylkesveistreknninger.

Store utbedringstiltak (inkl. bru og tunnel)

Tiltakstypen omfatter i stor grad kostnadskrevende prosjekter, som større utbedringer av eksisterende veianlegg i og utenfor bypakkeområdet. Det største prosjektet under gjennomføring i 2027 er utbygging av fylkesvei 152 Kirkeveien i Ski, i Nordre Follo. Av større investeringsprosjekter har fylkesrådet prioritert fylkesvei 33, og sikret den fylkeskommunale andelen som inngår i bompengefinansieringen av tunnel ved Skreikampen i Eidsvoll. Dette omfatter også tiltak for å bedre trafiksikkerhet og fremkommelighet for myke trafikanter i Feiring sentrum.

Fylkesrådet foreslår å bruke ubundet samferdselsfond til å sikre midler til bygging av ny Sundbyvegen bru og den fylkeskommunale andelen av ny forbindelse til Nesodden, fylkesvei 156 Bråtan-Tusse. Fylkeskommunens disposisjonsfond omtales nærmere i kapittelet "Hovedtallene i budsjettforslaget".

Tilrettelegging for gående og syklende

Tiltakstypen omfatter prosjekter som skal bidra til et bedre tilbud til gående og syklende langs fylkesveiene i Akershus. De største prosjektene under gjennomføring i 2027 er Fv. 1533 Sagdalen - Nitelva bru Strømsveien (Sagdalen) i Lillestrøm, Fv. 179 Hauersesterveien, Hauersester bru-Nordkisa i Ullensaker, Fv. 168 Griniveien, Nordveien Hosletoppen i Bærum og Fv. 1605 Austaddalsveien, Åsvegen-Kringler/Slattum skole i Nannestad.

Mindre utbedringstiltak

Tiltakstypen omfatter nødvendig oppgradering av veinettet med regional funksjon, utbedring av mindre tiltak på strekninger på grunn av dårlige grunnforhold samt støyttiltak. Det største prosjektet under gjennomføring i 2027 er Fv. 158 Rasutglidning Sagelva.

Kollektivtiltak fylkesvei

Tiltakstypen omfatter tiltak som skal bedre framkommeligheten for buss eller gjøre holdeplasser universelt utformet og tilgjengelige for flere brukere. De største prosjektene under gjennomføring i 2027 er; Fv. 158 Kollektivfelt Nordbyveien i Lillestrøm, Fv. 120 Proaktiv trafikkstyring Nedre Rælingsveg i Rælingen og Fv. 159 Solheimveien, Røykåsveien - Nordliveien vest i Lørenskog.

Trafikksikkerhetstiltak

Tiltakstypen omfatter i hovedsak utbedring og ombygging av kryss for økt trafikksikkerhet, tiltak for å sikre gående og syklende og oppgradering av holdeplasser i tilknytning til kryss.

Planlegging

Planleggingsmidlene benyttes til å dekke kostnader til reguleringsplaner og forprosjekter som er avgjørende for å få investeringsprosjektene klare for gjennomføring.

Store kollektivtiltak

Investeringsbudsjettet for kollektiv utgjør 5 509,9 mill. kr i økonomiplanperioden, og omfatter oppdaterte periodiseringer og rebudsjetteringer fra tertialrapportene i 2026.

I økonomiplanperioden domineres investeringsbudsjettet for kollektiv-infrastrukturprosjekter av Fornebubanen, som er et felles prosjekt mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Prosjektet omfatter T-bane-strekning i tunnel fra Majorstuen til Fornebu, inkludert seks nye stasjoner og en ny driftsbasis på Fornebu. Prosjektet gjennomføres av etaten Fornebubanen i Oslo kommune, og skal etter planen ferdigstilles i 2029.

Investeringsrammen for store kollektivtiltak omfatter bompenginntekter fra Oslopakke 3, finansiering fra stat og andre aktører. Dette er knyttet til fylkeskommunens forberedende arbeid, herunder byggeplanlegging og grunnnerv, knyttet til parseller i Romerikslinja. I tillegg inngår arbeidet med nytt signal- og sikringsanlegg, og videre planlegging av ny T-banetunnel gjennom Oslo. Bevilningene styres av handlingsprogrammet for Oslopakke 3 og byvekstavtalen for Oslo-området.

Fornebubanen

Fornebubanen er en ny 7,7 km lang T-bane mellom Fornebu og Majorstuen. Banen vil gi en kapasitetssterk og attraktiv kollektivbetjening av Fornebu. Den vil i sin helhet gå under bakken og skal kobles til eksisterende T-bane i Volvattunnelen, vest for Majorstuen stasjon. Det blir fire stasjoner i Bærum (Fornebu, Flytårnet, Fornebuporten og Lysaker), to i Oslo (Vækerø og Skøyen) og base til parkering og vedlikehold av T-banetog på Fornebu. Reisetiden vil bli 12 minutter mellom Majorstuen og Fornebu. Budsjettet utgjør Akershus fylkeskommunes andel av prosjektmidlene slik de er fastsatt i handlingsprogrammet for Byvekstavtalen for Oslo-området og Oslopakke 3 for perioden 2027–2030.

Romerikslinja (Høystandard kollektivtrase Oslo grense – Kjeller)

Planlegging og etablering av en fremtidig prioritert trase for buss og baneløsning mellom Kjeller i Nord via Lillestrøm og til Oslo grense. Arbeidet gjennomføres parsellvis, og skal både ivareta bedre fremkommelighet på kort sikt og lengre sikt. Romerikslinja omfatter planlegging og etablering av en prioritert trase for buss og framtidig baneløsning mellom Kjeller i Nord via Lillestrøm til Oslo.

Porteføljen inneholder flere tiltakstyper som fordeles mellom prosjekter i tidlig fase, planprosjekter og pågående utbyggingsprosjekter/grunnerverv langs traséen.

I 2027 startes anleggsarbeid for oppgradering av holdeplasser, og mindre tilpassinger av kollektivtraséen for å sikre framkommelighet for nytt bussmateriell med, dobbeltleddede busser.

Signal og sikringsanlegg T-bane

Nytt signalsystem CBTC er en modernisering av T-banen i Oslo og Akershus. CBTC står for «Communication Based Train Control» eller kommunikasjons basert tog styring, og er i dag standard når nye T-baner bygges eller moderniseres. Med det nye systemet får T-banen et moderne digitalt system for sikring og halvautomatisk styring av trafikken som også åpner for flere avganger og økt kapasitet i T-banesystemet. Budsjettet utgjør Akershus fylkeskommunes andel av prosjektmidlene slik de er fastsatt i handlingsprogrammet for Byvekstavtalen for Oslo-området og Oslopakke 3 for perioden 2027–2030. Prosjektet utføres av Sporveien.

Ramme T-bane og trikk

Ramme T-bane og trikk omfatter reinvesterings- og oppgraderingstiltak på trikke- og T-banenettet. Formålet er å forhindre driftsavbrudd og sikre at systemene kan operere med høy kapasitet og hastighet. Budsjettet utgjør Akershus fylkeskommunes andel av prosjektmidlene slik de er fastsatt i handlingsprogrammet for Byvekstavtalen for Oslo-området og Oslopakke 3 for perioden 2027–2030. Prosjektet utføres av Sporveien.

E18 Vestkorridoren

Oslopakke 3 skal bidra med 2 milliarder kr til utbygging av E18 Vestkorridoren. Gjennomføring av prosjektet skal gi forutsigbar fremkommelighet for kollektiv- og næringstransport. Det skal også gi bedre forhold for gående og syklende, redusert miljøbelastning og redusert antall ulykker på strekningen. I handlingsprogramperioden avsettes 432 mill. kr. For 2027 avsettes 11 mill. kr i bompenger til planlegging av etappe 2. Budsjettet utgjør Akershus fylkeskommunes andel av prosjektmidlene slik de er fastsatt i handlingsprogrammet for Byvekstavtalen for Oslo-området og Oslopakke 3 for perioden 2027–2030. Prosjektet utføres av Statens Vegvesen.

Kollektivterminaler

Akershus kollektivterminaler (AKT) har som et fylkeskommunalt foretak ansvaret for investeringer på bussanleggene Leiraveien og Kjøl, samt på øvrige kollektivterminaler. Den planlagte omdannelsen til aksjeselskap vil påvirke det fremtidige investeringsansvaret. Fylkestinget skal behandle sak om dette i september 2026. Omdannelsen vil ha betydning for oppgavefordelingen mellom fylkeskommunen og selskapet. Egen omtale av budsjettet til Akershus kollektivterminaler (AKT) finnes i kapittelet Fylkeskommunale selskaper og samarbeid.

17 Kultur, tannhelse og frivillighet

17.1 Hovedutfordringer i perioden

Utenforskap, skolefrafall og ungdomskriminalitet er blant våre største samfunnsutfordringer. For mange barn og unge mangler arenaer som skaper tilhørighet, mestring og deltakelse. Derfor vil fylkesrådet utvikle et Akershussamfunn med sterke fellesskap og gode muligheter for deltakelse. Gjennom satsing på kultur, frivillighet og friluftsliv skaper vi møteplasser som bygger tilhørighet, engasjement og mestring. Særlig viktig er innsatsen for å få flere barn og unge inn i positive fellesskap. Fylkesrådet prioriterer tiltak som senker terskelen for deltakelse, styrker frivilligheten og bidrar til tidlig forebygging. Sammen med kommuner, kulturaktører og frivillige organisasjoner skal fylkeskommunen skape levende lokalsamfunn der flere unge opplever trygghet, utvikling og framtidstro.

Fylkesrådet vil også at Akershus skal være fylket hvor unge får skape, delta og utvikle seg. Gjennom en langsiktig satsing på talentutvikling skal barn og unge med særlige interesser, evner og ambisjoner få muligheten til å nå sitt potensial. På denne måten styrkes både bredden i deltakelsen og utviklingen av framtidens kunst- og kulturliv. Samlet bidrar disse tiltakene til å forebygge utenforskap, redusere frafall og skape et tryggere samfunn der flere unge opplever mestring, tilhørighet og framtidstro.

Befolkningsveksten i Akershus og utvidelsen av fylkeskommunens ansvar til nye pasientgrupper gir et betydelig økt behov for tannhelsetjenester. De siste årene har fylkeskommunen fått ansvar for rundt 50 000 nye pasienter. Dette stiller krav til økt kapasitet, tilstrekkelig bemanning og god utnyttelse av eksisterende klinikker. For å møte den økende etterspørselen etter tannhelsetjenester vil fylkesrådet prioritere tiltak som både utnytter eksisterende kapasitet, bygg og utstyr mer effektivt, moderniserer arbeidsformene, styrker kompetansen i tjenesten i tillegg til å gjøre nødvendige investeringer i nye klinikkrom og -bygg.

17.1.1 Strategiske prioriteringer

Frivilligheten er en av de viktigste bærebjelkene i Akershus-samfunnet

Fylkesrådet styrker innsatsen for deltakelse, fellesskap og lokal samfunnsutvikling gjennom etableringen av en ny tilskuddsordning til frivillig sektor på 2,5 mill. kr årlig i økonomiplanperioden.

Satsingen skal styrke lag, foreninger og frivillige organisasjoners handlingsrom, bidra til økt aktivitet og legge til rette for bredere deltakelse på tvers av alder, bakgrunn og geografi. Fylkesrådet ønsker at frivillige krefter skal kunne bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på administrasjon. Den nye tilskuddsordningen er derfor et målrettet virkemiddel for å understøtte den innsatsen som hver dag gjøres av tusenvis av frivillige, og som er avgjørende for å bygge sterke fellesskap og attraktive lokalsamfunn i Akershus.

Landets ledende filmregion

Fylkesrådet styrker den regionale filmpolitikken ved å bidra med 4 mill. kr årlig til et felles filmfond som skal investere i spillefilmer og dramaserier produsert i regionen. Fylkesrådet vil styrke Akershus' posisjon som en ledende film- og spillregion. Film og audiovisuelle produksjoner er ikke bare viktige kulturuttrykk, men bidrar også til arbeidsplasser, kompetanseutvikling, verdiskaping og synliggjøring av regionen. Derfor etableres Filmregion Oslo og Viken i samarbeid med Østfold, Buskerud og Oslo, som et sterkere og mer samlet virkemiddel for utvikling av film- og spillnæringen.

Målet med satsningen er å utvikle en sterkere regional filmbransje der flere talenter får utviklingsmuligheter, flere produksjoner legges til regionen og en verdiskaping som i større grad kommer innbyggere, næringsliv og kulturliv i hele regionen til gode.

Akershus er fylket for barn og unges deltakelse, talentutvikling og kulturelle utfoldelse

Kunst og kultur skal være tilgjengelig for flere, uavhengig av bakgrunn og bosted, og fylkesrådet prioriterer derfor tiltak som styrker rekruttering, kompetanseutvikling og deltakelse i hele fylket.

For å nå dette målet videreføres de målrettede satsingene på talentutvikling gjennom blant annet DanseFOT, Nagelhus Schia Productions (NSP 2), Ung Musikk, Ung Kunst, Ung Tekst, Katapult og Mediefabrikken. Fylkesrådet vil gi flere unge muligheten til å utvikle sine evner i sterke faglige og kunstneriske miljøer, og legger til grunn at tidlig satsing på talentutvikling er avgjørende for å sikre et mangfoldig, nyskapende og bærekraftig kulturliv i framtiden.

Fylkesrådet viderefører også det styrkede tilskuddet til Henie Onstad Kunstsenter som en sentral del av satsingen på kunst- og kulturformidling for barn og unge. Målet er skape interesse for kunst og kreativitet og styrke den kulturelle kompetansen i kommende generasjoner.

Et sterkt og mangfoldig kulturliv

Fylkesrådet vil føre en offensiv kulturpolitikk prioriterer derfor satsinger som styrker kulturinstitusjonene, gjør kunst- og kulturopplevelser tilgjengelige for flere og ivaretar vår felles historie for kommende generasjoner.

Fylkesrådet viderefører satsingen på museumssektoren, blant annet gjennom støtte til Museene i Akershus (MiA), som forvalter og formidler sentrale deler av fylkets kulturarv. Samtidig videreføres det økte tilskuddet til Grinimuseet i 2027 for å styrke formidlingen av historien om motstandskampen under andre verdenskrig og øke kunnskapen om demokratiets sårbarhet og konsekvensene av totalitære ideologier. Fylkesrådet mener at kunnskap om vår historie er avgjørende for å styrke demokratiforståelsen og samfunnsengasjementet blant innbyggerne.

Bibliotekene er sentrale arenaer for kunnskap, lesing, læring og demokratisk deltakelse. Fylkesrådet vil videreutvikle fylkesbibliotekets arbeid for innbyggernes digitale deltakelse, forsterke fylkesbibliotekets arbeid for å gjøre bibliotekene til moderne og inkluderende møteplasser som kan romme mange aktiviteter, og være en kompetanseressurs for folkebibliotekene.

Mer aktivitet og naturopplevelser for flere

Fylkesrådet vil gjøre Akershus til landets ledende friluftsfylke. Med marka, Oslofjorden og et mangfold av naturområder har fylket unike forutsetninger for at flere kan oppleve naturglede, fysisk aktivitet og fellesskap i nærmiljøet. Friluftsliv gir bedre folkehelse, økt livskvalitet og sterkere tilknytning til naturen, og fylkesrådet vil gjøre det enklere for flere å ta naturen i bruk.

For å nå dette målet satser fylkesrådet på både kunnskap, tilrettelegging og aktivitet. Akershus viderefører arbeidet med kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, slik at kommunene får et bedre grunnlag for å ta vare på viktige natur- og friluftsverdier i arealplanleggingen. Samtidig styrkes innsatsen for attraktive og tilgjengelige friluftsområder gjennom samarbeid med kommuner, friluftsråd og frivillige organisasjoner.

Fylkesrådet vil også bidra til at flere barn og unge får et naturlig forhold til friluftsliv. Gjennom satsing på dagsturhytter, økt oppmerksomhet om friluftsliv i skolen og støtte til aktivitetsfremmende tiltak skal flere få mulighet til å oppleve naturen som arena for læring, mestring og fellesskap.

Gjennom tilskuddsordninger som Aktiv i Akershus og deltakelse i statlige satsinger vil fylkesrådet legge til rette for økt aktivitet og lavere terskler for deltakelse.

Tannhelsetjenesten

Tannhelsetjenesten i Akershus består av 25 tannklinikker og har ansvar for rundt 263 000 pasienter. Av disse er om lag 2 500 voksne fullt betalende pasienter. Tjenesten har 393 ansatte fordelt på 355,1 årsverk.

Befolkningsveksten i Akershus og utvidelsen av fylkeskommunens ansvar til nye pasientgrupper gir et betydelig økt behov for tannhelsetjenester. De siste årene har fylkeskommunen fått ansvar for rundt 50 000 nye pasienter. Dette stiller krav til økt kapasitet, flere behandlingssteder, tilstrekkelig bemanning og god utnyttelse av eksisterende klinikker.

Rekruttering og kompetanseutvikling står sentralt når tjenesten skal sikre nødvendig fagkompetanse og øke egenbehandlingen av spesialiserte tjenester. Dette stiller krav til effektiv organisering og hensiktsmessig kompetanseutvikling.

En kompetent og mer tilgjengelig tannhelsetjeneste

Fylkesrådet vil videreutvikle tannhelsetjenesten i Akershus for å sikre et tilgjengelig, moderne og bærekraftig tilbud til en voksende befolkning og stadig flere pasientgrupper. Gjennom målrettet kompetanseutvikling og økt kapasitet skal tjenesten styrkes.

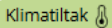
Mer kapasitet gjennom smartere drift

For å møte den økende etterspørselen etter tannhelsetjenester har fylkesrådet som eneste fylkeskommune tatt initiativ til et pilotprosjekt med utvidede åpningstider ved utvalgte klinikker. Ved å tilby behandling på ettermiddag og kveld blir tjenesten mer tilgjengelig for innbyggerne, samtidig som eksisterende klinikk-kapasitet, utstyr og kompetanse utnyttes bedre. Resultatene fra evalueringen av pilotprosjektet er positive, og fylkesrådet vil derfor doble kapasiteten i 2027. Satsingen skal bidra til økt behandlingsskapasitet, kortere ventetider og en mer kostnadseffektiv drift av tannhelsetjenesten.

Samlet satsing for et sterkere Akershus

Fylkesrådets prioriteringer innen tannhelse skal bidra til en sterkere, mer tilgjengelig og framtidsrettet tannhelsetjeneste gjennom hele økonomiplanperioden. Samlet skal satsingene innen kultur, tannhelse og frivillighet styrke fellesskapet, øke livskvaliteten og sikre gode tjenester for innbyggerne i Akershus.

17.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	90% av alle 3-åringene i Akershus skal ha fått innkalling til kontroll av tennene i løpet av 2027. Innbyggerne skal ha bedre tannhelse i 2027 sammenlignet med 2026. Jobbe systematisk med HMS i tannhelsetjenesten for å sikre gode psykososiale, fysiske og ergonomiske arbeidsforhold. Tannhelsetjenesten skal behandle flere pasienter i 2027 enn i 2026. Ingen pasienter skal gå mer enn to år mellom tannhelsekontroller i 2027.
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Fylkeskommunen skal bidra til å øke deltakelsen i frivillige fellesskap, særlig blant barn og unge og grupper som møter barrierer for deltakelse. Fylkeskommunen skal styrke frivilligheten gjennom samarbeid, partnerskap, tilskudd og kompetanseutvikling. Fylkeskommunen skal stimulere til deltakelse i friluftsliv gjennom kartlegging, ivaretagelse og utvikling av friluftsområder og støtte til frivilligheten. Fylkeskommunen skal stimulere til deltakelse, skapende virksomhet og samarbeid, gjennom å styrke og utvikle kunst- og kulturarenaer i Akershus.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	
 *	

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapittel 11: Klimabudsjett

17.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsområdet har en samlet netto driftsramme på om lag 600 mill. kr i 2027. Rådsområdet er organisert i tre avdelinger: kulturutvikling, frivillighet og friluftsliv; kulturproduksjon og formidling og tannhelse.

Avdeling for kulturproduksjon og formidling har en samlet netto driftsramme på om lag 67,9 mill. kr. Rammen består i hovedsak av lønns- og driftsutgifter til Den kulturelle skolesekken (DKS), tilskudd til museer og kulturtiltak gjennom Den kulturelle spaserstokken (DKSS). Den kulturelle skolesekken finansieres med statlige spillemidler til produksjon og fylkeskommunale midler til lønn og drift. For økonomiplanperioden foreslås det en reduksjon på 5 mill. kr i den fylkeskommunale andelen til drift av DKS. Det innebærer et årlig nedtrekk i driftsbudsjettet på 1,25 mill. kr årlig til DKS. I tillegg foreslås det 1 mill. kr reduksjon i tilskuddsrammen til DKSS.

Fylkesrådet foreslår en styrket finansiering av frivilligheten med 2,5 mill. kr til en ny tilskuddsordning.

Fra og med 2027 inngår den fylkeskommunale finansieringen av Mediefabrikken og Viken filmsenter i Filmregion Oslo og Viken AS. Dette innebærer at deler av dagens budsjett flyttes ut av avdelingens ramme og erstattes av et driftstilskudd til det nye selskapet. Avdeling kulturproduksjon og formidling har det faglige oppfølgingsansvaret av Fylkesbiblioteket.

Avdeling for kultur, frivillighet og friluftsliv har en samlet netto driftsramme på om lag 103,9 mill. kr. Rammen består hovedsakelig av tilskudd til kulturinstitusjoner, talentutvikling, regionale organisasjoner, frivillighet og friluftslivsformål, samt lønns- og driftsutgifter. Deler av budsjettet er bundet opp gjennom tidligere vedtatte satsinger, samarbeidsavtaler og statlige tilskuddsmidler som fylkeskommunen forvalter. De søkbare ordningene og utviklingsmidlene gir samtidig et visst handlingsrom for prioriteringer og omdisponeringer i økonomiplanperioden.

Avdeling for tannhelse har en samlet netto driftsramme på om lag 404,6 mill. kr. Rammen består i hovedsak av lønns- og driftsutgifter til tannhelsetjenesten, samt tiltak for økt behandlingsskapasitet, bemanning og digitalisering. Det er samtidig innarbeidet innsparingstiltak i rammen gjennom økt bruk av egne spesialiserte tannhelsetjenester og effektivisering av driften.

17.4 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 57: Driftsbudsjett rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
60	KTF Kultur, tannhelse og frivillighet	10	Lønn	3 447	4 595	4 595	4 595	4 595
60	KTF Kultur, tannhelse og frivillighet	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	889	911	911	911	911
60	KTF Kultur, tannhelse og frivillighet	17	Refusjoner	-38	-39	-39	-39	-39
Sum 60				4 298	5 466	5 466	5 466	5 466
63	KULTUR Kultur (utgår i 2026)	10	Lønn	34 158	0	0	0	0
63	KULTUR Kultur (utgår i 2026)	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	33 222	0	0	0	0
63	KULTUR Kultur (utgår i 2026)	14	Overføringsutgifter	144 038	0	0	0	0
63	KULTUR Kultur (utgår i 2026)	17	Refusjoner	-531	0	0	0	0
63	KULTUR Kultur (utgår i 2026)	18	Overføringsinntekter	-44 364	0	0	0	0
Sum 63				166 524	0	0	0	0
64	KULTUR Kulturproduksjon og formidling	10	Lønn	0	23 790	23 790	23 790	23 790
64	KULTUR Kulturproduksjon og formidling	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	31 048	29 798	28 548	27 298
64	KULTUR Kulturproduksjon og formidling	14	Overføringsutgifter	0	41 702	41 702	41 702	41 702
64	KULTUR Kulturproduksjon og formidling	17	Refusjoner	0	-358	-358	-358	-358
64	KULTUR Kulturproduksjon og formidling	18	Overføringsinntekter	0	-28 313	-28 313	-28 313	-28 313
Sum 64				0	67 869	66 619	65 369	64 119
65	KULTUR Kultur, frivillighet og friluftsliv	10	Lønn	0	11 735	11 735	11 735	11 735
65	KULTUR Kultur, frivillighet og friluftsliv	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	2 033	2 033	2 033	2 033
65	KULTUR Kultur, frivillighet og friluftsliv	14	Overføringsutgifter	0	107 878	107 878	107 878	107 878
65	KULTUR Kultur, frivillighet og friluftsliv	17	Refusjoner	0	-187	-187	-187	-187
65	KULTUR Kultur, frivillighet og friluftsliv	18	Overføringsinntekter	0	-17 603	-17 603	-17 603	-17 603
Sum 65				0	103 855	103 855	103 855	103 855
66	TANN Tannhelse	10	Lønn	314 503	327 083	327 083	327 083	327 083
66	TANN Tannhelse	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	73 603	98 215	98 215	98 215	98 215
66	TANN Tannhelse	13	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	31 023	32 109	32 109	32 109	32 109
66	TANN Tannhelse	14	Overføringsutgifter	8	8	8	8	8
66	TANN Tannhelse	16	Salgsinntekter	-10 804	-11 063	-11 063	-11 063	-11 063
66	TANN Tannhelse	17	Refusjoner	-25 095	-25 706	-25 706	-25 706	-25 706
66	TANN Tannhelse	18	Overføringsinntekter	-15 505	-16 048	-16 048	-16 048	-16 048

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Sum 66				367 733	404 598	404 598	404 598	404 598
69	KTF Tilskudd TKØ/Fylkesbibliotek	14	Overføringsutgifter	21 282	22 027	22 027	22 027	22 027
Sum 69				21 282	22 027	22 027	22 027	22 027
Totalsum				559 837	603 815	602 565	601 315	600 065

17.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

Det budsjetteres med 603,8 mill. kr til rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet i 2027.

Fylkesrådet prioriterer å opprettholde et bredt og tilgjengelig kulturtilbud, styrke frivilligheten og videreutvikle tannhelsetjenesten for å møte økende etterspørsel etter tjenester. Budsjettforslaget legger samtidig til rette for nødvendige effektiviseringer og omprioriteringer for å sikre bærekraftig økonomisk drift i planperioden.

60 KTF KULTUR, TANNHELSE OG FRIVILLIGHET

Det budsjetteres med 5,5 mill. kr årlig til avdeling for kultur, tannhelse og frivillighet i perioden 2027-2030. Midlene disponeres til lønn- og driftskostnader for fylkesdirektør og spesialrådgiver, samt andre administrasjonskostnader knyttet til rådsområdets helhetlige drift og utvikling.

64 KULTUR KULTURPRODUKSJON OG FORMIDLING

Det budsjetteres med 67,9 mill. kr årlig til avdeling for kulturproduksjon og formidling i perioden 2027–2030.

Midlene skal bidra til produksjon og formidling av kunst- og kulturtilbud gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS), Den kulturelle spaserstokken (DKSS) og museene. Rammen dekker i hovedsak lønnskostnader og ordinær drift. Den kulturelle skolesekken finansieres gjennom fylkeskommunale midler og statlige spillemidler. Fylkeskommunen forskutterer deler av aktiviteten som senere finansieres gjennom spillemidlene. Spillemidlene kan benyttes til kunst- og kulturproduksjon og gjennomføring av tilbudet, mens administrative kostnader må dekkes innenfor fylkeskommunens egne rammer.

Fra 2027 inngår Mediefabrikken i Filmregion Oslo og Viken AS. Budsjettet for 2027 inkluderer fortsatt aktivitet knyttet til Mediefabrikken, men det legges opp til at finansieringen i løpet av året overføres til det nye selskapet gjennom tilskudd. For å bidra til nødvendig budsjettbalanse foreslår fylkesrådet innsparingstiltak i driftsbudsjettet til DKS på 5 mill. kr. Det innebærer et årlig nedtrekk i driftsbudsjettet på 1,25 mill. kr. Innsparingen skal realiseres gjennom en organisering av arbeidet med DKS som i minst mulig grad går direkte ut over målgruppen. I tillegg foreslås det 1 mill. reduksjon i tilskuddsrammen til ordningen med DKSS. Aktiviteten i Den kulturelle spaserstokken vil bli forsøkt opprettholdt gjennom krav til økt kommunal medfinansiering.

65 KULTUR KULTURUTVIKLING, FRILUFTSLIV OG FRIVILLIGHET

Det budsjetteres med 103,9 mill. kr årlig til avdeling for kultur, friluftsliv og frivillighet i perioden 2027–2030.

Midlene skal blant annet finansiere tilskudd til kulturinstitusjoner, regionale organisasjoner, talentutvikling, kontingenter og søkbare tilskuddsordninger. Budsjettet omfatter også lønnskostnader

og ordinær drift. Fylkesrådet foreslår å etablere en ny tilskuddsordning for frivillig sektor. Det avsettes 2,5 mill. kr årlig i økonomiplanperioden til tiltak som skal styrke frivilligheten og bidra til økt aktivitet og deltakelse i lokalsamfunnene. Samtidig foreslås innsparingstiltak på 1 mill. kr årlig gjennom en reduksjon i rammen for driftstilskudd til institusjoner og organisasjoner innen kunst- og kulturfeltet.

66 TANN TANNHELSETJENESTEN

Det budsjetteres med 404,6 mill. kr årlig til tannhelsetjenesten i perioden 2027–2030.

Tannhelsetjenesten skal sikre befolkningen et tilgjengelig og faglig godt tannhelsetilbud. Budsjettet er særlig rettet inn mot økt kapasitet, styrket kompetanse og bedre tilgjengelighet til tjenestene.

Fylkesrådet foreslår nye tiltak på til sammen 15,3 mill. kr årlig i økonomiplanperioden. Tiltakene skal bidra til økt behandlingskapasitet og mer effektiv ressursutnyttelse. Av dette foreslås:

1. 8,6 mill. kr til økt behandlingsaktivitet i eksisterende behandlingsrom
2. 5,2 mill. kr til økt bemanning på ettermiddags- og kveldstid
3. 1,5 mill. kr til videre deltakelse i digitaliseringen av journalsystemet DIGIDOT

For å finansiere deler av satsingen foreslås innsparingstiltak på 2,8 mill. kr årlig. Innsparingene skal i hovedsak realiseres gjennom noe økt egenproduksjon av spesialiserte tannhelsetjenester og reduksjon av driftskostnader. Tannhelsetjenesten mottar i tillegg øremerkede statlige midler til særskilte tilbud, blant annet til innsatte i fengsel og pasienter som har behov for tilrettelagt tilbud om tannbehandling på grunn av tortur, overgrep eller odontofobi (TOO). Tannhelsetjenesten vil få økte kostnader som følge av at unge voksne ikke lenger omfattes av refusjonsordninger gjennom HELFO etter 1. juli 2026.

69 KTF FYLKESBIBLIOTEKET

Fylkesrådet foreslår å videreføre eierbidraget til fylkesbiblioteket, som er et kommunalt oppgavefellesskap for Akershus, Buskerud og Østfold. Bidraget skal bidra til fortsatt utvikling av biblioteksektoren og styrket samarbeid mellom deltakerkommunene.

69 KTF TANNHELSETJENESTENS KOMPETANSESENTER ØST (TKØ)

Fylkesrådet foreslår å videreføre eierbidraget til Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) i 2027. Kompetansesenteret har en viktig rolle innen spesialisttannhelsetjenester, kompetanseutvikling, forskning og faglig støtte til den offentlige tannhelsetjenesten.

17.6 Tiltaksversikt for rådsområdet

Tiltaksversikten viser Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for perioden 2027-2030.

Tabell 58: Tiltaksversikt rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	KULTUR Reduksjon av den fylkeskommunale finansieringen av Den kulturelle spaserstokken	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Innsparingstiltak	KULTUR Redusert driftstilskudd til institusjoner og organisasjoner innen kunst og kultur	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Innsparingstiltak	KULTUR Redusert ramme Den kulturelle skolesekken (DKS)	-1 250	-2 500	-3 750	-5 000
Innsparingstiltak	TANN - Flere spesialiserte tannhelsetjenester i egen regi	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Innsparingstiltak	TANN - Redusere antall fagdagsamlinger	-300	-300	-300	-300
Innsparingstiltak	TANN - Utfasing av tjenestetelefon.	-542	-542	-542	-542
Sum Innsparingstiltak		-6 092	-7 342	-8 592	-9 842
Nye tiltak	KULTUR - Etablere tilskuddsordning som skal styrke frivillighet	2 500	2 500	2 500	2 500
Nye tiltak	TANN - Digitalisering av journalsystem (DIGIDOT) - Fortsatt deltakelse	1 500	1 500	1 500	1 500
Nye tiltak	TANN - Øke behandlingsaktiviteten i eksisterende behandlingsrom	8 600	8 600	8 600	8 600
Nye tiltak	TANN - Øke bemanning ettermiddag/kveld	5 180	5 180	5 180	5 180
Sum Nye tiltak		17 780	17 780	17 780	17 780
Totalsum		11 688	10 438	9 188	7 938

17.7 Investeringsbudsjett

Tabell 59: Investeringsbudsjett rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
	2027	2028	2029	2030	Økonomiplan 2027-30
Investeringsprosjekter					
Tannhelse					
Bekkestua/Bærums Verk tannklinikk - utredning nye lokaler	0	500	0	0	500
Diverse klinikker - investering	5 050	3 800	2 000	2 000	12 850
Diverse klinikker - investeringsreserve	20 000	27 500	45 000	40 000	132 500
Diverse klinikker - utstyr	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
Eidsvoll tannklinikk - nye lokaler	6 954	0	0	0	6 954
Follo tannklinikk - utredning nye lokaler	1 000	1 000	0	0	2 000
Kjeller tannklinikk - utredning nye lokaler	500	1 500	0	0	2 000
Strømmen tannklinikk - nye lokaler	9 966	0	0	0	9 966
Ullensaker tannklinikk - utredning nye lokaler	1 500	2 000	0	0	3 500
Sum Tannhelse	52 970	44 300	55 000	50 000	202 270

17.8 Kommentarer til investeringsbudsjettet

17.8.1 Kulturproduksjon og formidling

Investeringsbudsjettet for perioden 2027–2030 skal bidra til å sikre både viktige kulturhistoriske verdier og et framtidsrettet tjenestetilbud til innbyggerne i Akershus. Det ble i økonomiplanperioden 2025–2028 satt av 56 mill. kr til istandsetting og utvikling av Gamle Hvam museum. Museet er en sentral del av Akershus' og Norges kulturarv, og investeringene skal sikre at anlegget bevares, utvikles og gjøres tilgjengelig for framtidige generasjoner.

Arbeidet som er igangsatt gjennom tidligere vedtak videreføres inn i ny planperiode, med mål om å styrke museets rolle som regional møteplass, kunnskapsarena og kulturhistorisk attraksjon. Arbeidene er godt i gang og vil pågå inn i kommende økonomiplanperiode. Samtidig har åpning, demontering og nærmere undersøkelser avdekket et vesentlig større skadeomfang enn tidligere forutsatt. Det gjenstår derfor å avklare endelig arbeidsomfang, demonteringsgrad, fremdrift og kostnadsramme for den videre istandsettingen av Svalgangsbygningen.

17.8.2 Tannhelsetjenesten i Akershus

Fylkeskommunen står overfor betydelige kapasitetsutfordringer som følge av sterk befolkningsvekst, nye lovpålagte oppgaver og økte krav til beredskap. For å møte disse utfordringene settes det av 202 mill. kr til investeringer i tannhelsetjenesten i perioden. Satsingen skal sikre at innbyggerne også i framtiden har tilgang til et tilgjengelig, moderne og robust offentlig tannhelsetilbud. Midlene skal i hovedsak benyttes til nybygg, ombygging og utvidelse av tannklinikker for å møte behov knyttet til befolkningsvekst og nye pasientgrupper.

Som følge av lovendringer er rettighetene til flere befolkningsgrupper utvidet. I 2027 anslås kapasitetsbehovet å tilsvare om lag 35 nye behandlingsrom utover dagens kapasitet. Samtidig stilles det nasjonale krav om at tannhelsetjenesten skal kunne opprettholde behandlingsskapasitet og håndtere økt etterspørsel ved framtidige kriser. Dette medfører at arealbehov og kapasitetsreserve må vurderes i alle nye bygge- og utvidelsesprosjekter. Resultatene fra pilotprosjektet med utvidede åpningstider kan også påvirke behovet for framtidige investeringer i behandlingsskapasitet. Målet er å sikre en tilgjengelig, robust og framtidsrettet tannhelsetjeneste for innbyggerne i Akershus.

Diverse klinikker og sekkeposter

Midlene omfatter mindre oppgraderinger, utredninger og forprosjekter, samt tiltak som på sikt kan utvikles til større investeringsprosjekter. Investeringsreserven skal bidra til å håndtere prisvekst og markedsusikkerhet i pågående prosjekter.

Det pågår utredninger knyttet til Bekkestua/Bærums Verk, Follo, Kjeller og Ullensaker. Når disse er ferdigstilt, vil konkrete løsningsforslag og kostnadsrammer legges fram for fylkestinget. Oppdaterte usikkerhetsanalyser kan medføre behov for justering av investeringsrammene.

Utstyrsinvesteringer

Sekkeposten for utstyr omfatter anskaffelse og oppgradering av dentalteknisk utstyr og innredning. Investeringene dekker både utskifting som følge av slitasje og nyanskaffelser knyttet til endrede pasientbehov. Tiltakene skal bidra til modernisering, effektiv drift og tilpasning til teknologisk og regulatorisk utvikling.

Nye klinikker

Investeringene omfatter både oppgradering av eksisterende klinikker, anskaffelse av nytt utstyr og utvikling av nye klinikkløsninger i områder med særlig sterk befolkningsvekst. Det legges til rette for større og mer framtidsrettede klinikkstrukturer som kan utnytte kompetanse og ressurser bedre, samtidig som tjenestene blir mer tilgjengelige for innbyggerne. Et viktig utviklingsarbeid Resultatene fra pilotprosjektet med utvidede åpningstider kan også påvirke behovet for framtidige investeringer i behandlingskapasitet.

Bekkestua/Bærums Verk tannklinikk

Det foreslås å samlokalisere Bekkestua og Bærums Verk tannklinikker. Samlokaliseringen vurderes som hensiktsmessig ut fra forventet befolkningsvekst, behov for modernisering og mulige driftsgevinster. Lokalisering utredes, med vekt på tilgjengelighet og framtidig byutvikling.

Eidsvoll tannklinikk

Sterk befolkningsvekst har ført til at dagens kapasitet er fullt utnyttet. Det er behov for minst fire nye behandlingsrom, slik at klinikken totalt får ti behandlingsrom. Det gjennomføres en mulighetsstudie i samarbeid med rådsområde Opplæring og kompetanse for etablering av ny tannklinikk ved Eidsvoll videregående skole.

Ås tannklinikk

Det foreslås å etablere en ny klinikk for å møte kapasitetsutfordringene ved Ås tannklinikk. Prosjektet skal styrke klinikkstrukturen i området og særlig dekke behovene til aldersgruppen 19–28 år og universitetsmiljøet i Ås. Optimal lokalisering i Follo er under utredning.

Kjeller tannklinikk

Det foreslås å etablere en ny klinikk på Kjeller som erstatning for Skedsmokorset tannklinikk, som ikke har mulighet for videre utvidelse. Lokaliseringen gir bedre muligheter for framtidig vekst og tilgjengelighet. Prosjektet påvirkes imidlertid av usikkerhet knyttet til Lillestrøm kommunes planer for flyplassområdet, og videre avklaringer avventes.

Strømmen tannklinikk

Befolkningsveksten i området overstiger kapasiteten ved dagens klinikk. Det er behov for flere behandlingsrom, men utvidelse på eksisterende lokasjon er ikke mulig. Det er gjennomført en mulighetsstudie ved Strømmen helsehus, og fylkeskommunen er i dialog med Thon Holding AS om etablering av ny klinikk. Ifølge Thon Holding AS vil helsehuset tidligst stå ferdig i 2030.

Jessheim tannklinikk

Det foreslås å etablere en ny klinikk i Ullensaker for å møte forventet befolkningsvekst. En mulig løsning er utvidelse av Jessheim tannklinikk, som i dag har ni behandlingsrom, men har et kapasitetsbehov tilsvarende 11–12 rom. Endelig lokalisering og omfang vil bli vurdert på bakgrunn av befolkningsprognoser og analyser av framtidig behov.

Usikkerhet knyttet til framtidig tannhelsereform

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til tannhelsetjenestens framtidige oppgaver og ansvar. Regjeringen har varslet en omfattende tannhelsereform fra 2027. Reformen kan få betydning for framtidige investeringsbehov, og mer konkrete føringer vil danne grunnlag for videre planlegging og prioritering av investeringer i tannhelsetjenesten.

18 Næring, idrett, mangfold og folkehelse

18.1 Hovedutfordringer i perioden

Akershus har et sterkt, variert og kunnskapsintensivt næringsliv, men konkurransen om bedrifter, investeringer, kompetanse og arbeidskraft blir stadig sterkere. Selv om fylket har sterke forsknings-, innovasjons- og teknologimiljøer, er potensialet for å omsette mer kunnskap og forskning til nye produkter, tjenester og arbeidsplasser ikke fullt utnyttet, sammenliknet med andre nordiske hovedstadsregioner. Det er behov for flere gründere og vekstbedrifter, økt kommersialisering av forskning og sterkere koblinger mellom næringslivet, kunnskapsmiljøene, kapitalmiljøene og offentlig sektor.

Næringslivet står samtidig overfor store omstillinger. Digitalisering, grønn omstilling, geopolitisk usikkerhet og økt internasjonal konkurranse stiller nye krav til innovasjon, kompetanse og omstillingsevne. Tilgang til relevant kompetanse er en økende utfordring, og det er behov for tettere samarbeid mellom utdannings- og opplæringsinstitusjonene og arbeids- og næringslivet. En hovedutfordring er å sikre at flere bedrifter etableres, vokser og blir værende i Akershus, og at verdiskaping og nye arbeidsplasser kommer hele fylket til gode.

God helse, livskvalitet og mulighet til å delta er avgjørende både for den enkelte og for utviklingen av gode lokalsamfunn. Samtidig er det sosiale og geografiske forskjeller i helse, levekår og deltakelse i Akershus. Befolkningsvekst og ulike utfordringer i kommunene forsterker behovet for målrettet og kunnskapsbasert innsats. Psykiske helseutfordringer og utenforskap blant unge krever særlig oppmerksomhet.

Økonomi, funksjonsevne og sosial bakgrunn påvirker fortsatt innbyggernes mulighet til å delta i idrett, fysisk aktivitet, frivillighet og andre fellesskap. Det er behov for flere tilgjengelige og inkluderende møteplasser og idretts- og aktivitetsanlegg. Samtidig må terskelen for deltakelse senkes, slik at flere barn og unge kan oppleve mestring, tilhørighet og fellesskap.

Mangfoldet i Akershus er en styrke, men forutsetter at alle får reelle muligheter til å delta i arbeids- og samfunnslivet. Barrierer knyttet til blant annet funksjonsevne, sosial bakgrunn og diskrimineringsgrunnlag kan begrense mulighetene for deltakelse. Det er derfor nødvendig å arbeide systematisk for likestilling, inkludering, universell utforming og gode integreringsprosesser.

Fylkeskommunen kan ikke løse disse utfordringene alene. Et strammere økonomisk handlingsrom gjør det nødvendig å prioritere virkemidlene tydelig og bruke ressursene der de gir størst effekt. Godt samarbeid med kommunene, næringslivet, forsknings- og utdanningsmiljøene, frivilligheten og øvrige deler av sivilsamfunnet er avgjørende for å skape attraktive og trygge lokalsamfunn, forebygge utenforskap og gi flere mulighet til å delta, bidra og høre til.

18.1.1 Strategiske prioriteringer

Etablerertjenesten er grunntilbudet for personer som ønsker å starte egen bedrift. I 2027 går fylkeskommunen inn i en ny samarbeidsperiode med kommunene for å sikre et godt tilbud til gründere.

Vi trenger flere vekstbedrifter i Akershus. Derfor satser fylkesrådet, i tråd med politisk plattform, på inkubatorene som motorer for utvikling i nye og etablerte bedrifter. Inkubatorene gir tilgang til ressurser, veiledning og nettverk for å hjelpe bedriftene med utvikling.

Det skal legges til rette for at flere bedrifter etableres, vokser og blir værende i Akershus. Fylkeskommunen skal samarbeide med kommunene om å styrke næringsattraktiviteten i fylket, blant annet gjennom utvikling av innovasjonsdistrikter.

Fylkeskommunen tildeler midler til utviklingsprosjekter som bidrar til økt innovasjon, verdiskaping og internasjonal konkurransekraft i næringslivet gjennom *Innovasjonsprogram Akershus*. Timesatsen for innovasjonsprogrammet øker, i tråd med politisk plattform, slik at ordningen er på samme nivå som tilsvarende ordning i Oslo kommune. I tillegg tildeles det midler gjennom tilskuddsordningen *Forskning og innovasjon i bedrift*.

Fylkeskommunen bidrar til satsinger innen grønn omstilling og skal være et foregangsfylke innen sirkulærøkonomi. Dette er prioriterte områder i de næringsrettede virkemidlene. Missions-satsingen, som fylkeskommunen har sluttet seg til, vil føre til en forsterket satsing på sirkulærøkonomi.

Kompetanseforum Akershus skal være en sentral arena for samarbeid mellom utdannings- og opplæringsinstitusjoner og nærings- og arbeidsliv. Formålet er å styrke den regionale omstillings- og innovasjonsevnen, og sikre tilgang til kompetent arbeidskraft og kontinuerlig kompetanseutvikling i arbeidsstyrken.

Arbeidet med å lage Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping i Oslo og Akershus ferdigstilles i 2027. Planen skal bidra til samarbeid mellom næringsliv, investorer, offentlig sektor og kompetansemiljøer. Målet er økt innovasjon og konkurransekraft i næringslivet, på internasjonalt nivå.

Idrett uten hindringer

I tråd med den politiske plattformen videreføres satsingen *Idrett uten hindringer* for å styrke inkludering, deltakelse og tilhørighet blant barn og unge. Satsingen skal gi flere barn og unge mulighet til å delta i idrett og fysisk aktivitet, uavhengig av funksjonsevne eller økonomisk bakgrunn. Erfaringene fra satsingen bidrar til utvikling av flere inkluderende møteplasser og aktiviteter på andre samfunnsområder.

Inkluderende idretts- og aktivitetsanlegg

Fylkeskommunen skal gjennom målrettet bruk av *spillemidler* og tilskuddsordningen *Inkluderende idretts- og aktivitetsanlegg* sikre at flere idretts- og aktivitetsanlegg i hele Akershus blir tilgjengelige og inkluderende for alle.

Like muligheter

Inkludering, mangfold og like muligheter er avgjørende for sterke og bærekraftige lokalsamfunn. Gjennom strategien *Like muligheter* styrker fylkeskommunen arbeidet med å redusere barrierer for deltakelse og fremme likestilling både internt og i samarbeid med kommuner, frivillighet, næringsliv og andre aktører.

Regional plan for livskvalitet og deltakelse

God folkehelse skapes gjennom kunnskap, forebygging og målrettet innsats. Fylkesrådet vil derfor prioritere oppfølgingen av tiltakene i handlingsprogrammet til *Regional plan for livskvalitet og deltakelse*.

Generasjon ung

Temaplanen *Generasjon ung* er fylkeskommunens strategi for å fremme psykisk helse og sikre innenforskap blant barn og unge. Fylkeskommunen skal i samarbeid med kommuner, næringsliv og andre aktører utvikle en større satsning på hvordan sosial innovasjon kan bidra til å forebygge ungt utenforskap.

Folkehelseundersøkelsen

Fylkeskommunen styrker det kunnskapsbaserte folkehelsearbeidet gjennom arbeidet med levekårssoner og oppfølging av *Folkehelseundersøkelsen*. Dette bidrar til å avdekke geografiske forskjeller og sikre at ressurser settes inn der behovene er størst. Sammen med kommunene utvikler vi indikatorsett som gir bedre oversikt over utvikling i levekår og folkehelse på ulike geografiske nivåer.

Samarbeid med frivilligheten

Fylkeskommunen forsterker samarbeidet med frivilligheten gjennom støtteordninger og partnerskap. Det legges særlig vekt på organisasjoner som fremmer psykisk helse, tilhørighet og deltakelse blant barn og unge.

18.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	Implementere ungdomshelsestrategien "Generasjon ung".
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Implementere satsningen "Idrett uten hindringer".
Delmål 1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.	Kompetanseforum Akershus skal bidra til å styrke regionens konkurranseevne gjennom målrettet kompetanseutvikling.
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Tilby virkemidler innenfor nyskaping, kompetanse, entreprenørskap og forskningsbasert innovasjon, med mål om økt omstilling og sirkulærøkonomi.
Delmål 2B: I Akershus skal vi ha et internasjonalt konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping hvor det skapes nye arbeidsplasser.	Tilby virkemidler som styrker utviklingen av innovasjonssystemet i Akershus gjennom nyskaping og samhandling mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer, offentlige sektor, gründere og kapitalmiljøer.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	
Klimatiltak *	
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Inngå fremtidsrettede partnerskapsavtaler som underbygger og styrker de enkelte kommunenes arbeid med folkehelse, idrett og mangfold.

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapittel 11: Klimabudsjett

18.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsområdet har en samlet netto driftsramme på om lag 129,8 mill. kr i 2027. Det budsjetteres med 72,9 mill. kr i fylkeskommunale midler til avdeling Næring. Utover lønnskostnader vil budsjettet gå til tilskuddsordninger, forpliktelser og andre prioriterte tiltak. Avdeling næring har en rekke poster for statlige tilskuddsordninger. Disse er bundet opp i øremerkede formål (bredbånd, landbruksmidler, FORREGION, kompetanse og arbeidskraft i distrikt, i tillegg til overføringer til Innovasjon Norge, blant annet til inkubatorer og bedriftsnettverk).

Det budsjetteres med 52,9 mill. kr i fylkeskommunale midler til avdeling Idrett, mangfold og folkehelse. Midlene finansierer lønnskostnader, samt tilskuddsordninger, nettverksarbeid, strategiske satsninger og øvrige forpliktelser. Avdeling idrett, mangfold og folkehelse har flere poster for statlige tilskuddsordninger. Disse er bundet opp i øremerkede formål, blant annet spillemidler til idrettsanlegg og kulturarenaer, program for folkehelse og tilskudd til universell utforming. Fylkesrådet har i løpet av fylkestingsperioden jobbet målrettet for mer effektiv ressursbruk og nye måter å løse oppgaver på. Fra 2024 til 2027 har de administrative utgiftene på rådsområdet blitt redusert med 7,36 prosent. For fylkesrådet er det viktig at skattebetalernes penger forvaltes effektivt og riktig.

18.4 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 60: Driftsbudsjett rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
70	NIMF Næring, idrett, mangfold og folkehelse	10	Lønn	2 237	2 437	2 477	2 477	2 477
70	NIMF Næring, idrett, mangfold og folkehelse	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 139	1 678	1 478	1 478	1 478
70	NIMF Næring, idrett, mangfold og folkehelse	17	Refusjoner	-42	-43	-43	-43	-43
Sum 70				3 334	4 072	3 912	3 912	3 912
74	NARING Næring	10	Lønn	18 481	19 220	19 220	19 220	19 220
74	NARING Næring	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	3 831	3 923	3 923	3 923	3 923
74	NARING Næring	14	Overføringsutgifter	92 725	96 970	93 270	93 270	93 270
74	NARING Næring	17	Refusjoner	-433	-444	-444	-444	-444
74	NARING Næring	18	Overføringsinntekter	-41 347	-42 794	-42 794	-42 794	-42 794
74	NARING Næring	19	Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-4 002	-4 002	-4 002	-4 002	-4 002
Sum 74				69 255	72 874	69 174	69 174	69 174
75	IMF Idrett, mangfold og folkehelse	10	Lønn	17 633	18 338	18 338	18 338	18 338
75	IMF Idrett, mangfold og folkehelse	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	29 232	29 933	29 933	29 933	29 933
75	IMF Idrett, mangfold og folkehelse	14	Overføringsutgifter	244 960	258 861	258 861	258 861	258 861
75	IMF Idrett, mangfold og folkehelse	17	Refusjoner	-700	-717	-717	-717	-717
75	IMF Idrett, mangfold og folkehelse	18	Overføringsinntekter	-	-	-	-	-
Sum 75				46 165	52 882	52 882	52 882	52 882
Totalsum				118 754	129 828	125 968	125 968	125 968

18.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

70 NIMF NÆRING, IDRETT, MANGFOLD OG FOLKEHELSE

74 NARING NÆRING

Innovasjon og forskningsbasert næringsliv

Akershus utgjør sammen med Oslo en av de mest innovative næringsregionene i Europa. Et sterkt, mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv skaper trygghet, livskvalitet og velferd. Akershus har sterke og internasjonalt orienterte klynger og innovasjons- og forskningsmiljøer.

Næringslivet i Akershus skal være konkurransedyktig, med høy verdiskaping. Derfor satser fylkeskommunen på å skape gode rammevilkår for innovasjon, vekstbedrifter og verdiskaping. Dette gjøres blant annet gjennom virkemidler som styrker samarbeid i økosystemet for innovasjon, som består av gründere, academia, offentlig sektor, etablert næringsliv og investorer. Fylkesrådet foreslår å sette av 16 mill. kr til utviklingsprosjekter i *Innovasjonsprogram Akershus*.

For å bidra til at flere bedrifter tar forskning i bruk og omsetter kunnskap til nye produkter, tjenester og arbeidsplasser, lyses det ut 10 mill. kr gjennom ordningen Forskning og innovasjon i bedrift i 2027.

Gründerskap og vekstbedrifter

Etablerertjenesten er et grunntilbud for gründere som ønsker å etablere egen virksomhet. Tjenesten bidrar til flere nyetableringer, lokal verdiskaping og nye arbeidsplasser i fylket. Etablerertjenesten skal også legge til rette for at innvandrere kan etablere egne virksomheter og delta i arbeidslivet. Det settes av 4,2 mill. kr til Etablerertjenesten i 2027.

Fylkeskommunen støtter inkubatorer som skal hjelpe bedrifter å få tilgang til kompetanse, nettverk og kapital. Satsingen på rominkubatoren ESA BIC videreføres med 2,7 mill. kr. Akershus har tre inkubatorer som er tatt opp i det nasjonale inkubatorprogrammet. Disse er knyttet til de sterke miljøene på henholdsvis Fornebu, Kjeller og Ås. Det settes av 4,1 mill. kr til disse i tillegg til statlige midler til inkubatorprogrammet.

Fylkeskommunen ønsker at flere bedrifter skapes, vokser og blir værende i fylket. Utvikling av økosystemet for innovasjon, innovasjonsdistrikter og samarbeid med kommunene blir en sentral del av dette arbeidet. Det settes av 3 mill. kr til innovasjonsdistrikter i 2027.

Kompetanse for omstilling og innovasjon

Kompetanseforum Akershus videreutvikles i 2027 som en sentral arena for samarbeid mellom utdannings- og opplæringsinstitusjonene og arbeids- og næringslivet. Det settes av 1 mill. kr til formålet.

Bedriftsintern opplæring skal bidra til kompetanseheving for å gjennomføre omstilling og innovasjon i små- og mellomstore bedrifter. Det budsjetteres med 4 mill. kr pr. år og totalt 16 mill. kr i økonomiplanperioden 2027-2030 til dette formålet, som finansieres ved bruk av disposisjonsfond for bedriftsintern opplæring.

Lokalmat og reiseliv

Arbeidet med lokalmat videreføres i 2027. Målet er at mer lokalmat kommer på tallerkenene i Akershus og Oslo. Dette er i tråd med nasjonale ambisjoner om økt matproduksjon og selvforsyning. Fylkesrådet vil bidra til utvikling av reiselivet i Akershus gjennom samarbeid med Akershus reiselivsråd. Til lokalmat og reiseliv settes det samlet av 2,6 mill. kr.

Forsvarsindustri, sikkerhet og beredskap

I en mer urolig verden er forsvarsindustri, sikkerhet og beredskap stadig viktigere. Akershus har sterke forsknings-, teknologi- og næringsmiljøer innenfor disse områdene. Fylkesrådet vil legge til rette for at miljøene kan utvikles videre og bidra til økt innovasjon, næringsutvikling og beredskap. Det settes av 1 mill. kr til satsingen i 2027.

Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping

Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping i Oslo og Akershus ferdigstilles i 2027. Planen skal styrke samarbeidet mellom næringslivet, investorer, offentlig sektor og kompetansemiljøene, og bidra til økt innovasjon og internasjonal konkurransekraft. Dette kan føre til behov for omdisponering innenfor budsjettrammen i 2027.

75 IMF IDRETT, MANGFOLD OG FOLKEHELSE

Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus er et sentralt styringsverktøy for å fremme inkludering, livskvalitet og gode levekår i hele fylket.

Idrett og inkluderende aktivitetsanlegg

Idrett uten hindringer videreføres i 2027 med om lag 5,1 mill. kr for å øke ungdomsdeltakelsen i idrett og fysisk aktivitet. Satsingen, som gjennomføres i samarbeid med Viken idrettskrets, Olympiatoppen Østlandet og kommunene, omfatter blant annet paraiddrett, ungdomshelse, inkluderende aktivitetsanlegg og BUA-bokser. Tilskuddsordningen for *Inkluderende idretts- og aktivitetsanlegg* videreføres for å øke tilgangen til inkluderende og tilgjengelige arenaer for aktivitet i hele Akershus.

Som følge av ny forskrift for spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet har fylkeskommunen fått et utvidet ansvar for regionale behovsvurderinger og prioriteringer av anlegg. Dette vil skje i samarbeid med kommunene og idretten. Oppgaveøkningen kompenseres blant annet gjennom statlige overføringer.

Folkehelse, psykisk helse og innenforskap

De tidligere statlige satsingene Folkehelseprogrammet og ABC for god psykisk helse er fra 2026 innlemmet i fylkeskommunens rammetilskudd. Det budsjetteres i 2027 med 5,3 mill. kr til oppfølging av fylkeskommunens folkehelsearbeid. Midlene skal blant annet støtte tiltak som Rådgivning om spiseforstyrrelser (ROS) og Samtaletilbud 13–20. For å lykkes med folkehelsearbeidet er godt samarbeid med kommunene viktig. Midlene skal derfor bidra til oppfølging av lovpålagte folkehelseoppgaver, kunnskapsutvikling og erfaringsdeling.

Strategien *Generasjon ung* legger rammene for fylkeskommunens arbeid med gode oppvekstvilkår, livsmestring og psykisk helse blant barn og unge. Med 0,7 mill. kr skal innsatsen forebygge utenforskap og legge til rette for at flere unge fullfører utdanning og kommer i arbeid. Prosesslederkurs for ungdom videreføres også i 2027 for å styrke medvirkning og deltakelse.

Inkludering, mangfold og like muligheter

Fylkesrådet legger vekt på å støtte deltakelse, inkludering og like muligheter for personer og grupper som kan møte barrierer knyttet til diskrimineringsgrunnlagene. Det budsjetteres med 6,0 mill. kr i driftstilskudd til organisasjoner som fremmer inkludering, deltakelse og like muligheter. Utformingen og innretningen av ordningen vil bli videreutviklet i tråd med målsettingene. Midlene vil blant annet kunne støtte organisasjoner som Dissimilis, funksjonshemmedes interesseorganisasjoner, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) Akershus og FRI Oslo og Akershus. Akershusfondet følges opp i tråd med fylkestingets vedtak våren 2026.

Strategien *Like muligheter* ligger til grunn for arbeidet med å fremme likestilling, inkludering, mangfold og universell utforming i 2027. Det settes av 0,7 mill. kr til kunnskapsutvikling, holdningsarbeid og tverrsektorielt samarbeid. Mangfoldsforum videreutvikles, og samarbeidet med IMDi videreføres for å støtte kommunenes arbeid med bosetting og integrering.

Kunnskap, partnerskap og samarbeid

Folkehelseundersøkelsen og arbeidet med levekårssoner gir kunnskap om helse, livskvalitet og levekår i Akershus. I 2027 videreføres arbeidet med 1,5 mill. kr for å utvikle indikatorer for målrettet innsats, prioriteringer og samarbeid med kommunene. Samarbeidet med forsknings- og utdanningsmiljøer videreføres for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag.

Partnerskap og samarbeidsavtaler bidrar til samordnet innsats og kompetanseutvikling innen folkehelse, inkludering, idrett og levekår. Fylkesrådet bevilger 12,5 mill. kr til formålet. Midlene omfatter blant annet samarbeid med kommunene, Olympiatoppen Østlandet, Viken idrettskrets, Bærekraftige idrettsanlegg (BIAA) og Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS Øst).

18.6 Tiltaksversikt for rådsområdet

Tiltaksversikten viser Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for perioden 2027-2030.

Tabell 61: Tiltaksversikt rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	Bortfall av oppgaver tidligere knyttet tilskuddsforvaltning til kommunale friskliv- og mestringstilbud	-100	-100	-100	-100
Innsparingstiltak	Effektivisering av tilskuddsforvaltning	-400	-600	-600	-600
Innsparingstiltak	Effektivisering ved avvikling av bredbåndstilskudd	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak		-1 500	-1 700	-1 700	-1 700
Nye tiltak	Forsvarsindustri, sikkerhet og beredskap	1 000	0	0	0
Nye tiltak	Tilbakeføre timesats	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Nye tiltak		3 000	2 000	2 000	2 000
Totalsum		1 500	300	300	300

19 Plan, kulturminner, klima og miljø

19.1 Hovedutfordringer i perioden

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke, og vi skal ta vare på naturen og kulturmiljøene våre for fremtiden.

Rådsområde plan, kulturminner, klima og miljø har et overordnet ansvar for fylkeskommunens forvaltnings- og veiledningsoppgaver innenfor disse feltene. Omfanget av rådsområdets forvaltningsoppgaver innen miljø, planlegging og kulturminner, og driftsoppgavene på arkeologi, påvirkes i stor grad av utbyggingsaktiviteten i samfunnet. Dette påvirkes igjen av fylkets befolkningsutvikling, endringer i marked og økonomi, samt politiske føringer og satsinger fra nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Befolkningsveksten i Akershus har vært stor over lang tid, og fortsetter. Det øker presset på nedbygging av både kulturminner, natur og matjord, og gjør at samordnet planlegging blir stadig viktigere for å sikre at vi ivaretar arealverdier og sikrer at Akershus og Osloregionen er godt sted å bo, arbeide og reise også for framtida.

Demografiske endringer, særlig knyttet til økende andel eldre, setter nye krav til planleggingen. Klimaendringer og endret internasjonalt trusselbilde utfordrer både utbyggingsmønstre, natur- og kulturmiljøberedskap. Dette vil kreve både kompetanseutvikling, og at vi utnytter ressursene og kapasiteten vår bedre.

Våren 2027 skal det etter planen vedtas to nye regionale planer i Akershus: Regional plan for areal og mobilitet og Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping. Disse planene vil støtte fylkeskommunenes og kommunenes videre samfunnsutvikling og vil medføre et stort behov for veiledning og dialog med Akershussamfunnet generelt og kommunene spesielt i tiden som kommer.

Stortinget skal vedta ny kulturmiljølov, men det er uvisst når den trer i kraft og hvilke nye ordninger som blir vedtatt. Ny lov vil trolig medføre økte oppgaver for fylkeskommunen som kulturmiljømyndighet, særlig knyttet til foreslått flytting av den automatiske fredningsgrensen fra 1537 til 1650. Deler av dette vil bli eksternt finansiert.

Det arbeides systematisk både i fylkeskommunens virksomhet og med tiltak på samfunnsnivå for å kutte klimagassutslipp raskere i Akershus, men utslippene reduseres ikke raskt nok til at vi når våre klimamål i 2030.

19.1.1 Strategiske prioriteringer

Ren og frisk Oslofjord

Arbeidet for en ren og frisk Oslofjord vil være en hovedprioritet på rådsområdet. Fjorden reddes ikke av enkeltprosjekter, men av langsiktig innsats over flere år. Derfor setter fylkeskommunen også i 2027 av 25 mill. kr til Oslofjordsfondet for å fortsette arbeidet for en ren og levende Oslofjord.

Klima og miljø

På klima- og miljøfeltet vil også arbeidet med å redusere klimagassutslipp, unngå nedbygging av natur og dyrket mark, restaurering av natur og klimatilpasning være hovedsatsinger. Oppfølging av ny handlingsplan for klima og natur og konkrete tiltak i klimabudsjettet vil ha høy prioritet. Blant annet vil innsatsen for å styrke kommunenes arbeid med å redusere klimagassutslipp fortsette, og

arealregnskapet skal videreutvikles. Fylkesrådet setter av 12 mill. kr til å styrke klima- og miljøfondet for å sette fart på omstillingen i hele Akershus.

Kulturmiljø

På kulturmiljøområdet vil de løpende lovpålagte forvaltningsoppgavene være en hovedprioritet, for å opprettholde servicenivået overfor kommuner og eiere av kulturminner. I tillegg tas det sikte på å fullføre påbegynte fredningsprosesser. Beredskap på kulturmiljøområdet vil også være en prioritet, i god kontakt med kommunene. Innsatsen for å styrke kommunenes kulturmiljøkompetanse videreføres i samarbeid med Buskerud og Østfold. Satsningen på håndverksutvikling og kirkeistandsettinger fortsetter.

Oppdaterte regionale planer og planlegging

Regional areal- og mobilitetsplan, og Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping skal etter planen vedtas våren 2027. Etablering av strukturer for styring og oppfølging av planene, i samarbeidet med Oslo, kommunene og andre aktører, og internt i organisasjonen får høy prioritet, og det skal særlig jobbes med å utvikle våre rutiner og praksis for veiledning og dialog med kommunene. I løpet av 2027 vil alle kommunene som ønsket det (20 stk) ha gjennomført kursopplegget "strategisk by- og stedsledelse" i samarbeid med arkitekthøgskolen. I 2027 starter også arbeidet med kunnskapsgrunnlag for ny regional planstrategi som må vedtas i løpet av 2028.

19.2 Måltabell

Delmål	Resultatmål
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Fylkeskommunen skal sammen med kommuner og organisasjoner sikre og forbedre allmenhetens tilgang til strandsonen. Kartlegge og ivareta regionalt viktige friluftsområder og bidra til at det er gode friluftsområder nær der folk bor.
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030.	Kartlegge og støtte restaurering av myr og andre karbonrike arealer. Planlegge for et klimavennlig utbyggingsmønster.
Klimatiltak ⓘ *	
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.	Fasilitere nettverkssamlinger, kurs og studieturer for kommunene og gi planfaglig bistand til by- og stedsutviklingsarbeid i enkeltkommuner som har behov.
Delmål 6A: I Akershus skal vi arbeide sammen for å oppnå arealnøytralitet og bevare karbonrike områder og viktige naturtyper. Vi unngår unødvendig nedbygging av naturområder, matjord, kulturlandskap eller friluftsområder.	Naturavtalen følges opp ved revisjon av handlingsplan for klima og gjennom relevante planer og strategier. Videreutvikle arealregnskapsprosjektet for Akershus, Buskerud og Østfold.
Delmål 6C: I Akershus skal vi ha god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.	Mobilisere til økt og målrettet innsats for Oslofjorden gjennom fylkeskommunens virkemidler, blant annet tilskuddsordninger og strategiske satsinger.

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapittel 11: Klimabudsjett

19.3 Økonomisk handlingsrom i rådsområdet

Rådsområdet har en samlet netto driftsramme på om lag 135 mill. kr i 2027, og har ingen planlagte investeringer. Dette inkluderer 25 mill. kr i engangsmidler til Oslofjordsatsingen, og 12 mill. kr i engangsmidler til å styrke klima- og miljøfondet. Av de resterende midlene er ca. 80% knyttet til lønnsutgifter, noen av disse dekkes opp av inntekter knyttet til arkeologisk registrering (ca. 9 mill. kr).

Rådsområdet har en bred portefølje av tilskuddsordninger og utviklingsprosjekt, en stor del av dette (ca. 55 mill. kr) finansieres av statlige midler eller tildelinger fra f.eks. Sparebankstiftelsen, eller de er knyttet til samarbeidsavtaler som f.eks. vertskommunesamarbeidet for fartøyvern og teknisk-industrielle kulturminner. Noen av tiltakene, f.eks. *Utskiftingsplan for kjøretøy og maskiner*, dekker kostnader andre rådsområder ellers ville måttet ha dekket selv.

Rådsområdet har et effektiviseringsbehov og -potensiale. Spesielt knyttet til samhandling på tvers av rådsområdene og ved å utnytte ny teknologi. I 2027 legges det inn et generelt kutt tilsvarende 2% av fjorårets ramme, fordel på de tre avdelingene.

Fylkesrådet har avsatt 12 mill. kr til klima- og miljøfondet, for å øke takten og mer langsiktighet og forutsigbarhet i klima- og miljøprosjekter rettet mot Akershussamfunnet. Dette, sammen med Oslofjordfondet, gir økt handlingsrom på rådsområdets fagfelt. Samtidig krever dette svært høy arbeidsinnsats og kompetanse fra administrasjonen, noe som dekkes innenfor ordinært driftsbudsjett.

19.4 Driftsbudsjett

Driftsbudsjett per avdeling og hovedart

Tabell 62: Driftsbudsjett rådsområde plan, kulturminner, klima og miljø

Beløp i 1000 kr

Kode	Avdeling	Konto-gruppe	Kontogruppe	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
80	PKKM Plan, kulturminner, klima og miljø	10	Lønn	2 542	2 874	2 874	2 874	2 874
80	PKKM Plan, kulturminner, klima og miljø	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	53	54	54	54	54
80	PKKM Plan, kulturminner, klima og miljø	17	Refusjoner	-42	-43	-43	-43	-43
Sum 80				2 553	2 885	2 885	2 885	2 885
81	PKKM Plan	10	Lønn	17 877	18 592	18 592	18 592	18 592
81	PKKM Plan	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	7 384	6 761	6 761	6 761	6 761
81	PKKM Plan	17	Refusjoner	-962	-991	-991	-991	-991
Sum 81				24 299	24 362	24 362	24 362	24 362
82	PKKM Klima og miljø	10	Lønn	20 190	20 998	20 998	20 998	20 998
82	PKKM Klima og miljø	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	43 855	41 016	16 020	16 020	16 020
82	PKKM Klima og miljø	14	Overføringsutgifter	3 020	3 126	3 126	3 126	3 126
82	PKKM Klima og miljø	15	Finansutgifter	25 000	37 000	0	0	0
82	PKKM Klima og miljø	17	Refusjoner	-1 700	-1 741	-1 741	-1 741	-1 741
82	PKKM Klima og miljø	18	Overføringsinntekter	-4 680	-4 844	-4 844	-4 844	-4 844
82	PKKM Klima og miljø	19	Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-27 600	-24 996	0	0	0
Sum 82				58 085	70 559	33 559	33 559	33 559
83	PKKM Kulturminnevern	10	Lønn	39 286	40 857	40 857	40 857	40 857
83	PKKM Kulturminnevern	11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	5 877	5 518	5 518	5 518	5 518
83	PKKM Kulturminnevern	14	Overføringsutgifter	8 717	9 022	9 022	9 022	9 022
83	PKKM Kulturminnevern	17	Refusjoner	-10 296	-10 645	-10 645	-10 645	-10 645
83	PKKM Kulturminnevern	18	Overføringsinntekter	-8 770	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077
Sum 83				34 814	35 675	35 675	35 675	35 675
89	PLAN Tilskudd Analyse ABØ/ Fartøyvern og TIK	14	Overføringsutgifter	1 389	1 437	1 437	1 437	1 437
Sum 89				1 389	1 437	1 437	1 437	1 437
Totalsum				121 139	134 918	97 918	97 918	97 918

19.5 Kommentarer til driftsbudsjettet

80 PKKM PLAN, KULTURMINNER, KLIMA OG MILJØ

Det budsjetteres med 2,9 mill. kr til rådsområdet overordnet. Midlene disponeres til lønns- og driftskostnader for fylkesdirektør, samt andre kostnader knyttet til rådsrådets helhetlige drift og utvikling.

81 PKKM PLAN

Det budsjetteres med 24,4 mill. kr til avdeling for plan. Midlene disponeres til lønns- og driftskostnader knyttet til oppfølging av de lovpålagte oppgavene samt veiledning og utviklingsarbeid innenfor avdelingens ansvarsområder. Dette omfatter forvaltning, veiledning og utviklingsarbeid knyttet til Regionale planer, kommunale planer og by- og stedsutvikling. I budsjett for 2027 gjennomføres det et generelt kutt i avdelingens driftsramme på 0,8 mill. kr.

82 PKKM KLIMA OG MILJØ

Det budsjetteres med 70,6 mill. kr til avdeling for klima og miljø. 25 mill. kr av dette er en engangstildeling til Oslofjordfondet, og 12 mill. kr er en engangstildeling til klima- og miljøfondet, slik at ordinær driftsramme er på 33,9 mill. kr. Midlene disponeres til lønns- og driftskostnader knyttet til oppfølging av de lovpålagte oppgavene samt veiledning og utviklingsarbeid innenfor avdelingens ansvarsområder. Dette omfatter vann-, vilt- og fiskeforvaltning, oppfølging av klima og klimatilpasning, naturmangfold, biogass og masseforvaltning. Avdelingen er vertskap for Klimapartner Akershus. Avdelingen forvalter også statlige tilskuddsordninger. I budsjett for 2027 gjøres det et generelt kutt i driftsbudsjettet på 0,6 mill. kr.

83 PKKM KULTURMINNER

Det budsjetteres med 35,7 mill. kr til avdeling for kulturminner. Midlene disponeres til lønns- og driftskostnader knyttet til forvaltnings-, myndighets- og utviklingsoppgaver. Dette omfatter arbeid innen bygningsmiljø, arkeologi, samt kulturhistorisk formidling og verdiskaping. I tillegg prioriterer avdelingen veiledning, dialog og kompetansehevingstiltak for kommunene, utvikling av antikvarisk håndverkskompetanse, styrking av beredskapen på kulturmiljøområdet og samhandling med Akershus bygningsvernssenter, spesielt innen håndverkeropplæring og rådgivning til private eiere. Avdelingen forvalter også statlige tilskuddsordninger. I budsjett for 2027 gjennomføres det et generelt kutt avdelingens driftsramme på 0,5 mill. kr.

89 PKKM-VERTSKOMMUNESAMARBEID FARTØYVERN OG TEKNISK INDUSTRIELLE KULTURMINNER

Akershus fylkeskommune har rollen som vertskommune for samarbeid med Buskerud, Østfold og Oslo på fartøyvernområdet og på området tekniske og industrielle kulturminner (TIK). Oslo deltar inntil videre ikke i TIK-samarbeidet. Akershus budsjetterer 1,4 mill. kr til dette samarbeidet i 2027. Dette dekker også fylkeskommunens andel av finansieringen av det regionale fartøyvernssenteret i Fredrikstad.

19.6 Tiltaksoversikt for rådsområdet

Tiltaksoversikten viser Akershus fylkesråds forslag til tiltak og realendringer for perioden 2027-2030.

Tabell 63: Tiltaksoversikt rådsområde plan, kulturminner, klima og miljø

Beløp i 1000 kr

Endringskode	Tiltak	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Innsparingstiltak	Generelt rammekutt	-1 925	-1 925	-1 925	-1 925
Sum Innsparingstiltak		-1 925	-1 925	-1 925	-1 925
Nye tiltak	Tiltak til klima- og miljøarbeid	12 000	0	0	0
Nye tiltak	Videreføring av Oslofjordsatsingen	25 000	0	0	0
Sum Nye tiltak		37 000	0	0	0
Totalsum		35 075	-1 925	-1 925	-1 925

20 Innsatsområder

20.1 Innsatsområde 1: Livskvalitet, velferd og like muligheter

20.1.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Livskvalitet, velferd og like muligheter handler om hvordan vi alle kan leve meningsfulle liv og ha mulighet til å være aktive bidragsyttere i samfunnet. Hvordan livskvalitet og muligheter fordeles i befolkningen, påvirkes av faktorer som økonomi, oppvekstsvilkår, arbeids- og bomiljø, helseatferd og bruk av helsetjenester.

Sosial ulikhet, kan ofte føre til utenforskap og lavere samfunnsdeltakelse. Dette har konsekvenser for den enkelte og for samfunnet, og er noe det må jobbes målrettet for å motvirke. Andelen unge og unge voksne som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring er høyest i de mindre sentrale kommunene i Akershus. Å få innbyggerne gjennom en skolegang og inn arbeidslivet er nøkkelen for å hindre utenforskap. Både yrkesfag, studieforbereidende og fagskoler er viktige i denne sammenhengen.

Akershus har over 750 000 innbyggere, og en mangfoldig befolkning. Det er forskjeller i befolkningen når det kommer til inntekt. Inntektsulikheten mellom innbyggere er størst innad i Bærum, Asker, Frogn og Nesodden. Kunnskap om lavinntekt, gjeldsgrad og økonomiske vansker viser at noen innbyggere er mer utsatt for dette enn andre, blant annet enslige forsørgere og personer med innvandrerbakgrunn fra Asia og Afrika. Fokus på integrering, tjenestetilbud og like muligheter i den forbindelse blir viktig. Boligmarkedet i Akershus kan være med på å forsterke utfordringer knyttet til like muligheter, og det må vi være oppmerksomme på i videre planlegging.

Gjennom levekårsundersøkelser vet man at flere unge enn eldre oppgir at de føler seg ensomme, og at de oftere melder om å ha psykiske plager. I den grad ungdom gjør kriminelle handlinger har dette ofte en sammenheng med dårlige sosiale nettverk eller skoletilpasning, og vanskelig hjemmeliv. Det er viktig å jobbe for en aktiv og inkluderende oppvekst for alle barn og unge i Akershus, og å engasjere ungdom gjennom medvirkning og ungdomsråd. Den helhetlig by- og stedsutviklingen henger tett sammen med livskvalitet i Akershus.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://afk.no)

20.1.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.	90% av alle 3-åringene i Akershus skal ha fått innkalling til kontroll av tennene i løpet av 2027.
	Bygge flere kilometer gang- og sykkelveier.
	Elevene opplever et trygt og godt skolemiljø, med positiv utvikling på områdene mobbing og psykisk helse.
	Implementere ungdomshelsestrategien "Generasjon ung".
	Innbyggerne skal ha bedre tannhelse i 2027 sammenlignet med 2026.
	Jobbe systematisk med HMS i tannhelsetjenesten for å sikre gode psykososiale, fysiske og ergonomiske arbeidsforhold.
	Sykefraværet skal reduseres og de ansatte skal ha forbedret trivsel.
Delmål 1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.	Systematisk opplæring og forebygging mot vold og trussel om vold skal gis innen tannhelsetjenesten og videregående opplæring.
	Fylkeskommunen skal sammen med kommuner og organisasjoner sikre og forbedre allmenhetens tilgang til strandsonen.
	Fylkeskommunen skal stimulere til deltakelse, skapende virksomhet og samarbeid, gjennom å styrke og utvikle kunst- og kulturarenaer i Akershus.
	Implementere satsningen "Idrett uten hindringer".
Delmål 1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.	Kartlegge og ivareta regionalt viktige friluftsområder og bidra til at det er gode friluftsområder nær der folk bor.
	Alle kvalifiserte søkere til læreplass skal få tilbud om opplæring i bedrift.
	Alle lærekandidater som tegner opplæringskontrakt skal få en varig tilknytning til arbeidslivet etter bestått kompetanseprøve.
Delmål 1E: I Akershus skal vi ha et effektivt, klima- og miljøvennlig og trygt transportsystem, som er tilgjengelig for alle.	Kompetanseforum Akershus skal bidra til å styrke regionens konkurranseevne gjennom målrettet kompetanseutvikling.
	Redusere det årlige antallet hardt skadde og drepte på fylkesveinettet.

20.2 Innsatsområde 2: Bærekraftig og rettferdig økonomisk system

20.2.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Økonomisk verdiskaping er en viktig drivkraft for god, trygg og bærekraftig samfunnsutvikling. Samtidig må dette skje på en måte der vi tar inn over oss de faktiske sosiale- og miljømessige kostnadene ved økonomisk aktivitet, både i vareproduksjon og ulike former for tjenesteyting.

Fremtidig økonomisk vekst og utvikling må skje innenfor planetens tålegrenser, hvor nye produksjonsformer og prosessforbedringer må ha som premiss at de fører til mer effektiv ressursbruk og mindre belastning på klima og miljø.

Det er stor variasjon i befolkningens utdanningsnivå og muligheter for yrkesdeltakelse og lokal sysselsetting i de ulike delene av Akershus.

Bærekraftig verdiskaping og rettferdig økonomisk system handler også om å sikre at den digitale og den grønne omstillingen kommer befolkningen i alle deler av fylket til gode i form av nye lokale arbeidsplasser, arbeidslivsrelevant utdanning og muligheter for livslang læring.

Bolig- og arbeidsmarkedene i Oslo og Akershus er tett sammenvevde, og må sees i sammenheng. I et regionalt utviklingsperspektiv er Oslo og Akershus i en særstilling ved inngangen til 2024. Det er stadig økende søkertall til videregående opplæring, og mer enn 90 000 registrerte studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i Oslo og Akershus. Det ligger 840 000 arbeidsplasser i regionen, noe som utgjør 1/3 av alle arbeidsplasser i Norge.

Næringslivet er bredt og diversifisert, og det er stor bredde i arbeidsmarkedet innen yrker på alle utdanningsnivå (fra ufaglærte til forskerutdannede). Det gir en robust region med høy omstillingsevne, som bør være godt rustet for en mer bærekraftig utvikling.

Vi har et attraktivt arbeidsmarked for nyutdannede med mange store virksomheter (særlig attraktivt blant høyt utdannede), gode muligheter for enkeltpersoner å jobbe oppdragsbasert eller som frilanser.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

20.2.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.	Fylkeskommunen skal jobbe for at medlemskap i nasjonale og internasjonale organer benyttes effektivt og målrettet. Gjennom samarbeid med arbeidsliv og høyere utdanning tilpasses tilbudsstrukturen i videregående opplæring til arbeidslivets kompetansebehov. Tilby virkemidler innenfor nyskaping, kompetanse, entreprenørskap og forskningsbasert innovasjon, med mål om økt omstilling og sirkulærøkonomi.
Delmål 2B: I Akershus skal vi ha et internasjonalt konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping hvor det skapes nye arbeidsplasser.	Tilby virkemidler som styrker utviklingen av innovasjonssystemet i Akershus gjennom nyskaping og samhandling mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer, offentlige sektor, gründere og kapitalmiljøer.
Delmål 2C: I Akershus skal vi ha høy fullføringsgrad på videregående skole, innenfor alle utdanningsprogram.	Andel elever som fullfører og består videregående opplæring skal øke hvert år. Innen 2030 skal minimum 90 % av ungdommene i Akershus fullføre og bestå videregående opplæring, og 94% av lærlingene skal bestå fagprøven. Elever skal kunne medvirke og evaluere undervisningen og skolemiljøet. Minst 87% av alle elever skal få sitt førstevalg av utdanningsprogram oppfylt på vg1-nivå.

20.3 Innsatsområde 3: Landbruk og bærekraftig matsystem

20.3.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Et bærekraftig matsystem, bidrar til matsikkerhet og ernæring til alle. Dette skjer på en måte som ikke undergraver de økonomiske, sosiale og miljømessige forutsetningene for matsikkerhet og ernæring for fremtidige generasjoner.

Et matsystem omfatter alle aktiviteter som påvirker maten vår, fra den blir produsert til den blir konsumert. I dette systemet er det mange ledd, og ulike faktorer som direkte og indirekte påvirker maten. Bare den norske matverdikjeden består av tusenvis av aktører, og er blant annet preget av komplekse arbeidsprosesser, lange forsyningslinjer og et omfattende regelverk som skal sikre befolkningen trygg mat.

Akershus er et viktig matproduksjonsfylke med matjord av høy kvalitet, og har et stort potensial for økt matproduksjon og økt bærekraft i hele matsystemet. Gamle Akershus hadde i overkant 7 prosent av jordbruksarealet i Norge, og 20 prosent av kornarealet i Norge. Størsteparten av jordbruksarealet egner seg til matkornproduksjon, og Akershus spiller en særlig viktig rolle for nasjonal matberedskap.

Den gode jordkvaliteten og det gunstige klimaet i Akershus legger til rette for grønnsaksproduksjon, og regionen er en av få i landet som egner seg for tidligproduksjon av grønnsaker. I Akershus ligger forholdene til rette for at vi kan bidra til at selvforsyningsgraden av norske landbruksvarer øker, og at vi kan kjøpe stadig mer lokalprodusert mat. Vi har et stort marked som er i nærheten av der hvor maten dyrkes.

Det er et stort press på jordbruksarealene i Akershus som følge av økning i folketall og sterke samfunnsinteresser for næringsutvikling, infrastruktur og boligbygging. Godt jordsmonn er en ikke-fornybar ressurs, og det er viktig å ta vare på matjorden. Endringer i arealbruk og omlegging av tradisjonell drift legger også press på kulturlandskap og verneverdige driftsbygninger som kan gi tap av kunnskap og identitet.

Jordbruket i Akershus forårsaker utslipp av klimagasser. Både nye driftsformer, innovasjon og overgang til et mer klimavennlig kosthold kan bidra til å få disse utslippene ned. Forskning, innovasjon og ny teknologi er drivere for en grønn omstilling i landbruket, og i Akershus er det sterke kunnskapsmiljøer og bedrifter som bidrar til å utvikle bærekraftige løsninger i hele verdikjeden for mat, samt knyttet til forbruk og til matsvinn og avfallshåndtering.

For å sørge for et mer bærekraftig matsystem, må matsvinnet ned. Norge har et mål om å halvere matsvinnet fra 2015 til 2030. Matsvinnsutvalget la frem anbefalinger til helhetlige tiltak og virkemidler for å få dette til å skje 31.12.2023 [\[1\]](#).

[\[1\]rapport-fra-matsvinnutvalget-anbefalinger-til-helhetlige-tiltak-og-virkemidler-31.12.23.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

20.4 Innsatsområde 4: Klimavennlig energiomstilling

20.4.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Vi når ikke klimamålene uten energiomstilling. Bruk og produksjon av energi er den største kilden til utslipp globalt. Produksjon av fornybar energi vokser raskt, men forbruket av fossil energi holder seg stabilt og utgjør fremdeles den største andelen av verdens energiforbruk.

I Norge har vi vannkraft, og kommet lengre enn mange andre land i å elektrifisere samfunnet. Likevel produseres og brukes det også i Norge fremdeles mer fossil energi enn fornybar energi. For å oppnå lavutslippsamfunnet, må vi sørge for å skyve den fossile energien ut av systemet^[1].

I Akershus var det totale energiforbruket på 17 220 GWh i 2022. Oljeprodukter utgjorde 42% av dette. Dette brukes hovedsakelig til transport, maskiner og redskaper, og i primærnæringene. Bruken av fossil energi forårsaker store utslipp av klimagasser, og veitrafikken alene utgjorde den største delen av klimagassutslippene i Akershus i 2022.

Elektrisitet (kraft) utgjør 50 prosent av energiforbruket i Akershus, og den største delen av forbruket skjer i næringsbygg og husholdninger. Selv om elektrisitet har et lavere klimaavtrykk enn oljeprodukter, er det viktig at vi reduserer forbruket for eksempel gjennom energieffektiviserende tiltak. Når vi gjør dette, frigjør vi kraft til andre viktige formål som å erstatte bruken av fossil energi.

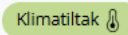
For å lykkes med energiomstillingen må vi bruke den energien vi har mest mulig effektivt og ta i bruk de fossilfrie energiressursene vi har lokalt i fylket. Ifølge Kraftløftet er solenergi, fjernvarme og energieffektivisering prioriterte områder for å frigjøre kraft i Oslo og Akershus. Solenergi kan bygges ut på grå arealer (tak og fasader) og vi kan utnytte avfallsressursene våre til energiproduksjon slik som biogass.

[\[1\] Klimautvalget 2050 sin rapport: Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050.pdf \(regjeringen.no\)](#)

[Energidashbord for Akershus i Microsoft PowerBI](#)

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

20.4.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 4A: Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030. *	Andel gående, syklende og kollektivreisende i Akershus skal øke i 2027 sammenlignet med 2026.
	Fylkeskommunens egen virksomhet skal være fossilfri innen 2028 og utslippsfri innen 2031.
	Kartlegge og støtte restaurering av myr og andre karbonrike arealer.
	Planlegge for et klimavennlig utbyggingsmønster.
	Videreutvikle klimagassregnskap og klimabudsjett for virksomheten og Akershussamfunnet.

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapittel 11: Klimabudsjett

20.5 Innsatsområde 5: Helhetlig by- og stedsutvikling

20.5.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Helhetlig by- og stedsutvikling handler om å se det fysiske miljøet i sammenheng med menneskers liv og virke. Det handler om å se hvordan et sted fungerer, både for innbyggere, næringsliv og besøkende. Det inkluderer gatestruktur for gående, syklende og bilister, blågrønne strukturer og urbant landbruk, bygninger for næring og handel, kultur- og idrettsarenaer, møteplasser og ikke minst varierte boliger for forskjellige livsfaser. For å tiltrekke og beholde innbyggere må vi ha byer og steder med kvalitet, og med et attraktivt lokalt næringsliv.

Helhetlig by- og stedsutvikling må tilrettelegge for at barn, unge, voksne og eldre kan leve gode liv sammen. Når vi videreutvikler byer og tettsteder må vi ta utgangspunkt i det som allerede finnes på stedet og bevare stedets egenart slik at ikke alle steder blir like. Videre må vi ta klima- og miljøhensyn og fremme helse, trivsel og tilhørighet i arbeidet med å utvikle for attraktive steder. Det er viktig å synliggjøre kulturminner og kulturhistoriske verdier som en ressurs i samfunnsutviklingen og den samlede miljøforvaltningen.

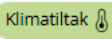
Akershus er sammen med Oslo Norges største bo- og arbeidsmarkedsregion. Utbygging, gjennom fornuftig fortetting og transformasjon, bør styres til prioriterte tettsteder for å spare natur og dyrket mark og unngå byspredning, samtidig som man understøtter grunnlaget for at transportveksten kan tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Gode kollektivløsninger er viktig for å sikre god flyt mellom Oslo og de største regionbyene og internt på tvers i den enkelte kommune.

En fragmentert by- og stedsutvikling er et utviklingstrekk som utfordrer kvaliteten på stedene våre. Det er karakteristisk for hele landet, men kan ha særlige negative konsekvenser i et fylke som Akershus med sterk vekst. Dette er en utfordring som innebærer stort behov for å prioritere kvalitet i fortettingen for å sikre bærekraftige byer og steder.

Naturverdier og kulturarv må bevares for fremtidige generasjoner. Et villere og våtere klima i regionen vår stiller krav til kommunenes arbeid med klimatilpasning. Store tette flater i by- og tettsteder gjør at styrtregn kan gi alvorlige overvannsproblemer. Beredskap og økt fokus på forberedelse til forskjellige typer kriser må få større bevissthet både hos kommuner og enkeltpersoner.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://afk.no)

20.5.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige. *	Bidra til å utvikle knutepunktene i Akershus for å gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt.
	Fasilitere nettverkssamlinger, kurs og studieturer for kommunene og gi planfaglig bistand til by- og stedsutviklingsarbeid i enkeltkommuner som har behov.
	Inngå fremtidsrettede partnerskapsavtaler som underbygger og styrker de enkelte kommunenes arbeid med folkehelse, idrett og mangfold.
	Lokalmiljøer og frivilligheten skal kunne leie skoleanlegg utenom skolens egen brukstid.
	Ved fornyelse av driftskontrakter skal fylkeskommunen prioritere og fastsette standard for vinterdrift på gang- og sykkelveistrekninger for å bedre fremkommeligheten og legge til rette for sykling om vinteren.

* Klimatiltakene finner du i tabellene i kapittel 11: Klimabudsjett

20.6 Innsatsområde 6: Miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk

20.6.1 Beskrivelse av innsatsområdet

Tap av naturmangfold skjer nå i et høyt tempo. Miljøpåvirkningen er så omfattende at arter forsvinner og evnen naturen har til å dekke grunnleggende behov som rent vann, ren luft og stabil tilgang til mat i framtiden, er drastisk redusert. Det er dette som omtales som naturkrisen.

Den internasjonale naturavtalen (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) skal hjelpe oss å løse denne krisen. Sammen med resten av verden skal Norge følge opp 2030-målene om 30 prosent bevaring av land og hav og 30 prosent igangsatt restaurering av natur.

Skal Norge nå målene i Naturavtalen er man avhengig av at gode løsninger skjer lokalt, gjennom mer bærekraftig areal – og naturressursbruk. Det blir viktig å unngå inngrep i naturen, både ved å begrense nedbyggingen, og utnytte dagens infrastruktur og byggeområder bedre. I tillegg må arbeidet med å restaurere ødelagt natur intensiveres.

I Akershus befinner vi oss i et område som kjennetegnes av høyt arts mangfold, rike skoger, myr- og våtmarksarealer, kulturlandskap, og internasjonalt og nasjonalt verdifulle raviner. Mange steder inneholder jorda vår mye kalk, noe som ofte legger grunnlag for lokale oaser av arts mangfold. Området rundt Oslofjorden har et unikt biologisk mangfold både i norsk og nordisk sammenheng. Dette gjelder både verdifulle naturtyper og den svært artsrike floraen og faunaen med mange sjeldne og truede arter. Samtidig er det også et kjennetegn ved Akershus - slik som resten av Norge - at det oftest er i områdene med størst naturmangfold det også bor mest folk. Sterk befolkningsvekst og utbygging legger stort press på naturverdiene, og viktige naturområder krymper stadig, bit for bit. I fylket vårt er områdene som er uberørt av infrastruktur og annen virksomhet svært små - og svært fragmentert. Dermed forsvinner også nærnaturen og viktige arealer for friluftsliv.

I dag vet vi at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Årsaken til dette kommer både i form av utslipp og avrenning fra landbruk og avløp langt unna, og som følge av fiske, båthavner, industri og fritidsbåttbruk i fjorden. I tiden som kommer skal innsatsen for å ta vare på, og styrke den sårbare naturen vi har i igjen i Akershus og de andre fylkene langs fjorden intensiveres. Flere tiltak må dra i samme retning.

Vi må sikre verdifull natur mot nedbygging, iverksette systematisk restaurering av viktige og sårbare naturområder, og oppskalere arts- og naturtypekartleggingen. Areal- og naturregnskap vil bli viktige verktøy for disponering av areal, og arealnøytralitet bør vurderes som et prinsipp i alle kommuner. Vi må sammen finne gode verktøy for å jobbe mot arealnøytralitet på regionalt nivå.

Mer om innsatsområdet kan du lese i [Regional planstrategi - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](https://afk.no)

20.6.2 Samlet måltabell for fylkeskommunen

Delmål	Resultatmål
Delmål 6A: I Akershus skal vi arbeide sammen for å oppnå arealnøytralitet og bevare karbonrike områder og viktige naturtyper. Vi unngår unødvendig nedbygging av naturområder, matjord, kulturlandskap eller friluftsområder.	Naturavtalen følges opp ved revisjon av handlingsplan for klima og gjennom relevante planer og strategier. Videreutvikle arealregnskapsprosjektet for Akershus, Buskerud og Østfold.
Delmål 6C: I Akershus skal vi ha god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.	Det skal gjennom skolens opplæring gi økt kunnskap og bevissthet om handlinger som påvirker Oslofjorden. Mobilisere til økt og målrettet innsats for Oslofjorden gjennom fylkeskommunens virkemidler, blant annet tilskuddsordninger og strategiske satsinger.

21 Vedlegg

21.1 Oversikt over tilskudd til frivillige organisasjoner

21.1.1 Tilskuddsoversikt rådsområde kultur, tannhelse og frivillighet

Tabell 64: **Vedlegg: Søkbare tilskudd til frivillige organisasjoner**

Tilskuddstype	Avdeling	Tilskuddsordning	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Søkbare ordning	Kultur	Den kulturelle spaserstokken	3 408 018	2 527 299
Søkbare ordning	Kultur	Aktiv i Akershus	2 515 951	2 604 009
Søkbare ordning	Kultur	Tilskudd til profesjonell kunst og kultur	6 635 102	6 867 331
Søkbare ordning	Kultur	Ny tilskuddordning - frivillighet	0	2 500 000
Sum søkbare tilskudd			12 559 071	14 498 639

Tabell 65: **Vedlegg: Faste tilskudd til frivillige organisasjoner**

Tilskuddstype	Avdeling	Tilskuddsordning	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Faste driftstilskudd	Kultur	Totalt fordelt/ til fordeling	113 624 802	116 601 670 *)
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Musikkråd - Folkemusikk og UKM	1 467 095	
Faste driftstilskudd	Kultur	Trafo kunsthall	1 067 039	
Faste driftstilskudd	Kultur	Nitja senter for samtidskunst	8 623 174	
Faste driftstilskudd	Kultur	Kunstvisitten	1 715 139	
Faste driftstilskudd	Kultur	Pilotgalleriet Akershus	1 580 959	
Faste driftstilskudd	Kultur	Henie Onstad Kunstsenter	4 500 481	
Faste driftstilskudd	Kultur	Romeriksutstillingen	110 871	
Faste driftstilskudd	Kultur	Østlandsutstillingen	372 493	
Faste driftstilskudd	Kultur	Nagelhus Schia Productions	8 922 494	
Faste driftstilskudd	Kultur	Regionalt kompetansesenter for dans Sør-Øst Norge	1 703 164	
Faste driftstilskudd	Kultur	Unge Viken teater	6 362 559	
Faste driftstilskudd	Kultur	Oscarsborgoperaen	1 821 626	
Faste driftstilskudd	Kultur	Viken filmsenter	3 132 072	
Faste driftstilskudd	Kultur	Folkemusikksatsing	378 053	
Faste driftstilskudd	Kultur	Østnorsk Jazzsenter	332 614	
Faste driftstilskudd	Kultur	MØST-Musikknnettverk Østlandet	385 125	
Faste driftstilskudd	Kultur	Friluftsansjoner	863 006	
Faste driftstilskudd	Kultur	Partnerskap friluftsliv	369 860	
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Musikkråd	3 386 172	
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Teaterråd	2 548 802	
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Kunstforeninger	921 111	
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Kulturvernråd	295 087	
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Husflidslag	656 641	
Faste driftstilskudd	Kultur	Kulturtiltak i institusjoner	648 977	
Faste driftstilskudd	Kultur	Studieforbund (VOFO Akershus)	877 667	
Faste driftstilskudd	Kultur	Tilskudd (VOFO Akershus)	366 682	
Faste driftstilskudd	Kultur	Akershus Barne- og ungdomsteater	6 125 510	
Faste driftstilskudd	Kultur	Fritidsklubber	173 203	
Faste driftstilskudd	Kultur	Friluftsrådene	1 581 854	
Faste driftstilskudd	Kultur	Haldenvassdragets kanaltjeneste	78 048	
Faste driftstilskudd	Kultur	Ung Musikk	2 719 306	
Faste driftstilskudd	Kultur	DanseFOT	3 545 686	
Faste driftstilskudd	Kultur	Ung Tekst	3 062 167	
Faste driftstilskudd	Kultur	Ung Kunst	938 199	
Faste driftstilskudd	Kultur	Nasjonalt talentutviklingsprogram dans, Bærum kulturhus	614 230	
Faste driftstilskudd	Kultur	MiA - museene i Akershus	35 808 639	
Faste driftstilskudd	Kultur	Skibladner	198 853	
Faste driftstilskudd	Kultur	Mjøssamlingene	331 593	

Tilskuddstype	Avdeling	Tilskuddsordning	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Faste driftstilskudd	Kultur	Kistefosmuseet	443 485	
Faste driftstilskudd	Kultur	Randsfjordmuseet	1 061 671	
Faste driftstilskudd	Kultur	Privatarkiv Innlandet	85 739	
Faste driftstilskudd	Kultur	Overføring historielagene	1 050 979	
Faste driftstilskudd	Kultur	Nordre Øyeren Våtmarkssenter	1 078 777	
Faste driftstilskudd	Kultur	Skjærgårdstjenesten	1 317 900	
Sum faste tilskudd			113 624 802	116 601 670
Sum kulturtilskudd			126 183 873	131 100 309

**) Endelig fordeling av driftstilskudd for 2027 fastsettes gjennom detaljbudsjettering på bakgrunn av faglige vurderinger og prioriteringer innenfor vedtatte økonomiske rammer.*

21.1.2 Tilskuddsoversikt rådsområde næring, idrett, mangfold og folkehelse

Tabell 66: **Vedlegg: Søkbare tilskudd til frivillige organisasjoner**

Tilskuddstype	Avdeling	Navn på tilskuddsordning	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Søkbare ordning	Næring	Innovasjonsprogram Akershus	14 000 000	16 000 000
Søkbare ordning	Næring	Forskning og innovasjon i bedrift	5 500 000	5 500 000
Søkbare ordning	Næring	Sosialt entreprenørskap og inkludering	3 100 000	3 100 000
Søkbare ordning	Næring	Søknad tredjepart	1 500 000	1 500 000
Søkbare ordning	Næring	Bio-ordningen (Bedriftsintern opplæring)	4 000 000	4 000 000
Sum søkbare tilskudd	Næring		28 100 000	30 100 000

Tabell 67: **Vedlegg: Faste tilskudd til frivillige organisasjoner**

Tilskuddstype	Avdeling	Navn på tilskuddsordning	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Faste driftstilskudd	Næring	Akershus Reiselivsråd - samarbeidsavtale	1 100 000	1 100 000
Faste driftstilskudd	Næring	Etablerertjenesten - samarbeidsavtale	4 000 000	4 200 000
Faste driftstilskudd	Næring	Inkubatorer - samarbeidsavtale	4 125 000	4 125 000
Faste driftstilskudd	Næring	ESA BIC - Rominkubator - samarbeidsavtale	2 700 000	2 700 000
Sum faste tilskudd			11 925 000	12 125 000
Sum næringstilskudd			40 025 000	42 225 000

